

DU'Ā-NĀME
(İNCELEME-ÇEVİRİ YAZILI METİN-ÖZEL ADLAR DİZİNİ-
TIPKIBASIM)

Müellif: Şeyhülislam Ebu's-Su'ūd Muḥammed b. Muḥammed El-İmādī

Abdullah KALELİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yeni Türk Dili Bilim Dalı
Danışman: Yrd. Doç. Dr. M. Fatih ALKAYIŞ

Adıyaman
Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Haziran, 2014

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Yrd. Doç. Dr. M. Fatih ALKAYIŞ danışmanlığında, Abdullah KALELİ tarafından hazırlanan “Du‘ā-nāme (İnceleme-Çeviri Yazılı Metin-Özel Adlar Dizini-Tıpkıbasım)” başlıklı çalışma 06 / 06 / 2014 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Ercan ALKAYA

İmza:

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. M. Fatih ALKAYIŞ

İmza:

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Serdar YAVUZ

İmza:

06 / 06 / 2014

Doç. Dr. İbrahim Halil

TUĞLUK

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Du‘ā-nāme (İnceleme-Çeviri Yazılı Metin-Özel Adlar Dizini-Tıpkıbasım)” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

06 / 06 / 2014

Abdullah KALELİ

ÖZET

DU'Â-NÂME (İNCELEME-ÇEVİRİ YAZILI METİN-ÖZEL ADLAR DİZİNİ- TIPKIBASIM)

Abdullah KALELİ
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yeni Türk Dili Bilim Dalı
Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Haziran, 2014

Danışman: Yrd. Doç. Dr. M. Fatih ALKAYIŞ

Şeyhülislam Ebu's-Su'üd Efendiye ait, çok fazla bilinmeyen bir eser olan Du'â-nâme, aslında küçük çaplı bir risaleden ibarettir. Bu risalede duanın faziletleri, önemli gün ve gecelerde yapılacak dualar, duanın kabul şartları gibi konular üzerinde durulmuş; çeşitli, muteber hadislerle konu desteklenmiştir. Eserin ilk sayfalarındaki Arapça-Farsça kelime ve tamlamalarla örülü, sanatlı ve süslü anlatımı dışarıda tutarsak genelde eserde sade ve anlaşılır bir Türkçe tercih edildiği söylenebilir. Arapça ibareler ve hadislerin dışında harekesiz, nesih tarzında, kenar açıklamalı yazılan bu yazma eser, Hicri 1044 yılına ait olması bakımından oldukça önem taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: Du'â-nâme, Ebu's-Su'üd Efendi, Dil İncelemesi, Çeviri Yazılı Metin, Tıpkıbasım

ABSTRACT

DU'Ā-NĀME

(GRAMMAR ANALYSIS-TRANSCRIPTION-INDEX-FAXIMILE)

ABDULLAH KALELİ

Department of Turkish Language and Literature
Adyaman University Graduate School of Social Studies
June, 2014

Advisor: Yrd. Doç. Dr. M. Fatih ALKAYIŞ

Du'ā-nāme is a work which is not known too much and belongs to Şeyhülislam Ebu's-Su'ūd, primarily consists of a little tract. In this tract, it is emphasised on topic such that virtues of pray, prays which should be made on sacred days and at holy nights, acceptance states of pray. It is also supported with reliable and various hadiths. It can be said that was preferred plain and stark Turkish language except for ingenious expressions adorned with Arabic and Persian words and phrases. Except for Arabic sentences and hadiths, this manuscript which was written in naskh style with postscript is very important because of belonging to 1044 of the hegira.

Key Words: Du'ā-nāme, Ebu's-Su'ūd Efendi, Grammar Analysis, Transcription, Faximile

ÖN SÖZ

Kanaatimizce Türk Diline gönül vermiş bir araştırmacının bilimsel çalışma repertuvarında mutlaka bulunması gereken çalışmalardan bir tanesi de yazma eserlerdir. Herkesin ilgi alanı, sevgi bağı, bilgi derinliği farklı alanlarda olabilir. Zaten belli bir alanda derinleşerek araştırma yapmak, bilim dünyasında en çok kabul gören ve ihtiyaç duyulan bir husustur. Fakat bir konuda derinlemesine bilgi sahibi olmak, o alanın yetkin kişisi sayılabilmek için temelin sağlam atılmasının yanında bilgi yelpazesinin de geniş olması gerekmektedir. Nasıl ki bir bal arısı çiçek bahçesinde en güzel ve binbir türlü çiçeklerle beslendikten sonra bal kovanını damıtıyorsa her araştırmacı da kendi alanıyla ilgili değişik bahçelerde gezinip nihayetinde kendine en uygun dalda karar kılacaktır.

Biz de bu zorlu ama heyecanlı maratonun ilk adımı olan yüksek lisans tezimizde bu yelpazenin bir ucundan tutmuş bulunmaktayız. Çalışmamıza tür olarak yazma eserleri seçtik. Kanuni döneminin en güçlü şahsiyetlerinden biri olan Şeyhülislam Ebu's-Suud Efendi'nin son derece sade ve yalın bir dille yazmış olduğu Du'â-nâme adlı eseri saygıdeğer hocam ve danışmanım Yrd. Doç. Dr. M. Fatih ALKAYIŞ'ın yönlendirmesi ve teşvikiyle hazırlamaya niyet ettik.

Bu yüksek lisans tezi **Giriş, İnceleme, Sonuç, Çeviri Yazılı Metin, Özel Adlar Dizini ve Tıpkıbasım** olmak üzere altı ana bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde Ebu's-Su'ud Efendi ve Şeyhülislamlık makamı hakkında genel; Du'â-nâme'nin tanıtımı, dil özellikleri ve yurtiçi, yurtdışı nüshalarıyla ilgili ise detaylı bilgi verilmiştir. Fakat bu eserin gerek yurt içinde gerekse yurt dışında çok fazla nüshasının bulunması sebebiyle karşılaştırmalı metin incelemesi yapılamamıştır.

İnceleme ana başlığı altında metnin imlâ, ses, şekil, cümle bilgisi özellikleri ve kelime grupları beş bölüm halinde incelenmiştir. İmlâ kısmında ünlü ve ünsüz harflerin başta, ortada ve sonda yazılışları; ses bilgisinde ünlü ve ünsüz olayları, seslerin tarihî değişimi; şekil bilgisinde yapım ve çekim ekleri, sözcük türleri; cümle bilgisinde cümle yapıları; söz diziminde ise çeşitli kelime grupları açıklanmıştır.

Sonuç bölümünde metinle ilgili toparlayıcı bilgi verilmiş, **Çeviri Yazılı Metin** bölümünde ise metnin transkripsiyonu yapılmıştır. Ayrıca derkenarlar da dipnot şeklinde çevrilmiştir.

Özel Adlar Dizini bölümünde metinde geçen özel isimler alfabetik sırayla gösterilmiştir.

Tezin son kısmında yer alan **Tıpkıbasım** bölümü Ankara Milli Kütüphanenin 06 Mil Yz A 7346 arşiv numaralı, H. 1043, M. 1633 tarihli kaydından alınmıştır. Eser 1-B, 40-B yaprak aralığında ve her sayfada 13 satır bulunmaktadır.

Çalışmamda bana her türlü desteği sunan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. M. Fatih Alkayış'a sonsuz hürmetlerimi sunuyorum. Metindeki hadislerin ve Arapça ibarelerin okunmasında yardımcı olan İlahiyatçı arkadaşım Enes KOÇ'a; bilgisayarla ilgili teknik konulardaki yardımlarından dolayı da Ahmet BALTAÇI'ya çok teşekkür ediyorum. Bu uzun ve zahmetli maratonda beni yalnız bırakmayan, hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen çok kıymetli eşim ve aileme de engin sabır ve hoşgörülerinden dolayı ayrıca ve bilhassa teşekkür ediyorum.

Bu tezle kütüphane raflarında açıklanmayı ve yorumlanmayı bekleyen binlerce yazma eserden sadece biri olan Du'â-nâme'yi bilim dünyasına alnımızın akıyla sunabilirsek kendimizi bahtiyar addedeceğiz.

Adıyaman – 2014

Abdullah KALELİ

KISALTMALAR

age.	:	Adı geçen eser
Ar.	:	Arapça
bk.	:	Bakımız
C.	:	Cilt
drk.	:	Derkenar
Far.	:	Farsça
H.	:	Hicrî
M.	:	Miladî
s.	:	Sayfa
sf.	:	Sıfat
T.	:	Türkçe
TDK	:	Türk Dil Kurumu
vb.	:	Ve benzeri
vd.	:	Ve diğeri
vs.	:	Ve saire

ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ

ā	: uzun a (آ)
‘a	: ع (ayın) sesi
ġ	: ġ sesi (tonlu, art damak g ünsüzü)
ħ	: ح sesi
ħ	: ħ sesi (hırıltılı h ünsüzü)
ī	: uzun ı sesi (ى)
ī	: uzun i sesi (ي)
ķ	: ķ sesi (tonsuz, art damak k ünsüzü)
ñ	: damak n’si (ك)
ş	: ص sesi
s	: ث sesi (peltek s ünsüzü)
ţ	: ط sesi
z	: ظ sesi
z	: ض sesi
z	: ذ (peltek z ünsüzü)

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI	i
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
KISALTMALAR	vii
ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ	viii
GİRİŞ	1
1. Müellifle İlgili Genel Özellikler	1
1.1. Ebu's-Su'ūd Efendi Kimdir?	1
1.2. Şeyhülislam	1
2. Eserle İlgili Genel Özellikler	2
2.1. Du'ā-nāme	2
2.2. Du'ā-nāme Nüshaları	5
2.2.1. Yurt İçindekiler	5
2.2.2. Yurt Dışındakiler	11
2.3. Eserle İlgili Bazı Notlar	14
İNCELEME	16

BİRİNCİ BÖLÜM

İMLÂ (YAZIM) ÖZELLİKLERİ

1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI	17
1.1. /a/ Ünlüsünün Yazılışı	17
1.2. /e/ Ünlüsünün Yazılışı	18
1.3. /ı/ ve /i/ Ünlülerinin Yazılışı	19
1.4. /o/ ve /ö/ Ünlülerinin Yazılışı	20
1.5. /u/ ve /ü/ Ünlülerinin Yazılışı	21

2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI	22
2.1. /b/ Ünsüzünün Yazılışı	22
2.2. /c/ Ünsüzünün Yazılışı	23
2.3. /ç/ Ünsüzünün Yazılışı	23
2.4. /d/ Ünsüzünün Yazılışı	24
2.5. /g/ Ünsüzünün Yazılışı	25
2.6. /ğ/ Ünsüzünün Yazılışı	26
2.7. /k/ Ünsüzünün Yazılışı	26
2.8. /k/ Ünsüzünün Yazılışı	28
2.9. /l/ Ünsüzünün Yazılışı	29
2.10. /m/ Ünsüzünün Yazılışı	30
2.11. /n/ Ünsüzünün Yazılışı	30
2.12. /ñ/ Ünsüzünün Yazılışı	31
2.13. /p/ Ünsüzünün Yazılışı	32
2.14. /r/ Ünsüzünün Yazılışı	33
2.15. /s/ Ünsüzünün Yazılışı	33
2.16. /ş/ Ünsüzünün Yazılışı	34
2.17. /t/ Ünsüzünün Yazılışı	35
2.18. /v/ Ünsüzünün Yazılışı	36
2.19. /y/ Ünsüzünün Yazılışı	36
2.20. /z/ Ünsüzünün Yazılışı	37

İKİNCİ BÖLÜM

SES BİLGİSİ (FONETİK)

1. ÜNLÜLER (VOKALLER)	38
1.1. Ünlü Uyumları	38
1.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu	38
1.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	39
1.2. Ünlü Düşmesi	39
1.3. Ünlü Birleşmesi / Kaynaşma	40
1.4. Ünlü Daralması	40

1.5. Yuvarlaklaşma	41
1.6. İncelme	41
1.7. Ünlü Değişmeleri	42
1.7.1. e > ö değişmesi	42
1.7.2. i > e değişmesi	42
1.7.3. e > i değişmesi	42
2. ÜNSÜZLER (KONSONANTLAR)	43
2.1. Ünsüz Uyumu / Ünsüz Benzeşmesi	43
2.2. Ünsüz Değişmeleri	44
2.2.1. Türkçenin Tarihî Gelişimine Bağlı Ünsüz Değişimi	44
2.2.1.1. k > g değişmesi	44
2.2.1.2. t > d değişimi	44
2.2.1.3. b > v değişimi	45
2.2.1.4. d > y değişimi	45
2.2.2. Tonlulaşma / Sedalılaştırma Kaynaklı Ünsüz Değişimi	45
2.2.3. Ağız Kaynaklı Ünsüz Değişimi	45
2.2.3.1. k > ħ değişimi	46
2.3. Ünsüz Düşmesi	46
2.4. Hece Düşmesi	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ŞEKİL BİLGİSİ (MORFOLOJİ)

I. TÜRKÇENİN EKLERİ	47
1. YAPIM EKLERİ	47
1.1. İsimden İsim Yapan Ekler	47
1.1.1. +Ar, +şAr	47
1.1.2. +cAğ	48
1.1.3. +cAğız	48
1.1.4. +cİ	48
1.1.5. +cİlAyIn	48
1.1.6. +di	48

1.1.7. +dUz	48
1.1.8. +IU	49
1.1.9. +IİK, +IUK	49
1.1.10. +ncİ	49
1.1.11. +ra	50
1.1.12. +sİz, +sUz	50
1.2. İsimden Fiil Yapan Ekler	50
1.2.1. +A-	50
1.2.2. +İA-	50
1.2.3. +kür-	51
1.2.4. +r-	51
1.3. Fiilden İsim Yapan Ekler	51
1.3.1. -e	51
1.3.2. -ecek	52
1.3.3. -K	52
1.3.4. -GU	52
1.3.5. -U	52
1.3.6. -mA	53
1.3.7. -mAK	53
1.3.8. -miş	53
1.3.9. -mur	53
1.3.10. -n	53
1.3.11. -su	53
1.3.12. -z	54
1.3.13. Sıfat-Fiiller	54
1.3.13.1. -(y)AcAK	54
1.3.13.2. -(y)An	54
1.3.13.3. -dİk, -dUk	55
1.3.13.4. -mAz	55
1.3.13.5. -mİş	55
1.3.13.6. -r, Ur	55
1.3.14. Zarf-Fiiller	55

1.3.14.1. -(y)A	56
1.3.14.2. -erek	56
1.3.14.3. -duşça	56
1.3.14.4. -dışda	56
1.3.14.5. -I, -U	56
1.3.14.6. -IcAk	56
1.3.14.7. -(y)IncA	57
1.3.14.8. -ken, iken	57
1.3.14.9. -mAdIn	57
1.3.14.10. -meksizin	57
1.3.14.11. -Up	58
1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler	58
1.4.1. Ettirgenlik (Faktitif) Ekleri	58
1.4.1.1. -er-	58
1.4.1.2. -der-	58
1.4.1.3. -dIr-, -dUr-	58
1.4.1.4. -t-	59
1.4.1.5. -r-	59
1.4.2. -mA-	59
1.4.3. -I-	59
1.4.4. -n-	60
1.4.5. -ř-	60
1.4.6. -y-	60
2. ÇEKİM EKLERİ	60
2.1. İsim Çekim Ekleri	60
2.1.1. Çokluk Eki: +lar / +ler	60
2.1.2. Hâl Ekleri	61
2.1.2.1. Belirtme / Yükleme Hâli: +(y)I; +(n)I; +n	61
2.1.2.2. Yönelme / Yaklaşma Hâli: +(y)A	61
2.1.2.3. Bulunma Hâli: +dA	62
2.1.2.4. Ayrılma / Uzaklaşma Hâli: +dAn	62
2.1.2.5. İlgi Hâli: +(n)İñ, +(n)Uñ	62

2.1.2.6. Eşitlik Hâli: +CA	63
2.1.2.7. Vasıta Hâli: +(y)lA, +ıla, ile, +In	63
2.1.2.8. Yön Hâli: +ArU, +ra	63
2.1.3. Soru Eki: mI	63
2.1.4. İyelik Ekleri	64
2.1.4.1. Teklik Birinci Şahıs İyelik Eki: +m	64
2.1.4.2. Teklik İkinci Şahıs İyelik Eki: +ñ	64
2.1.4.3. Teklik Üçüncü Şahıs İyelik Eki: +I, +sI	64
2.1.4.4. Çokluk Birinci Şahıs İyelik Eki: +mİz, +mUz	64
2.1.4.5. Çokluk İkinci Şahıs İyelik Eki: +ñİz, +ñUz	65
2.1.4.6. Çokluk Üçüncü Şahıs İyelik Eki: +lArI	65
2.2. Fiil Çekim Ekleri	65
2.2.1. Şahıs Ekleri	65
2.2.1.1. Teklik Birinci Şahıs Eki: -m, -Im, -Um, -Am	65
2.2.1.2. Teklik İkinci Şahıs Eki: -sIn, sUn; -ñ	65
2.2.1.3. Teklik Üçüncü Şahıs Eki: Eksizdir.	66
2.2.1.4. Çokluk Birinci Şahıs Eki: -k	66
2.2.1.5. Çokluk İkinci Şahıs Eki: -sİz; -ñİz	66
2.2.1.6. Çokluk Üçüncü Şahıs Eki: -lAr	66
2.2.2. Şekil ve Zaman Ekleri	66
2.2.2.1. Bildirme Kipleri	66
2.2.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman Eki: -dI, -du	66
2.2.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki: -mİş, -mUş 67	
2.2.2.1.3. Geniş Zaman Eki: -r; -Ar; -Ir; -Ur	67
2.2.2.1.4. Şimdiki Zaman Eki	67
2.2.2.1.5. Gelecek Zaman Eki: -AcAk	67
2.2.2.2. Tasarlama Kipleri	68
2.2.2.2.1. Gereklilik Kipi: gerek	68
2.2.2.2.2. Şart Kipi: -sA	68
2.2.2.2.3. İstek Kipi: -(y)A	68
2.2.2.2.4. Emir Kipi	69
2.2.2.3. Birleşik Zamanlı Çekimler	70

2.2.2.3.1. Hikâye	70
2.2.2.3.2. Rivayet	70
2.2.2.3.3. Şart	71
II. ANLAMLARI VE GÖREVLERİ BAKIMINDAN KELİMELER	71
1. İSİMLER	71
1.1. İsim Çekim Ekleri	71
1.2. Görev ve Anlamları Bakımından İsimler	72
1.2.1. Özel İsim	72
1.2.2. Cins İsim	72
1.3. Yapıları Bakımından İsimler	72
1.3.1. Basit İsim	72
1.3.2. Türemiş İsim	73
1.3.3. Birleşik İsim	73
2. ZAMİRLER	73
2.1. Şahıs Zamirleri	74
2.1.1. Teklik Birinci Şahıs Zamiri: ben	74
2.1.1. Teklik İkinci Şahıs Zamiri: sen	74
2.1.1. Teklik Üçüncü Şahıs Zamiri: a, o	74
2.1.1. Çokluk Birinci Şahıs Zamiri: biz	74
2.1.1. Çokluk İkinci Şahıs Zamiri: siz	75
2.1.1. Çokluk Üçüncü Şahıs Zamiri: anlar	75
2.2. Dönüştürme Zamiri: kendü	75
2.3. İşaret Zamirleri	75
2.4. Soru Zamirleri	76
2.5. Belirsizlik Zamirleri	76
3. SIFATLAR	76
3.1. Görevleri Bakımından Sıfatlar	76
3.1.1. Niteleme Sıfatları	76
3.1.2. Belirtme Sıfatları	77
3.1.2.1. İşaret Sıfatları	77
3.1.2.2. Soru Sıfatları	77
3.1.2.3. Belirsizlik Sıfatları	77

3.1.2.4. Sayı Sıfatları	78
3.1.2.4.1. Asıl Sayı Sıfatları	78
3.1.2.4.2. Sıra Sayı Sıfatları	78
3.1.2.4.3. Üleştirme Sayı Sıfatları	78
3.2. Yapıları Bakımından Sıfatlar	79
3.2.1. Basit Sıfatlar	79
3.2.2. Türemiş Sıfatlar	79
3.2.3. Birleşik Sıfatlar	79
4. ZARFLAR	80
4.1. Görev ve Anlamları Bakımından Zarflar	80
4.1.1. Yer Zarfları	80
4.1.2. Zaman Zarfları	80
4.1.3. Durum / Nasıllık-Nicelik / Hâl Zarfları	80
4.1.4. Miktar / Azlık-Çokluk / Karşılaştırma Zarfları	81
4.1.5. Soru Zarfları	81
4.2. Yapıları Bakımından Zarflar	82
4.2.1. Yalın Zarflar	82
4.2.2. Türemiş Zarflar	82
4.2.3. Birleşik Zarflar	82
5. EDATLAR	82
5.1. Ünlem Edatları	83
5.2. Bağlama Edatları	83
5.3. Son Çekim Edatları	84
6. FİLLER	85
6.1. Görevleri Bakımından Fiiller	85
6.1.1. Asıl Fiiller	85
6.1.2. Yardımcı Fiiller	85
6.1.2.1. Ek Fiil	85
6.2. Kullanışları Bakımından Fiiller	86
6.2.1. Çekimli Fiiller	86
6.2.2. İsim-Fiiller	87
6.2.3. Sıfat-Fiiller	87

6.2.4. Zarf-Fiiller	87
6.3. Çatıları Bakımından Fiiller	87
6.3.1. Özne-Yüklem İlişkisi	88
6.3.1.1. Etken Fiiller	88
6.3.1.2. Edilgen Fiiller	88
6.3.1.3. Dönüştü Fiiller	89
6.3.1.4. İşteş Fiiller	89
6.3.2. Nesne-Yüklem İlişkisi	89
6.3.2.1. Geçişli Fiiller	89
6.3.2.2. Geçişsiz Fiiller	90
6.3.2.3. Ettirgen Fiiller	90
6.3.2.4. Oldurgan Filler	90
6.4. Yapıları Bakımından Fiiller	91
6.4.1. Basit Fiiller	91
6.4.2. Türemiş Fiiller	91
6.4.3. Birleşik Fiiller	91
6.4.3.1. İsim + Yardımcı Fiil Yapısında Olanlar	92
6.4.3.1.1. “et-” Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar	92
6.4.3.1.2. “eyle-” Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar	92
6.4.3.1.3. “ol-” Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar	93
6.4.3.1.4. “kıl-” Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar	94
6.4.3.1.5. “ver-” Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar	94
6.4.3.1.6. “al-” Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar	94
6.4.3.1.7. “gel-” Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar	94
6.4.3.1.8. “bul-” Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar	94
6.4.3.1.9. “geç-” Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar	95
6.4.3.2. Fiil + Zarf-Fiil Eki + Yardımcı Fiil Yapısında Olanlar	95
6.4.3.2.1. Tezlik Fiilleri	95
6.4.3.2.2. Yeterlilik Fiilleri	95
6.4.3.2.3. Yaklaşma Fiilleri	95
6.4.3.2.4. Süreklilik Fiilleri	95
6.4.3.3. Fiil + Sıfat-Fiil Eki + Yardımcı Fiil Yapısında Olanlar	95

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM CÜMLE BİLGİSİ (SENTAKS)

1. Anlamlarına Göre Cümleler	96
1.1. Olumlu Cümle	96
1.2. Olumsuz Cümle	96
1.3. Soru Cümlesi	96
2. Yüklem Türüne Göre Cümleler	97
2.1. İsim Cümlesi	97
2.2. Fiil Cümlesi	97
3. Yüklem Yerine Göre Cümleler	97
3.1. Kurallı Cümle	97
3.2. Kuralsız (Devrik) Cümle	98
4. Birleşik Cümleler	98
4.1. Şartlı Birleşik Cümle	98
4.2. ki'li Birleşik Cümle	99
4.3. İç İçe Birleşik Cümle	99
5. Sıralı Cümleler	99
6. Bağlı Cümleler	100

BEŞİNCİ BÖLÜM KELİME GRUPLARI

1. İyelik Grubu	101
2. İsim Tamlaması	102
2.1. Belirli İsim Tamlaması	102
2.2. Belirsiz İsim Tamlaması	103
3. Sıfat Tamlaması	103
4. İkilemeler (Tekrarlar)	104
4.1. Aynen Tekrarlar	104
4.2. Zıt Anlamlı İkilemeler	104
4.3. İlaveli İkilemeler	104

5. Bağlama Grubu	105
5.1. Sıralama Bağlacı	105
5.2. Karşılaştırma Bağlacı	105
6. Ünlem Grubu	106
7. Sayı Grubu	106
8. Edat Grubu	106
9. İsnat Grubu	107
10. İlgı Grubu	107
11. İsim-Fiil Grubu	107
12. Sıfat-Fiil Grubu	108
13. Zarf-Fiil Grubu	108
SONUÇ	109
ÇEVİRİ YAZILI METİN	111
ÖZEL ADLAR DİZİNİ	144
KAYNAKÇA	150
TIPKIBASIM	153
ÖZGEÇMİŞ	194

GİRİŞ

Şeyhülislam Ebu's-Suud Efendi'ye ait bir eser olan Du'â-nâme, "Müellifle İlgili Genel Özellikler" ve "Eserle İlgili Genel Özellikler" olmak üzere iki ana başlık altında incelenmiş ve bu ana başlıklar çeşitli alt başlıklarla desteklenmiştir.

1. Müellifle İlgili Genel Özellikler

1.1. Ebu's-Su'üd Efendi Kimdir?

Çorum'un İskilip ilçesinde H. 886/889, M. 1490/1493 yılında doğan Ebu's-Suud Efendi'nin tam adı Ebu's-Suud Muhammed bin Muhammed El-İmâdi'dir. Ailesi Musul civarındaki İmâdiyye'den olduğu için "İmâdi" lakabıyla da tanınır (Danişmend, 1971:114).

Osmanlı'nın en parlak ve dikkat çekici dönemi olan Kanuni zamanında, XVI. asırda, yaşamıştır.

Müderrislik, kadılık, kazaskerlik gibi devletin önemli kademelerinde görev almasına rağmen asıl ününü Şeyhülislam makamına geldikten sonra kazanmış ve tam 30 yıl, ölünceye kadar bu görevini sürdürmüştür. Kanun ve fetvaları ile bilinir. Arapça, Farsça ve Türkçe olmak üzere çok sayıda eseri mevcuttur. Du'â-nâme adlı eseri de bunlardan biridir.

H. 982, M. 1574 yılında dar-ı faniye irtihal etmiştir. Kabri İstanbul Eyüp Sultan mezarlığındadır.

1.2. Şeyhülislam

Şeyhülislam ya da Şeyh-ül İslam, Osmanlı zamanında dinî konularda en yüksek derecede bilgi ve yetkiye sahip olan devlet görevlisidir. Gerektiği zaman dinî sorunlarla ilgili görüşlerini fetva yayınlarak açıklar ve bu fetvalar kanun niteliği taşırdı.

Osmanlılarda Şeyhülislam, ilmiye sınıfının başı sayılıyordu. Klasik Osmanlı devrinde devlet görevlileri kalemiye, seyfiye ve ilmiye olmak üzere üç sınıfa ayrılıyordu.

İlmiye sınıfının, günümüzün Adalet ve Milli Eğitim Bakanlıkları ile Diyanet İşleri Başkanlığı'nın görevlerine denk bir statüde yer alması, Şeyhülislam makamının o dönemde ne denli önemli olduğunu göstermektedir.

Zenbilli Ali Cemâlî Efendi, İbn-i Kemal Paşazâde ve Ebu's-Suûd Efendi 16. asrın en meşhur ve kudretli Şeyhülislamlarıdır.

Şeyhülislam makamı 1920 yılında Ankara'da kurulan Meclis Hükümetinde Şeriye ve Evkaf Vekâleti adıyla "Bakanlık" olarak yer almış, cumhuriyetin ilanından kısa bir süre sonra 1924 yılında laiklik ilkesinin kabul edilmesi sonucu bu bakanlık kaldırılarak yerini Diyanet İşleri Başkanlığı'na bırakmıştır.¹

2. Eserle İlgili Genel Özellikler

2.1. Du'â-nâme

Arapça "Dua" ve Farsça "Name" kelimelerinden müteşekkil bir kavram olan Du'â-nâme, Divan Edebiyatında özellikle mesnevilerin giriş kısmında "Allah'a yakarış, hayırlı isteklerde bulunma" anlamlarında edebî bir tarz olarak kullanılmıştır.

Bunun dışında, hadislerden derlenerek günün veya yılın belli vakitlerinde yapılması gereken dualar, duanın faziletleri, duanın kabul olmasının şartları, icabet vakitleri gibi konulardan bahseden müstakil eserler de mevcuttur. Çalışmamıza konu olan eser de bu nevidendir. Du'â-nâme kısaca, dua kitabı manasına gelir.

Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde yazılmış eserler genelde hangi konu etrafında teşekkül etmişse o konunun yanına nâme² kelimesi yakıştırılarak adlandırılırdı. Bu gelenek yüzyıllar boyunca hem anonim hem telif eserlerde devam ettirilmiştir. Mesela halk tarafından çok sevilerek okunan anonim kahramanlık

¹ "AKGÜNDÜZ Ahmet, İslam Ansiklopedisi, Cilt: 10"

² "-nâme (Far. sf.): Yazılı, yazılmış, küçük kitap manalarına gelerek mürekkep (birleşik) kelimeler meydana getirir. Emir-nâme, kanun-nâme, karar-nâme... gibi" (DEVELLİOĞLU Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, 22. Baskı, Aydın Kitabevi, Ankara, 2005).

hikâyeleri, hikâyenin başkahramanının adıyla beraber Salsalnâme, Battalnâme, Dânişmendnâme şeklinde veya Çarhnâme, Garibnâme gibi eserin konusuyla ilgili ipucu veren isimler tercih edilmiştir.

Du'â-nâme adının ilk defa kim tarafından kullanıldığı bilinmemekle birlikte dua üzerine yazılmış kitapların geneline bu ismin verildiği anlaşılmaktadır. İncelediğimiz eserin başlangıcında da müellifin, niçin böyle bir kitap yazdığını izah ederken “bu eşnâda bir du'â-nâme cem' eyledim”³ demesi bu ismin genel bir kullanım olduğunu göstermektedir.

Du'â-nâme denilince önce Ebu's-Suud Efendi'nin yazmış olduğu kitap akla gelse de bu ismin genel kullanımda olması ve bu isim altında başka kitapların da bulunması sebebiyle karışıklığa mahal vermemek için eserlerin yazarlarıyla beraber anılması gerekmektedir. Bundan dolayı bu yüksek lisans tezinin adının hemen altına müellifi de eklenmiştir.

Du'â-nâme, “Mefte'z-zamân Ebu's-Su'üd Hâzretleriniñ Risâlesidir.” cümlesiyle başlamaktadır. Bu ifadeden müellifin Ebu's-Suud Efendi olduğu net bir şekilde anlaşılmaktadır. Dönemin vezir-i azamlarından Ali Paşa'ya sunulan bu eser⁴, Ebu's-Suud Efendi'nin kendi el yazması değildir fakat eserde müstensihle ilgili herhangi bir bilgi de bulunmamaktadır.

İncelediğimiz Du'â-nâme nüshası, Ankara Milli Kütüphane / Yazmalar Koleksiyonunda 06 Mil Yz A 7346 Arşiv Numarasıyla kayıtlı bulunmaktadır. Sözbaşları ve Arapça bazı ibareler kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Sayfa kenarları açıklamalıdır. Eserin ilk bölümleri ne kadar ağır, ağıdalı bir üslupla yazılmışsa diğer bölümleri de o kadar sade ve açık yazılmıştır. Eserin 2-B, 4-A sayfa aralığındaki ilk bölümü Arapça-Farsça kelime ve tamlamalarla yüklü, edebi sanatlarla (özellikle seci, aliterasyon ve asonans) süslü bir yapıdadır. Bu nedenle Arapça-Farsça bilmeyenler için anlaşılması son derece güçtür. Bundan sonraki bölümünde ise açık ve anlaşılır bir üslup kullanılmıştır.

³ bk. 4-B/8-9

⁴ bk. 2-B/2-3

Nesih yazı stiliyle yazılan bu nüsha genelde harekesizdir. Fakat ayet ve hadisler, yanlış okunmasın diye özellikle harekelendirilmiştir. 2-B, 41-B⁵ aralığındaki bu eser toplam 39 varaktan oluşmakta ve her bir sayfada 13 satır bulunmaktadır.⁶ Bu 39 varağın haricinde kitapta eserle ilgisi bulunmayan sayfalar da mevcuttur. Buralarda ayet-i kerimeler, Ashab-ı Kehf duası, farklı bir yazı stiliyle sual ve cevaplar, farklı dualar bulunmaktadır. Esere dâhil olmadığı için bunlar incelemeye alınmamıştır.

Eserin 41-B numaralı son sayfasındaki nottan Hicrî 1043 yılının Cemaziyelahir ayında yazıldığı anlaşılmaktadır.⁷ Müellifin yaşadığı dönemle bu nüshanın yazıldığı tarih arasında 46 sene gibi az bir zaman bulunmaktadır. Dolayısıyla bu eser, en eski nüshalardan biridir.

Eser bir mukaddime ve yedi baktan oluşmaktadır.⁸ Mukaddime duanın tarifi, faziletleri, şartları, duası makbul olanlar ve duanın kabul alametleri hakkındadır. Birinci bab İsm-i Azam duası ile ilgilidir. İkinci bab sefer ve gazada, korku, sıkıntı ve hastalıkta okunacak dualarla ilgilidir. Üçüncü babta sabah uyanırken ve akşam yatarken okunacak dualar vardır. Dördüncü bab yeme, içme, elbiselerin giyip çıkarılması, hamama girip çıkarken okunacak dualarla alakalıdır. Beşinci bab kendini, aileni ve malını koruma dualarıyla ilgilidir. Altıncı bab oruç tutarken, arefe günü, kadir gecesi ve bayramlarda okunacak dualarla ilgilidir. Yedinci ve son babta ise özel dualardan bahsedilir.

Üzerinde durulması gereken bir başka konu ise şudur: İncelediğimiz bu eserde sayfalar arasında bir karışıklık, dolayısıyla tutarsızlık vardır. Bu hata büyük ihtimalle eserin sayfalarını bir araya getirip ciltleyen kişi tarafından yapılmıştır. 29-B numaralı sayfa “Ebū Mālik El-Eş‘āri rażıyallāhu” diye biterken ondan sonra gelmesi gereken 29-A numaralı sayfa “secdeden başın kaldırıp” diye başlamaktadır. Yani Ebū Mālik El-Eş‘āri rażıyallāhu ‘anhın bir rivayeti aktarılacakken tesbih namazının tarifine geçilmiş, böylece metnin akışı ve anlamı sekteye uğramıştır. Böylece diğer

⁵ Daha kolay bulunabilmesi ve karışıklığa mahal vermemesi amacıyla varakların sağ tarafı B, sol tarafı A şeklinde harflendirilmiş, sayfa numaraları köşeli ayraç [ ] ile satır numaraları ise yay ayraç ( ) ile gösterilmiştir.

⁶ Eserin her bir sayfası 13 satırdan oluşsa da 41-B numaralı son sayfa, yazma eser geleneğinde hatime denilen ve eserin bittiğine işaret eden V sembolüyle yukarıdan aşağıya azalan bir yapıda oluşturulmuştur. Bu yüzden son sayfada 9 satır bulunmaktadır.

⁷ Eserin istinsah edildiği Hicrî 1043 senesi, Miladî takvime göre 1633 yılına denk gelmektedir.

⁸ bk. 4-A/5

sayfalarda da zincirleme hatalar ortaya çıkmış, metnin anlaşılması zorlaşmıştır. Biz metni çevirirken olduğu gibi çevirdik fakat doğru sıralama 29-B'den sonra şu şekilde olmalıdır: 29-B, 36-A, 37-B, 37-A, 38-B, 30-A, 31-B, 31-A, 32-B, 32-A, 33-B, 33-A, 34-B,34-A, 35-B, 35-A, 36-B, 29-A, 30-B, 38-A, 39-B, 39-A, 40-B, 40-A, 41-B.

2.2. Du'ā-nāme Nüshaları

Du'ā-nāme, yazıldığı günden bu yana çok sevilmiş ve geniş bir coğrafyaya yayılmıştır. Kulun Allah'la irtibatını en pratik şekilde karşılayan bu eserin gerek ülkemizde gerekse yurt dışındaki bazı kütüphanelerde birçok nüshası bulunmaktadır.

Çalışmamıza konu olan nüshanın haricinde tespit ettiğimiz diğer Du'ā-nāme nüshaları alfabetik sırayla şu şekildedir:

2.2.1. Yurt İçindekiler

- Ankara Milli Kütüphane : 06 Mil Yz A 6516 numarasıyla Yazmalar Koleksiyonunda arşive kayıtlıdır. Yazı türü, harekeli nesihdir. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî tarafından yazılmış bu nüsha 36 yaprak, 17 satırdan oluşmaktadır. H. 1148, M. 1735 yılında istinsah edilmiş fakat müstensihi belli değildir.
- Ankara Milli Kütüphane : 06 Mil Yz A 6092/3 numarasıyla Yazmalar Koleksiyonunda arşive kayıtlıdır. Müellifi, Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî'dir. Talik yazıyla, 39B-49A yaprakları arasında yazılmış, 23 satırlı bir nüshadır. İstanbul'da H. 997, M. 1589 yılında istinsah edilmiştir.
- Ankara Milli Kütüphane : 06 Mil Yz A 3089/2 numarasıyla Yazmalar Koleksiyonunda arşive kayıtlıdır. Yazı türü, harekeli nesihdir. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî tarafından, 82B-101B yaprakları arasında yazılmış, 15 satırlı bir nüshadır. Mehmed b. Ömer tarafından istinsah edilmiştir fakat istinsah tarihi belli değildir.

- Ankara Milli Kütüphane : 06 Mil Yz A 1675 numarasıyla Yazmalar Koleksiyonunda arşive kayıtlıdır. Yazı türü, harekeli nesihdir. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmādî tarafından yazılmış bu nüsha toplam 49 yaprak, her sayfa ise 11 satırdan müteşekkildir. Hacı Ömer Zühdi tarafından H. 1263, M. 1846 yılında istinsah edilmiştir.
- Ankara Milli Kütüphane : 06 Mil Yz A 2422/2 numarasıyla Yazmalar Koleksiyonunda arşive kayıtlıdır. Yazı türü, nesihdir. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmādî tarafından, 48A-76-A yaprakları arasında yazılmış, 13 satırlı bir nüshadır. H. 1144, M. 1731 yılında istinsah edilmiş olup müstensih ve müstensih yeri belli değildir.
- Ankara Milli Kütüphane : 06 Mil Yz A 584/6 numarasıyla Yazmalar Koleksiyonunda arşive kayıtlıdır. Yazı türü, harekeli nesihdir. Müellifi, Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmādî'dir. 5B-72B yaprakları arasında yazılmış, 11 satırlı bir nüshadır. İstinsah tarihi ve yeri, müstensih belli değildir.
- Ankara Milli Kütüphane : 06 Mil Yz A 7895/3 numarasıyla Yazmalar Koleksiyonunda arşive kayıtlıdır. Bozuk nesihle, 217A-234A yaprakları arasında yazılmış, 21 satırlı bir nüshadır. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmādî tarafından yazılmış, Kastamonî Kavaklızade Hüseyin b. Ahmed tarafından H. 1243, M. 1828 yılında istinsah edilmiştir.
- Ankara Milli Kütüphane : 06 Hk 3553/1 arşiv numarasıyla Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesinde kayıtlıdır. Harekeli nesihle, 1B- 31A yaprakları arasında yazılmış, 15 satırlı bir nüshadır. H. 1126, M. 1713 yılında istinsah edilmiştir fakat hem müellifi hem de müstensih belli değildir.
- Ankara Milli Kütüphane : 06 Mil Yz A 8209 numarasıyla Yazmalar Koleksiyonunda arşive kayıtlıdır. Nestalik yazı türüyle yazılmış bu nüsha toplam 44 yapraktan oluşmakta, her sayfada 13

satır bulunmaktadır. H. 1153, M. 1740 yılında istinsah edilmiştir fakat hem müellifi hem de müstensihi belli değildir.

- Ankara Milli Kütüphane : 06 Mil Yz A 2329 numarasıyla Yazmalar Koleksiyonunda arşive kayıtlıdır. Harekeli nesihle yazılmış bu nüsha toplam 18 yapraktan oluşmakta, her sayfada 15 satır bulunmaktadır. H. 1270, M. 1853 yılında istinsah edilmiştir fakat hem müellifi hem de müstensihi belli değildir.
- Ankara Milli Kütüphane : 06 Mil Yz A 1572/4 numarasıyla Yazmalar Koleksiyonunda arşive kayıtlıdır. Yazı türü, nesihdir. 171B-179B yaprakları arasında yazılmış, 13 satırlı bir nüshadır. İstinsah tarihi, müellifi ve müstensihi belli değildir.
- Ankara TDK Kütüphanesi : Esas No: Yazma A/54, Kayıt No: 54'tür. Yazı türü, nesihdir. 2B-19A yaprakları arasında yazılmış, 19 satırlı bir nüshadır. Müellifi Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî'dir. H. 1209 yılında istinsah edilmiştir fakat müstensihi belli değildir.
- Burdur İl Halk Kütüphanesi : 15 Hk 712/1 numarasıyla kayıtlıdır. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi bünyesinde. Yazı türü, taliktir. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî tarafından yazılmıştır. 1B-49B yaprakları arasında yazılmış olup her sayfa 11 satırdan oluşmaktadır. Müstensihi, istinsah yeri ve yılı belli değildir.
- Çorum İl Halk Kütüphanesi : 19 Hk 653/4 numarasıyla kayıtlıdır. Yazı türü, taliktir. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî tarafından yazılmıştır. 15 satırdan oluşmaktadır. Müstensihi, istinsah yeri ve yılı belli değildir. 612 numarada bir nüshası daha bulunmaktadır.
- Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi: 21 Hk 1480/12 numarasıyla arşive kayıtlıdır. Yazı türü, taliktir. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî tarafından yazılmıştır. 76B-83B yaprakları arasında yazılmış olup her sayfa 31 satırdan oluşmaktadır. Müstensihi, istinsah yeri ve yılı belli değildir.

- Isparta İl Halk Kütüphanesi : 32 Hk 1838 numarasıyla arşive kayıtlıdır. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi bünyesindedir. Yazı türü, nesihdir. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî tarafından yazılmıştır. Her sayfa 9 satırdan oluşmaktadır. İstinsah yeri ve yılı belli değildir. Ahmed b. Ömer tarafından istinsah edilmiştir.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı: Osman Ergin Türkçe Yazmaları koleksiyonunda 478 arşiv numarasıyla kayıtlıdır. Yazı türü, nesihdir. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî tarafından yazılmıştır. Eser 51 yapraktan oluşmakta, her sayfada 13 satır bulunmaktadır. Müstensihi, istinsah yeri ve yılı belli değildir.
- İstanbul Nadir Eserler Kütüphanesi: NEKTY 10267/02 numaralı barkod numarası, 297.13 yer numarasıyla kayıtlıdır. Yazı türü, taliktir. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî tarafından yazılmıştır. Sayfalar 17 satırlıdır. Müstensihi, istinsah yeri ve yılı belli değildir.
- İstanbul Nadir Eserler Kütüphanesi: NEKTY 07218 numaralı barkod numarası, 297.7 yer numarasıyla kayıtlıdır. Yazı türü, taliktir. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî tarafından yazılmıştır. Sayfalar 17 satırlıdır. H. 1269 yılında istinsah edilmiştir. Müstensihi ve istinsah yeri belli değildir.
- İstanbul Nadir Eserler Kütüphanesi: NEKTY 07263 numaralı barkod numarası, 297.7 yer numarasıyla kayıtlıdır. Yazı türü, harekesiz nesihdir. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî tarafından yazılmıştır. Sayfalar 11 satırlıdır. H. 1129 yılında istinsah edilmiştir. Müstensihi ve istinsah yeri belli değildir.
- İstanbul Nadir Eserler Kütüphanesi: NEKTY 07257 numaralı barkod numarası, 297.7 yer numarasıyla kayıtlıdır. Yazı türü, harekeli nesihdir. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî tarafından yazılmıştır. Sayfalar 11 satırlıdır. Müstensihi, istinsah tarihi ve yeri belli değildir.
- İstanbul Nadir Eserler Kütüphanesi: NEKTY 09258 numaralı barkod numarası, 297.7 yer numarasıyla kayıtlıdır. Yazı türü, nesihdir. Ebu's-

Su'ūd Muhammed b. Muhammed El-'İmādî tarafından yazılmıştır. Sayfalar 19 satırlıdır. Müstensihi, istinsah tarihi ve yeri belli değildir.

- İstanbul Nadir Eserler Kütüphanesi: NEKTY 03745 numaralı barkod numarası, 297.7 yer numarasıyla kayıtlıdır. Yazı türü, harekesiz nesihtir. Ebu's-Su'ūd Muhammed b. Muhammed El-'İmādî tarafından yazılmıştır. 2A, 21B sayfa aralığındadır. H. 1098 yılında istinsah edilmiştir. Müstensihi ve istinsah yeri belli değildir.
- İstanbul Nadir Eserler Kütüphanesi: NEKTY 07254 numaralı barkod numarası, 297.7 yer numarasıyla kayıtlıdır. Ebu's-Su'ūd Muhammed b. Muhammed El-'İmādî tarafından yazılmıştır. Müstensihi, istinsah tarihi ve yeri belli değildir.
- İstanbul Nadir Eserler Kütüphanesi: NEKTY 07219 numaralı barkod numarası, 297.7 yer numarasıyla kayıtlıdır. Ebu's-Su'ūd Muhammed b. Muhammed El-'İmādî tarafından yazılmıştır. Müstensihi, istinsah tarihi ve yeri belli değildir.
- İstanbul Nuruosmaniye Kütüphanesi: 2865/3 eski, 2434/3 yeni numarayla kayıtlıdır. Kitaptaki 4 eserden 3'üncüsüdür. Ebu's-Su'ūd Muhammed b. Muhammed El-'İmādî tarafından yazılmıştır. H. 1126, M. 1714 yılında istinsah edilen bu eser 18A, 44B sayfa aralığında ve her sayfa 19 satırlıdır. Müstensihi ve istinsah yeri belli değildir.
- İstanbul Nuruosmaniye Kütüphanesi: 4917/14 eski, 4353/14 yeni numarayla kayıtlıdır. Kitaptaki 17 eserden 14'üncüsüdür. Ebu's-Su'ūd Muhammed b. Muhammed El-'İmādî tarafından yazılmıştır. Eser 141A, 168B sayfa aralığında ve her sayfa 15 satırlıdır. Müstensihi, istinsah tarihi ve yeri belli değildir.
- İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi: 34 Sü-Aşir 442/4 arşiv numarasıyla, Aşirefendi Koleksiyonunda kayıtlıdır. Ebu's-Su'ūd Muhammed b. Muhammed El-'İmādî tarafından yazılmıştır. Yazı türü, nesihtir. Eser 20B, 74B yaprakları arasında olup her sayfada 11 satır bulunmaktadır. Müstensihi, istinsah tarihi ve yeri belli değildir.
- İstanbul Topkapı Sarayı : Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda Y. 1935 numarasıyla kayıtlıdır. Nesih yazı

türüyle yazılmıştır. Eser 6 yapraktan, her sayfa ise 9 satırdan oluşmaktadır. H. 1287, M. 1870 yılında istinsah edilmiştir. Müellifi, müstensihî ve istinsah yeri belli değildir.

- İstanbul Topkapı Sarayı : Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda H. 105 numarasıyla kayıtlıdır. Nesih yazı türüyle yazılmıştır. Eser 7 yapraktan, her sayfa ise 9 satırdan oluşmaktadır. Müellifi, müstensihî, istinsah yılı ve yeri belli değildir.
- İstanbul Topkapı Sarayı : Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda Y. 1690 numarasıyla kayıtlıdır. Nesih yazı türüyle yazılmıştır. Sayfalar 13 satırdan oluşmaktadır. Müellifi, müstensihî, istinsah yeri ve yılı belli değildir.
- Konya İl Halk Kütüphanesi : 42 Kon 4894/1 numarasıyla arşive kayıtlıdır. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi bünyesindedir. Arap-talîk stiliyle yazılmıştır. Müellifi, müstensihî, istinsah yeri ve yılı belli değildir.
- Konya İl Halk Kütüphanesi : 42 Kon 1519/1 numarasıyla arşive kayıtlıdır. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi bünyesindedir. Arap-nesih stiliyle yazılmıştır. Müellifi, müstensihî, istinsah yeri ve yılı belli değildir.
- Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi : 297.84 numarayla kayıtlıdır. Nesih tarzında yazılmış bu eser 37 yapraktan oluşmaktadır.
- Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi : 297.451 numarayla kayıtlıdır. Nesih tarzında yazılmış bu eser 1-60 yaprak aralığındadır.
- Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi : 297.841 numarayla kayıtlıdır. Nesih tarzında yazılmış bu eser 65 yapraktan oluşmaktadır. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî tarafından yazılmıştır. İstinsah tarihi 1112'dir. Müstensihî ve istinsah yeri belli değildir.
- Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi : 297.7 numarayla kayıtlıdır. Bu eser 15B, 43A sayfa aralığındadır. Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî tarafından yazılmıştır. Müstensihî, istinsah yeri ve yılı belli değildir.

- Kütahya Vahitpaşa İl Halk Kütüphanesi: 43 Va 1153/1 arşiv numarasıyla kayıtlıdır. Müellifi Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî'dir. Talik yazı türüyle yazılmış olan bu eser; toplam 28 varaktan, her sayfa ise 15 satırdan ibarettir. H. 1044, M. 1633 yılında istinsah edilmiştir. Fakat müstensihî ve istinsah yeri belli değildir.

2.2.2. Yurt Dışındakiler

- Almanya : Ms.or.oct 2407 Staatsbibliothek, Berlin adıyla Almanya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları koleksiyonunda kayıtlıdır. Müellifi Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî'dir. Nesih yazı türüyle yazılmış olan bu eser toplam 38 varaktan, her sayfa ise 13 satırdan ibarettir. H. 1225, M. 1810 yılında Turcuzâde Mehmed tarafından istinsah edilmiştir. İstinsah yeri belli değildir.
- Almanya : Ms. or. oct 2765 adıyla Almanya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları koleksiyonunda kayıtlıdır. Müellifi Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî'dir. Nesih yazı türüyle yazılmış olan bu eser 51A, 62B yaprak aralığında olup her sayfada 21 satır bulunmaktadır. H. 1160, M. 1747 yılında istinsah edilmiştir. Müstensihî ve istinsah yeri belli değildir.
- Almanya : Ms. or. oct 2941 adıyla Almanya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları koleksiyonunda kayıtlıdır. Müellifi Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî'dir. Nestalik yazı türüyle yazılmış olan bu eser 75B, 84A yaprak aralığında olup her sayfada 17 satır bulunmaktadır. Müstensihî, istinsah yılı ve yeri belli değildir.
- Bosna Hersek : R-5422/3 numarasıyla Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Müellifi Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî'dir. Nesih yazı türüyle yazılmış olan bu eser 57B, 89B yaprak aralığındadır. H. 1096 M. 1685 yılında

Mustafa b. İbrahim Çerkeşî tarafından istinsah edilmiştir. İstinsah yeri belli değildir.

- Bosna Hersek: R-5254/1 numarasıyla Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Müellifi Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî'dir. Nesih yazı türüyle yazılmış olan bu eser 1B, 22B yaprak aralığındadır. Müstensihi, istinsah yeri ve yılı belli değildir.
- Bosna Hersek : R-5858 numarasıyla Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Müellifi Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî'dir. Nesih yazı türüyle yazılmış olan bu eser toplam 8 yapraktan oluşmakta ve her sayfa 23 satırdan oluşmaktadır. Müstensihi, istinsah yeri ve yılı belli değildir.
- Bosna Hersek : R-6586 numarasıyla Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Müellifi Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî'dir. Nesih yazı türüyle yazılmış olan bu eser toplam 33 yapraktan oluşmakta ve her sayfa 13 satırdan oluşmaktadır. Müstensihi, istinsah yeri ve yılı belli değildir.
- Bosna Hersek : 4249/1 numarasıyla Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Nesih yazı türüyle yazılmış olan bu eser 1-53 yaprak aralığındadır. Müellifi, müstensihi, istinsah yeri ve yılı belli değildir.
- Bosna Hersek : 2799 numarasıyla Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Nesih yazı türüyle yazılmış olan bu eser toplam 10 yapraktır. Müellifi, müstensihi, istinsah yeri ve yılı belli değildir.
- Bosna Hersek : R-6260 numarasıyla Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Nestalik yazı türüyle yazılmış olan bu eser toplam 8 yapraktan, her sayfa ise 13 satırdan oluşmaktadır. Müellifi, müstensihi, istinsah yeri ve yılı belli değildir.
- Bosna Hersek : R-7267/3 numarasıyla Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Nesih yazı türüyle yazılmış olan bu eser 5-24 yaprak aralığındadır. Müellifi belli değildir.

H. 1291, M. 1874 yılında Gorozdalı Mehmed b. Derviş Efendi tarafından istinsah edilmiştir. İstinsah yeri belli değildir.

- Bosna Hersek : R-7212 numarasıyla Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Nesih yazı türüyle yazılmış olan bu eser toplam 108 yapraktan, her sayfa ise 14 satırdan oluşmaktadır. Müellifi, müstensihisi, istinsah yeri ve yılı belli değildir.
- Gürcistan : L117/I numarasıyla Gürcistan-Tiflis Bilimler Akademisi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Eser 4A, 75A yaprak aralığındadır. H. 1135, M. 1723 yılında Ahmed tarafından istinsah edilmiştir. Müellifi ve istinsah yeri belli değildir.
- İngiltere : Or. 5988 numarasıyla İngiltere Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Nesih yazı türüyle yazılmış olan bu eser toplam 59 yapraktan, her sayfa ise 11 satırdan oluşmaktadır. Müellifi, müstensihisi, istinsah yeri ve yılı belli değildir.
- Mısır : Talat 86/2 Mısır-Kahire Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Müellifi Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî'dir. Talik yazı türüyle yazılmış olan bu eser 78, 93 yaprak aralığındadır. Sayfaların satır sayıları değişkendir. H. 1090, M. 1679 yılında Mehmed b. Zekeriya tarafından istinsah edilmiştir. İstinsah yeri belli değildir.
- Mısır : Talat 4/3 Mısır-Kahire Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Nesih yazı türüyle yazılmış olan bu eser 33, 60 yaprak aralığında olup her sayfa 19 satırdan oluşmaktadır. H. 1213, M. 1798 yılında istinsah edilmiştir. Müellifi Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî'dir. Müstensihisi ve istinsah yeri belli değildir.
- Mısır : Talat 233 Mısır-Kahire Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Nesih yazı türüyle yazılmış olan bu eser toplam 45 yapraktan, her sayfa ise 11 satırdan oluşmaktadır. Müellifi Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmâdî'dir. Müstensihisi, istinsah yeri ve yılı belli değildir.

- Mısır : Talat 213 Mısır-Kahire Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Talik yazı türüyle yazılmış olan bu eser 77, 102 yaprak aralığında olup her sayfa 15 satırdan oluşmaktadır. Müellifi Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmādî'dir. Müstensihî, istinsah yeri ve yılı belli değildir.
- Mısır : 1298 Mısır-Kahire Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda kayıtlıdır. Nesih yazı türüyle yazılmış olan bu eser 176, 179 yaprak aralığında olup her sayfa 19 satırdan oluşmaktadır. Müellifi Ebu's-Su'üd Muhammed b. Muhammed El-'İmādî'dir. Müstensihî, istinsah yeri ve yılı belli değildir.

2.3. Eserle İlgili Bazı Notlar

- Tezlerde renkli çıktı kullanılmadığı için, eserde kırmızı mürekkeple yazılmış bütün söz ve cümle başları çeviri yazıda koyu/kalın harflerle, altın sarısı mürekkep ise virgülle gösterilmiştir.
- Orijinalinde olmamasına rağmen eserin daha iyi anlaşılması ve cümleler arasındaki kopukluğun giderilmesi amacıyla noktalama işaretleri tarafımızdan metne ilave edilmiştir.
- Yazının üstünün karalanması (18-B/5), satır sonuna sığmaması (2-B/1) gibi çeşitli nedenlerle okunamayan harfler/kelimeler, diğer nüshalar karşılaştırılarak ya da cümlenin akışına göre değerlendirilerek çevrilmiş, bunlar özel bir işaretle < > gösterilmiştir.
- Çeviri yazı ile orijinal metnin kolayca karşılaştırılabilmesi, karışıklığa mahal verilmemesi amacıyla varaklar B (sağ) ve A (sol) harfleriyle ayrılmış; sayfa numaraları köşeli ayraç [ ] ile satır numaraları ise yay ayraç ( ) ile gösterilmiştir.
- Yazma eserlerde derkenarlar dipnot gibidir. Eserin müellifi ya da müstensih eserle ilgili düşüncelerini, yorumlarını ya da açıklamalarını derkenarlara saklar. Bu nedenle, eserin bütünlüğünün korunması ve daha iyi anlaşılması için ilgili yerlerde dipnotlar verilerek derkenarlar

da çevrilmiş ve esere dâhil edilmiştir. Belki de eserin çevirisinde bizi en çok zorlayan kısım derkenarlar olmuştur. Çünkü derkenarlar diğerlerine göre daha küçük harflerle, karışık, düzensiz ve bazı yerlerde rik'a dediğimiz el yazısıyla hatta bazı yerlerde ters yazılmıştır. Bunlara rağmen derkenarların tamamı okunmuştur.

- Derkenarlara dâhil olmayan, tarafımızdan eklenen dipnotlar tırnak işareti “ ” ile gösterilmiştir.
- Dikkat edildiğinde eserde müstensih kaynaklı birçok yazım hatası bulunmaktadır. Bunlar genelde noktalı harflerin noktasız yazılmasıyla ortaya çıkan yazım hatalarıdır. (birkac: 6-A derkenar/2, oruc: 31-B/8) Bunların okunmasında günümüz yazımı dikkate alınmıştır.
- Eserde, bazı kelimelerin yazımında çok ciddi tutarsızlıklar mevcuttur. Mesela “kimse” kelimesinin aynı sayfada hatta birbirine çok yakın satırlarda bile üç farklı şekilde yazıldığı görülmektedir. (kimse-kimesne-kimsene) Aynı şekilde “yukarı” kelimesi de bazı yerlerde kaf (ق) harfiyle (11-A/4); bazı yerlerde ise gayın (غ) harfiyle (11-B derkenar/5) yazılmıştır. Yine aynı şekilde elbette kelimesi sadece 13-B/9’da te (تـه) ile diğer yerlerde (تـه) ile yazılmıştır.
- Yuvarlaklaştırma meselesinde, metnin genelinde bu temayül olsa da, ibarede açık bir şekilde hareke ile gösterilmediği müddetçe günümüzdeki okunuşları dikkate alınmıştır.
- Belirtme hal eki çoğu yerde hemze “ء” ile bazı yerlerde ise ye “ى” ile gösterilmiştir.
- Kesme işaretinin kullanımında belli bir disipline gidilmiş, bu işaret sadece elif lam (ال) takılı kelimelerde ve hemzenin gösterilmesi için kullanılmıştır.

İNCELEME

BİRİNCİ BÖLÜM

İMLÂ (YAZIM) ÖZELLİKLERİ

Dilbilimde, bir dilin belli kurallarla yazıya geçirilmesi *yazım* veya *imlâ* olarak adlandırılır (Yazım Kılavuzu, 2008:I). Bu yüksek lisans tezinde imlâ (yazım) özellikleri *ünlüler* ve *ünsüzler* olmak üzere iki ana başlık altında toplanmış, ayrıca her sesin *önde*, *içte* ve *sondaki* yazılışları ayrı ayrı verilmiştir.

1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI

1.1. /a/ Ünlüsünün Yazılışı

Ön Seste

/a/ ünlüsü ön seste çoğunlukla elif (ا) ile birkaç örnekte ise uzun a (آ) ile gösterilmiştir:

انجق (ancağ) 2-A/8

الوب (alup) 6-B/9

اكا (aña) 10-A/6

اچلدی (açıldı) 7-B/5

اياغنى (ayağını) 25-B/3

أديله (ādıyla) 35-A/10

آیده (āyda) 29-A/6

İç Seste

/a/ ünlüsü iç seste elif (ا) ile veya herhangi bir harf kullanılmadan gösterilmiştir:

اوقياچق (oқuyacağ) 4-A/10

ياندى (yandı) 23-A/4

طقسان (toқsan) 15-B/5

اومارم (umarım) 23-A/9

يرامز لقندن (yaramazlıktan) 33-B/6

اوقمق (oqumaq) 40-A/9

بغشلانور (bağışlanur) 36-B/2

Son Seste

/a/ ünlüsü son seste elif (ا) veya güzel he (ه) ile gösterilmiştir:

بكا (baña) 23-A/6

سكا (saña) 16-A/13

اوغلنه (oğlına) 13-B/4

اوقيه (oquya) 33-B/5

صكره (şoñra) 41-B/2

يتمقده (yatmaqda) 5-B/1

1.2. /e/ Ünlüsünün Yazılışı

Ön Seste

/e/ ünlüsü ön seste elif (ا) ile gösterilmiştir:

ايلدكلرن (eylediklerin) 4-A/2

النده (elinde) 6-A/12

اكر (eger) 25-A/12

اگلنمئوپ (eglenmeyüp) 35-A/10

اسكسي (eskisi) 36-B/3

اوينه (evine) 36-A/2

İç Seste

/e/ ünlüsü iç seste herhangi bir harf kullanılmadan gösterilmiştir:

ندكلو (ne deñlü) 2-A/2

اوزرينه (üzerine) 2-A/8

يدي (yedi) 4-A/5

اوينه (evine) 36-A/2

ييمكده و اچمكده (yimekde ve içmekde) 5-B/3

گوندردي (gönderdi) 7-B/2

كمسنه (kimesne) 20-B/1

Son Seste

/e/ ünlüsü son seste güzel he (ه) ile gösterilmiştir:

دلنجه (dilince) 4-A/2

كيجه (gice) 5-B/8

استسه (istese) 20-A/3

بدنمه (bedenimde) 22-A/2

كندويه (kendüye) 36-A/12

كمنه (kimesne) 37-B/3

بويله (böyle) 37-B/13

گورميه (görmeye) 38-B/2

1.3. /ı/ ve /i/ Ünlülerinin Yazılışı

Ön Seste

/ı/ ve /i/ ünlüleri ön seste elif (ا) ve ye (ی) harfleri ile veya sadece elif (ا) harfi ile gösterilmiştir.

ایدوب (idüp) 2-B/3

ایچمکده (içmekde) 5-B/3

انجنوب (incinüp) 7-A/2

İç Seste

/ı/ ve /i/ ünlüleri iç seste ye (ی) ile veya herhangi bir harf kullanılmadan gösterilmiştir:

ایدنلغی (aydınlığı) 39-A/7

صرمسق (şarımsak) 11-A/6

اوزرینه (üzerine) 2-A/8

بلکل (bilgil) 5-B/12

بشمسنه (bişmesine) 10-B/5

دکمه سندن (degmesinden) 30-A/13

Son Seste

/ı/ ve /i/ ünlüleri son seste ye (ی) harfi ile gösterilmiştir:

بیوردی (buyurdi) 5-A/13

اغری (ağrı) 22-A/7

بونی (bunı) 6-A/11

یدی (yedi) 4-A/5

کندی (kendüyi) 6-B/10

ویدی (virdi) 6-A/3

1.4. /o/ ve /ö/ Ünlülerinin Yazılışı

Ön Seste

/o/ ve /ö/ ünlüleri ön seste elif (ل) ve vav (و) harfleri ile gösterilmiştir.

اولدوقدن (olduğdan) 41-B/2

اوغلینک (oğlınıñ) 40-B/8

اوқودغی (oқuduğı) 38-A/1

отурдуғи (oturduğı) 12-A/3

اوتیری (ötüri) 11-A drk./2

اوکنه (öñine) 7-A/1

اوغرده یممی (ögredeyim mi) 36-B/1

اوده مش (ödemiş) 41-B/7

İç Seste

/o/ ve /ö/ ünlüleri iç seste genellikle vav (و) ile birkaç örnekte ise herhangi bir harf kullanılmadan gösterilmiştir.

قورقوسی (qorqusı) 40-B/8

صوینمقده (şoyunmaqda) 5-B/4

یوخسه (yoḥsa) 8-B/11

گوکنه (göñline) 35-B/1

گوره (göre) 34-A/13

دوشگومزه (döşegümize) 25-B/3

صکره (şoñra) 41-B/2

طقسان (toqsan) 14-A/2

درت (dört) 40-A/3

1.5. /u/ ve /ü/ Ünlülerinin Yazılışı

Ön Seste

/u/ ve /ü/ ünlüleri ön seste elif (ل) ve vav (و) harfleri ile gösterilmiştir.

اويخودن (uyğudan) 18-A/3

اورمغه (urmağa) 8-B/6

اولولاری (uluları) 9-B/10

اونودرسه (unudursa) 27-A/8

اوزرینه (üzerine) 2-A/8

اوجنجي (üçüncü) 7-B/5

اوستنه (üstine) 8-B/7

اوشوسه (üşüse) 13-A/6

İç Seste

/u/ ve /ü/ ünlüleri iç seste vav (و) harfi ile veya herhangi bir harf kullanılmadan gösterilmiştir.

بيوردی (buyurdu) 2-A/12

يالکوز (yalıñuz) 6-B/7

صانجوب (şancup) 6-A/13

ياوز (yavuz) 33-B/6

يويه (yuya) 11-A/8

قوشلق (küşlük) 32-A/10

ايوجه (eyüce) 26-A/13

دکول میدر (degül midir) 15-B/6

گندزی (gündüzi) 12-A/1

Son Seste

/u/ ve /ü/ ünlüleri son seste vav (و) harfi ile gösterilmiştir.

طتلو (taşlu) 26-B/13

اقر صو (açarşu) 7-A/6

يوقرو (yuğaru) 11-A/4

اىشبو (işbu) 16-A/13

- طامو (tamu) 30-B/13
 يتسو (yatsu) 40-A/12
 دكلو (deñlü) 2-A/2
 ديو (deyü) 7-A/3
 كيرو (girü) 8-B/13
 سوكلو (sevgülü) 10-A/2

2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI

2.1. /b/ Ünsüzünün Yazılışı

Ön Seste

/b/ ünsüzü ön seste be (ب) harfi ile gösterilmiştir.

- برله (birle) 3-A/10
 بوئا (buña) 3-A/10
 باشلادوڭ (başladuñ) 7-B/3
 بلزم (bilmezem) 7-A/10
 بكچيلر (bekçiler) 8-A/10
 بو يروغنه (buyruğma) 9-A/11
 بلگيل (bilgil) 14-B/3
 باشمىز (başımız) 25-B/2
 باباسىندان (babasından) 26-A/5
 بيريڭئوز (biriñüz) 26-A/13
 بويله (böyle) 29-A/4
 بش (beş) 41-B/1
 بىشمىسینه (bişmesine) 10-B/5
 بىنمىكده (binmekde) 4-A/12

İç Seste

/b/ ünsüzü iç seste be (ب) harfi ile gösterilmiştir. Elimizdeki eserde sadece bir yerde birleşik kelimeye mevcuttur.

- هئىچ بىر (hicbir) 25-B/9

2.2. /c/ Ünsüzünün Yazılışı

İç Seste

/c/ ünsüzü iç seste cim (ج) harfi ile gösterilmiştir.

قوجقلدی (kucakladı) 25-B/4

اوجنده (ucında) 25-B/2

كيجه سنده (gicesinde) 5-B/8

صانجوب (şancup) 6-A/13

اينجنوب (incinüp) 7-A/2

ينجه (yince) 8-A/8

بورجمى (borcum) 23-B drk.

2.3. /ç/ Ünsüzünün Yazılışı

Ön Seste

/ç/ ünsüzü ön seste genellikle çim (چ) harfi ile birkaç örnekte ise cim (ج) harfi ile gösterilmiştir.

چقاره ين (çıkaryın) 8-A/6

چالشه (çalışa) 11-A/2

چوپجگز (çöpcegiz) 23-A/11

چكدم (çekdim) 25-A/11

چالقنور (çalkınur) 25-B drk./3

چوقدر (çokdur) 8-B drk.

İç Seste

/ç/ ünsüzü iç seste çim (چ) harfi ile gösterilmiştir.

اچمكده (içmekde) 5-B/3

نچه (niçe) 6-B/5

اچلدى (açıldı) 7-B/5

كچمدين (giçmedin) 8-B/4

اچوق (açuk) 8-A/12

قچن (kaçan) 13-A/2

كؤچكى (küçügi) 36-B/2

كچمىشى (geçmiş) 36-B/2

Son Seste

/ç/ ünsüzü son seste çim (چ) ve cim (ج) harfleri ile gösterilmiştir.

اوچ (üç) 6-A/11

برقچ (birkaç) 6-A drk./2

هيج (hic) 9-A/10

اوج (avuc) 11-B drk./2

2.4. /d/ Ünsüzünün Yazılışı

Ön Seste

/d/ ünsüzü ön seste dal (د) harfi ile gösterilmiştir.

دكلو (deñlü) 2-A/2

دون (dün) 8-A/5

ديز (diz) 11-B/6

دكلدر (degildir) 11-B drk./3

دوشسه (düşse) 13-A/6

دكن (degin) 17-B/7

دك (dek) 23-B/10

دوشكومزه (döşegümze) 25-B/3

دده سندن (dedesinden) 26-A/5

دوشنده (düşünde) 26-B drk./1

دكمك (degmek) 30-A/6

درت (dört) 33-B/9

İç Seste

/d/ ünsüzü iç seste dal (د) harfi ile gösterilmiştir.

يدي (yedi) 4-A/5

كوندردي (gönderdi) 8-B/13

كندويه (kendüye) 8-A/6

يصدوغي (yaşduğı) 8-B drk.

گندزی (gündüzi) 12-A/1

يدي (yedi) 4-A/5

ایکندی (ikindi) 40-B/4

2.5. /g/ Ünsüzünün Yazılışı

Ön Seste

/g/ ünsüzü ön seste kef (ك) harfi ile gösterilmiştir.

کبی (gibi) 3-B/9

کیجه سنده (gicesinde) 5-B/8

کلوب (gelüp) 6-B/8

کوندردی (gönderdi) 7-B/2

کورلدی (gürüldi) 7-B/3

کیرو (girü) 8-B/13

کندزی (gündüzi) 12-A/1

کک (gerek) 12-A/6

کوکلنده (göflinde) 13-A/13

کون (gün) 15-A/1

کیمک (giymek) 28-B/7

کوکک (göñlek) 28-B/9

کوک (gök) 30-B/10

کوره (göre) 34-A/13

کوزل (güzel) 37-A/7

İç Seste

/g/ ünsüzü iç seste kef (ك) harfi ile gösterilmiştir.

دکلدر (degildir) 10-B/7

دکش (degiş) 11-B drk./4

دکن (degin) 17-B/7

یکرمی (yigirmi) 18-A drk./1

اوکرتمشدر (öğretmişdir) 23-A/6

بککسه (begense) 30-A/12

اکلنمیوب (eglenmeyüp) 35-A/10

2.6. /ğ/ Ünsüzünün Yazılışı

İç Seste

/ğ/ ünsüzü iç seste gayın (غ) harfi ile gösterilmiştir.

بغلامشدر (bağlamışdır) 10-B/4

اغزی (ağzı) 11-A/5

صوغان (şoğan) 11-A/6

يغمور (yağmur) 12-A/13

يوغکن (yoğken) 13-B/8

اغلیو (ağlayu) 13-A/4

اغسرسه (ağsırsa) 13-A/5

اغر (ağır) 13-A/5

طوغمدین (toğmadın) 17-B/5

اوغلی (oğlı) 29-A/9

باغشلر (bağışlar) 30-B/13

صاغشینجه (şağışınca) 38-A/1

چاغردی (çağırdı) 10-A drk./2

بوغدای (buğday) 11-B drk./2

اوغرایوب (uğrayup) 11-B drk./4

یوغارو (yuğaru) 11-B drk./5

ایاغنی (ayağını) 37-B drk.

اوشاغی (uşağı) 37-A drk.

Son Seste

/ğ/ ünsüzü son seste gayın (غ) harfi ile gösterilmiştir.

صاغ (şağ) 22-A/7

2.7. /k/ Ünsüzünün Yazılışı

Ön Seste

/k/ ünsüzü ön seste kef (ك) harfi ile gösterilmiştir.

کمسنه (kimesne) 6-B/7

کندویی (kendüyi) 6-B/10

- كشى (kişi) 6-A/1
 كز (kez) 7-B/5
 كمى (kimi) 14-B/8
 كوپوكى (köpügi) 32-A drk.
 كوچكى (küçügi) 36-B/2

İç Seste

/k/ ünsüzü iç seste kef (ك) harfi ile gösterilmiştir.

- تركى (Türki) 4-A/2
 بنمكه (binmekde) 4-A/12
 اينمكه (inmekde) 4-A/12
 نتكيم (nitekim) 4-A drk./2
 ايكنجى (ikinci) 7-B/1
 بكچيلر (bekçiler) 8-A/10
 سکزنجى (sekizinci) 11-B/10
 چكدم (çekdim) 25-A/11
 توكورب (tükürüp) 27-B/10
 اسكسى (eskisi) 36-B/3
 ايكندى (ikindi) 40-B/4

Son Seste

/k/ ünsüzü son seste kef (ك) harfi ile gösterilmiştir.

- ايلمك (eylemek) 3-B/7
 تك (tek) 6-B/12
 اكسوك (ekstik) 11-B/12
 كرك (gerek) 12-A/6
 يوك (yük) 13-A/7
 دك (dek) 23-B/10
 ترك (terk) 25-B/9
 كوكلك (göñlek) 28-B/9
 كوك (gök) 30-B/10

2.8. /k/ Ünsüzünün Yazılışı

Ön Seste

/k/ ünsüzü ön seste kaf (ق) harfi ile gösterilmiştir.

قلاين (kılayım) 6-A/1

قومزدی (komazdı) 5-A/12

قپولری (kapuları) 7-B/5

قورقیسی (korqısı) 9-B/7

قچن (kaçan) 13-A/13

قراکولغنی (karañulıgını) 39-A/11

قورتلمش (kurtulmuş) 41-B/8

İç Seste

/k/ ünsüzü iç seste kaf (ق) harfi ile gösterilmiştir.

یتمقده (yatmaqda) 5-B/1

چقدی (çıqdı) 6-B/7

او قودی (oqudı) 6-A/11

اقر صو (aqrşu) 7-A/6

بر اقدم (bıraqdım) 8-B/3

اویانقدر (uyanıqdır) 8-A/8

یوقدر (yoqdur) 9-B/4

Son Seste

/k/ ünsüzü son seste kaf (ق) harfi ile gösterilmiştir.

انجق (ancaq) 2-A/8

قورتلمق (kurtulmaq) 7-A/8

برق (bıraq) 7-A/10

ایق (ayaq) 8-B/7

قالق (qalk) 8-A/6

اچوق (açuq) 8-A/12

اوقمق (oqumaq) 9-B/8

ارتوق (artuq) 11-B drk./4

صرمسق (şarımşaq) 11-A/6

چوق (çoq) 13-A/10

قوشلۇق (küşluk) 30-B/3

فرق (kırk) 40-B/5

2.9. /l/ Ünsüzünün Yazılışı

İç Seste

/l/ ünsüzü iç seste lam (ل) harfi ile gösterilmiştir.

اولسون (olsun) 2-B/5

برله (birle) 3-A/10

دكلو (deñlü) 2-A/2

ايلمك (eylemek) 3-B/7

الم (elim) 3-A/11

قوللارينه (kullarına) 5-A/7

اولدرمك (öldürmek) 6-B/10

كوكلك (göñlek) 28-B/9

يلده (yılđa) 29-A/6

قالقادی (kalkadı) 8-A/12

اولولاری (uluları) 9-B/10

شویله (şöyle) 10-B/1

دكلدر (degildir) 10-B/7

چالیشه (çalışa) 11-A/2

صولنه (şolına) 11-A/4

یلوارى (yalvarı) 11-A/13

دلسه (dilese) 20-B/1

Son Seste

/l/ ünsüzü son seste lam (ل) harfi ile gösterilmiştir.

اول (ol) 2-A/8

بىلكل (bilgil) 5-B/12

كوزل (güzel) 37-A/7

2.10. /m/ Ünsüzünün Yazılışı

İç Seste

/m/ ünsüzü iç seste mim (م) harfi ile gösterilmiştir.

كيسنه (kimesne) 6-B/7

صرمىق (şarımsaq) 11-A/6

امدى (imdi) 18-A/9

يرامز (yaramaz) 27-B/9

يتمش (yetmiş) 29-A/2

طامو (tamu) 30-B/13

Son Seste

/m/ ünsüzü son seste mim (م) harfi ile gösterilmiştir.

كم (kim) 5-B/12

نتكم (nitekim) 10-B/4

اختشام (aḥşam) 22-A/13

بيرام (bayram) 32-B/6

2.11. /n/ Ünsüzünün Yazılışı

Ön Seste

/n/ ünsüzü ön seste nun (ن) harfi ile gösterilmiştir.

نيچه (niçe) 6-B/5

نيه (niye) 6-B/11

نسنه (nesne) 10-B/7

نتكم (nitekim) 10-B/4

İç Seste

/n/ ünsüzü iç seste nun (ن) harfi ile gösterilmiştir.

اوزرينه (üzzerine) 2-A/8

انجق (ancaq) 2-A/8

كيسنه (kimesne) 6-B/7

بنمكده اينمكده (binmekde inmekde) 4-A/12

كندويى (kendüyi) 6-B/10

كوندردى (gönderdi) 7-B/2

صانجوب (şancup) 6-A/13

ينجه (yince) 8-A/8

قنقى (qanqı) 32-B/7

Son Seste

/n/ ünsüzü son seste nun (ن) harfi ile gösterilmiştir.

ايچون (içün) 4-B/1

كون (gün) 6-B/8

يارين (yarın) 7-A/4

دون (dün) 8-A/5

صوغان (şoğan) 11-A/6

قچن (qaçan) 13-A/13

دكن (degin) 23-B/3

قفتان (qaftan) 28-A/3

اون (on) 36-B/8

2.12. /ñ/ Ünsüzünün Yazılışı

İç Seste

/ñ/ ünsüzü iç seste nazal n (ڭ) harfi ile gösterilmiştir.

بكا (baña) 5-A/8

سكا (saña) 7-B/2

اكا (aña) 2-B/3

دكلو (deñlü) 2-A/2

بوکا (buña) 3-A/10

يالکوز (yalıñuz) 6-B/7

صكره (şoñra) 6-A/2

اوکنه (öñine) 7-A/1

گوڭلنده (göñlinde) 13-A/13

گوڭلك (göñlek) 28-B/9

يکی (yeñi) 31-B/12

Son Seste

/ñ/ ünsüzü son seste nazal n (ن) harfi ile gösterilmiştir.

- انك (anuñ) 2-B/5
 اوقك (oqıñ) 5-A/8
 باشلادك (başladuñ) 7-B/3
 صوبك (şuyuñ) 7-A/9
 بونك (bunuñ) 9-B/10
 بيك (biñ) 14-B/5
 باشك (başıñ) 29-A/1
 بركوز (biriñüz) 34-B/3

2.13. /p/ Ünsüzünün Yazılışı

İç Seste

/p/ ünsüzü iç seste pe (پ) harfi ile gösterilmiştir.

- قپولرى (qapuları) 7-B/5
 قوپدی (qopdı) 8-B/4
 قپانمشدر (qapanmışdır) 8-A/7
 قپچگیز (qöpcegiz) 23-A/11
 کپوگی (köpügi) 25-B drk./3
 یاپوویره (yapuvire) 40-A/6

Son Seste

/p/ ünsüzü son seste be (ب) harfi ile gösterilmiştir.

- ایدوب (idüp) 2-B/3
 ایلیوب (eyleyüp) 3-A/10
 اولوب (olup) 4-B/4
 قالدرب (qaldırup) 6-A/4
 شانجوب (şancup) 6-A/13
 انجنوب (incinüp) 7-A/2
 قیلوب (qılup) 33-A/10
 قویوب (qoyup) 38-B/6

2.14. /r/ Ünsüzünün Yazılışı

İç Seste

/r/ ünsüzü iç seste re (ر) harfi ile gösterilmiştir.

ایرر (irer) 2-B/8

بیوردی (buyurdi) 2-A/12

ترکی (Türkî) 4-A/2

گورب (görüp) 7-B/7

یارین (yarn) 7-A/4

گیرو (girü) 8-B/13

اورمغه (urmağa) 8-B/6

صرمسق (şarımsaq) 11-A/6

درت (dört) 33-B/9

Son Seste

/r/ ünsüzü son seste re (ر) harfi ile gösterilmiştir.

بر (bir) 3-A/11

هر (her) 4-B/11

2.15. /s/ Ünsüzünün Yazılışı

Ön Seste

/s/ ünsüzü ön seste şat (ص) ve sin (س) harfleri ile gösterilmiştir.

صکره (şoñra) 6-A/2

صانجوب (şancup) 6-A/13

صو (şu) 8-B/3

سوز (söz) 7-A/2

سوکلو (sevgülü) 10-A/2

سکزنجی (sekizinci) 11-B/10

İç Seste

/s/ ünsüzü iç seste de şat (ص) ve sin (س) harfleri ile gösterilmiştir.

اصلى (aşlı) 3-A drk.

اقر صو (açarşu) 7-A/6

يصدوغى (yaşduğı) 8-B drk.

بصسه (başsa) 13-A/5

اكسوك (eksük) 11-B/12

اسينك (issiniñ) 13-B/11

اسكى (eski) 29-B/1

راست (rast) 32-B/12

يئسو (yatsu) 40-A/12

Son Seste

/s/ ünsüzü son seste sin (س) harfi ile gösterilmiştir.

سس (ses) 11-A/10

2.16. /ş/ Ünsüzünün Yazılışı

Ön Seste

/ş/ ünsüzü ön seste şın (ش) harfi ile gösterilmiştir.

شىمدى (şimdi) 8-B/8

شويله (şöyle) 9-A drk./1

شول (şol) 18-A drk./1

İç Seste

/ş/ ünsüzü iç seste şın (ش) harfi ile gösterilmiştir.

بىشمسینه (bişmesine) 10-B/5

ایشتمیه (işitmeye) 12-B/2

دوشسه (düşse) 13-A/6

كىشى (kişi) 15-A/9

اخشام (ağşam) 23-B/11

باشمىز (başımız) 25-B/2

دوشكۆمزه (döşegümüze) 25-B/3

باغىشلار (bağışlar) 25-B drk./3

قارشو (qarşu) 26-B drk./1

قوشلوق (qoşluq) 30-B/3

اوشاغی (uşağı) 37-A drk.

Son Seste

/ş/ ünsüzü son seste şın (ش) harfi ile gösterilmiştir.

اش (aş) 10-B/5

ایش (iş) 11-B/3

یتمش بش (yetmiş beş) 29-A/2

2.17. /t/ Ünsüzünün Yazılışı

Ön Seste

/t/ ünsüzü ön seste te (ت) ve tı (ط) harfleri ile gösterilmiştir.

تك (tek) 6-B/12

تیز (tiz) 8-B/11

ترك (terk) 25-B/9

توکورب (tükürüp) 27-B/10

طوتوب (tutup) 8-A/3

İç Seste

/t/ ünsüzü iç seste sadece te (ت) harfi ile gösterilmiştir.

استدی (istedi) 6-B/10

اتلو (atlu) 6-A/11

ایتدی (aytdı) 7-B/1

قورتارر (kurtarır) 7-B/7

نیتکیم (nitekim) 10-B/4

اوتدوکی (ötdüğü) 12-A/11

اتاسینی (atasını) 13-B/6

ارتورر (arturur) 24-A/7

Son Seste

/t/ ünsüzü son seste de sadece te (ت) harfi ile gösterilmiştir.

اوت (ot) 10-B/4

درت (dört) 30-B/3

راست (rast) 32-B/12

2.18. /v/ Ünsüzünün Yazılışı

Ön Seste

/v/ ünsüzü ön seste vav (و) harfi ile gösterilmiştir.

ویردی (virdi) 6-A/3

وار (var) 6-A/12

وازگچمه (vazgiçme) 12-B/4

İç Seste

/v/ ünsüzü iç seste vav (و) harfi ile gösterilmiştir.

اوه (eve) 5-B/4

صالی ویر (şalvir) 8-B/11

سوکلو (sevgülü) 10-A/2

یواری (yalvarı) 11-A/13

اوج (avuc) 11-B drk./2

یواشجه (yavaşca) 11-A/12

2.19. /y/ Ünsüzünün Yazılışı

Ön Seste

/y/ ünsüzü ön seste ye (ی) harfi ile gösterilmiştir.

یوخسه (yoḥsa) 5-A/10

یالڤوز (yalıñuz) 6-B/7

یوقرو (yuḡaru) 11-A/4

یویه (yuya) 11-A/8

یکی (yeñi) 31-B/11

İç Seste

/y/ ünsüzü iç seste ye (ی) harfi ile gösterilmiştir.

بیوردی (buyurdi) 2-A/12

ایتدی (aytdı) 6-A/1

بوینم (boynum) 8-B/6

ايوجه (eyüce) 26-A/13

بيرام (bayram) 32-B/7

2.20. /z/ Ünsüzünün Yazılışı

İç Seste

/z/ ünsüzü iç seste ze (ز) harfi ile gösterilmiştir.

اوزرينه (üzerine) 2-A/8

يازدم (yazdım) 8-B/2

بوزميه (bozmaya) 11-A/2

اغزی (ağzı) 11-A/7

يوزنه (yüzine) 12-B/10

قزب (kızıp) 13-A/6

كوزل (güzel) 37-A/7

Son Seste

/z/ ünsüzü son seste ze (ز) harfi ile gösterilmiştir.

يالکوز (yalıñuz) 6-B/7

سوز (söz) 7-A/2

برز (biraz) 7-A/7

کز (kez) 7-B/4

تیز (tiz) 8-B/11

دیز (diz) 11-B/6

كوز (göz) 30-A/8

ياوز (yavuz) 33-B/6

İKİNCİ BÖLÜM SES BİLGİSİ (FONETİK)

“Bir dilin seslerini; oluşumları, sıralanışları ve çeşitli ses değişimleri açısından inceleyen gramer dalına *ses bilgisi* denir” (Zeynep Korkmaz, Gramer Terimleri Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara, 2007: 183). “Sesler boğumlanma tarzlarına göre ünlü (vokal) ve ünsüz (konsonant) olmak üzere ikiye ayrılır” (Özkan vd., 2001: 272).

1. ÜNLÜLER (VOKALLER)

Ses yolunda herhangi bir engele uğramadan çıkan seslere *ünlü/vokal* denir (Yazım Kılavuzu, 2012: 5).

Metinde geçen ünlüler sırasıyla şunlardır: a, â, e, ı, î, î, o, ö, u, û, ü.

1.1. Ünlü Uyumları

1.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu

“Bir kelimenin birinci hecesinde kalın bir ünlü (a, ı, o, u) bulunuyorsa diğer hecelerdeki ünlüler de kalın; ince bir ünlü (e, i, ö, ü) bulunuyorsa diğer hecelerdeki ünlüler de ince olur” (Yazım Kılavuzu, 27. Baskı, TDK Yayınları, Ankara, 2012: 6). “Yani bir kelimedede ya sadece ince ünlüler, ya da sadece kalın ünlüler bulunur” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 347).

Dilimizdeki en eski ve temel kurallardan biri olan bu kurala *kalınlık-incecik uyumu* veya *büyük ünlü uyumu* adı verilir. İncelediğimiz eserde bu kurala tam olarak uyulmuştur.

بنمکده اینمکده (binmekde inmekde) 4-A/12

دیلدوکی (diledügi) 16-B/4

دوشکومزه (döşegümüze) 25-B/3

قوشلغین (küşluğın) 33-B/9

1.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Türkçede “bir kelimedede düz ünlüden sonra düz (a, e, ı, i), yuvarlak ünlüden sonra yuvarlak dar (u, ü) veya düz geniş (a, e) ünlüler bulunması” (Yazım Kılavuzu, 2012: 7) kuralına *düzlük-yuvarlaklık uyumu*, *dudak benzeşmesi* veya *küçük ünlü uyumu* adı verilir.

“Dudak benzeşmesi, dilimizin eski devirlerinde pek görülmeyen, ancak son zamanlarda belirli bir kural haline gelmiş olan bir uyum şeklidir. Batı Türkçesinin ilk devri olan Eski Anadolu Türkçesi döneminde dudak benzeşmesi yoktur. Bu benzeşme ancak Klasik Osmanlı Türkçesi döneminden sonra görülmeye başlamış ve Türkiye Türkçesinde kurallaşmaya başlamıştır” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 351).

Miladi 1633 yılına yani Klasik Osmanlı Türkçesi devrine ait olan bu eserde düzlük-yuvarlaklık uyumunun olduğu veya tutarlılık gösterdiği söylenemez.

قالقوب (kalkıp) 23-A/10

قپولرى (kapuları) 7-B/5

يغمورى (yağmuru) 10-B/4

اتلو (atlu < atlıg) 6-A/11

طتلو (tatlu < tatlıg) 26-B/13

ايچون (içün) 4-B/11

كندويه (kendüye) 8-A/6

يوقرو (yuğaru) 11-A/4

اكسوك (eksük) 11-B/12

يالکوز (yalıñuz) 6-B/7

ايوجه (eyüce) 26-A/13

1.2. Ünlü Düşmesi

Eserdeki ünlü düşmesine örnek gösterilebilecek kelimeler şunlardır:

Ön Seste

Türkçe'de ön seste ünlü düşmesi çok az görülür.

شمدى (şimdi < uş imdi) 8-A/7

شول (şol < uş ol) 6-B/12

İç Seste

Ünlü düşmesi olayı daha çok iç seslerde görülür.

بوينم (boynum < boyunum) 8-B/6

بويروغنه (buyruğına < buyuruğına) 9-A/11

طقسان (toğsan < toğuz on) 14-A/2

اغزى (ağzı < ağızı) 11-A/5

اوغلنه (oğlına < oğulına) 13-B/4

يوغكن (yoğken < yoğ iken) 13-B/8

گوکلنده (göñlinde < göñülünde) 13-A/13

اولدوغيچون (olduğıçün < olduğı için) 14-A/8

اويخودن (uyğudan < uyu-) 18-A/3

1.3. Ünlü Birleşmesi / Kaynaşma

Eserdeki ünlü birleşmesine örnek gösterilebilecek kelimeler şunlardır:

نيلرسك (neylersen < ne eylersen) 6-A/2

بويله (böyle < bu ile) 29-A/4

اويله (öyle < o ile) 10-B/6

نسنه (nesne < ne ise ne) 40-B/6

كمسه (kimse < kim ise) 29-B/12

1.4. Ünlü Daralması

Eserdeki ünlü daralmasına örnek gösterilebilecek kelimeler şunlardır:

واريسه (var ise < var erse) 2-A/2

- بيمكه (yimekde < yemekde) 5-B/3
 نيه (niye < neye) 6-B/11
 ديدك (didüñ < dediñ) 7-B/4
 بويوكى (büyügi < böyügi) 36-B/2
 كوزل (güzel < gözel) 37-A/7
 يوقرو (yuqaru < yoqaru) 11-A/4
 كيمك (giymek < geymek) 28-B/7
 يوريدوكى (yüridügi < yöridügi) 21-B/3
 كيرو (girü < geri) 34-A/12
 ايشبو (işbu < uş bu) 16-A/13

1.5. Yuvarlaklaşma

“Düz bir ünlünün, yanındaki /b/, /m/, /p/, /v/ gibi dudak ünsüzlerinin etkisiyle yuvarlak ünlü durumuna geçmesi olayına *yuvarlaklaşma* adı verilir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 363). Bu durum düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırıdır.

- يغمورى (yağmuru < yağmırı) 10-B/4
 اوج (avuc < avıç) 11-B drk./2
 ياوز (yavuz < yavız) 33-B/6
 قپولرى (qapuları < qapıları) 7-B/5

1.6. İncelme

“Bir kelimedeki kalın sıradan seslerin çeşitli sebeplerle ince sıraya geçmesi olayına *incelme* denir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 363). Bunda /ç/, /ş/, /y/ ön damak ve diş eti ünsüzlerinin ilceltici etkisi ön plandadır.

- دخى (daħı < daħı) 3-B drk.
 دلنجه (dil- < til < tıl) 4-A/2
 يوريدوكى (yüri- < yorı-) 21-B/3
 يکی (yeñi < yañı) 31-B/12
 اچون (içün < uçun) 31-A/9
 بيك (biñ < bıñ) 39-B/2

1.7. Ünlü Değişmeleri

Metinde tespit edilen ünlü değişmeleri şunlardır:

1.7.1. e > ö değişmesi

Metinde bu örnekle ilgili bugün “öyle” anlamında kullanılan “eyle” kelimesi tespit edilmiştir.

eyle olsa 9-A/5-13, 14-A/4-12, 14-B derkenar/2, 15-B/10

ammā **eyle** dimeyüp 9-A derk./1

yine **eylesine** olur 23-B/12

1.7.2. i > e değişmesi

de- < di- 4-A derk./1, 3-B derk.

gece < gice 5-B/8, 12-B/12-13

geri < girü 8-B/13, 14-A/3

eriş- < iriş- 4-A derk./2, 8-B/12

et- < it- 6-B/4-7, 6-A/11

ye- < yi- 5-B/3, 8-B derk.

yer < yir 4-A derk./2, 8-A/12

ver- < vir- 5-A/12, 6-A/3

1.7.3. e > i değişmesi

iyice < eyüce 26-A/13

iyiliği < eyülüğü 33-A/12

2. ÜNSÜZLER (KONSONANTLAR)

Ses yolunda bir engelle karşılaşarak çıkan seslere *ünsüz/konsonant* denir (Yazım Kılavuzu, 2012:8).

Metinde geçen ünsüzler sırasıyla şunlardır:

b, c, ç, d, đ, f, g, ğ, h, ĩ, ĵ, k, k, l, m, n, ñ, p, r, s, ş, ş, t, t, v, y, z, ž, ž, ž.

“Ünsüzler de ses tellerinin titreşime uğrayıp uğramamasına göre iki gruba ayrılır:

a) Ses tellerinin titreşmesiyle oluşan ünsüzlere *yumuşak/ötümlü/tonlu ünsüzler* adı verilir: b, c, d, g, ğ, j, l, m, n, r, v, y, z

b) Ses telleri titreşmeden oluşan ünsüzlere *sert/ötümsüz/tonsuz ünsüzler* denir: ç, f, h, k, p, s, ş, t” (Yazım Kılavuzu, 2012: 8).

2.1. Ünsüz Uyumu / Ünsüz Benzeşmesi

“Dilimizde sert (tonsuz) ünsüzle biten kelimeler sert ünsüzle, yumuşak (tonlu) ünsüzle biten kelimeler ise yumuşak ünsüzle başlayan ekler alır” (Yazım Kılavuzu, 2012: 9). Bu ses olayına *ünsüz benzeşmesi* denir.

Eserde genel olarak ünsüz benzeşmesi kuralına dikkat edilmemiş, ekler olduğu gibi kullanılmıştır. Fakat tespitimize göre sadece iki örnekte bu uyum mevcuttur. Aşağıdaki örneklerin ilk ikisi bu kuralın uygulandığına, diğerleri ise uygulanmadığına delalet eder.

- بکچیلر (bekçiler) 8-A/10
- اولدقچه (olduqça) 29-B/2
- قیامتده (kıyāmetde) 38-A/8
- کرکدر (gerekdir) 35-B/6
- ایشتدم (işitdim) 32-A/6
- یواشجه (yavaşca) 11-A/12
- اوچدن (üçden) 11-B/11
- قوپدی (koptı) 8-B/4
- ایتدی (aytdı) 6-B/10

2.2. Ünsüz Değişmeleri

Çeşitli sebeplerle kelimelerde ünsüz değişimleri meydana gelir. Metindeki ünsüz değişmelerini üç ana başlık altında toplayabiliriz:

2.2.1. Türkçenin Tarihî Gelişimine Bağlı Ünsüz Değişimi

Eski Türkçeden günümüz Türkçesine doğru bakıldığında eserdeki ünsüz değişimlerini şu şekilde gösterebiliriz:

2.2.1.1. k > g değişmesi

göñül < köñül 13-A/13

göz < köz 30-A/8

gün < kün 6-B/8

geç- < keç- 9-B/1

gel- < kel- 15-A/2

git- < kit- 9-B/2

gör- < kör- 31-B/12

2.2.1.2. t > d değişmesi

di- < ti- 6-A/2

diz < tiz 11-B/6

diril- < tiril- 13-A/6

dile- < tile- 20-B/1

yedi < yeti 4-A/5

deg- < teg- 30-A/13

dört < tört 36-B/4

2.2.1.3. b > v değişmesi

var- < bar- 40-B/13

var < bar 29-B/11

vir- < bir- 33-A/4

ev < eb 29-B/8

sev- < seb 30-A/4

2.2.1.4. d > y değişmesi

ayağ < adağ 8-B/7

ķoy- < ķod- 22-A/4

giy- < ked- 28-B/7

2.2.2. Tonlulaşma / Sedalılaşma Kaynaklı Ünsüz Değişimi

Patlayıcı tonsuz ünsüzler olan /p/, /ç/, /t/, /k/ kendilerinden sonra ünlüyle başlayan bir ek aldıklarında tonlulaşarak/yumuşayarak sırasıyla /b/, /c/, /d/, /g/ olur.

Bu olaya *tonlulaşma* denir.

ويرمكى (virmegi / k > g) 5-A/12

ايدنجه (idince / t > d) 6-A/11

صانچوب (şancup / ç > c) 6-A/11

ايشدوب (işidüp / t > d) 12-B/1

اغسرسه (ağsırsa / k > g) 13-A/5

اوجنده (ucında / ç > c) 25-B/2

گيده (gide / t > d) 36-B/3

2.2.3. Ağız Kaynaklı Ünsüz Değişimi

Eserde Doğu-Güneydoğu Anadolu yöresi ve Azerî sahasına mahsus bir ağız özelliği olan ķ > ģ değişimi tespit edilmiştir.

2.2.3.1. k > h değişmesi

ahşam < akşam 5-B/1
 yoğ < yoğ 5-A/10
 koğu < koğu 11-A drk./1
 uyğu < uyku 18-A/3

2.3. Ünsüz Düşmesi

“Seslerin birbirleriyle olan ilişkileri sırasında gramer birliğinin bünyesindeki ünsüzlerden biri düşer, buna *ünsüz düşmesi* denir. Türkçede en çok düşme eğilimi gösteren ünsüzler damak ünsüzleri (k, g, ğ) ile akıcı (l, n, r) ünsüzlerdir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 328).

ol- < bol- 2-B/5
 arı < arığ 34-B/7
 kapu < kapığ 7-B/5
 getir- < keltür- 41-B/4
 otur- < oltur- 7-A/6
 kaldır- < kalkdır- 36-B/9
 ise < erser 29-B/11

2.4. Hece Düşmesi

“Kelime içinde ekleme ve birleşme sırasında, arka arkaya gelen benzer veya eşit seslerden oluşmuş iki heceden birinin, zamanla eriyip düşmesine *hece düşmesi* veya *hece yutulması* denir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 338).

نيلرسك (neylerseñ < ne eylirseñ) 6-A/2
 كيمسه (kimse < kimsene) 33-A/5
 چوقدر (çoğdur < çok turur) 6-B/6

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ŞEKİL BİLGİSİ (MORFOLOJİ)

“Bir dilin kök ve eklerini, bunların birleşme yollarını, eklerin çeşitli anlam ve görevlerini, dilin türetme ve çekim özelliklerini, kısaca dilin biçimle ilgili özelliklerini ele alıp inceleyen dil bilgisi koluna *yapı bilgisi* ya da *şekil bilgisi* adı verilir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 463).

Eserdeki şekil bilgisi özellikleri *Türkçenin Ekleri, Anlamları ve Görevleri Bakımından Kelimeler* olmak üzere iki ana başlık altında toplanmış ve bunlar da alt başlıklarla örneklendirilmiştir.

I. TÜRKÇENİN EKLERİ

Türkçede yapım ve çekim ekleri olmak üzere iki türlü ek vardır:

1. YAPIM EKLERİ

“Köklerden daha geniş kökler yani gövdeler yapan, yeni kelimeler türeten ekler *yapım ekleri* denir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 484). Yapım ekleri kelimelerin anlam, görev ve türlerini değiştirir. Türkçede dört farklı yapım eki vardır:

1.1. İsimden İsim Yapan Ekler

“İsim kök ve gövdelerinden isim türeten eklerdir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 484). Metinde tespit edilen isimden isim yapma ekleri alfabetik sıralamayla şu şekildedir:

1.1.1. +Ar, +şAr

yedi+şer 33-B/5

1.1.2. +cAķ

artu+caķ 14-B drk./2

1.1.3. +cAglz

ķöp+cegiz 23-A/11

1.1.4. +cI

zindan+cı 8-A/13

bek+çi 8-A/10

1.1.5. +cIIAyIn

a+n+cılayın 8-A drk.

1.1.6. +di

gürül+di 7-B/3

1.1.7. +dUz

gün+düz 12-B/12

1.1.8. +IU

deñ+lü 2-A/2

at+lu 6-A/11

қан+lu 7-A/4

дүр+lü 6-A drk./1

ad+lu 7-A drk.

sevgü+lü 11-B drk./5

һайыр+lu 19-A drk.

тат+lu тат+lu 26-B/13

1.1.9. +IIK, +IUK

u(l)+luğ 9-B/10

yalvarmaq+lıq 10-B/12

‘āciz+lıq 10-A/8

yaramaz+lıq 20-B drk./4

тар+lıq 21-A/13

uyhusuz+luq 26-B/11

başlamak+lıq 28-B/13

қуш+luq 30-B/3

yar+lıq 32-A drk.

eyü+lük 33-A/12

yıl+lıq 39-A/5

aydın+lıq 39-A/7

қараñu+lıq 39-A/7

1.1.10. +ncI

bir+inci 11-A/3

iki+nci 7-B/4

üç+ünci 11-B/3

altı+ncı 11-B/7

çoğuz+uncı 11-B/12

1.1.11. +ra

şoñ+ra 6-A/2

taş+ra 20-B drk./1

1.1.12. +sIz, +sUz

günāh+sız 10-A drk./1

göñül+süz 11-B drk./4

ihtiyār+sız 13-A/3

nihayet+siz 14-A/1

uyhu+suz 26-B/11

1.2. İsimden Fiil Yapan Ekler

“İsim kök veya gövdelerinden fiil yapmak için kullanılan eklerdir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 489). Metinde tespit edilen isimden fiil yapma ekleri alfabetik sıralamayla şu şekildedir:

1.2.1. +A-

dil+e-dügi 16-B/4

yarlıg+a-r 32-A drk.

1.2.2. +IA-

ey+le-r 6-B/3

baş+la-duñ 7-B/3

söy(z)+le-dim 7-A/2

mühür+le-mek 11-B drk./5

azar+la-mayan 13-B/6

ağ+la-yu 13-A/4

şak+la-yalar 23-B/11

kucağ+la-dı 25-B/4

bağ+la-mış-dır 10-B/4

ezber+le-dirdi 26-A drk./2

iş+le-se 29-A drk./2

göz+le-se 30-A/12

bağış+la-nur 36-B/2

1.2.3. +kür-

tü+kür-üp 27-B/10

1.2.4. +r-

çağ+ı-r-dı 10-A drk./2

ağsı+r-sa 13-A/5

1.3. Fiilden İsim Yapan Ekler

“Fiil kök veya gövdelerinden isim türeten eklerdir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 490). Metinde tespit edilen fiilden isim yapma ekleri alfabetik sıralamayla şu şekildedir:

1.3.1. -e

giç(c)-e 25-A/1

1.3.2. -ecek

gel-ecek(g)-i 36-B/3

1.3.3. -K

büyü-k 36-B/2

küçü-k 36-B/2

köp-ü-k 25-B drk./3

döşe-k 25-B/3

art-u-ķ 11-B drk./4

şaya-ğ 10-A/12

yara-ğ 10-A/11

buy(u)r-u-ğ 9-A/11

aç-u-ķ 8-A/12

1.3.4. -GU

sev-gü 11-B drk./5

uy(u)- ģu 26-B/3

1.3.5. -U

yar-u-sı 8-A/5

ķoķ-u-sıdan 11-A/6

art-u-caķ 14-B drk./2

ağ(i)r-ı 22-A/7

ķar(ı)ş-u 26-B drk./1

ķorķ-u-sı 40-B/8

1.3.6. -mA

oķu-ma-sına 5-A/11

al-ma-ya 37-B drk.

biş-me-sine 10-B/5

deg-me-den 30-A/8

1.3.7. -mAK

yat-maķ-da 5-B/1

ķurtul-maķ 7-A/8

ur-mağ-a 8-B/6

oķu-maķ 9-B/8

şal-maķ 9-B/9

bin-mek-de in-mek-de 4-A/12

1.3.8. -miş

geç-miş-i 36-B/2

1.3.9. -mur

yağ-mur-ı

1.3.10. -n

şat-u-n 38-B/5

1.3.11. -su

yat-su 40-A/12

1.3.12. -z

di-z 11-B/6

1.3.13. Sıfat-Fiiller

“İsimlerin hareketlerine dayalı özelliklerini ifade eden kelimelere sıfat-fiil denir. Sıfat-fiiller zaman ve hareket ifadesi taşımaları bakımından fiillere, söz diziminde isim gibi kullanılmaları ve nesnelere karşılamaları bakımından ise isim çeşidi kelimelere yaklaşırlar” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 507). Metinde tespit edilen sıfat-fiil ekleri şunlardır:

1.3.13.1. -(y)AcAK

gelecek bağıslere 2-B drk.

her murād için okuyacak du‘ālar 4-A/10

du‘ā kabül olacak zamandır 12-A/4-5

1.3.13.2. -(y)An

muşannaf olan kimesne 2-B drk.

du‘āsı maqbül olanlarda 4-A/8

‘askeriñ önince yürüyen tãife 4-A drk./1

du‘ā okuyan kimesne 11-B/1

tevbe eyleyen kimesne 11-B drk./1

yüz yıl ‘ibâdet eyleyen ile beraber olur 11-B drk./3

du‘āsı müstecâb olanlarıñ beyânındadır 13-B/2

anasını ve atasını azarlamayan kimesne 13-B/6

okuyana ve öğredene vebâl hâşıl olur 15-B drk./2

1.3.13.3. -dik, -dük

aña irsāl itdügidir 2-B/3
 rivāyet eylediklerin 4-A/1-2
 istedügi nesne 4-A drk./2
 düşmān oldukları zamanda 7-B/12-13
 sebeb eyledügi gibi 10-B/5
 maşlahatı tiz olmaduğı vaqten 11-A/1
 iki huṭbe arasında oturduğı vaqtime 12-A/3-4
 horūs ötdügi zamānda 12-A/11
 yağmur yağduğı vaqten 12-A/13

1.3.13.4. -maz

kaçan bir yaramaz vāqı‘ā görse 27-B/3

1.3.13.5. -miş

ana ıarnından henüz toğmuş gibi 11-B drk./1
 henüz tevbe eylemiş ve yāḥūd henüz İslāma gelmiş kimesne 13-B/7-8

1.3.13.6. -r, -Ar, -Ur

ider ol- 3-B drk.
 olur olmaz yir 4-B drk.
 uyur ol- 26-B/13

1.3.14. Zarf-Fiiller

“Zarf-fiiller fiillerin zarf şekilleridir. Söz diziminde fiillerin, zarf kullanılışlarını sağlarlar veya birleşik fiil gruplarında ana fiili yardımcı fiile

bağlarlar” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 508). Metinde tespit edilen zarf-fiil ekleri şunlardır:

1.3.14.1. -(y)A

eger okuyabilürse 8-B drk.
göre 34-A/13
diye okuya 34-A/10

1.3.14.2. -erek

Hağ te‘ālāya şükr iderek 8-A/11

1.3.14.3. -duğça

ol kimesne < hayyā ve meyyitā > olduğça 29-B/2

1.3.14.4. -dıkda

her kim ki ğam ve ğuşşaya uğradıkda 22-B/5

1.3.14.5. -I, -U

tiz anı şalıvir 8-B/11
ve yāhūd ağlayu düşse 13-A/4

1.3.14.6. -IcAk

gerek olıcağ 4-A drk./3
ikinci kez okıcağ 7-B/4
beni göricek 8-B/7
tevbe eyleyicek 11-B drk./3

du‘ā temām olıcağ yüzüne süre 12-B/10
bunuñ gibi ‘alāmeti göricek 13-A/9

1.3.14.7. -(y)İncA

üçünci kez okuyunca 7-B/5
vākı‘ olmayınca olmaz 9-A drk./2
murādı hāşıl olunca çalışa 11-A/2
şalavāt virmeyince ol perde kalkmaz 10-A drk./2
namāz temām olınca 12-A/4
sūreniñ āhirine varınca okuya 23-B/8-9

1.3.14.8. -ken, iken

bir Müslüman bir Müslümana haberi yoğken 13-B/8
otururken bir kimesne geldi 15-A/2
du‘āyı okurken 12-B/9
nā-ma‘kül қоһular ağızda var iken 11-A drk./1
қonmuş iken 6-B/8

1.3.14.9. -mAdIn

bir sâ‘at miқdārı giçmedin 8-B/3-4
ağşam yimek yimedın 8-B drk.
gün toğmadın 17-B/5
her kim ki evinden taşra çıқmadın 20-B drk./1
қıyāma varmadın 29-A/1

1.3.14.10. -meksizin

peygambere şalavāt getürmeksizin du‘ā okur 10-A drk./2

1.3.14.11. –Up

hālişāne kıyām idüp 4-B/8
 ol daḥı abdest alup 6-A/3
 ḥarbe ile şancup öldürdi 6-A/13
 gāyetle incinüp 7-A/2
 bir ‘arz-u ḥāl yazup 7-A/9
 oruc tutup 8-B drk.
 ellerin yukarıya kaldırup 12-B/9
 şabāḥ namāzını kılup 17-B/5
 secdeden başıñ kaldırup 29-A/1

1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler

“Fiil kök veya gövdelerinden fiil yapan eklerdir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 494). Metinde tespit edilen fiilden fiil yapma ekleri şu şekildedir:

1.4.1. Ettirgenlik (Faktitif) Ekleri

1.4.1.1. -er-

git (d)-er-di 23-B drk.
 çık-ar-up 7-A/5

1.4.1.2. -der-

gön-der-di 7-B/2

1.4.1.3. -dIr-, -dUr-

öl-dür-ürüm 6-B/13
 kal(k)-dır-up 6-A/4
 o(l)-tur-up 7-A/6

ar(t)-tur-ur 24-A/7
it-dür-meye 27-B/5
yaz-dır-maya 39-A/3
ge(l)-tür-e 41-B/4

1.4.1.4. -t-

ay-t-dı 6-A/1
söyle-t-di 7-A/1
ezberle-t(d)-ür-di 26-A drk./2

1.4.1.5. -r-

bit-ü-r-ür 9-B/11

1.4.2. -mA-

ol-ma-yanı 6-B/4
katıl-ma-mışdır 4-B drk.
tın-ma-yup 9-A/10
ko-ma-dı 25-B/2
yetiş-me-di 38-B drk./2
eglen-me-yüp 35-A/10

1.4.3. -l-

aç-ı-l-dı 8-B/5 (pasiflik/meçhullük eki)
işid-i-l-meye 11-A/10 (pasiflik/meçhullük eki)
ay(ı)r-ı-l-ur 36-A/13 (dönüştülük eki)

1.4.4. -n-

soy-u-n-mağda 5-B/4 (dönüştülük eki)

ol-u-n-muşdur 5-A/10 (pasiflik/meçhullük eki)

şak-ı-n-mağ 6-B/2 (dönüştülük eki)

ço-n-muş 6-B/8 (dönüştülük eki)

egle-n-meyüp 35-A/10 (dönüştülük eki)

1.4.5. -ş-

yet-i-ş-medi 38-B drk./2

1.4.6. -y-

ço-y-a 8-B derkenar

2. ÇEKİM EKLERİ

“Çekim yahut işletme eki kelime kök ve gövdesine işleklik veren ektir” (Ergin, 2005: 124). Çekim ekleri kelimelerin manalarını değiştirmez, sadece diğer kelimelerle çeşitli ilgiler kurar. Çekim eklerini *isim çekim ekleri* ve *fül çekim ekleri* olmak üzere iki ana başlık altında toplayabiliriz:

2.1. İsim Çekim Ekleri

2.1.1. Çokluk Eki: +lar / +ler

şart+lar 4-A/7

kapu+lar 7-B/5

dost+lar 20-B/3

ayak+lar 25-B/3

oğul+lar 30-A/4

bekçi+ler 8-A/10
 el+ler 12-B/9
 gice+ler 12-A/1
 göz+ler 37-B drk.
 kimesne+ler 14-B/6

2.1.2. Hâl Ekleri

2.1.2.1. Belirtme/Yükleme Hâli: +(y)I; +(n)I; +n

Mü'min ve kafir ider **anı** ricā 2-B/8
seni geregi gibi bilemedik 2-A drk./2
kendüyi öldürmek istedi 6-B/10
elin kaldırıp bu **du'â**'ı okudu 6-A/4
 sen bir **kimesne**'i zindana koymuşsun 8-B/9
 babasının ve anasının **hakların** ödemiş 41-B/6
 secdeden **başın** kaldırıp 29-A/1
anasını ve **atasını** azarlamayan kimesne 13-B/6

2.1.2.2. Yönelme/Yaklaşma Hâli: +(y)A

defterine yetmiş güne degin günāh yazdırmaya 39-A/3
 bunun şevābını **vālideyne** ihdā eyleye 41-B/5
kendüye ve **evine** fesād **itmege** kâdir olamaz 36-A/13
anlara zarar irişmeye 30-A/5
 ellerin **yuğaruya** kaldırıp 29-A/11
 sağ elini **yimege** ve **içmege** ve kaftān **giymege** ta'yin eylemişdi 28-A/3
 her murād için du'ā **oğumağa** nāfi'dür 4-B/11
 eger bir **şehre** ve yāhūd bir **köye** yāqīn olsa 20-A/2

2.1.2.3. Bulunma Hâli: +dA

bu **eşnâda** bir du‘ânâme cem‘ eyledim 4-B/8
şabahda ve **ağşamda** ve **yatmakta** ve **uyanmakta** okuyacak du‘âlarıñ
 beyânındadır 5-B/1-2

içinde bir aķarşu vardır 7-B/6
 dün **yarusında** bir kimesne kendüye gelüp 8-A/5
cevâbında şöyle buyurmuşlar 10-B/1
 minber **üstinde** iki hutbe **arasında** 12-A/3
 her **secdede** ve **horüs** ötdüğü **zamanda** 12-A/11

2.1.2.4. Ayrılma/Uzaklaşma Hâli: +dAn

‘âbidlerden yazıla 40-A/3
belâlardan emîn ola 36-A/3
yaramazlıktan ve yavuz **nazardan** şaklaya 33-B/6
 göz **degmesinden** korksa 30-A/13
 soğan ve şarımsak **koķusundan** ve bu maķüle **nesnelerden** 11-A/6-7
 cemî‘ **günahlardan** tevbe eyleye 11-B/1-2
 aşlı ma‘lüm olmayan **yirden** bir harf katılmamışdır 4-B drk.
yaramazlıktan emândır 20-B drk./4

2.1.2.5. İlgi Hâli: +(n)İñ, +(n)Uñ

babasınıñ ve anasınıñ **hâķların** 41-B/6
anuñ şaķışınca 40-B/1
 du‘âlarıñ beyânındadır 37-B/11
 ol kimseniñ diledüğünü 17-B/6
 birisiniñ içinde 15-B/12
 babanıñ du‘âsı 13-B/4
 iki bayramıñ **giceleri** 12-A/1

2.1.2.6. Eşitlik Hâli: +CA

şağışımca 40-B/1
 ardınca 33-A/11
 eyü+ce 26-A/13
 ni+ce 20-B drk./2 (kalıplaşmıştır)

2.1.2.7. Vasıta Hâli: +(y)lA, +ıla, ile, +In

ağşamla 40-A/12
 şevkle 37-A/9
 vechile 34-B/6
 kudretiyle 31-B/2
 gâyetle 31-B/8
 dostlarıyla 20-B/3
 anuñ ile 15-A/10
 kuşluğın 33-B/9

2.1.2.8. Yön Hâli: +ArU, +ra

soñra 41-B/4
 taşra 36-A/9
 girü 29-A/3
 yukaru 29-A/11

2.1.3. Soru Eki: mI

saña bir hayırlu nesne'i öğredegim **mi** 36-B/1
 içinde **midir** yoñsa degül **midir** 15-B/6
 Haq te'âlânın taqdirine **mi** şalmağ efzaldır 9-B/9

2.1.4. İyelik Ekleri

2.1.4.1. Teklik Birinci Şahıs İyelik Eki: +m

esbābım 6-B/11

boynum 8-B/6

elim 11-B drk./4

evim 23-A/9

2.1.4.2. Teklik İkinci Şahıs İyelik Eki: +ñ

eviñ 23-A/4

yüzüñ 15-A drk./2

du'āñ 16-A/8

hācetiñ 17-B/1

elüñ 22-A/4

maħalleñ 23-A/4

2.1.4.3. Teklik Üçüncü Şahıs İyelik Eki: +I, +sI

bir ayağı 25-B/3

göñlinde 13-A/13

babaniñ du'āsı 13-B/4

şoğan ve şarımsağ koğusu 11-A/6

şübheniñ cevābı 10-A drk./1

dün yarusı 8-A/5

Türki dili 4-A/2

2.1.4.4. Çokluk Birinci Şahıs İyelik Eki: +mIz, +mUz

başımız 25-B/2

döşegümüz 25-B/3

2.1.4.5. Çokluk İkinci Şahıs İyelik Eki: +ñIz, +ñUz

birinüz 13-A/13
 döşegünüz 25-B/5
 kalbinüz 28-B drk./2

2.1.4.6. Çokluk Üçüncü Şahıs İyelik Eki: +IArI

pādişāhları 7-B/12
 uluları 9-B/10
 günāhları 20-B/2
 ayakları 25-B/3

2.2. Fiil Çekim Ekleri

2.2.1. Şahıs Ekleri

2.2.1.1. Teklik Birinci Şahıs Eki: -m, -Im, -Um, -Am

Ne yazayım, bilmezem. 7-A10
 Muḥālif söz söyledim. 7-A/2
 Elbetde ben seni öldürürüm. 6-B/13
 Şerḥleri Türki dilince tercüme eyledim. 4-A/2-3
 Elim irmez ki eyliyem. 3-A/11

2.2.1.2. Teklik İkinci Şahıs Eki: -sIn, sUn; -ñ

Beni niye öldürürsün? 6-B/11
 Eger bu vartadan kurtulmak isterseñ, 7-A/8
 Sen bir kimesne'i zindana koymuşsun. 8-B/9-10
 Beni yince çıkarırsın. 8-A/8
 Ya 'Ali kaçan tarlığa düşseñ, 21-A/13

2.2.1.3. Teklik Üçüncü Şahıs Eki: Eksizdir.

Üzerine hücum eyledi. 6-B/9

Kendüyi öldürmek istedi. 6-B/10

Ol kimesne aytdı. 6-B/10

Bir kimesne'i eşitdi. 16-B/6

2.2.1.4. Çokluk Birinci Şahıs Eki: -k

Saña geregi gibi 'ibâdet eylemedik. 2-A drk./2

Çalkmaç istedik. 25-B/1

2.2.1.5. Çokluk İkinci Şahıs Eki: -sız; -ñız

Çulum ne istersiz? 18-B/4

Yâ 'Ali, şıffın gicesinde de mi terk itmediñüz? 25-B drk./1

2.2.1.6. Çokluk Üçüncü Şahıs Eki: -lar

Yârın çıkarup siyâset eyleyeler. 7-A/5

Şandım ki boynum urmağa giderler. 8-B/6

Zindâncılar yatup uyurlar. 8-A/13

2.2.2. Şekil ve Zaman Ekleri

2.2.2.1. Bildirme Kipleri

2.2.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman Eki: -dı, -du

Seni geregi gibi bilemedik. 2-A drk./2

Bir du'â-nâme cem' eyledim. 4-B/8-9

Bir kimesne yalıñuz sefere çıkdı. 6-B/7

Üzerine hücum eyledi. 6-B/9
 Ol kimesne aytdı. 6-B/10
 Beni kanlılar zindânına kodılar. 7-A/4
 Gördüm ki zindân içinde bir aqarşu vardır. 7-A/5-6

2.2.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki: -mİş, -mUş

Vaqtine ve sa'atine gelmemiş ola. 4-A drk./2
 İttifâk bir gün konmuş iken, 6-B/8
 Cevâbında şöyle buyurmuşlar. 10-B/1
 Bütün maħalle yanmış. 23-A/10

2.2.2.1.3. Geniş Zaman Eki: -r; -Ar; -Ir; -Ur

Dost ma'nāsına gelür. 3-B drk.
 Yedi bâb zıkr olunur. 4-A/5-6
 Ben size icâbet iderim. 5-A/8-9
 'Askeriñ öñince yürüyen tãifeye dirler. 4-A drk./1
 İstedüğü nesne'i kendüye şaqlar. 4-A drk./3
 Bu derd-mendi kim kurtarır. 7-B/6-7
 Şandım ki boynum urmağa giderler 8-B/6

2.2.2.1.4. Şimdiki Zaman Eki

Eserde şimdiki zamanla ilgili herhangi bir veri bulunamamıştır.

2.2.2.1.5. Gelecek Zaman Eki: -AcAk

Her birisi vaqtinde olacağ olursa kabül olur. 4-A drk./2
 Aña muvâfık gelmeyecek olursa mağbül olmaz. 4-A drk./2

2.2.2.2. Tasarlama Kipleri

2.2.2.2.1. Gereklilik Kipi: gerek

Bu risālede du‘ālar zikr olunsa **gerekdir**. 2-B drk.

İstedügi zamanda uyanmak istese **gerekdir**. 25-A drk./2

Bir eve girdügi vakit selām virmek **gerek**. 29-B/10

Benī ādemden hācet dilese **gerekdir** ki abdest alup iki rek‘at namaz kıla. 35-B/6-7

2.2.2.2.2. Şart Kipi: -sA

Bir sü‘āl olunsa ki 4-A drk./2

Eger bu varıadan kurtulmak isterseñ 7-A/8

Bir nesneden korkısı olsa 9-B/7

Ağırsırsa veya ağır başsa veya a‘zāsına lerze düşse veya derlese veya kızup veya üşüse 13-A/5-6

Bir yaramaz vākı‘ā görse, andan korkısa 27-B/9

2.2.2.2.3. İstek Kipi: -(y)A

Teklik 1. Şahıs istek kipine metinde rastlanmamıştır.

Teklik 2. Şahıs

Bu vechile kılasun. 29-A/3-4

Birisinde fātiḥā ile bir sūre okuyasın. 36-B/4-5

Diyessin. 36-B/7

Teklik 3. Şahıs

Vaqtine ve sā‘ātine gelmemiş ola. 4-A drk./2

Sūre-i Yūsufi okıya, eger bilmez ise anı yazup yaşduğı altına koyu. 8-B drk.

Her kim ki Bār-i te‘ālāya du‘ā okumaya, Bār-i te‘ālā aña hışm ider. 10-A/5-6

Du‘adan evvel şadaқа vire, yāḥūd bir ḥayır iş işleye. 11-B/2-3

Şu ile yuya. 11-A/8

Çokluk 1. Şahıs istek kipine metinde rastlanmamıştır.

Çokluk 2. Şahıs

Bir Mü'min kimseniñ helākına kaçd itmeyesiz. 15-B drk./2

Çokluk 3. Şahıs

Çıyāmete degin şevāb yazalar. 38-A/2

Haşarlardan şaklayalar. 23-B/11

Çıkarup siyāset eyleyeler. 7-A/5

2.2.2.2.4. Emir Kipi

Teklik 1. Şahıs: -AyIn, -AyIm

İki rek'at namāz kılayım, du'ā ideyin. 6-A/1-2

Ne yazayım, bilmezem. 7-A/10

Çalk seni zindāndan çıkarayım. 8-A/6

Ne istersiz vireyin. 18-B/4-5

Teklik 2. Şahıs: Teklik 2. Şahıs emir eki yoktur fakat tek bir örnekte “-gII” eki kullanılmıştır.

Tek beni öldürme. 6-B/12

Andan soñra neylersen eyle. 6-A/2

Bu du'ā'ı oқы. 17-A/9

Hemān hācetiñ iste. 17-B/1

Bilgil ki 19-A/12

Teklik 3. Şahıs: -sUn

İki rek'at namāz kılsun. 34-B/4

Andan soñra istiḥāre du'āsını okusun. 34-B/4-5

Çokluk 1. Şahıs: -AlIm

Meger ki ḥayr du'āsın alalım. 3-A/12

Hemān ṭur gidelim. 8-A/11

Çokluk 2. Şahıs: -ñ

Siz baña du'ā oқыñ. 5-A/8

Ya'nī du'āda 'ācizlik eylemeñ. 10-A/8

Şalavāt-ı rasūl ile idiñ ve ta'ām üzerine yatmañ. 28-B drk./2

Çokluk 3. Şahıs emir kipine metinde rastlanmamıştır.

2.2.2.3. Birleşik Zamanlı Çekimler

2.2.2.3.1. Hikâye

Eserde bu kiple ilgili *öğrenilen geçmiş zamanın hikâyesi, olumlu ve olumsuz geniş zamanın hikâyesi, şart kipinin hikâyesi ve istek kipinin hikâyesi* örnekleri tespit edilmiştir.

Kaftân giymege ta'yîn eylemişdi. 28-A/3

Şol elini gayrı maşlahata komuşdi. 28-A/4

Yolda birkaç kimesne kabâhat itmışleridi. 8-A/2

Dâimâ bu kelimât-ı mezkûre'i söylerdi. 2-A drk./2

Şimdi yatup uyurdum. 8-B/8-9

Bu du'â'ı 'aқıl oğullarına ezberledirdi. 26-A drk./2

Mescidde otururdi. 23-A/2

Yatduğı vakten bu du'â'ı okurdi, andan şofra yaturdi. 24-A/9-10

Her maşlahatda şağdan başlamaқlığı begenürdi. 28-B/13

Onuñ oқumasına emr eylemezdi. 5-A/11

Murâd virmegi aña ta'alluқ komazdi. 5-A/12

Hic saña zarar irişmezdi. 26-B/1

Muvâfiқ nesne'i görseydi. 31-B/5

Diseydiñ. 25-A/13

Ne olaydı, bu kişiniñ maşlahatı benim elimde olaydı, bitüreydim ve bunu zâr ü feryâddan kurtaraydım. 11-B drk./4

2.2.2.3.2. Rivayet

Eserde bu kiple ilgili herhangi bir bilgi bulunamamıştır.

2.2.2.3.3. Şart

Eserde bu kiple ilgili *olumlu ve olumsuz geniş zamanın şartı* örnekleri tespit edilmiştir.

Her ne hâcet talep iderse 26-B/8-9

Eger ta'âmiñ evvelinde unudursa 27-A/8

Eger okuyabilürse Süre-i Yüsufi okıya, eger bilmez ise anı yazup yaşadığı altına kıya. 8-B drk.

Eger rāyihāsı olursa misvāk ile ve şü ile yuya. 11-A/7-8

Bār-te'ālādan her ne istenürse haşıl olur. 15-A/10

Eger aḥşām okursa şabāha degin emīn olur. 23-B/4

Ne isterse reddolunmaz. 31-A/10

Eger kıadir olmazsañ 29-A/5

II. ANLAMLARI VE GÖREVLERİ BAKIMINDAN KELİMELER

Türkçedeki kelimeleri anlam, görev ve kullanışları bakımından şöyle sınıflandırabiliriz:

1. İSİMLER

Canlı ve cansız varlıkları, soyut ve somut kavramları karşılayan kelimelere **isim/ad** denir. (Özkan vd. 2001:515) İsimler cümlede çeşitli görevlerde kullanılırlar.

1.1. İsim Çekim Ekleri

İsimler çekim eklerini sırasıyla şu şekilde alırlar: çokluk eki, iyelik ekleri, hal ekleri ve soru eki. İsim çekim ekleriyle ilgili detaylı bilgi tezin Çekim Ekleri bölümünde verilmiştir.

1.2. Görev ve Anlamları Bakımından İsimler

1.2.1. Özel İsim

Özel isimler tek bir kişiyi veya varlığı karşılayan kelimelerdir. Metindeki özel isimlerden bazıları şunlardır:

Ebu's-Su'üd 2-B/1

'Ali Paşa 2-B/2

Bū Bekr 3-A/3

Türkî 4-A/2

Cebra'il 7-B/5

Keşmîrî 7-B/11

1.2.2. Cins İsim

Aynı türden varlıkları karşılayan isimlerdir. Soyut veya somut olabilirler. Metindeki cins isimlerden bazıları şunlardır:

gönül 13-A/13

fażilet 4-A/7

'ācizlik 10-A/8

ḥammām 5-B/4

el 3-A/11

yağmur 10-B/4

1.3. Yapıları Bakımından İsimler

1.3.1. Basit İsim

Yapım eki almamış, kök halinde bulunan isimlerdir. Metindeki basit isimlerden bazıları şunlardır:

şu 11-A/8

dil 4-A/2

baş 25-B/2
 ana 41-B/6
 baba 41-B/6
 altun 40-A/6
 gün 5-B/9

1.3.2. Türemiş İsim

Yapım eki almış yani gövde halinde bulunan isimlerdir. Metindeki türemiş isimlerden bazıları şunlardır:

atlu 6-A/11
 ikinci 11-B/2
 tarlık 7-B/9
 bekçi 8-A/10
 açuk 9-B/2
 buyruk 9-A/11
 göñülsüz 11-B drk./4

1.3.3. Birleşik İsim

En az iki ismin bir araya gelerek oluşturdukları kalıplaşmış isimlerdir. Metindeki örneklerinden bazıları şunlardır:

ağarşu 7-A/6
 pençsenbe 40-A/11
 kimesne 6-B/10

2. ZAMİRLER

“Varlık ve kavramları temsil eden, geçici olarak onların yerini tutan kelimelerdir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 526). “Zamirler nesnelere dildeki gerçek karşılıkları olmayan, fakat gerektiği zaman onları ifade edebilen kelimelerdir” (Ergin, 2005: 263).

2.1. Şahıs Zamirleri

2.1.1. Teklik Birinci Şahıs Zamiri: ben

ben size icābet iderim 5-A/8
baña du‘ā okıñ 5-A/8
beni niye öldürürsün? 6-B/11

2.1.2. Teklik İkinci Şahıs Zamiri: sen

seniñ okuduğun āyet 8-A/9
 beni **saña** gönderdi 7-B/2
seni öldürürüm 6-B/13
sen du‘āyı okumağa başladıñ 7-B/2

2.1.3. Teklik Üçüncü Şahıs Zamiri: a, o

aña irsāl itdügidir 2-B/3
anıñ ile 15-A/9
 kâfir ider **anı** rica 2-B/8
andan şöıra 7-A/3
onuñ okumasına 5-A/11 (sadece bu örnekte o zamiri kullanılmıştır.)

2.1.4. Çokluk Birinci Şahıs Zamiri: biz

bize geldi 25-B/1
bizim vilāyetiñ pādişahları 7-B/12

2.1.5. Çokluk İkinci Şahıs Zamiri: siz

siz baña du'ā okıñ 5-A/8

size icābet iderim 5-A/8

2.1.6. Çokluk Üçüncü Şahıs Zamiri: anlar

anları tutup 8-A/2

anlara zarar irişmeye 30-A/5

2.2. Dönüşlülük Zamiri: kendü

kendüyi öldürmek istedi 6-B/10

kendüye mahşüş oldığıçün 14-A/8

kendüler buyurdılar ki 14-A drk./2

kendüden gayri 15-B/1

kendüsi 'ayn-i 'ibādettir 9-B/12

2.3. İşaret Zamirleri

Metinde geçen işaret zamirleri şunlardır: bu, ol, şol, bunlar, anlar.

bunuñ gibi 13-A/9

muqaddime **budur** 5-B/12

buña göre 34-A/13

ol ancaq 2-A/8

ol dağı 6-A/3

ol aytdı 7-A/10

İsm-i A 'zam **ol** olur 14-A drk./1

şol qadr-i tazarru' eyledi 6-B/12

bunları okuyan 14-A/4

bunlardır ki zıkr olunur 10-A/13

2.4. Soru Zamirleri

bu derd-mendi **kim** kırtarır? 7-B/6-7

ne olaydı 11-B drk./4

ne yazayım 7-A/10

kanıısı olursa olsun 31-A drk.

2.5. Belirsizlik Zamirleri

girü kıalanlardan **nicesine** İsm-i A'zam olur? 14-B drk./2

her kıanıısı 15-B drk./1

her kim bu du'ā'ı kıarlıkda okıusa 7-B/9

her ne istenürse 15-A/10

her birinde 30-B/4

3. SIFATLAR

“Varlık veya kavramları niteleme veya belirme yoluyla karşılayan kelimelerdir. Söz diziminde daima bir ismin önünde ve yalın halde yer alırlar” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 520).

3.1. Görevleri Bakımından Sıfatlar

3.1.1. Niteleme Sıfatları

“Varlık veya kavramları durum, biçim, renk, yapı vb. bakımlardan niteleyen sıfatlardır. Bunlar nesnelere doğrudan doğruya kendi kalıcı nitelikleri olabileceği gibi, hareketlerine bağlı geçici sıfatları da olabilir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 520).

hayır iş 11-B/3

istedüğü nesne 4-A drk./2

harām nesne 11-B/12

sā'ir Müslümanlar 13-B drk.

mübârek isimler 14-A/6
evvelki rivâyet 15-B/12
mühim maşlahat 16-B/2-3
şoñ secde 15-B drk./2
pāk abdest 15-A drk./2
eyüce vāqı'ā 26-A/13
eski kıaftān 29-B/1
yavuz nazar 33-B/6
arı abdest 34-B/7
tenhā yir 35-B drk./1
yetmiş yıllık günāh 39-A/4-5
yeñi ay 38-B drk./2

3.1.2. Belirtme Sıfatları

İsimleri işaret, belirsizlik, soru ve sayı yoluyla belirten sıfatlardır.

3.1.2.1. İşaret Sıfatları

bu risāle 2-B drk.
bu du'ā-nāme 4-B drk.
ol kimesne 6-B/10

3.1.2.2. Soru Sıfatları

ne fā'ide 10-B/1
kanı sâ'at 32-A/1

3.1.2.3. Belirsizlik Sıfatları

bir nesne 2-B drk.
her vezîr 3-B drk.

çok kimse 4-A drk./2
niçe āyāt ü eḥādīs 6-B/5
her kim 7-B/9
her kişi 7-A drk.
ba'zı kimesneler 14-B/5
ğayrı ḥastalık 38-B drk./2

3.1.2.4. Sayı Sıfatları

Metinde asıl, sıra ve üleştirme sayı sıfatları tespit edilmiştir.

3.1.2.4.1. Asıl Sayı Sıfatları

bir ḥarf 4-B drk.
iki rek'at 6-A/1
üç kerre 6-A/11
bir atlu 6-A/11
iki bayram 12-A/1
altı biñ isim 14-B/5
yetmiş melek 23-B/9

3.1.2.4.2. Sıra Sayı Sıfatları

ikinci semā 7-B/1
üçüncü kez 7-B/5

3.1.2.4.3. Üleştirme Sayı Sıfatları

yedişer kerre 24-B/9

3.2. Yapıları Bakımından Sıfatlar

3.2.1. Basit Sıfatlar

Kök halindeki sıfatlardır. Metindeki basit sıfatlardan bazıları şunlardır:

şol ayak 37-A drk.

iki bayrām 12-A/1

3.2.2. Türemiş Sıfatlar

Kök halinde olmayan, türemiş sıfatlardır. Metindeki türemiş sıfatlardan bazıları şunlardır:

niçe deliller 14-B/9

olur olmaz yir 4-A drk./1

nurdan bir hārbe 6-A/12

adlu kitap 7-A drk.

sevgülü nesne 10-A/2

eyüce vākı‘ā 26-A/13

biñ yıllık ‘ibādet 39-A/13

3.2.3. Birleşik Sıfatlar

İki kelimenin bir araya gelerek kalıplaşması veya kelime gruplarıyla ortaya çıkan sıfatlardır. Metindeki birleşik sıfatlardan bazıları şunlardır:

hicbir du‘ā 17-A/7

birkaç vecih 4-A drk./2

mizācına muhālif söz 7-A/1-2

4. ZARFLAR

“Zarflar fiilleri yer, zaman, durum, miktar ve soru bakımlarından niteleyen isimlerdir. Kelime gruplarında sıfatın, fiilin veya başka bir zarfın manasını değiştirir” (Ergin, 2005: 258). Metinde geçen zarflar şu şekildedir:

4.1. Görev ve Anlamları Bakımından Zarflar

4.1.1. Yer Zarfları

girü memleketne gönderdi 8-B/13

yokaru bakmaya 11-A/4-5

evinden şaşra ıkmadın 20-B drk./1

4.1.2. Zaman Zarfları

andan şoşra neylerseñ eyle 6-A/2

tamm idince bir atlu çıkageldi 6-A/11

ikinci kez okıcaķ semniñ şapuları açıldı 7-B/4-5

yrın siyset eyleyeler 7-A/4-5

andan bir s’at miķdri giķmedin bir hengme şopdı 8-B/3-4

tiz anı şlıvir 8-B/11

hemn şur gidelim 8-A/11

eger şabh oķursa aķřama degin emin olur 23-B/3

bir gün bir kimesne gelip aytdı 23-A/2-3

bir kimesne gice oķusa şabha dek aña yeter 25-A/1

4.1.3. Durum / Nasıllık-Nicelik / Hl Zarfları

seni geregi gibi bilemedik 2-A drk./2

bir kimesne yalıñuz sefere ıķdı 6-B/7

elin kaldırıp bu du‘ā’ı okudu 6-A/4-5
harbe ile şancup öldürdi 6-A/13
beni öldürürüm diyü yemin eyledi 7-A/3
Hâk te‘ālāya şükr iderek yerinden kalkdı 8-A/11-12
 maḥalle kapusını **açuk** buldı 9-B/1
şıdk ve ihlâş birle okuya 11-B/4-5
 du‘āyı **tekrarca** okuya 11-B/11
gönülsüz du‘ā ider 11-B drk./4
 du‘ā okuyacak yir **tenhâ ve pāk** ola 11-A/9
 du‘āyı **yavaşca yavaşca** okuya 11-A/12
Hâk te‘ālāya yalvarı yalvarı okuya 11-A/12-13
 söziñ **hayr ile** hatmeyle 24-A drk./1
tatlu tatlu uyur oldum 26-B/13

4.1.4. Miktar / Azlık-Çokluk / Karşılaştırma Zarfları

üçden yoğaru ola 11-B drk./5
 aña **hic** zarar gelmez 23-A/8
üç kerre tükürüp 27-B/10
 Bār-te‘ālāya **çok** şükr eyleyüp 13-A/10
ğāyet de maḥbūldur 13-B/13
biraz umızgandım 7-A/7

4.1.5. Soru Zarfları

Beni **niye** öldürürsün? 6-B/11
 Beni **nice** çıkarırsın? 8-A/8
 Ne **tırursun?** 23-A/3
 İstihāre **nice** olduğı bāb-ı sābi‘de beyān olunsa gerekdir 20-B drk./2

4.2. Yapıları Bakımından Zarflar

4.2.1. Yalın Zarflar

Herhangi bir ek almayan zarflardır. Metinde şu örnekler tespit edilmiştir:

yārın siyāset eyleyeler 7-A/4

şabāh okursa 23-B/3

4.2.2. Türemiş Zarflar

Ek alarak türeyen zarflardır. Metinde şu örnekler tespit edilmiştir:

vākı‘ **olduğınleyin** bu du‘ā’ı oқыya 20-A/4

andan **şoñra** neylerseñ eyle 6-A/2

yine eylesine olur 23-B/12

4.2.3. Birleşik Zarflar

Zarf görevinde kullanılan birleşik kelimelerdir. Metinde şu örnekler tespit edilmiştir:

bugün ol du‘ā’ı okudum 23-A/8

şöyle buyurmuşlar 10-B/1

böyle oқыya 34-A/11

biraz ımızgandım 7-A/7

5. EDATLAR

“Tek başlarına anlamları olmayan, ancak daha çok isim soylu kelimelerden sonra gelerek, bu kelime ile cümledeki başka kelimeler arasında çeşitli anlam ilgileri kuran veya cümleleri birbirine bağlayan, böylece söz diziminde bir gramer görevi üstlenen kelimelerdir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 536). “Edatlar; ünlem edatları, bağlama edatları ve son çekim edatları olmak üzere üç çeşittir” (Ergin, 2005: 348).

5.1. Ünlem Edatları

“Bunlar insana ait her türlü his ve heyecanları kısa ve etkili bir şekilde ifade eden kelimelerdir” (Korkmaz, age.: 224). Metinde tespit edilen ünlem edatları şunlardır:

bes İsm-i A‘zam ol olur 14-A drk./1

ey dil 3-A/12

pes ne deñlü 2-A/2

yā Rabbi 2-A drk./2

yā Mūsā 11-B drk./4

5.2. Bağlama Edatları

“Bunlar, birden çok kelime veya cümleyi birbirine bağlayarak aralarında çeşitli yönlerden ilgi kuran görevli kelimelerdir” (Korkmaz, age.: 32). Metinde tespit edilen bağlama edatları şunlardır:

ammā hemān şahābe ve tabi‘in 4-B/12

ol **ancağ** zübde-i ebnā-i ādem 2-A/8

şıdğ ve ihlāş **birle** 11-B/5

imtinān birle müsterağ eyleyüp **buña binā’ en ki** 3-A/10

beher-hāl İsm-i A‘zam oğumuş olur 15-B/11

ve **dağ** āli ve aşhābı ve etbā’i ve ahababı üzerine 2-A/11

eger 7-A/8; **egerçi** 6-A drk./2; **egerçe** 10-B/2

eger dünyevī ve **eger** uhrevī 15-B drk./2

ğāyetle incinüp **elbetde** beni öldürürüm diyü yemīn eyledi 7-A/2-3

güyā ki cemī’ isimleri oğumuşdur 14-A/4-5

hālbuki cümlesi Kelām’l-lāhdır 14-B drk./2

hāşā ki Hağ Te‘ālā bir kimseye günāhsız gağab eyleye 10-A drk./1

hem melā’ike bu mağüle çoğulardan kaçarlar 11-A drk./1

olmaz **illā** kim olur andan aña 2-A/2-3

insān hağd-i ma‘rūfunda tağsīr **ile** mevşūfdur 2-B/9

kaçan du‘ā oğuyan kimesne 13-A/2

olmaz illā **kim** olur andan aña 2-A/2-3; üzerine olsun **ki** 2-A/12
meger kāfir ola 9-B/4
ne ziyāde ve **ne** eksük ola 15-A drk./2
nitekim zıkr olunsa gerekdir 4-A drk./2
ve 2-B/6; **u** 2-A/2; **ü** 2-B/3
ya dünyāda **veyā** aḥretde 4-A drk./3
kitābıñ evvelinde **ya'nī** dibācesinde 2-B drk.
bir mühimmī **ve yāḥūd** bir nesneden ḳorḳısı olsa 9-B/7
du'ā maşlahat için sebep taḳdīr olunmuşdur **yoḥsa** Ḥaḳ Te'ālā onuñ
okumasına emir eylemezdi 5-A/10-11
zīrā Bār-Te'ālā her nesne için bir ḳat ta'yīn eylemişdir 4-A drk./2

5.3. Son Çekim Edatları

“Bunlar, isimlerden sonra gelerek onların çeşitli zarf hallerini yapan, işletme vazifesi gören kelimelerdir” (Korkmaz, age.: 365). Metinde tespit edilen son çekim edatları şunlardır:

aḥşāmdan yatsuya **degin** 15-B drk./2
aḥşāma **dek** 23-B/10
pes ne **deñlü** var ise 2-A/2
vācibü'l-ḳazā **gibi** olur 3-B/9
in'ām ve ikrāmıla **girü** memleketne gönderdi 8-B/13
göre 34-A/13
Ḥazret-i 'Āli himem **içün** 4-B/1
sağ yādı üzerine kıbleye **ḳarşu** yatup 26-B drk./1
dünyā ḥazẓından **ötürü** girse 37-B drk.
andan **şoñra** elin ḳaldırup 6-A/4
ol ḥasta **üzere** ḳoyup bu du'ā'ı oḳurdı 22-B/11

6. FİLLER

“Olumlu veya olumsuz olarak bir kılışı, bir oluşu veya bir durumu anlatan, yani hareket ifadesi taşıyan kelimelerdir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 530).

Fiilleri şu başlıklar altında sınıflandırabiliriz:

6.1. Görevleri Bakımından Fiiller

6.1.1. Asıl Fiiller

“Hareket ifadesi taşımak suretiyle tek başlarına kullanılan fiillerdir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 530). Metinde geçen asıl fiillerden bazıları şunlardır:

oku- 15-A/2

söyle- 25-A/4

koru- 30-A/13

yetiş- 38-B drk./2

yarat- 39-A/7

6.1.2. Yardımcı Fiiller

“İsim soylu kelimeleri filleştiren veya kendilerinden önce gelen asıl fiillere çeşitli fonksiyonlar (yeterlik, çabukluk, devamlılık gibi.) yükleyen, böylece birleşik fiil grupları kuran fiillerdir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 530). Yardımcı fiiller isimlerle ve fiillerle beraber kullanılırlar.

Yardımcı fiiller, birleşik fiil grubu kurduğundan bununla ilgili örnekleri birleşik fiiller başlığı altında verdik.

6.1.2.1. Ek Fiil

Ek fiil, isim soylu kelimelerin yüklem olarak kullanılmasını sağlar. Türkçe'nin en eski ve temel yardımcı fiillerinden biridir. Eski Türkçe'de er-mek

şeklinde kullanılırken zamanla r'nin düşmesi, e'nin de i'ye dönüşmesiyle i-mek şekli ortaya çıkmıştır.

Ek fiilin geniş zaman, rivayet, hikâye ve şart olmak üzere 4 farklı kipi vardır. Ek fiilin olumsuzu ise “değil” kelimesiyle yapılır.

Metinde daha çok ek fiilin geniş zaman çekimi kullanılmıştır.

Mefte'z-zamān Ebu's-Su'ūd Hâzretleriniñ Risâlesidir 2-B/1

izhâr-ı 'acz içündür 2-A drk./2

bir vezîrin laķabı idi 3-B drk.

'alāmât-ı ķabûl beyânındadır 4-A/8-9

Āyet-i kerîme budur 5-A/6

hikâyât-ı selef çokdur 6-B/5-6

elinde nurdan bir ģarbesi var 6-A/12

ben ikinci semânıñ ferîştelerindenim 7-B/1

hikâyeti ģâyetle meşhûrdur 6-A drk./2

pās-bānlar uyanıķdır 8-A/8

münāsib degildir 11-A drk./1

yohsa degûl midir 15-B/6

6.2. Kullanışları Bakımından Fiiller

6.2.1. Çekimli Fiiller

“Şekil, zaman ve şahıs ifadesi taşıyan fiillerdir, söz diziminde daima yüklem durumundadırlar” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 531).

Metindeki örneklerinden bazıları şunlardır:

Cem' eyledim. 4-B/9

Beni niye öldürürsün? 6-B/11

O1 kişi aytdı. 6-A/1

Seni gereği gibi bilemedik. 2-A drk./2

Siz baña du'ā oķıñ. 5-A/8

Boynum urmaģa giderler. 8-B/6

6.2.2. İsim-fiiller

“Fiilin gösterdiği hareketi ad olarak karşılayan kelimelerdir, isim kategorisinde yer alırlar” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 531).

İsim-fiiller fiilden isim yaptığı için bununla ilgili örnekler, Fiilden İsim Yapma Ekleri başlığı altında verilmiştir.

6.2.3. Sıfat-fiiller

“İsimlerin hareketlerine dayalı özelliklerini ifade eden kelimelere sıfat-fiil denir. Zaman ve hareket ifadesi taşımaları bakımından fiillere, söz diziminde isim gibi kullanılmaları bakımından isimlere yaklaşırlar” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 531).

Sıfat-fiiller fiilden isim yaptığı için bununla ilgili örnekler, Fiilden İsim Yapma Ekleri başlığı altında verilmiştir.

6.2.4. Zarf-fiiller

“Zarf-fiiller fiillerin zarf şekilleridir. Hareket ifadesi taşıdıklarından fiile, zarf olarak kullanıldıklarından ise zarfa dayanırlar, isim çekim eklerini almazlar” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 531).

Zarf-fiiller fiilden isim yaptığı için bununla ilgili örnekler, Fiilden İsim Yapma Ekleri başlığı altında verilmiştir.

6.3. Çatıları Bakımından Fiiller

“Öznenin fiili yapmasına, fiilin etkisi altında kalmasına, fiille belli biçimlerde ilgili olmasına göre fiil tabanının çekimden önce aldığı çeşitli görünümlere **çatı** adı verilir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 532).

Fiillerde çatı özneyle ve nesneyle ilişkileri bakımından iki grupta incelenebilir:

6.3.1. Özne-Yüklem İlişkisi

6.3.1.1. Etken Fiiller

Gerçek veya gizli özne alan yani öznesi belli olan fiillerdir. Etken çatılı fiiller herhangi bir çatı eki almaz.

Metindeki etken çatılı fiil örneklerinden bazıları şunlardır:

Bilgil. 5-B/12

Elbetde ben seni öldürürüm, didi. 6-B/13

İki rek‘at namāz kılayım. 6-A/1

Bunu üç kerre okudı. 6-A/11

Didüğünü bir kağıda yazdım. 8-B/2

6.3.1.2. Edilgen Fiiller

Fiilin kim tarafından yapıldığı yani öznesi belli olmayan fiillerdir. Çatı eklerinden “-l- veya -n-” eklerini ahırlar. Fiili tekrar fiil yaptığı için bu ekler yapım eki sayılır.

Metindeki edilgen çatılı fiil örneklerinden bazıları şunlardır:

Bu risālede du‘ālar **zıkr olunsa** gerekdir. 2-B drk.

Du‘ā maşlahat için sebep **taqdır olunmuşdur**. 5-A/9-10

Aşlı ma‘lūm olmayan yirden bir harf **katılmamışdır**. 4-B drk.

Semānî kapuları **açıldı**. 7-B/4-5

Şimdi kapular **kapandı**. 8-A/7

Kimi Süryānî **telaffuz olunur**. 14-B/8

Her ne istenürse **hāşıl olur**. 15-A/10

6.3.1.3. Dönüslü Fiiller

Fiilin yaptığı işten öznenin kendisinin etkilendiği yani işin özneye döndüğü fiillerdir. İş yapan ve işten etkilenen aynıdır. Edilgen fiiller gibi dönüslü fiiller de “-l- veya -n-” bazen de “-ş-” yapım eklerini alırlar. Öznesi belli olduğu için edilgen fiillerden ayrılırlar.

Metindeki dönüslü çatılı fiil örneklerinden bazıları şunlardır:

Gayetle **incinüp** elbetde beni öldürürüm diyü yemin eyledi. 7-A/2-3

Şandım ki boynum urmağa giderler. 8-B/6

Hak te‘ālānıñ ‘azābı saña **irişür**. 8-B/11-12

Şoyunmağda ve eve ve hammāme girüp çıkmağda okuyacak du‘alarıñ beyānındadır. 5-B/4-5

Şakınmağ fā’ide eylemez 6-B/2-3

Eglenmeyüp Allāhıñ emriyle helāk ola. 35-A/10-11

6.3.1.4. İşteş Fiiller

Bir fiilin ortaklaşa veya karşılıklı yapıldığını belirten fiillerdir. Öznesi bellidir ve genellikle çoğul olarak kullanılır. Fiilden fiil yapma yapım eki olan “-ş-” ekini alır. Bir fiilin zaman içindeki değişimini gösteren oluş fiiller de işteş çatılı fiil olarak kabul edilir.

Metindeki işteş çatılı fiil örneklerinden bazıları şunlardır:

Eger ol kimseniñ eceli **yetişmedi** ise elbette ol gün şifā bula. 38-B drk./2

6.3.2. Nesne-Yüklem İlişkisi

6.3.2.1. Geçişli Fiiller

Belirtili veya belirtisiz nesne alabilen fiillerdir. Nesne cümle içerisinde bulunsa da bulunmasa da yükleme sorulan “neyi, kimi” veya “özneyi bulduktan sonra ne” sorularına cevap veriyorsa o fiil geçişli fiil sayılır.

Metindeki geçişli fiil örneklerinden bazıları şunlardır:

Beni esir eyledi. 7-B/13, 7-A/1

Didügüni bir kağıda yazdım. 8-B/2

Anı öñine çağırdı. 10-A drk./2

İsmini kendüden gayrı kimesneye izhâr eylemedi. 15-B/1

Bugün **ol du‘ā’ı** okudum. 23-A/8

Bir güzel vāqı‘ā ta‘bîr itirdi. 27-B drk.

6.3.2.2. Geçişsiz Fiiller

Belirtili veya belirtisiz nesne almayan fiillerdir.

Metindeki geçişsiz fiil örneklerinden bazıları şunlardır:

Maħalleñ hep yandı. 23-A/4

Uyhusuzluğum gitdi. 26-B/13

Allāhñ emriyle veled ħāşıl ola. 37-A drk.

6.3.2.3. Ettirgen Fiiller

Geçişli bir fiilin “-t,-r,-tır/tir-” fiilden fiil yapma ettirgenlik eklerinden birini veya ikisini alarak tekrar geçişli duruma geldiği fiillerdir. Ettirgen fiillerde işi başkasına yaptırma anlamı vardır.

Metindeki ettirgen fiil örneklerinden bazıları şunlardır:

Ol kimesne aytdı. 6-B/10

Öñine getirüp söyletdi. 7-A/1

Bu isimleriñ her biri bir dereceye erişdirir. 14-A/12

Bir güzel vāqı‘ā ta‘bîr itirdi. 27-B drk.

6.3.2.4. Oldurgan Fiiller

Geçişsiz bir fiilin “-t,-r,-tır/tir-” fiilden fiil yapma oldurganlık eklerinden birini veya ikisini alarak geçişli duruma geldiği fiillerdir.

Metindeki oldurgan fiil örneklerinden bazıları şunlardır:

Beni niye öldürürsün? 6-B/11

Seni zindândan çıkarayın. 8-A/6

Du‘â oğumağ maşlağat bitürür. 9-B/11

6.4. Yapıları Bakımından Fiiller

6.4.1. Basit Fiiller

Kök halindeki, yapım eki almamış fiillerdir.

Metindeki basit fiil örneklerinden bazıları şunlardır:

kı- 5-A/4

sür- 12-B/10

vir- 16-B/4

oğ- 23-B/9

yan- 23-A/4

6.4.2. Türemiş Fiiller

Fiilden fiil ya da isimden fiil yapma eki almış fiillerdir.

Metindeki türemiş fiil örneklerinden bazıları şunlardır:

açıl- 8-B/5

ayt- 8-B/8

iriş- 23-A/9

işle- 29-A drk./2

yazdır- 39-A/3

6.4.3. Birleşik Fiiller

“Ad soylu bir kelimeyle bir yardımcı fiilin (etmek, eylemek, olmak, kılmak vb.) bir araya gelmesinden veya bir sıfat-fiil ya da zarf-fiil ekiyle birbirine bağlanmış iki ayrı fiilin anlamca kaynaşmasından oluşmuş fiil türüne **birleşik fiil** denir” (Korkmaz, age.: 46). Metinde tespit edilen birleşik fiiller şunlardır:

6.4.3.1. İsim + Yardımcı Fiil Yapısında Olanlar

6.4.3.1.1. “et-” Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar

irsāl it- 2-B/3
 kıyām it- 4-B/8
 icābet it- 5-A/8-9
 def' it- 6-B/4
 rivāyet it- 6-B/7
 du'ā it- 6-A/1-2
 tamām it- 6-A/11
 kabāhat it- 8-A/2
 şükr it- 8-A/11
 hısm it- 10-A/6
 hamd it- 10-A drk./2
 mübālāga it- 17-B drk./2
 terk it- 25-B/9
 tebessüm it- 27-B drk.
 'arz it- 32-B drk.

6.4.3.1.2. “eyle-” Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar

yād eyle- 3-B/7
 işāret eyle- 2-A drk./1
 'ibādet eyle- 2-A drk./2
 cem' eyle- 4-B/9
 rivāyet eyle- 4-A/1-2
 tercüme eyle- 4-A/3
 emr eyle- 5-A/11
 fā'ide eyle- 6-B/3
 hücüm eyle- 6-B/9

esîr eyle- 7-B/13
 yemîn eyle- 7-A/3
 siyâset eyle- 7-A/5
 hoş eyle- 8-B/13
 ihtilâf eyle- 9-B/6
 teslim eyle- 9-A/10
 su'âl eyle- 9-A/12
 sebep eyle- 10-B/5
 tevbe eyle- 11-B/2
 du'â eyle- 13-B/9
 ihsân eyle- 13-B/10
 izhâr eyle- 14-A/7
 beyân eyle- 15-B/2
 şikâyet eyle- 26-B/12
 pāk eyle- 37-B drk.
 nikâh eyle- 38-B/5

6.4.3.1.3. “ol-” Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar

zikr ol- 2-A drk./1
 ma'lûm ol- 5-A/9
 taqdîr ol- 5-A/10
 naql ol- 4-B drk.
 maqbûl ol- 4-A drk./2
 qabûl ol- 4-A drk./3
 muqayyed ol- 6-B/13
 peydâ ol- 7-B/3
 nâzil ol- 7-B/6
 dūşmân ol- 7-B/12-13
 meşgûl ol- 9-A/8
 hâşıl ol- 15-A/10
 reddol- 17-A/9

perde ol- 29-B/7

ķādir ol- 29-A/6

revā ol- 35-B/9

ķaŗ ol- 38-A/9

'afv ol- 39-A/5

6.4.3.1.4. "ķıl-" Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar

sebeb ķıl- 5-A/3-4

namaz ķıl- 6-A/4

6.4.3.1.5. "ver-" Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar

selām vir- 29-B/10

icāzet vir- 6-A/3

6.4.3.1.6. "al-" Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar

abdest al- 6-A/3

ķahāret al- 29-A drk./2

ŗatun al- 38-B/5

6.4.3.1.7. "gel-" Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar

rast gel- 32-B/12

6.4.3.1.8. "bul-" Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar

ŗifā bul- 38-B drk./2

6.4.3.1.9. “geç-” Yardımcı Fiiliyle Kurulanlar

vaz geç- 12-B/4

6.4.3.2. Fiil + Zarf-Fiil Eki + Yardımcı Fiil Yapısında Olanlar

6.4.3.2.1. Tezlik Fiilleri

şalıvir- 8-B/11

uyandırırvir- 25-A drk./2

yapuvir- 40-A/6

6.4.3.2.2. Yeterlilik Fiilleri

bileme- 2-A drk./2 (Olumsuz)

oğuyabil- 8-B drk. (Olumlu)

6.4.3.2.3. Yaklaşma Fiilleri

Metinde yaklaşma fiili tespit edilememiştir.

6.4.3.2.4. Süreklilik Fiilleri

çıkağel- 6-A/11-12

6.4.3.3. Fiil + Sıfat-Fiil Eki + Yardımcı Fiil Yapısında Olanlar

uyur ol- 26-B/13

oğumuş ol- 29-A/2-3

yıkanmış ol- 11-A/7

gelmemiş ol- 4-A drk./2

olacak ol- 4-A drk./2

ider ol- 3-B drk.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM CÜMLE BİLGİSİ (SENTAKS)

“Bir dilde duygu ve düşüncelerin tam olarak ifade edilebilmesi için kelime ve kelime gruplarının cümle içindeki görevlerini, birbirleriyle olan ilişkilerini, sıralanışlarını ve cümle türlerini inceleyen bilim dalına **cümle bilgisi** denir” (Korkmaz, age.: 55).

Metinde geçen cümleler aşağıdaki gibi başlıklar halinde örneklendirilmiştir.

1. Anlamlarına Göre Cümleler

1.1. Olumlu Cümle

Ol kimesne aytdı. 6-B/10

Bunu üç kerre okudı. 6-A/11

Şu içine bıraktım 8-B/3

Maħalleñ heb yandı. 23-A/4

Hemān ħācetiñ ne ise iste. 16-A/8-9

1.2. Olumsuz Cümle

Aşlı ma‘lūm olmayan yirden bir ħarf ħatılmamışdır. 4-B drk.

Muħayyed olmadı. 6-B/13

Anuñ evinden bir çöpceğiz yanmamış. 23-A/11

Bu du‘ā’ı oħı, reddolunmaz. 17-A/9

Günāhı ħalmaz. 11-B drk./1

1.3. Soru Cümlesi

Beni niye öldürürsün? 6-B/11

Bu derd-mendi kim ħurtarır? 7-B/6-7

Yā ‘Alī, şıffın gicesinde de mi terk itmediñüz? 25-B drk./1

Ne turursun? 23-A/3

Eyle olsa birisü girü qalanlardan nicesine İsm-i A‘zam olur? 14-B drk./2

2. Yüklemin Türüne Göre Cümleler

2.1. İsim Cümlesi

Elinde nurdan bir ħarbesi var. 6-A/12

qalem ve devāt bende ħāzır idi 8-B/1-2

Zīrā kıyāmet gününden ādem oğlınıñ qorqusu bu üç nesnedendir. 40-B/8-9

Ĥammāma girmek vācibātdandır. 37-B drk.

Du‘ā lügatde ‘ibādetdir. 10-B/8

2.2. Fiil Cümlesi

Ol ħarāmī’i ħarbe ile şancup öldürdi. 6-A/12-13

Ĥağ te‘ālā beni saña gönderdi. 7-B/2

Ya’nī ne dilerse revā olur. 18-B drk./3

İkincide bir fātiħa ve on ihlāş oquya. 35-B drk./1

Andan şoñra ħācetini dileye. 35-B drk./1

3. Yüklemin Yerine Göre Cümleler

3.1. Kurallı Cümle

Aşılta vezīr ma’nāsına gelür. 3-B drk.

Bū Bekrin aşlı Ebū Bekirdir. 3-A drk.

Bu ħadış-i şerīf Buħāriniñ ve İmām-ı Müslimiñ Müstedrekinde rivāyet olunmuşdur. 21-A drk./3

Her ne niyyet iderse düşünde göre. 26-B drk./1

‘Āyetle mübarek gicelerdir, gāfil olmayalar. 31-A drk.

3.2. Kuralsız (Devrik) Cümle

Şoñra her vezîre ittılâk ider oldılar, Āşîf gibi. 3-B drk.

Vāqı‘ olmayınca olmaz, du‘ā okunursa da okunmazsa da. 9-A drk./2

Nitekim Qur‘ānda ba‘zı sūreler ve āyetler vardır ki okumasınıñ sevābı artucağdır, sūre’-i ihlāş gibi. 14-B drk./2

Qıyāmü’l-leyl maqāmına kâ‘im olur didügi ol gice aḥşāmdan şabāḥa degin ‘ibādet itmek yerine geçer, ol āyeti okumağ berekātıyla. 25-A drk./1

Andan şoñra bu isimleri yedinci satırınıñ altında yaza, zıkr olunduğı üslub üzere. 18-B drk./2

Bir gürüldi peydā oldı elbetde. 7-B/3

4. Birleşik Cümleler

4.1. Şartlı Birleşik Cümle

Bir sü‘āl olunsa ki çok kimse du‘ā ider ve murādı ḥāşıl olmaz. 4-A drk./2

Eger ğayr-ı vaqıtta olacağ olursa kabül olmaz. 4-A drk./2

Her kim bu du‘ā’ı tarlıqda okusa Ḥağ te‘ālā ānı şiddetden kırtarır. 7-B/9

Eger bu varıadan kırtulmağ isterseñ Ḥağ ta‘ālāya bir ‘arz-u ḥāl yazup bu şuyuñ içine birağ. 7-A/8-9-10

Eger bilmez ise anı yazup yaşıduğı altına kıoya. 8-B drk.

Kaçan du‘ā okuyan kimesne du‘ā içinde iken ve yāḥūd du‘ādan şoñra ihtiyārsız ḥuşū‘ gelse ve yāḥūd ağlayu düşse veya ağsırsa veyā ağır başsa veyā a‘zāsına lerze düşse veyā derlese veyā kıızup veyā üşüse ve yāḥūd rāḥat olup yük altından çıkmış gibi ḥıffet bulsa elbetde ol kimesneniñ du‘āsı kabül olmuş olur. 13-A/3-4-5-6-7-8-9

Her kim ki evinden taşra çıkmadın āyete’l-kürsî okusa hiç aña zarar irişmez. 20-B drk./1

Eger şabâh okursa ahşama degin emîn olur ve eger ahşâm okursa şabâha degin emîn olur. 23-B/3-4

4.2. ki'li Birleşik Cümle

Hağ te'ālā kıllarına buyurur ki siz baña du'ā okıñ, ben size icâbet iderim. 5-A/7-8-9

Bunda ma'lûm oldu ki du'ā maşlahat için sebep tağdır olunmuşdur. 5-A/9-10

Bir sü'âl olunsa ki çok kimse du'ā ider ve murâdı hâşıl olmaz. 4-A drk./2

Biri budur ki vaktine ve sâ'atine gelmemiş ola. 4-A drk./2

Beni kınlular zindanına kıdılar ki yârın çıkarp siyâset eyleyeler. 7-A/4-5

Gördüm ki zindân içinde bir ağırsu vardır. 7-A/5-6

Her kim ki Bâr-i te'ālāya du'ā okumaya, Bâr-i te'ālā aña hışm ider. 10-A/5-6

Melek dir ki söziñ hayr ile hatmeyle. Şeytân dir ki söziñ şerr ile hatmeyle. 24-A drk./1

4.3. İç İçe Birleşik Cümle

Elbetde ben seni öldürürüm, didi. 6-B/13

Sen bunda neylersin, didi. 22-A drk./2

Hic saña zarar irişmezdi, didi. 26-B/1

Hayr gördük, hayr ola inşâ allâh, didi. 27-B drk.

Şağ eliñle yi, didi. 27-A drk./2

5. Sıralı Cümleler

“İki veya daha fazla cümlelerin bir anlam bütünlüğü içerisinde yan yana sıralanmasıyla oluşan cümleler topluluğuna **sıralı cümle** denir” (Korkmaz, age.: 192). Metinde tespit edilen sıralı cümle örneklerinden bazıları şunlardır:

Yâ Rabbi saña gereği gibi 'ibâdet eylemedik, yâ Rabbi seni gereği gibi bilemedik. 2-A drk./2

Siz baña du'ā okıñ, ben size icâbet iderim. 5-A/8-9

İki rek‘at namāz kılayın, du‘ā ideyin, andan soñra neylersen eyle. 6-A/1-2

Ne yazayım, bilmezem. 7-A/10

Bu gice beni ‘akreb şokdı, haylī iztirāb çekdim. 25-A/10-11

Cum‘a günü zıkr eyledi, aytdı. 32-B/10-11

6. Bağlı Cümleler

“Bir bağlaç ile (ve, veya, ama, ancak, yalnız, fakat, meğer vb.) birbirine bağlanan, aralarındaki anlam ilişkisi de bu bağlaçlar ile sağlanan cümlelere **bağlı cümle** denir” (Korkmaz, age.: 36). Metinde tespit edilen bağlı cümle örneklerinden bazıları şunlardır:

Ol kimesne babasının ve anasının haklarını ödemiş ve ‘uhdelerinden kurtulmuş olur. 41-B/ 6-7-8-9

Ve bir dahı budur ki du‘ānın şartları yerine gelmemiş ola, nitekim zıkr olursa gerekdir. 4-A drk./2

Tiz anı şalıvir, yoğsa Haq te‘ālānın ‘azābı saña irişür. 8-B/11-12

Du‘ānın fā’idesini inkār ider kimesne yoğdur, meğer kâfir ola ne‘üzü bi’llāh. 9-B/3-4

Ya’nī du‘āda ‘acizlik eylemeñ, zīrā taḥkīkan kimesne du‘ā ile helāk olmaz. 10-A/8-9

Du‘ādan evvel şadaqa vire, yāḥūd bir hayır iş işleye. 11-B/2-3

BEŞİNCİ BÖLÜM

KELİME GRUPLARI

“Yapısında birden fazla kelime bulunan, yapı ve anlam bakımından bir bütünlük gösteren, cümlede de bir bütün olarak kullanılan dil birliğidir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 559). Kelime grupları söz diziminde her zaman birlikte ele alınır.

Metinde tespit edilen kelime grupları şunlardır:

1. İyelik Grubu

“İyelik grubu bir ismin kendisinden önceki ilgi halinde bir şahıs zamirine sahiplik, bağlılık, aitlik ilgisiyle bağlandığı kelime grubudur” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 559). Tamlayan daima ilgi halindeki şahıs zamirlerinden oluşur: benim, senin, onun; bizim, sizin, onların. Tamlanan ise iyelik eki almış bir isimden oluşur.

Metinde tespit edilen iyelik gruplarından bazıları şunlardır:

benim elim 11-B drk./4

seniñ okuduğun 7-B/8

onuñ okuması 5-A/11

anıñ kenarı 7-A/6

siziñ şalavātınıuz 32-B drk.

İyelik gruplarında tamlananın aldığı iyelik eki aynı zamanda şahıs zamirini de gösterdiği için tamlayan çoğu zaman kullanılmaz. Bu durumda yine iyelik grubu kabul edilir.

boynum 8-B/6

maħalleñ 23-A/4

ayağı 25-B/3

döşegümüz 25-B/3

ħalbiñüz 28-B drk./2

oğulları 30-A/4

2. İsim Tamlaması

“İyelik grubunun her iki unsurunun da isim olduğu şekline **isim tamlaması** denir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 560). Yani hem tamlayan hem tamlan isimlerden oluşur. İsim tamlamasında tamlayan yardımcı unsur, tamlanan ise asıl unsurdur. Tamlanan daima iyelik eki alır. Tamlayan ise bazen ilgi halinde bazen de eksiz kullanılır. Tamlayanın ilgi eki (+ın /+in, +un/+ün; +nın/ +nin, +nun/nün) aldığı duruma **belirli isim tamlaması**, eksiz kullanılmasına ise **belirsiz isim tamlaması** adı verilir.

2.1. Belirli İsim Tamlaması

Metinde tespit ettiğimiz belirli isim tamlamalarından bazıları şunlardır:

kitābıñ evveli 2-B drk.

du‘ānıñ ta‘rifi 4-A/6

istedügi nesneniñ vaqti 4-A drk./2

du‘ā kabül olmaduğınñ bir aşlı 4-A drk./3

ikinci semānıñ feriştelere 7-B/1

Ebū Ṭāhiriñ ögi 8-B/5

Ḥaḡ Te‘ālānıñ ‘azābı 8-B/11

seniñ oquduğınñ āyetiñ berekāti 8-A/9

Dīn-i İslāmıñ tayağı 10-A/11

günāhı olmayan kimesneniñ du‘ası 11-B drk./1

şadaqanıñ en ortası 11-B drk./2

Mübārek Recebiñ evvelki gicesi 12-B/10-11

du‘ası müstecāb olanlarıñ beyānı 13-B/2

ol iḥsān issiniñ bed-du‘ası 13-B/11

girü kalanlardan nicesi 14-B drk./2

bu toḡsan toḡuz ismiñ her қаnқısı 15-B drk./1

ol kimesneniñ cemi‘ mühimmāti 24-B/11

vitir vācibiñ şoñ secdesi 37-A drk.

âdem oğlınıñ qorqısı 40-B/8

Bir örnekte ise tamlayanla tamlananın yer değiştirdiği görölmektedir.

ni‘metini ol kimesneniñ tamām idüp 24-A/6

2.2. Belirsiz İsim Tamlaması

qanlular zindānı 7-A/4

zindān qapısı 8-B/4

ayaq üsti 8-B/7

dün yarusı 8-A/5

maħalle qapısı 9-B/1

diz üsti 11-B/6

du‘ā ile gök arası 10-A drk./2

ana qarnı 11-B drk./1

şoğan ve şarımsaq qoqusı 11-A/6

başımız ucu 25-B/2

aħşām vaqti 25-A/12

göz ağrısı 38-B drk./2

3. Sıfat Tamlaması

“Sıfat ve ismin yan yana gelmesiyle sıfat tamlaması oluşur. “Sıfat tamlamasında asıl unsur isimdir, sıfat yardımcı unsurdur” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 563).

Metinde tespit edilen sıfat tamlamalarından bir kısmı şunlardır:

bu risāle 2-B drk.

gelecek baħişler 2-B drk.

olur olmaz yir 4-B drk.

iki rek‘at namāz 6-A/4

nurdan bir ħarbe 6-A/12

Mü‘min olan kimesne 10-A/11

bir hayır iş 11-B/3
 bir olmuş ve bitmiş kazıyye 11-B/13
 Ebū Ūmāme dirler bir kimesne 22-A drk./2
 hiçbir gün 25-B/9
 Sūre'-i Baqaranın āhirindeki iki āyet 25-B/13
 yetmiş yıllık günāh 39-A/4-5
 altundan bir ev 40-A/6

4. İkillemeler (Tekrarlar)

“Aynı cinsten iki kelimenin arka arkaya gelmesiyle oluşan kelime grubudur” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 564). İkillemeler çeşitli şekillerde yapılır. Metindeki örnekleri şunlardır:

4.1. Aynen İkillemeler

bir bir 18-B drk./2
 tatlu tatlu 26-B/13

4.2. Zıt Anlamlı İkillemeler

olur olmaz 4-B drk.

4.3. İlaveli İkillemeler

oğunursa da oğunmazsa da 9-A drk./2
 tekrār be tekrār 17-B drk./2

5. Bağlama Grubu

“Sıralama veya karşılaştırma bağlaçları ile birden fazla ismin birbirine bağlandığı kelime grubudur” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 565). Metindeki örnekleri şunlardır:

5.1. Sıralama Bağlacı

du‘ā ile gök 10-A drk./2
 soğan ve sarımsak 11-A/6
 ‘arefe gicesi ve gündüzi 12-A/1-2
 şabāh ve aḥşām 22-A drk./2
 zarardan ve belādan ve ḥatādan 25-A/6-7
 ayda ve yāḥūd yılda ve yāḥūd ‘ömründe bir kerre 29-A/6-7
 büyüğü ve küçüğü ve geçmişi ve geleceği ve eskisi ve yeñisi 36-B/2-3
 aḥşāmla yatsu arası 40-A/12
 babasınıñ ve anasınıñ ḥaḳları 41-B/6

5.2. Karşılaştırma Bağlacı

yā dünyāda veyā aḥretde 4-A drk./3
 hem maşlahat bitürür ve hem ‘ibādet ḥāşıl olur 9-B/11
 ne gāyet cehr ile ve ne gāyet aḥfayla 11-A/13
 ne ziyāde ve ne eksük 15-A drk./2
 gerek dünyevī olsun gerek uḥrevī olsun 24-B/12
 eger dünyevī eger uḥrevī 37-A/9
 yā ikinci yā üçüncü gice 38-B drk./2

6. Ünlem Grubu

“Ünlem grubu hitaplarda kullanılır, eksiz bir kelime grubudur” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 569).

yā Rabbī 2-A drk./2

yā ‘Alī 21-A/13

7. Sayı Grubu

“Büyük sayı ile küçük sayı eksiz olarak arka arkaya gelir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 569).

altı biñ 14-B/5

yigirmi yedi 18-A drk./1

otuz üç 25-B/7

yetmiş beş 29-A/2

8. Edat Grubu

“Bir isim veya isim soylu sözcükle edatın yan yana geldiği kelime grubudur. “Zamirler çekim edatlarına daima ilgi halinde bağlanırlar” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 570).

Metindeki edat grubu örnekleri şu şekildedir:

bir nesne ile 2-B drk.

geregi gibi 2-A drk./2

anıñçün 4-A drk./2

şol kadar 6-B/12

seniñ oқuduğuiñ āyetiñ berekātıyla 8-A/9

şıdқ ve iñlāş birle 11-B/4

ana қарından henüz тоғmuş gibi 11-B drk./1

yüz yıl ‘ibādet eyleyen ile 11-B drk./3

kağıdı mühürlemek gibi 11-B drk./5

yük altından çıқmış gibi 13-A/7

aḥşāmdan yatsuya degin 15-B drk./2

aḥşāma dek 23-B/10

deryālar köpügi deñlü 25-B drk./3

ķibleye ķarşu 26-B drk./1

anıñ başı üzeri 38-B/6

9. İsnat Grubu

“İsnat grubunda bir özellik kendisinden önce gelen bir isme dayandırılır, yüklenir. Bu bakımdan ters çevrilmiş bir sıfat tamlaması görünümündedir. Birinci isim iyelik eki alabilir” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 571).

Metindeki örnekleri şunlardır:

du‘āsı maķbūl olanlar 4-A/8

aşlı ma‘lūm olmayan yir 4-B drk.

ağzı pāk 11-A/5

ḥuyı güzel 37-A/7

10. İlgi Grubu

“Kısalmiş bir iyelik grubudur. İyelik grubu veya belirli isim tamlamalarının tamlanan kısmında iyelik eki yıpranmış, düşmüştür” (Özkan, Esin, Tören, 2001: 571).

Metinde bununla ilgili tek bir örnek tespit edilmiştir.

bizim vilāyet 7-B/12

11. İsim-Fiil Grubu

du‘ānıñ āḥirinde āmīn dimek 11-B drk./5

ol iki āyeti oķumaķ 25-A/5

edek paşmaķ giyme 28-B/10

12. Sıfat-Fiil Grubu

aşlı ma'lûm olmayan 4-B drk.
 du'â kabûl olacak 12-A/4-5
 yağmur yağduğu 12-A/13
 anasını ve atasını azarlamayan 13-B/6
 henüz İslâma gelmiş 13-B/7-8

13. Zarf-Fiil Grubu

ellerin yôkaruya kaldırıp 12-B/9
 hâtib minber üstinde iki hutbe arasında oturduğu vaktinden tâ namâz tamâm
 olunca 12-A/3-4
 şabâh namâzını kılup gün toğmadım 17-B/5
 evinden taşra çıkmadım 20-B drk./1
 her kim ki ğam ve ğuşşâya uğradıkda 22-B/5
 kırâ'at tamâm olıcağ 36-B/5

SONUÇ

Kanuni döneminin en kudretli devlet adamlarından Şeyhülislam Ebu's-Su'üd Efendi'nin az bilinen bir eseri olan Du'â-nâme, günün ve haftanın belli vakitlerinde yapılması gereken duaları ve bu duaların faziletlerini çeşitli hadislerden yararlanarak açıklayan küçük bir risale özelliği göstermektedir.

İlk bölümlerdeki sanatlı dili dışarıda tutarsak eser son derece sade, anlaşılır bir dille kaleme alınmıştır. Halk tarafından çok sevilen ve okunan bir eser olan Du'â-nâme'nin gerek yurt içinde gerek yurt dışında birçok nüshası bulunmaktadır. İncelediğimiz nüsha Ankara Millî Kütüphanenin 06 Mil Yz A 7346 arşiv numaralı, Hicrî 1043, Miladî 1633 tarihli kaydından alınmıştır. Eserin orijinale yakın bir nüsha oluşu metnin önemini artırmaktadır.

Eser 1 mukaddime ve 7 baktan müteşekkildir. Du'â-nâme bir dua kitabıdır. Dolayısıyla eserin özünü çeşitli ayet ve hadislerden derlenerek oluşturulan dualar oluşturmaktadır. Yazarın 4-B derkenarda belirttiğine göre eserde kullanılan hadisler titizlikle incelenmiş, "kütüb-ü sitte" diye bilinen 6 muteber hadis kitabından ve sağlam kaynaklardan alınmıştır.

Eserde önemli bir yer ihtiva eden derkenar da metne dâhil edilmiş ve derkenarların tamamı çevrilmiştir. Derkenarlar metnin daha iyi anlaşılması ve akıcılığın sağlanması açısından son derece önemlidir. Çünkü yazar metnin akışı içerisinde çoğu zaman düşüncelerini, açıklamalarını ve kaynak eserleri dipnotlarda vermiştir.

Türk Dili açısından ve dönemin özelliklerini göstermesi bakımından Du'â-nâme adlı eser oldukça önem arz etmektedir. Dolayısıyla eser "İnceleme, Çeviri Yazılı Metin, Özel Adlar Dizini ve Tıpkıbasım" bölümleri halinde, bütün yönleriyle incelenmiştir.

Eserin imlâ özelliklerine bakıldığında ünlü ve ünsüzlerin yazımında bir standart olmadığı görülmektedir. Bu durum dönem metinlerinin genel özelliğidir. Ayrıca bazı kelimelerin yazılışında da ciddi tutarsızlıklar vardır. Aynı kelimenin farklı sayfalarda veya aynı satırda bile farklı yazıldığı tespit edilmiştir.

Eserdeki ses özelliklerine baktığımızda kapalı e lerin (é) çokluğu dikkat çekmektedir. E ile i arasında söylenen bu özel ses, metinde genelde i olarak yazılmıştır: gice, yimek, dimek, girü...

Yer yer ağız özelliklerinin de metne yansıdığı örnekler mevcuttur. Günümüzde “böyle” kelimesinde olduğu gibi yuvarlak okunan ö sesi, metinde darlaşarak e şeklinde yazılmıştır. Aynı şekilde kalın sıradaki k lar (k) boğaz ünsüzü olan hırıltılı h ile (h) gösterilmiştir.

Eser, bir dua kitabı olduğundan kullanılan özel isimler oldukça fazladır. Genelde sahabeler ve meşhur hadis âlimlerinin isimleri metinde geçmektedir. Bunların tamamı Özel Adlar Dizini bölümünde alfabetik sırayla verilmiştir.

Müellifin eserin yazımında oldukça etkili bir yöntem kullandığı görülmektedir. Bir konu açıklanırken öncelikle o konuyla ilgili ayet ve hadisler aktarılmış, daha sonra o konuyla ilgili dikkat çekici, ilginç, akılda kalıcı bir hikâye anlatılmıştır. Böylelikle metnin anlaşılması kolaylaşmıştır.

Eserde sıklıkla geçen “mücerrebdir, tekrar be tekrar tecrübe olunmuştur, gayetle mücerrebdür” gibi ifadelerden, mezkûr tarif ve duaları müellif veya müstensihin bizzat uyguladığı, sonuç aldığı ve tavsiye ettiği anlaşılmaktadır.

Fiil çekimlerine baktığımızda metinde haber ve dilek kipleri arasında en fazla istek kipinin kullanıldığı görülmektedir. Buna rağmen teklik ve çokluk birinci şahıs ekleri metinde tespit edilememiştir. Ayrıca şimdiki zamanla ilgili herhangi bir veri de bulunamamıştır.

Du‘ā-nāme adlı bu kitap; dil özellikleri, söz varlığı, şahıs kadrosu ve konusu bakımından oldukça dikkat çeken bir eserdir. Du‘ā-nāme, bütün bu özellikleriyle sadece Türk diline değil ilahiyat, sosyoloji, psikoloji ve halk bilimi gibi alanlara da kaynaklık etmektedir.

ÇEVİRİ YAZILI METİN

(DU'Â-NÂME)

Genel Bilgiler		Özellikleri		Notlar
Arşiv Numarası	06 Mil Yz A 7346	Boyut (Dış-İç)	200x98 - 132x63 mm.	Tezhip: Serlevha müzehheb, kırmızı pandizot bez kaplı, mukavva bir cilt içerisindedir. Eser, çeşitli konularda bilgiler veren bir mevize kitabıdır. Sözbaşları ve cetveller kırmızıdır. Yapraklar rutubet lekeli. Satın alma ; İlhan Şimşek ; 1993. Kaynaklar: Alam, VIII. 288a Kaynaklar: GAL, II. 579
Eser Adı	Du'â-nâme	Yaprak	1b-40b	
Yazar Adı	Ebû's-Su ûd Muhammed b. Muhammed el-Îmâdî	Satır	13	
Müstensih		Yazı Türü	Nesih	
Konu	İslâm Dini-Mevize ve Hutbeler	Kâğıt türü	Abadî	
Dili	Türkçe			
Telif Tarihi				
Hicri (Miladi)	0 (0)			
İstinsah Tarihi				
Hicri (Miladi)	1043 (1633)			
İstinsah Yeri				
Bulunduğu Yer	Milli Kütüphane-Ankara			
Koleksiyon	Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu			
Dvd Numarası	473			

[2-B] (1) Mefte'z-Zamān Ebu's-Su'ūd Hāzretleriniñ Risālesidi < r >. (2) Merhūm ve Mağfūr Lehū 'Alī Paşa Ṭāb-ı Şerāhu't-Temās (3) İdüp Aña İrsāl İtdügidir. Hāmd ü sipās (4) ü sitāyiş bī-kıyās, ol sāmī'u'l-eşvāt, (5) ve mücibe'd-de'avāt,¹ hāzretine olsun ki anıñ (6) rahmet-i 'umīmesi cemī' 'ibāde hāşıl ve ni'met-i cesimesi (7) muṭī' u ehl-i 'ināde vāşıldır. **Beyit:** Müslim ve bī- (8) dīne irer ni'meti, Mü'min ve kāfir ider anı rica. (9) İnsān hāmd-i ma'rūfunda taqşır ile mevşūfdur. (10) **Sübḥāneke mā 'abednāke ḥaḥḥa 'ibādetike** (11) ve lisān ḥadd-i ta'rīfinden taşvīr ile ma'rūfdur. [2-A] (1) **Sübḥāneke mā 'arafnāke ḥaḥḥa ma'rifetike.**² **Beyit:** (2) Pes ne deñlü var ise medḥ u şenā, olmaz illā kim (3) olur andan aña. **Sübḥāneke lā eḥşā şenā'en 'aleyke** (4) **kemā eşniyete 'alā nefsike** ve şalavāt-i mütevāşilāt, (5) ve teslīmāt-i mütevāliyāt ol şadr-i şaffe'i enbiyā, (6) ve faḥr-i zümre-i eşfiyā, el-ma'rūf-u bi'l-ḥaḥḥı'l-vesīm, (7) el-mevşūf-u bi'l-ḥuluḳı'l-'azīm, efzalü ḥaḥḥı'l-lāh, Muḥammed (8) rasūlu'l-lāh, üzerine olsun ki **Beyit:** Ol ancak (9) zübde-i ebnā-i ādem, ol ancak dīde-i binā-i 'ālem. (10) Ḥıṭāmü'l-enbiyā-i ḥayru'l-berāyā 'aleyhi Rabbenā şalli ve sellim, (11) ve daḥı āli ve aşḥābı ve etbā'i ve aḥbābı üzerine (12) olsun ki **Beyit:** Buyurdı faḥr-i 'ālem hüm ke'n-necmi, bieyyihim (13) iḳtedeytüm ihtedeytüm. Ba'de edā-i ḥıdmeti meḥāmid ala [3-B] (1) ve ḳazā'i-ḥuḳūḳ-i taḥiyyāt-i risālet-penāh, erbāb-ı (2) 'aḳl ü sedād, ve aşḥāb-ı fikr ü reşāda ki şāḥib-i³ (3) sa'ādet ki anıñ vücudı sebeb-i şalāḥ-i 'ālem (4) ve beḳāsı mücib-i intizām-ı aḥvāl-i ümem, ve tedbīr-i bā'iş-i (5) devām-ı şer' ve millet ü ra'yi muḳtażā-yı ḳıyām-ı mülk-ü (6) devlet, ve riyāseti rāfi'-u a'lām-i dīn ve siyāseti, (7) a'māl-i müfsidīn ola. Anı du'āda ḥayırla yād eylemek (8) kāffe'-i enām, ve cümle'-i ḥavāş ü 'avām üzerine farz-ı (9) 'ayn lāzımu'l-edā ve 'ayn-ı farz vācibü'l-ḳazā gibi (10) olur, ve bu zamānda velī-ni'metimiz, ve şāḥib-i sa'ādetimiz, (11) eşaffü'z-zamān, şāḥib-i Ḳur'ān, şāḥib-i

¹ Bunda berā'at-i istiḥlāl vardır. Berā'at-i istiḥlāl 'ilm-i mu'āyende bir nev'i bedī'dir. Muşannaf olan kimesne kitābıñ evvelinde ya'nī dibācesinde gelecek baḥışlere bir nesne ile işāret eyleye ve bu risālede du'ālar zıkr olursa gerekdir. Lafz-ı mücibe'd-de'avāt aña irsāl olunmuşdur. [2-B derkenar]

² Ḳāle Resūlu'l-lāh şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem: "Ene seyyidü'l-enbiyā-i ve lā faḥra li." Ḳāle'n-nebiyyü şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem: "Ene efzalü veled-i ādeme ve lā faḥra li." [2-A derkenar/1]

Hāzret-i Resūlu'l-lāh şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem dāimā bu kelimāt-ı mezkūre'i söyledı. Ma'na budur ki: "Yā Rabbi saña geregi gibi 'ibādet eylemedik, yā Rabbi seni geregi gibi bilemedik." Ve böyle dimek Hāzret-i Resulden, 'aleyhi's-selām, izḥār-i 'aciz içündür; yoḥsa anıñ 'ibādeti gibi kim 'ibādet itmişdir. [2-A derkenar/2]

³ Şāḥib demek lafz-ı müşterekdir. İssi ma'nāsına gelür daḥı dost ma'nāsına gelür. Aşılta vezīr ma'nāsına gelür. Bir vezīrin laḳabı idi ki Şāḥib bin 'İbād didükleridir. Şofıra her vezīre itḥlāk ider oldılar, Aşif gibi. [3-B derkenar]

ezyālū'l-mekārim, (12) vāriş ü menāşibi'l-e'āzım, meḥaṭṭu ricāli'l-fuzalā, (13) zıllu'l-lāhi 'ale'l-'ulemā, nāzır-u meşālihi'l-mülk-i ve'd-dīn, [3-A] (1) nāzım-u umūrū'l-cumhūr bi'r-ra'yi'l-metīn, müşeyyid-ü (2) kavā'idü's-şer'i ve'l-islām, mümeḥhid-ü bisāṭu'l-'adli (3) ve'r-rāfeti < > ihtimām. **Beyit:** Bū Bekr⁴ sīret-est ve (4) 'Ömer 'adl ü ma'rifet, 'Oşmān meḥābet-est ve 'Alī (5) nām-ı < > E'nā bihi'z-zātü'l-'ule's-şād, (6) şāhibü'l-fazli ve'l-iḥsān, Ḥāzret-i 'Alī Paşa (7) yessiru'l-lāhu te'ālā mā yeşā, sā'ir 'ulemā'ı, ve cümle-i fuzalā, (8) 'umūmen ve perverde ni'metlerini ḥuşūşan envā'i (9) en'ām ve iḥsāna müstağrak, ve eşnāf-ı ikrām ve (10) imtinān birle müsterak eyleyüp buña binā'en ki (11) **Beyit:** Bir gayr-i ḥidmete elim irmez ki eyliyem, (12) ey dil meger ki ḥayr du'āsın ala elim. Bi'l-'aşıyyi (13) ve'l-ibkār ve ānāe'l-leyli ve eṭrāfe'n-nehār [4-B] (1) Ol zāt-ı pür-kerem, ve Ḥāzret-i 'Alī himem için (2) izdiyād-ı 'umr u devlet, ve imtidād-ı kadr u riķ'at, (3) ve intizām-ı umur-ḥamīde, ve kıyām-ı şıḥḥat-i zāt-ı sa'īde, (4) müstedām ve müstaḥkem ve müstezām ve mübrem olup, (5) şurūf-i rüzgārdan maḥrūs ve me'mūn (6) ve ṭavāriķ-u ālām ve ekdārdan maḥrūz ve maşūn (7) olmasına da'vāt-i şādikāne, devām ü tazarru'āt-ı (8) ḥālişāne kıyām idüp bu eşnāda bir Du'ā- (9) nāme cem' eyledim. Eḥādīs-i şāhiḥadan ve rivāyāt-ı (10) şarīḥadan ve aḥbār-i menķūleden ed'ıye-'i (11) fecriyye cāmī' ve her murād için du'ā okumağa nāfi'dür.⁵ (12) Ammā hemān şāḥābe ve tābi'in ve meşāyiḥ-ı müteḥaddimīn, (13) rizvānu'l-lāh-i te'ālā 'aleyhim ecma'in, Ḥāzret-i [4-A] (1) Resūlu'l-lāh şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellemden rivāyet (2) eylediklerin iḳtişār idüp şerḥleri Türkī dilince (3) tercüme eyledim ki evķāt-i du'ā ve 'ibādātta ve ezmān-ı (4) meşāliḥa ve mühimmātta me'ūneti ḳalīl, ve ma'ūneti 'ale (5) 't-te'cīl ola ve bunda bir muḳaddime ve yedi bāb (6) zıkr olunur. **Muḳaddime:**⁶ Du'ānıñ ta'rīfinde ve (7) fazīletlerinde ve şartlarında ve evķāt-i ḳabülde (8) ve du'ası maḳbūl olanlarda ve 'alāmāt-ı ḳabūl (9) beyānındadır.⁷ **Bāb-ı Evvel:** İsm-i A'zamda

⁴ Bū Bekrin aşlı Ebū Bekirdir. Hemze vezin için ḥazf olunmuşdur ve bu lügat-i şāyi'dür, Bū Ṭālib ve Bū'l-'Aceb gibi. [3-A derkenar]

⁵ Bu Du'ā-nāmede mezkūr olan du'ālar ve zikirler 'ilm-i ḥadīşin mu'teber kitaplarından zıkr olunmuşdur. Şāhiḥ-i Buḥārīden ve Şāhiḥ-i Müslimden ve Şāhiḥ-i Tirmizīden ve Nesāīden ve mu'teber tefsirlerden naḳl olunmuşdur. Olur olmaz yirden ve yāḥūd aşlı ma'lūm olmayan yirden bir ḥarf ḳatılmamışdır. [4-B derkenar]

⁶ Muḳaddime diyü bir kitabın evvelindeki olan fenniñ iştilāḥatı ve ta'rīfātı zıkr olunur, aña dirler; ammā aşıl lügatte 'askeriñ öñince yürüyen ṭāfıye dirler. [4-A derkenar/1]

⁷ Bir sü'āl olunsa ki çok kimse du'ā ider ve murādı ḥāşıl olmaz. Buña cevāb birḳac vecihle < dir. > Biri budur ki vaḳtine ve sā'atine gelmemiş ola. Zira Bār-Te'ālā her nesne için bir ḳat ta'yin eylemişdir. Nitekim namāz için ve oruc için ve ḥac için bir vaḳt ta'yin eylemişdir ki her birisi

ve ed'ıye'-i (10) müstecābede ve her murād için okuyacak (11) du'alarıñ beyānındadır. **Bāb-ı Şānī:** Seferde ve gāzāda (12) ve binmekde inmekde ve havf u şiddetde ve hastalıkda (13) ve ğamm u ğuşşāda okuyacak du'alarıñ beyānındadır. **[5-B] (1) Bāb-ı Şālişü:** Şabaħda ve aħşamda ve yatmaħda (2) ve uyanmaħda okuyacak du'alarıñ beyānındadır. (3) **Bāb-ı Rābi'ü:** Yimekte ve içmekte ve libās giyüp (4) şoyunmaħda ve eve ve ħammāme girüp çıķmaħda (5) okuyacak du'alarıñ beyānındadır. **Bāb-ı Ħāmisü:** (6) Nefis ve māl ve ehl ü 'iyāl hıfzı için (7) okuyacak du'alarıñ beyānındadır. **Bāb-ı Sādisü:** (8) Oruçda ve bayramda ve Ħadir Gicesinde ve 'arefe (9) ğüninde okuyacak du'alarıñ beyānındadır. **Bāb-ı (10) Sābi'ü:** Şalāt-i maħşūşa ve da'vāt-ı mañşūşa (11) niñ beyānındadır. Va'l-lāhü veliyyü't-tevfik ve ni'me (12) 'l-mu'inü ve'r-rafiķ. **Muħaddime Budur:** Bilgil kim ittibāk-ı (13) enbiyā ve mürselin ve ittifaķ-ı evliyā ve şālihın **[5-A] (1)** ve icmā'i 'ulemā-'i rāsihın ve ittilā'i ħukemā'-i mütebahħirın (2) bunuñ üzerinedir ki Ħaķ Sübhānehü ve Te'ālā (3) du'āyı ikā'-i kaža ve ref'-u belā için sebep (4) kılmışdır ve bu ma'nā āyet-i kerime ile müberhen (5) ve ħadiş-i şerif ile mu'ayyen ve ħikāyāt-ı meşāyih (6) ile rüşendir. **Āyet-i kerime budur:** "Ve kāle Rabbükümü" (7) d-'ünī estecibleküm." Bunda Ħaķ Te'ālā kullarına (8) buyurur ki siz baña du'ā okıñ, ben size icābet (9) iderim. Bunda ma'lüm oldu ki du'ā maşlahāt (10) için sebep taķdır olunmuşdur yoħsa Ħaķ (11) Te'ālā onuñ okumasına emir eylemezdi ve isticābeti; (12) ya'nī murād virmegi aña ta'alluķ ħomazdı ve ħadiş-i (13) şerif budur ki Fahr-i 'Ālem, 'aleyhi's-selām, buyurdu: **[6-B] (1)** "Lā yenfe'u ħazerun min ħaderin ve'd-du'ā'-ü yenfe'u mimmā nezele vemā (2) yenzilü mā nezele yekşifühü ve mā lem yenzil yaħbisühü." Ya'nī şaķınmaķ (3) fā'ide eylemez; ammā du'ā fā'ide eyler. Nāzil olmuş każayı (4) ref' ider ve daħı henüz nāzil olmayanı def' ider (5) ve niçe āyāt ü eħādış vardır ve ħikāyāt-ı (6) selef çokdur. **Ħikāyet:** Enes bin Mālik, rażıya'l-lāhü (7) 'anh, rivāyet ider ki bir kimesne yalıñuz sefere çıķdı. (8) İttifaķ bir ğün ħonmuş iken bir ħarāmī gelüp (9) üzerine hücum eyledi. Cemī' esbābını alup (10) kendüyi öldürmek istedi.

---

vaķtinde olacak olursa kabül olur ve eger ğayrı vaķıtta olacak olursa kabül olmaz. Kezālik du'ā için bir vaķt ta'yin olunmuşdur. Eger aña muvāfiķ gelmeyecek olursa maķbül olmaz. Ve bir daħı budur ki istediği nesneniñ vaķti irişmemiş ola, Bār-Te'ālā aña vaķtine te'hır ider. Ve bir daħı budur ki du'āniñ şartları yirine gelmemiş ola; nitekim zıkr olursa gerekdir. Ve bir daħı budur ki Ħaķ Sübhānehü ve Te'ālā bilür ki ol kişiniñ istediği kendüye zarar ola, anıñçün virmez ki kendüsine zarar olmya. **[4-A derkenar/2]**

Ve du'ā kabül olmaduğunuñ bir aşlı daħı budur ki Ħaķ Te'ālā ol istediği nesne'i kendüye şaķlar. Gerek olıcaķ zamānında virür, ya dünyāda veyā ahrette. **[4-A derkenar/3]**

Ol kimesne aytdı: (11) “Beni niye öldürürsün? Esbâbım helâl olsun, (12) tek beni öldürme.” şol kadar tazarru’ eyledi, (13) muqayyed olmadı. Elbetde ben seni öldürürüm, didi. [6-A] (1) Ol kişi aytdı ki: “İki rek’at namâz kılayın, du‘â (2) ideyin, andan soñra neylersen eyle.” didi. Hârâmî (3) icâzet virdi. Ol dahı abdest alup iki (4) rek’at namâz kıldı. Andan soñra elin qaldırup (5) **bu du‘â’ı oqudı**: “Yâ vedūdū yâ vedūdū yâ vedūdū (6) yâ ze’l-‘arşi’l-mecīd yâ mübdi’ü yâ mu’idū yâ fa‘‘âlün (7) limâ yüridū es’elūke bi-nūri vechike’l-lezī mele’e erkāne (8) ‘arşike ve bi-kuḍretike’l-letī ḳaderte bihā ‘alā cemi’i (9) ḫalkıke ve bi-raḫmetike’l-letī vesī‘te külle şey’in lâ ilāhe (10) illā ente yâ muğışū eğışnī yâ ğıyāşe’l-müsteğışeyni.”⁸ (11) Bunı üç kerre oqudı. Tamâm idince bir atlu çıḳa (12) geldi. Elinde nurdan bir ḫarbesi var. Ol ḫarâmî’i (13) ḫarbe ile şancup öldürdi. Andan soñra ol [7-B] (1) kimesne aytdı: “Ben ikinci semāniñ feriştelereydim. (2) Ḥaḳ Te‘ālā beni saña gönderdi. Hemānki sen du‘âyı (3) oqumağa başladıñ, bir gürüldi peydā oldu elbetde. (4) Bir ḫādişe oldu didiñ. İkinci kez oḳıcaḳ semāniñ (5) ḳapuları açıldı. Üçüncü kez oḳuyunca Cebrā’il ‘aleyhi (6) ’s-selām bize nāzil oldu ve aytdı: Bu derd-mendi (7) kim ḳurtarır? Ben ihtiyār itdim, bu ḫidmeti görüp (8) seni ḳurtardım ve bu seniñ oḳuduğın İsm-i (9) A‘zamdır. Her kim bu du‘â’ı ḫarlıḳda oḳusa Ḥaḳ (10) Te‘ālā anı şiddetden ḳurtarır.” **Ḥikāyet**: Ebu’l-‘Abbās (11) Keşmiri, raḫmetu’l-lāhi ‘aleyh, ḫikāyet ider ki Ḳaramaḫa (12) pādişāhları bizim vilāyetiñ pādişāhları ile düşmān (13) oldukları zamānda Ebū Ṭāhir Ḳarmaḫi⁹ beni esir [7-A] (1) eyledi. Öñine getirüp söyletdi. İttifāḳ, mizācına (2) muḫālif söz söyledim, ğāyetle incinüp elbetde (3) beni öldürürüm diyü yemīn eyledi. Andan soñra emir (4) eyledi. Beni ḳanlular zindānına ḳodılar ki yarım (5) çıkarup siyāset eyleyeler. Gördüm ki zindān (6) içinde bir aḳarşu vardır. Anıñ kenārında oturup (7) biraz ımızgandım. Vāḳı’ada bir kimesne baña gelüp (8) aytdı: “Eger bu varḫadan ḳurtulmaḳ isterseñ (9) Ḥaḳ Te‘ālāya bir ‘arz-ı ḫāl yazup bu şuyunı içine (10) biraḳ.” Ben aytdım: “Ne yazayım, bilmezem.” **Ol aytdı, bu**

⁸ Bir dürlüsi dahı budur: Bismi’l-lāhi’r-raḫmāni’r-raḫīm. Allāhümme yâ vedūdū yâ vedūdū yâ vedūd. Yâ ze’l-‘arşi’l-mecīd, yâ fa‘‘âlün limâ yurid, yâ mübdi’ü yâ mu’id. Es’elūke bi-nūri erkāni ‘arşike ve es’elūke bi-kuḍretike’l-letī ḳaderte bihā ‘alā cemi’i ḫalkıke ve bi-raḫmetike’l-letī vesī‘te külle şey’in, lâ ilāhe illā ente yâ muğışū ağışnī, yâ muğışū ağışnī. [6-A derkenar/1]

Ve bu du‘āniñ fażileti ḳanı müşāhiddir ve ḫikāyeti ğāyetle meşhürdur. Ekşer kitabda zıkr olunur. Egerçi birḳaç vecihle zıkr olunur; ammā cümlesiniñ meālī vardır. [6-A derkenar/2]

⁹ “Ḳarmaḫi: Karmatilik yanlısı kimse (İlhan Ayverdi; Misalli Büyük Türkçe Sözlük, Kubbealtı Yayıncılık, 2. Cilt, İstanbul – 2008, s. 1607).”

du‘ā’ı (11) yaz:¹⁰ “Bismi’l-lāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm, mine’l-‘abdi’z-zelīli (12) ile’l-mevle’l-celīli, Rabbi innī messeniye’z-zurru ve ente (13) erḥamū’r-rāḥimīne, Allāhümme bi-ḥaḥḳkı Muḥammedi’kşif zurri [8-B] (1) ve hemmī ve ferric ḡammī.” Hemān ki uyandım kalem ve devāt (2) bende hāzır idi, didüġünü bir kaġıda yazdım. (3) Őu içine bıraġdım. Andan bir sā‘at miġdārı (4) ġiçmedin bir hengāme ġopdı. Zindān ġapusu (5) açıldı ve beni zindāndan ġıkarup Ebū Tāhiriñ (6) öñine iletdiler, Őandım ki boynum urmaġa giderler. (7) Ebū Tāhir beni ġöricek ayaġ üstine ġalkup (8) vāfir ta‘zīm ve tekrīm itdi ve aytdı: “Őimdi yatup (9) uyurdum, bir hātif baña gelüp didi kim sen bir kimesne’i (10) zindāna ġoymuŐsun. Ol kimesne Ḥaġ Te‘ālā kaġıd (11) Őındı, tiz anı Őalıvir; yoḥsa Ḥaġ Te‘ālā (12) niñ ‘azābı saña iriŐür.” Andan Őoñra hātırımı ḥoŐ (13) eyleyüp in‘ām ve ikrāmıla ġirü memleketne ġönderdi. [8-A]

Hikāyet: (1) Bir faġih köyden Őehre giderken ittifaġ, (2) yolda birġac kimesne ġabāḥat itmiŐler idi. Anları (3) tutup zindāna iletdiler ve mezkūr faġihi bile (4) tutdılar. **Bu āyet-i kerīme’i oġumaġa baŐladı:** “İnne (5) Rabbī laṭifün limā yeŐā’ü.”¹¹ Dün yarusında bir kimesne (6) kendüye gelüp, “ġalk, seni zindāndan ġıkaraym.” (7) didi. Faġih aytdı: “Őimdi ġapular ġapanmıŐdır (8) ve pās-bānlar uyanıġdır. Beni nice ġıkarırsın?” (9) Ol kimesne aytdı: “Seniñ oġuduġuñ āyetiñ (10) berekātiyla ġapular açılmıŐdır ve bekçiler uyumuŐdur. (11) Hemān Őur gidelim.” Faġih Ḥaġ Te‘ālāya Őükr iderek (12) yirinden ġalkdı. ġördi ki ġapular açuġ turur (13) ve zindāncılar yatup uyurlar, zindāndan ġıġdı. [9-B] (1) Maḥalle ġapusını açuġ buldı. Andan ġeçüp Őehir ġapusını (2) daḥı açuġ buldı. Őehirden ġıġup evine ġıtdı (3) ve bil-cümle ehl-i ‘aġıldan du‘āniñ fā’idesini inkār (4) ider kimesne yoġdur, meġer kāfir ola, ne‘üzü

¹⁰ İmām Őāfi‘i ḥazretleri, rażıyallāhü ‘anh, Menāfi‘u’l-ġur‘ān adlı bir kitābda buyurmuŐ ki İmām Ca‘fer-i Őādıġ’dan, rażıya’l-lāhü ‘anh, rivāyet olundu ki her kiŐiye kim bir mühim maŐlaḥat düŐse mezkūr kelimāti bir kaġıda yazup aġarŐuyun içine bıraġsa ve ḥācetin Őöylese elbetde Bār-Te‘ālā anıñ maŐlaḥatın ḥāŐıl ider, mücerrebdir. [7-A derkenar]

¹¹ “Yūsuf Sūresi, 12/100”

Bu āyet-i kerīme Sūre’-i Yūsufdadır ve Sūre’-i Yūsufuñ fā’ideleri çoġdur. Cümleden birisi budur ki bir kimesne mañŐıbe ve yāḥüd bir Őeye tālib olsa gerekdir pençsenbe ġünini ġözede ki ayıñ ġurresi ola. Oruc tutup aḥŐam yimek yimedim eger oġuyabilürse Sūre-i Yūsufi oġıya. Eger bilmez ise anı yazup yaŐduġı altına ġoya. Andan Őoñra yüz kerre lā ilāhe illa’l-lāh ve yüz kerre estaġfiru’l-lāh ve yüz kerre Allāhümme Őallī ‘alā Muḥammed diye. Andan Őoñra yata, kimseye zulm itmemeġe niyyet eyleye. Ḥaġ ola ve Őerr olmamaġa ġaŐd eyleye. Andan Őoñra erte Őāim ola. İnŐā-allāh ü te‘ālā ol hafta ya aña yaġın zamānda murādi ḥāŐıl ola, bi-izni’l-lāhi te‘ālā. [8-B derkenar]

Ve bir vecih daḥı budur ki bir kimesne Ḥaġ Te‘ālā du‘āyı maŐlaḥat için sebep eyledüġin bilüp du‘ā oġumasa du‘ā’ı taḥfif itmiŐ olur ve ġünahkār daḥı olur. Nitekim marāz olan kimesne Ḥaġ Te‘ālā devāyı Őifā için sebep eyledüġin bilse ve devā eylemese ol kimesne ‘āŐı olur. Bu daḥı ancılayındır. [8-A derkenar]

bi'l-lāh. (5) **Ammā meşāyih**, rizvānu'l-lāh-i te'ālā 'aleyhim ecma'in, (6) bu mes'elede ihtilāf eylemişlerdir ki bir kimseniñ (7) bir mühimmī ve yāhūd bir nesneden qorkısı olsa (8) ol kimesne maşlahatı için du'ā mı oqumak efzaldir; (9) yoħsa Haq Te'alāniñ taqdirine mi şalmaq efzaldir? (10) Meşāyihniñ uluları bunuñ üzerinedir ki du'ā (11) oqumak efzaldir evvelā. Zira du'ā oqumak hem maşlahat bitürür (12) ve hem 'ibadet hāşıl olur. Zira du'ā oqumak kendüsi (13) 'ayn-i 'ibadettir. **Nitekim Haq Te'alā buyurdi:** "Ve qāle Rabbükümü' [9-A] (1) d-'ünī estecib leküm, inne'l-lezīne yestekbirüne 'an (2) 'ibadetī seyedhulüne cehenneme dāhirīne."¹² Ehl-i (3) tefsir buyurdılar ki bunda du'adan murād 'ibadettir (4) ve andan ma'lüm oldı ki du'ā oqumak 'ibadet ola, (5) namāz kılmak ve oruç tutmak gibi.¹³ Eyle olsa vaqt-i hācetde (6) oqumak efzal olur; ammā ba'zı meşāyih dimişler ki (7) maşlahat için du'ā oqumayup¹⁴ zikru'l-lāha ve yāhūd (8) ğayrı 'ibadete meşğül olmak efzaldir. Zira du'ā (9) oqumak da Haq Te'alāniñ kudretine nev'an mu'āraza vardır. (10) Vardır ve hic tınmayup qazāya teslim eylemek Haq (11) Te'alāniñ buyruğına qāil olmaqdır. İmām-ı Ğazālī (12) hāzretlerine su'al eylemişler ki "Haq Te'alā ezelde her (13) nesne'i taqdir eylemişdir, eyle olsa du'ā oqumaniñ [10-B] (1) ne fā'idesi olur?" Cevābında şöyle buyurmuşlar ki (2) "Egerçe Haq Te'alā her nesne'i taqdir eylemişdir; ammā (3) her nesne için ve her murād için sebep dağı eylemişdir (4) ve esbāba müsebbibāta bağlamışdır. Nitekim yağmuru ot (5) bitmesine ve ateşi aş bişmesine sebep eyledüği gibi (6) ve du'ā'ı dağı maşlahat bitmesine sebep eylemişdir. Öyle (7) sine taqdirde nesne hāric degildir. **Ta'rif-i Du'ā:** Du'ā lüğatde 'ibadettir. Nitekim geçen āyetde beyān (9) olunmuşdur¹⁵ ve dağı Hāzret-i Resūlu'l-lāh şalla'l-lāhu (10) 'aleyhi ve sellem buyurdi ki: "E'd-du'ā'ü hüve'l-'ibadetü"¹⁶ (11) ve bu ma'nadan namāz lüğatde du'ā iştılāk iderler; (12) ammā iştılāħda Allāha yalvarmaqlıqdır ve bu ma'nā (13) zāhirdir. **Fazā'il-i Du'ā:** Hāzret-i Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu [10-A] (1) 'aleyhi ve sellem, buyurdi ki: "Leyse şey'un

¹² "Mü'min Süresi, 40/60"

¹³ Zira zāhir-i kelām şöyle iktizā ider ki "inne'l-lezīne yestekbirüne 'an du'ā'ı" evvelā ki kelāmiñ āhiri evveline münāsib ola. Ammā eyle dimeyüp, 'an 'ibadetī, didüğinden fehim olundi kim du'ā ile 'ibadet bir ola; yoħsa yirine gelmezdi. [9-A derkenar/1]

¹⁴ Zira du'ā bir maşlahat için sebep olduğına iştılā' yoğdur. Elbetde Haq Te'alāniñ taqdiri vardır. Vākı' olmayınca olmaz, du'ā oqunursa da oqunmazsa da. [9-A derkenar/2]

¹⁵ Ya'nī "Ve qāle Rabbükümü'd-'ünī estecib leküm" āyetinde müfessirler dimişler ki du'adan murād 'ibadettir. [10-B derkenar/1]

¹⁶ Bu hādiş-i şerif Bezzār Müsnedinde ve İbn-i Hibbān şāhihinde rivāyet olunmuşdur. [10-B derkenar/2]

ekrame ‘alallāhi mine’d-du‘ā’i.” (2) Ya’nī Ḥaḫ Te‘ālāya du‘ādan sevgülü nesne yokdur ve daḫı (3) buyurdu ki: “Men lem yes‘elullāhu yağzibu ‘aleyh.” Ve bir rivāyetde (4) daḫı: “Men lem yed‘ullāhu yağzibu aleyh.”¹⁷ Ve bu iki ḥadīşin (5) ma’naları birdir; ya’nī her kim ki Bār-Te‘ālāya du‘ā (6) oğumaya, Bār-Te‘ālā aña ḫışm ider. **Ve daḫı buyurdu ki:** (7) “Lā ta‘cizū fi’d-du‘ā’i feinneḥū len yehlike me‘a’d-du‘ā’i eḥādün.” (8) Ya’nī du‘āda ‘ācizḫ eylemen; zīrā taḫḫīkan kimesne du‘ā (9) ile helāk olmaz. **Ve daḫı buyurdu ki:** “E’d-du‘ā’ü silāḫu (10) ‘l-Mü’minü ve ‘imādü’d-dīn ve nūru’s-semāvāt-i ve’l-erzi.” (11) Ya’nī du‘ā Mü’min olan kimesnenin yarağıdır ve Dīn-i (12) İslāmın taşıyağıdır ve semā ile arzın nūr u (13) çerāğıdır.¹⁸ **Şerāit-i Du‘ā:** Bunlardır ki zıkr olunur. [11-B] (1) **Evvel** budur ki du‘ā oğuyan kimesne evvelā cemī‘ günāhlardan (2) tevbe eyleye.¹⁹ **İkinci** budur ki du‘ādan evvel şadaḫa (3) vire;²⁰ yāḫūd bir ḫayır iş işleye. **Üçüncü** budur ki (4) i’tikādını muḫkem idüp du‘āyı şıdk ve ihlāş (5) birle oğuya. **Dördüncü** budur ki kendüde kuşūr (6) taşavvur eylemeye.²¹ **Beşinci** budur ki abdest alup diz (7) üstine oturup istiḫbāl-i kıble eyleye.²² **Altıncı** (8) budur ki du‘ānın evvelinde Ḥaḫ Te‘ālāya ḫamd ü şenā (9) eyleye ve peygambere şalavāt vire. **Yedinci** budur ki (10) du‘ānın āḫirinde “Āmīn” diye. **Ve sekizinci** budur ki (11) du‘āyı tekrarca oğuya, ḫāşıl-ı kelām

¹⁷ Ve bu iki ḥadīşin zāhirlerine bu şübhe gelür ki bir kimesne ‘ömrinde bir maşlaḫat için du‘ā eylemese Ḥaḫ Te‘ālā aña ḫışm eylemek mukarrerdir. Bunuñ birile şuçı yokdur ve ḫāşā ki Ḥaḫ Te‘ālā bir kimseye günāhsız ḡaḫab eyleye ammā şübhenin cevābı budur ki murād bir kimse Ḥaḫ Te‘ālāya ‘inād idüp du‘ā kılmasa ve oğumasa dimekdir ve ammā ‘ibādet ma’nāsına olıcaḫ aşıā şübhe vārid olmaz, teemmül olunsun. [10-A derkenar/1]

¹⁸ Ḥazret-i Resūlül-lāh, şalla’l-lāhü ‘aleyhi ve sellem, gördi ki bir kimesne Allāha du‘ā ve ḫamd idüp peygambere şalavāt getürmeksizin du‘ā oğur. Ḥazret-i Resūl, ‘aleyhi’s-selām, buyurdu ki bu kişi tezlik ider. Andan soñra anı ögine çağırdı, aytdı: “Ḳaçan biriñüz du‘ā oğusa evvelā Allāh-u Te‘ālāya ḫamd idüp andan soñra peygambere şalavāt viresin, andan soñra du‘ā okusun.” Ve daḫı buyurdu ki “Du‘ā ile gök arasında perde vardır tā ki peygambere, şalla’l-lāhü ‘aleyhi ve sellem, şalavāt virmeyince ol perde kalkmaz.” [10-A derkenar/2]

¹⁹ Ya’nī niyet eyleye ki min ba’d günāh işleme; zīrā tevbe eyleyen kimesne ana ḫarnından henüz toğmuş gibi olur, günāhı ḫalmaz ve günāhı olmayan kimesnenin du‘ası ḫabül olur. [11-B derkenar/1]

²⁰ Meşāyih, raḫıya’l-lāhü ‘anhüm, buyurdılar ki şadaḫanın eñ ortası bir avuc buğday ve yāḫūd bir etmek ola ve a’lāsın nihāyeti yokdur. [11-B derkenar/2]

²¹ Ya’nī kendüyi du‘āya ehlī degildir diyü taşavvur eylemeye. Zīrā Ḥaḫ Te‘ālā her bir maḫlūḫda bir ḫikmet ḫomuşdur. Kişi ne ḫadar günāh-kār olursa tevbe eyleyicek yüz yıl ‘ibādet eyleyen ile berāber olur ve du‘ası ḫabül olunur. [11-B derkenar/3]

²² Mūsā ‘aleyhi’s-selām münācāta giderken gördi ki bir kimesne zār ü feryādla du‘ā idüp ağlar. Mūsā ‘aleyhi’s-selām didi ki: “Ne olaydı, bu kişinin maşlaḫatı benim elimde olaydı, bitüreydim ve bunuñ zār ü feryāddan ḫurtaraydım!” Ḥaḫ Te‘ālā aña buyurdu: “Yā Mūsā! Ben ḫulumı senden artuḫ isterim; ammā bunuñ ḫoyunları vardır. Göñülsüz du‘ā ider, dili du‘āda ve fikri ḫoyunlardadır.” Andan Mūsā ‘aleyhi’s-selām ol kişiye uğrayup ḫaber virdi. Niyetin deḫiş, didi. Ol ḫiyanda maşlaḫatı bitdi. [11-B derkenar/4]

üçden (12) eksük olmaya.²³ **Topkuzuncu** budur ki bir harām nesne (13) için ve yāhūd bir olmuş ve bitmiş kazıyye için okumaya. [11-A] (1) **Onuncu** budur ki isti'cāl eylemeye ve maşlahatı tiz olmadığı vakten (2) i'tikādını bozmaya, murādı hāşıl olunca çalışa. **On** (3) **birinci** budur ki okuduğı vakten söz söylemeye, namāz kılar gibi (4) huşu' ve hužu' üzre ola ve şağına ve şolına ve yoğaru (5) bakmaya. **On ikinci** budur ki ağzı pāk olup zefirden (6) ve şoğan ve şarımşak koğusından ve bu mağūle nesne (7) lerden ağzı ya yıkanmış ola ve eger rāyihāsı olursa (8) misvāk ile ve şu ile yuya.²⁴ **On üçüncü** budur ki (9) du'ā okuyacak yir tenhā ve pāk ola; ya'nī şöyle (10) ola ki anda ses işidilmeye ki hātırı mecmū' olup (11) du'ā okumağa māni' olmaya.²⁵ **On dördüncü** budur ki (12) du'āyı yavaşca yavaşca okuya ve Hağ Te'ālāya yalvarı (13) yalvarı okuya, ne gāyet cehr ile ve ne gāyet aħfāyla²⁶ [12-B] (1) ola, hemān şöyle ola ki kendüsi işidüp (2) yanındaki işitmeye. **On beşinci** budur ki du'ā okumağa (3) meşğül olduğdan soñra bi-tamāmihī okuya; ya'nī du'ānıñ (4) bir miğdārını okuyup dağı tamām olmadın vazgiçmeye. (5) **On altıncı** budur ki ed'ıye'-i me'sūreden gayrı nesne (6) okumaya; ya'nī Hağret-i Resūlden, şalla'l-lāhu 'aleyhi (7) ve sellem, ve yāhūd selef-i şālihinden rivāyet (8) olunanı bi-'aynihī okuya. **On yedinci** budur ki du'āyı (9) okurken ellerin yoğaruya kaldırıp ve du'ā tamām (10) olıcağ yüzine süre.²⁷ **Evkāt-ı İcābet:** Mübārek (11) Recebiñ evvelki gicesi ve mübārek Şa'bānın nişfi (12) gicesi ve ol giceniñ gündüzi ve Qadir Gicesi (13) ve anıñ gündüzi ve mübārek Ramažanıñ cum'a gicesi [12-A] (1) ve gündüzi ve iki bayrāmıñ giceleri ve 'arefe gicesi (2) ve gündüzi huşuşan ki cum'a güninde evvel sā'atde (3) ki hağib minber üstinde iki huşbe arasında oturduğı (4) vağtinden tā namāz tamām olunca gāyet du'ā kabūl olacağ (5) zamāndır ve her giceniñ şülüş-ü āhiri ki temcīd vağti (6) olsa gerek ve ezān ve ikāmet okunurken huşuşan (7) ki "ğayye

²³ Hağret-i Resūl, 'aleyhi's-selām, buyurdu ki du'ānıñ sevgülüsü oldur ki üçden yoğaru ola ve dağı aytdı: "Hağ Te'ālā kuluñ bu yalvardığımı sever ve çok niyāz eyledüğünü ister ve dağı Hağret-i Resūl, 'aleyhi's-selām, buyurdu ki "Du'ānıñ āhirinde āmin demek kağıdı mühürlemek gibidir." [11-B derkenar/5]

²⁴ Zīrā nā-ma'kūl koğular ağızda var iken Hağ Te'ālānıñ ism-i şeriflerini zıkr eylemek münāsib degildir ve hem melā'ıke bu mağūle koğulardan kaçarlar. [11-A derkenar/1]

²⁵ Eger bu du'ā'ı okumağa başlayup bir mani'den ötürü tamām okumaz ise gayrı vağtinde tamām eylemek gerekdir dimişler. [11-A derkenar/2]

²⁶ Hağret-i Resūl'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki: "Kuluñ du'āsı müstecāb olur, eger ivmeyicek olursa." Şahābe aytdılar: "Yā Resūlallāh! İvmek niçe olur?" Buyurdu ki "İvmek oldur ki maşlahatı bitmedüğü vağit du'ā okudum, müstecāb olmadı diye." [11-A derkenar/3]

²⁷ Zīrā Hağret-i Resūl 'aleyhi's-selām buyurdu ki "Hağ Te'ālā utanıcı kerimdir. Kaçan bir kul elin açup kendüye ün itse anı mahrūm göndermeğe utanur, hācetini kabūl eylerim." [12-B derkenar]

‘ale’ş-şalāti ve hayye ‘ale’l-felāhi” didüğinden (8) sonra ve şiddetde olan kimesne için du‘ā kabül (9) olacak zamandır. Ve kıtāl-i fi-sebīl-i-lāh zamānında (10) ve her namāziñ ardınca ve kırā’at-i Qur’āndan sonra (11) ve her secdede ve horūs ötdüğü zamānda ve (12) cemā’at-i Müslimīn bir yirde cem‘ oldukları vakten (13) ve yağmur yağduğı vakten ve namāzda imām cehirle [13-B] (1) Fātiḥā okuyup “ve la’z-zāllīn” didüğü zamānda.²⁸ (2) **Du‘āsı Müstecāb Olanlarıñ Beyānıdır.** İmām-ı (3) ‘ādil ve mazlūm olan kimesne ve ehl-i Qur’ān olan (4) kimesne ve babanıñ du‘āsı oğlına huşūşā ki (5) ‘aleyhisine olıcağ gāyetle kabül olunur ve şālih (6) olan kimesne ve anasını ve atasını azarlamayan kimesne (7) ve henüz tevbe eylemiş ve yāhūd henüz İslāma gelmiş (8) kimesne ve bir Müselmān bir Müselmāna haberi yoğken (9) du‘ā eyleye, elbette du‘āsı müstecāb olur dimişler (10) ve bir kimesne bir kimesneye ihsān eyleyüp şükrāne (11) eylemese ol ihsān issiniñ bed-du‘āsı gāyetle (12) maqbūl olur ve hasta olan kimseniñ du‘āsı (13) gāyet de maqbūldur. **‘Alāmāt-ı Kabül:** Meşāyih-i [13-A] (1) şālihīn, rizvānu’l-lāh-i te‘ālā ‘aleyhim ecma’in, (2) şöyle buyurdılar ki kaçan du‘ā okuyan kimesne du‘ā (3) içinde iken ve yāhūd du‘ādan sonra ihtiyārsız (4) huşū’ gelse ve yāhūd ağlayu düşse veyā (5) ağsırsa veyā ağır başsa veyā a’zāsına lerze (6) düşse veyā derlese veyā kızup veyā üşüse (7) ve yāhūd rāhat olup yük altından çıkmış gibi (8) hiffet bulsa elbetde ol kimesneniñ du‘āsı (9) kabül olmuş olur. Bunuñ gibi ‘alāmeti göricek (10) Bār-Te‘ālāya çok şükr eyleyüp “Elḥamdü li’l-lāhi’l-lezī (11) bi-ni‘metihī tetimmü’ş-şālihāti.” demek gerek. Zirā Ḥazret-i (12) Resūl’u-llāh, şalla’l-lāhü ‘aleyhi ve sellem, buyurdı ki: (13) “Kaçan biriñüz du‘ā okusa da göñlinde icābet eglese [14-B] (1) “Elḥamdü lillāhi’l-lezī bi-ni‘metihī tetimmü’ş-şālihāti.” diye.²⁹ **Bāb-ı (2) Evvel:** İsm-i A’zam ve ed’iye’-i müstecābede ve her murād (3) için okuyacak du‘alar beyānındadır. **Bilgil ki:** Bār- (4) Te‘ālāniñ ism-i şerīfleri bī-nihāyedir; egerçe (5) ba’zı kimesneler altı biñ ismi vardır dirler ve ba’zı (6) kimesneler üç yüz ismi vardır dirler; ammā ḥağ budur ki (7) ism-i şerīfleri

²⁸ Ammā şöyle gerekdir ki imām Fātiḥā okurken du‘ā okuyup imām “ve la’z-zāllīn” didüğü zamānda du‘ā tamām ola. Zirā ol zamānda sāir Müselmānlar “Āmīn” dise gerekdir. Elbetde içlerinde du‘āsı müstecāb kimseler vardır. Anlarıñ āmīni sebebi ile du‘ā icābet olunur. [13-B derkenar]

²⁹ Kāle Resūl’u-l-lāhi şalla’l-lāhü ‘aleyhi ve sellem: “Mā yemne’u eḥadekūm iz kad ‘arefe’l-icābete min nefsihi feşūfiye min marāzin ev kademīn men sefere en yeḳūle, elḥamdü li’l-lāhi’l-lezī bi-ni‘metihī tetimmü’ş-şālihāti.” Bu ḥadīşi şerīf Ḥākim Müstedrekinde rivāyet olunmuşdur. [13-A derkenar]

bî-nihâyetdir.³⁰ Zîrâ kimi 'Arabî ve kimi (8) 'İbrânî ve kimi Fârisî ve kimi Süryânî telaffuz olunur (9) ve dağı niçe deliller vardır ki her birisinde Hağ Te'âlânîñ (10) ism-i şerîfleri³¹ vardır. 'Aded ile muğayyed olmamağ (11) gerek; ammâ hadîş-i şerîfde vârid olmuşdur ki (12) "İnne li'l-lâhi tis'aten ve tis'ine ismen men eḡṡāhā³² deḡale (13) 'l-cennete" ve meṡāyîḡ, rizvānu'l-lâhi te'ālā 'aleyhim ecma'in, [14-A] (1) buyurdılar ki Bār-Te'âlânîñ ism-i şerîfleri nihâyetsiz (2) iken bu ṡokṡan ṡokuz³³ ismi taḡṡîṡ-i bi'z-zāt eyledüġiniñ (3) vechi budur ki ġirü ḡalan isimleriñ ma'naları bunda cem' (4) olmuşdur, eyle olsa bunları oğuyan kimesne ġüyā ki (5) cemî' isimleri oğumuşdur ve ba'zî 'azîzler buyurdılar ki (6) bu mübārek isimler yüz isimdir; ammâ Hağret-i Resûlu'l-lāh, (7) ṡalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, birini ḡalka izḡār eylemedüġi (8) budur ki kendüye maḡṡûṡ olduġiçün; zîrâ cennetiñ (9) dereceleri yüz derecedir ve ol dereceleriñ (10) a'lāsı derece'-i vesîledir³⁴ ki Hağret-i

³⁰ Zîrâ Hağ Te'ālā âyet-i kerîmede buyurdi ki "Ḳul lev kâne'l-baḡru midāde'l-likelimāti Rabbî lenefide'l-baḡru ḡable en tenfede velev ci'nā bi-miṡliḡi mededen." Bundan fehim olundu ki Esmā'-i Allāhîñ nihâyeti yoğdur. [14-B derkenar/1]

³¹ Ve bir su'al olunsa ki "Hağ Te'âlânîñ ism-i şerîfleri heb zāt-ı laṡîfine delālet ider. Bu ma'nāda cümlesi ye'sandır. Eyle olsa birisi ġirü ḡalanlardan nicesine İsm-i A'zam olur?" Cevāb bu vecihle virilür ki a'zam olmağdan murād budur ki anın icābeti esra' ola ve yāḡūd andan ḡāṡil olan ṡevāb ġirü ḡalanlardan ziyāde ola. Nitekim Ḳur'ānda ba'zî sūreler ve âyetler vardır ki oğumasıñıñ ṡevābı artucağdır, Sūre'-i İḡlāṡ gibi. ḡālbuki cümlesi Kelāmu'l-lāhdır ve Kelāmu'l-lāh olduġi cihetden tefāvüti yoğdur. Ammā ṡevābı artucağdır ve artucağ olduġi cihetden birbirinden efzāl olur. [14-B derkenar/2]

³² İḡṡādan murād ḡıfz idüp muḡtezāsıyla 'amel eylemekdir. [14-B derkenar/3]

³³ 'Azîzleriñ ba'zısından menḡüldür ki İsm-i A'zam Lafzatu'l-lāhdır. Zîrâ "Lā ilāhe illallah" dan istidlāl budur ki "Lā ilāhe illallah" harfleriniñ cümle 'adedleri cümle ḡesābınca ṡokṡan ṡokuz olur ve bu miğdār-ı 'aded Esmā'-i Ḥüsnāniñ 'adedidir ve bundan ṡoḡra Lafzatu'l-lāhdır. Bes İsm-i A'zam ol olur. [14-A derkenar/1]

³⁴ Bu derece'-i vesîle, Hağret-i Resûl, 'aleyhi's-selām, buyurdi ki her ezān vaḡtinde ṡaleb olunur. Zîrâ kendüler buyurdılar ki ezāndan ṡoḡra benim için vesîle ṡaleb idüp oğıñ. "Allāḡümme Rabbe ḡāziḡi'da 'veti't-tāmmeti ve ṡ-ṡalāti'l-kāimeti, āti Muḡammedā seyyidenā Muḡammedeni'l-vesîlete ve'l-fazîlete ve'd-derecete'l-'āliyete'r-rafiḡate, veb'aṡü'l-Maḡāme'l-Maḡmüdeni'l-lezi ve 'adteḡü, men lā yuḡlifü'l-mi'ād." [14-A derkenar/2]

Nitekim buyurdılar ki Fātiḡātü'l-Kitāb, Ümmü'l-Ḳur'āndır. Ya'nî Kelām-ı Ḳadimiñ cemî' ma'naları Fātiḡāda derc olduġi için ġüyā ki Kelām-ı Ḳadimiñ aṡlı oldı ve cemî' andan peydā oldı. [14-A derkenar/3]

Bismi'llāhi'r-raḡmāni'r-raḡim. Hüvallahü'l-lezi lā ilāhe illā hü, Er-raḡmān, Er-raḡim, El-melik, El-ḡuddūs, Es-selām, El-mü'min, El-müḡeymin, El-'azîz, El-cebbār, El-mütekebbir, El-ḡālik, El-bari'u, El-muṡavvir, El-ġaffār, El-ḡahḡār, El-vehḡāb, Er-rezzāḡ, El-fettaḡ, El-'alim, El-ḡābiz, El-bāsiṡ, El-ḡāfiz, Er-rafi'u, El-mu'izzü, El-müzillü, Es-semi', El-baṡir, El-ḡakem, El-'adiü, El-laṡif, El-ḡabir, El-ḡalim, El-'azim, El-ġafür, Eṡ-ṡekür, El-'aliyyü, El-kebir, El-ḡafiz, El-muḡit, El-ḡasib, El-celil, El-kerim, Er-raḡib, El-müciḡ, El-vāsi'u, El-ḡakim, El-vedüd, El-meciḡ, El-bā'is, Eṡ-ṡehid, El-ḡaḡḡu, El-vekil, El-ḡaviyyü, El-metin, El-veliyyü, El-hamid, El-muḡṡi, El-mübdü'tü, El-müid, El-muḡyi, El-mümüt, El-ḡayyu, El-ḡayyüm, El-vāciḡ, El-māciḡ, El-vāhid, El-ḡad, Eṡ-ṡamed, El-ḡadir, El-muḡtedir, El-muḡaddim, El-muḡḡhir, El-evvel, El-aḡir, Eṡ-zāhir, El-bāṡin, El-vāli, El-müte'ālî, El-berru, Et-tevvāb, El-munteḡim, El-'afüvvü, Er-ra'üf, Mālikü'l-mülk, zü'l-celāl-i ve'l-ikrām, El-muḡṡiṡ, El-cāmi'u, El-ḡaniyyü, El-muḡni, El-mani'u, Eṡ-zārrü, En-nāfi'u, En-nür, El-ḡadi, El-bedi'u, El-bāḡi, El-vāriṡ, Er-raṡid, Eṡ-ṡabür. [14-A derkenar/4]

Resül (11) u'l-lâh, şallallâhu 'aleyhi ve sellem, hazretine maşşûşdur (12) ve bu isimlerin her biri bir dereceye erişdirir, eyle (13) olsa kendüye maşşûs olan derecenin [15-B] (1) ismini kendüden gayrı kimesneye izhâr eylemedi (2) ve girü kalan isimleri beyân eyledi ki halk anları (3) ihşâ eyleyüp derecelerine vâsıl ola. (4) Ammâ mübârek İsm-i A'zam,³⁵ şerrafehu'l-lâhü te'âlâ kadrahü (5) ve 'azzame şānuhü, bu toksan toksuz ismin içinde (6) midir; yoħsa degül midir diyü rivāyetler muhtelif (7) olduğundan meşāyih arasında ihtilāf (8) vākı' olmuşdur ve her tã'ife bir rivāyet ihtiyār (9) eyledükleri bundan soñra zıkr olunsa gerekdir. (10) Eyle olsa bu rivāyetlerin cümlesini okuyan (11) kimesne beher-hāl İsm-i A'zam okumuş olur;(12) zırā muħakkaħ birisinin içinde dir. **Evvelki Rivāyet:**³⁶ (13) Enes bin Mālik, rażıya'l-lāhü 'anh, rivāyet eyledi ki: [15-A] (1) "Bir gün Hazret-i Resül, 'aleyhi's-selām, mescidde (2) otururken bir kimesne geldi. Namāz kıldı ve bu du'ā'ı (3) okudu: Allāhümme inni es'elüke bi-enne leke'l-ħamde, (4) lâ ilāhe illā ente'l-mennānü yā ħannānü ve yā mennānü (5) yā bedi'a's-semāvāti ve'l-arzı yā ze'celāli ve'l-ikrāmi, (6) yā ħayyü yā ħayyümu. Allāhümme şalli 'alā Muħammedin ve 'alā āli Muħammedin (7) ve'kzı ħacefi biraħmetike yā erħame'r-rāħimīne. (8) Hazret-i Resülü'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdı ki (9) bu kiři Haħ Te'ālānıñ İsm-i A'zamını okudu kim anıñ (10) ile Bār-Te'ālādan her ne istenürse ħāşıl olur." (11) **İkinci Rivāyet:**³⁷ Sa'īd bin Vaħķāş, rażıya'l-lāhü 'anh, (12) rivāyet kıılır kim "Hazret-i Resülü'l-lāh, şalla'l-lāhu (13) 'aleyhi ve sellem, kendü buyurdı kim İsm-i A'zam,

³⁵ 'Azizlerden naķil olunmuşdur ki bu toksan toksuz ismin her kankısı ħisāb-ı cümlede bir kimesnenin ismi 'adedine muvāfiķ ola, İsm-i Şerif ol kimesnenin ħaķķında İsm-i A'zam olur ve ol kimesne ol ismi okuyup Haħ Te'ālādan her ne dilerse murādi ħāşıl olur. Bāsīt, vedūd bu iki ismin cümle ħisābınca 'adedleri toksan ikidir. Pes Muħammed adluya bāsīt, vedūd İsm-i A'zam olur, girü kalan buña kıyās oluna. [15-B derkenar/1]

İmām Ebu'l-Hasan raħmetu'l-lāhiniñ ħuþbesinde şöyle naķil olunmuşdur ki evliyā, 'aleyhimü'r-raħmeti, kaçan bir nesne murād olunsa eger dünyevî ve eger uħrevî cum'a gicesi aħşāmdan yatsuya degin namāz kıldıkları yerde oturup zıkre meşgül olurlar, yatsu namāzını kılıp vitr vācibiñ soñ secdesinde bu du'ā'ı yüz kerre okurlar: "Yā Allāhu, yā vehhābü, yā raħmānu, yā raħimü, yā ħayyu, yā ħayyümu leke este'işü." Andan soñra "Yā Rabbî, fülān maşlahatı bitür dirler; yā ħüd fülān helāk eyle." dirler, maşlahatları biter. İmām Şāzelî buyurdı ki; zinhār bir Mü'min kimsenin helākına kaçd itmeyesiz yoħsa helāk olur, okuyana ve öğredene vebāl ħāşıl olur. [15-B derkenar/2]

³⁶ Bu ħadīş-i şerif Sünen-i Ebî Dāvūd şāhiñ beyānından rivāyet olunmuşdur. [15-A derkenar/1]

Bir kimesnenin bir mühim maşlahatı olsa gerekdir ki pāk abdest alıp zıkr olunan şerāit-i du'āya ri'āyet eyledikten soñra biñ altmış kere "kerimün, vehhābün zü't-tavl" diye. İnşā-allāhü te'ālā fevrî maşlahatı biter; ammā şöyle gerekdir ki 'adedle mezkürdan ne ziyāde ve ne eksük ola. Zırā bunuñ sırrı 'adedindedir. Ve bu ismin vefkı vardır. Kim ki anı yüzüne naķş idüp bilesince getirse her işi ve her maşlahatı zahmsiz ħāşıl olur. İmām Yāfi'iden naķil olunmuşdur. [15-A derkenar/2]

³⁷ Bu ħadīş-i şerif gāyetle şāhiñdir. Hākim Hazretlerinin Müstedrekinde ve Bezzār Müsnedinde rivāyet olunmuşdur. [15-A derkenar/3]

Yünus Peygamber [16-B] (1) baṭm-ı hūtda oқuduğı du‘adır ki: Lā ilāhe illā ente (2) sübhāneke innī küntü mine’z-zālimīn. Her Müselmān ki bir mühim (3) maşlahat içün oқuya, elbetde Bār-Te‘ālā anıñ (4) diledügi nesne’i virtür.” **Üçüncü Rivāyet:**³⁸ Büreyde (5) Hāzretleri, rażıyallāhu anhu, rivāyet kıılır kim “Fāhr-i ‘Ālem, (6) şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, bir kimesne’i eşitdi kim **bu du‘ā’ı** (7) oқudı: Allāhümme innī es’elüke bi-ennī eşhedü enneke (8) ente Allāhu lā ilāhe illā ente’l-eḫadü’ş-şamedü’l-lezī ya (9) lem yelid velem yüled ve lem yekün lehü küfüven eḫadün. Resülu’l-lāh, (10) şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, buyurdı ki bu kişi Bār- (11) Te‘ālānıñ İsm-i A‘zamını oқudı.” **Dördüncü Rivāyet:**³⁹ (12) Esmā binti Zeyd, rażıya’l-lāhu ‘anhā, rivāyet eyledi ki (13) “Hāzret-i Resül, şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, buyurdı ki [16-A] (1) İsm-i A‘zam bu iki āyetiñ içindedir: Elif lām mīm. Allāhu lā ilāhe (2) illā hüve’l-ḫayyu’l-ḫayyūmu ve ilāhüküm ilāhün vāḫidün lā ilāhe (3) illā hüve’r-raḫmānū’r-raḫīmü.” **Beşinci Rivāyet:**⁴⁰ Mu‘āz (4) Hāzretleri, riżvānu’l-lāhi ‘anh, rivāyet eyledi ki “Hāzret-i (5) Resülu’l-lāh, şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, bir kişi’i gördi ki (6) tekrār tekrār, yā ze’l-celāli ve’l-ikrām, dirdi. Pes (7) Hāzret-i Resülu’l-lāh, şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem aña (8) buyurdı ki Bār-Te‘ālā seniñ du‘āñı kabül eyledi. Hemān (9) ḫācetiñ ne ise iste.” **Altıncı Rivāyet:**⁴¹ Ebü Ümāme’i- (10) ‘l-Bāhili, rażıya’l-lāhu ‘anh, rivāyet kıılır ki “Hāzret-i (11) Resülu’l-lāh, şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, buyurdı ki bir kimesne (12) üç kerre, “Yā erḫame’r-rāḫimīn” dise Hāḫ te‘ālānıñ (13) bir feriştesi aña dir ki işbu, “Erḫame’r-rāḫimīn” saña [17-B] (1) teveccüh eyledi, hemān ḫācetiñ iste.” **Yedinci Rivāyet:** (2) Mu‘az Hāzretleri, rażıyallāhu ‘anh, rivāyet ider ki (3) “Hāzret-i Resülu’l-lāh, şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, (4) buyurdı ki bir kimesneniñ bir mühim maşlahatı olsa (5) şabāḫ namāzını kıilup gün toğmadın bu du‘ā’ı (6) yüz kerre oқusa Bār-Te‘ālā ol kimseniñ diledüğini (7) ya ol günde ve yāḫūd üç güne degin vire. Du‘ā budur: (8) Allāhümme innī es’elüke bi-enneke ente, Allāhu lā ilāhe illā ente (9) ‘l-vāḫidü’l-ferdü’l-eḫadü’ş-şamedü’l-lezī lem yelid ve lem (10) yüled, ve lem yekün lehü küfüven eḫadün.”⁴²

³⁸ Bu ḫadīs-i şerif İmām Ebī ‘Avāne ve İbni Ḥibbān şāḫihlerinden rivāyet olunmuşdur. [16-B derkenar/1]

³⁹ Bu ḫadīs-i şerif Şāḫih-i Tirmiziden rivāyet olunmuşdur. [16-B derkenar/2]

⁴⁰ Bu ḫadīs-i şerif Ḥakim Müstedrekinde rivāyet olunmuşdur. [16-A derkenar]

⁴¹ Bu ḫadīs-i şerif İmām Ebī ‘Avāne ve İbni ‘İyān şāḫihlerinde rivāyet olunmuşdur. [17-B derkenar/1]

⁴² Bu du‘ā’-i şerif gāyetle şāḫihdir ve hem mücerredir. Çok meşāyihdan menḫüldür, ḫuşuşan pençsenbe günü şabāḫdan oқusa tekrār be tekrār tecrübe olunmuşdur. Ḥattā Mu‘āz Hāzretleri, rażıya’l-lāhu

Sekizinci Rivāyet: (11) İmām Ṭaberānī, rahmetu'l-lāh, rivāyet eyledi ki⁴³ “Ḥāzret-i (12) Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki (13) her kim ki bu du'ā'ı okuyup Bār-Te'alādan bir nesne [17-A] (1) istese elbetde Bār-Te'alā anıñ diledüğünü virür. (2) **Du'ā budur:** Lā ilāhe illa'l-lāhu vaḥdehū lā şerike lehū, lehu' (3) l-mülkü ve lehu'l-ḥamdü ve hüve 'alā külli şey'in ḳadīrūn, lā ilāhe (4) illa'l-lāhu ve lā ḥavle ve lā ḳuvvete illā billāhi'l-'aliyyi'l-'azīmi.” (5) **Ṭokuzuncı Rivāyet:** İbn-i 'Abbās, rażıya'l-lāhu 'anh, (6) rivāyet eyledi ki⁴⁴ “Bir kimesne Ḥāzret-i Resūlu'l-lāh, (7) şalla'l-lāhu 'aleyhi ve selleme, su'al eyledi ki: Hicbir du'ā (8) var mıdır ki reddolunmaya? Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi (9) ve sellem, buyurdu ki: Bu du'ā'ı okı, **reddolunmaz:** (10) Es'elüke bi-ismike'l-a'le'l-e'azzi'l-ecelli'l-ekrami.” (11) **Onuncı Rivāyet:** Ebu'd-Derdā ile İbn-i 'Abbās ḥāzretleri, (12) rażıya'l-lāhu 'anhuma, rivāyet eylediler ki⁴⁵ “İsm-i A'zam, (13) Rabbi Rabbi Rabbidür, ve daḥı 'Āişe Ḥāzretleri, [18-B] (1) rażıya'l-lāhu 'anhā ve 'an ebihā, rivāyet eyledi ki⁴⁶ “Ḥāzret-i (2) Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki kaçan (3) Bār-Te'alānıñ ḳulu üç kerre “yā Rabbi, yā Rabbi, yā Rabbi”⁴⁷ (4) dise Bār-Te'alā aña dir ki lebbeyk ḳulum ne istersen (5) vireyin diye.” **On Birinci Rivāyet:** < Mu'aviye > (6) rażıya'l-lāhu 'anh, rivāyet eyledi ki “Ḥāzret-i Resūlu'l-lāh, (7) şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki her kim ki bu kelimātu (8) okuyup Bār-Te'alādan nesne istese elbetde Allāh-u (9) Te'alā anıñ diledüğünü virür. **Ol kelimāt bunlardır:** (10) Lā ilāhe illa'l-lāhu va'l-lāhu ekberu, Lā ilāhe illa'l-lāhu vaḥdehū (11) lā şerike lehū, lehu'l-mülkü ve lehu'l-ḥamdü ve hüve 'alā külli şey'in (12) ḳadīrūn, lā ilāhe illa'l-lāhu ve lā ḥavle ve

'anh, bundan ziyāde mübālağa idüp ol günden üç güne degin murādı ḥāşıl olmazsa Mu'āza la'net olsun. [17-B derkenar/2]

⁴³ Bu ḥadīs-i şerif ḡāyetle şaḥīḥdir. Ṭaberānī Ḥāzretleriniñ Mu'cem-i Kebirinde rivāyet olunmuşdur. [17-B derkenar/3]

⁴⁴ Bu ḥadīs-i şerif Buḥārīde rivāyet olunmuşdur. [17-A derkenar/1]

⁴⁵ Bu ḥadīs-i şerif ḡāyetle şaḥīḥdir. İmām Ṭaberānī ile Aḥmed bin Ḥanbel Müsnedlerinde rivāyet olunmuşdur. [17-A derkenar/2]

⁴⁶ Bu ḥadīs-i şerif Buḥārīde rivāyet olunmuşdur. [18-B derkenar/1]

⁴⁷ Kaçan pâdişāhda taḡayyur ve yāḥūd ḥiddet zāhir olsa bu āyet-i kerīme'i bir kaḡıda yazup bile getüre. Cemī' ḥalka 'itāb eylese ol āyeti getürene aslā 'itāb eylemez, şaḥīḥ, mücerredir. Āyet-i kerīme budur: “Ve ma'l-lāhu bi-ḡāfilin 'ammā ta'melün.” Yā kerīmü, yā rahīmü, yā Rabbi, yā Rabbi, yā Rabbi ta yedi satır olunca āyet-i kerīme'i tekrār bir bir altına yazalar. Andan soñra bu isimleri yedinci satırın altında yaza, zıkr olunduḡı üslüb üzere. [18-B derkenar/2]

Faḥru'l-Enbiyā, 'aleyhi's-şalātu ve's-selām, buyurdu ki her kim ki ezan okunduḡı ḥiyende bu du'ā'ı okusa elbetde Bār-Te'alā anıñ du'āsını ḳabül ider. Ya'nı ne dilerse revā olur. Du'ā budur: Allāhümme Rabbe ḥāzihi'd-da'veti'l-ḳā'ime'ti ve's-şalātu'n-nāfi'atü, şalli 'alā Muḥammedin, ve arzı 'annı rizā'en lā yeşḥaṭu ba'dehū. [18-B derkenar/3]

lā kuvvete illā bi'l-lāhi' (13) l-'aliyyi'l-'azīmi." **On İkinci Rivāyet:**⁴⁸ 'Ubāde bin [18-A] (1) Şāmit Hāzretleri, rażıya'l-lāhu 'anh, rivāyet eyledi ki "Hāzret-i (2) Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki her kim ki (3) uyğudan uyandığı vaktten bu kelimātı okuyup (4) andan sonra mağfiret istese uhrevi, dünyevi (5) nesne taleb eylese Bār-Te'alā anıñ diledüğünü virür. (6) **Kelimāt bunlardır:** Lā ilāhe illā'l-lāhu vaḥdehū lā şerike lehū (7) lehū'l-mülkü ve lehū'l-ḥamdü ve hüve 'alā külli şey'in ḳadīrūn, elḥamdü li'l-lāhi (8) ve sübhāna'l-lāhi ve lā ilāhe illā'l-lāhu va'l-lāhu ekberu ve lā ḥavle (9) ve lā kuvvete illā bi'l-lāhi'l-'aliyyi'l-'azīmi." Pes imdi bu rivāyetlerde (10) mezkūr olan esmā ve ed'ıye'-i müstecāba tertīb üzere (11) ve şerāit-i du'ā birle her ne murād için okursa elbetde (12) ol murād ḥāşıl olur. Tekrār be tekrār tecrübe olunmuşdur (13) ve ehlu'l-lāhdan işidilmişdir.⁴⁹

Ve mecmū'aları budur: [19-B] (1) Allāhümme inni es'elüke bi-enne leke'l-ḥamdü lā ilāhe illā ente (2) 'l-mennānū yā ḥannānū yā mennānū yā bedi'a's-semāvāti (3) ve'l-arzı yā ze'l-celāli ve'l-ikrāmi yā ḥayyū yā ḳayyūmu. (4) Lā ilāhe illā ente sübhāneke inni küntü mine'z-zālimin. (5) Allāhümme inni es'elüke bi-enni eşhedü enneke ente Allāhu lā ilāhe (6) illā ente'l-eḥadü's-şamedü'l-lezī lem yelid velem yüled (7) ve lem yekün lehū küfüven eḥadün. Elif lām mīm, Allāhu lā ilāhe illā hüve (8) 'l-ḥayyū'l-ḳayyūmu ve ilāhüküm ilāhün vāhidün lā ilāhe (9) illā hüve'r-raḥmānū'r-raḥimū. Yā ze'l-celāli ve'l-ikrāmi (10) yā erḥame'r-rāḥimīne. Allāhümme inni es'elüke bi-enneke (11) ente Allāhu lā ilāhe illā ente'l-vāhidü'l-eḥadü'l-ferdü (12) 'ş-şamedü'l-lezī lem yelid ve lem yüled ve lem yekün lehū (13) küfüven eḥadün. Lā ilāhe illā'l-lāhu vaḥdehū lā şerike lehū [19-A] (1) lehū'l-mülkü ve lehū'l-ḥamdü ve hüve 'alā külli şey'in ḳadīrūn. (2) Lā ilāhe illā'l-lāhu ve lā ḥavle ve lā kuvvete illā bi'l-lāhi'l-'aliyyi (3) 'l-'azīmi. Lā ilāhe illā'l-lāhu vaḥdehū lā şerike lehū lehu'l-mülkü (4) ve lehu'l-ḥamdü ve hüve 'alā külli şey'in ḳadīrūn. Elḥamdü li'l-lāhi (5) ve sübhāna'l-lāhi ve lā ilāhe illā'l-lāhu vallāhu ekberu ve lā ḥavle (6) ve lā kuvvete illā bi'l-lāhi'l-'aliyyi'l-'azīmi. Bunları okuyup (7) tamām olıcaḳ "Allāhümme ecib da'veti ve'ḳızı

⁴⁸ Bu ḥadış-i şerif ḡāyetle şāḫiḥdir. Ṭaberāni Hāzretleriniñdir, Mu'cem-i Kebirinde rivāyet olunmuşdur. [18-B derkenar/4]

⁴⁹ Du'ā müstecāb olmaḡçün Fahr-i 'Ālem, 'aleyhi's-şalātü ve's-selām, buyurdu ki her kim ki Mü'minler ve Mü'mineler için her günde yigirmi yedi kerre ve yāḥūd yigirmi beş kerre istiḡfār eyleyüp: "Allāhümme'ḡfirli lilmü'minīne ve'l-mü'mināti." Zikr olunan 'aded şaḡışınca, ḳankısı olursa olsun, ol kimse bu istiḡfār sebebi ile şol kimselerden olur ki du'āları müstecābdır ve arz ḥalkı onların berekātiyla yürürler. [18-A derkenar/1]

Bu ḥadış-i şerif ḡāyetle şāḫiḥdir. Şāḫiḥ-i Buḥāriden rivāyet olunmuşdur. [18-A derkenar/2]

hâcetî (8) bi-raḥmetike yâ erḥame'r-râḥimîne ve şalla'l-lâhu 'alâ seyyidinâ (9) Muḥammedin ve âlihî ve şaḥbihî ecma'îne yâ Rabbe'l-'âlemîne.” (10) **Bâb-ı Şâni:** Seferde⁵⁰ ve ğazâda ve yimekte ve içmekte (11) ve ḥavf ve şiddetde ve hastelikde ve ğam ve ğuşşâda (12) okuyacak du'âlarıñ beyânındadır. Bilgil ki şaḥâbe'-i (13) kirâm ve mevâlî'i- 'izâm, rażıya'l-lâhu 'anhüm, şöyle nakil [20-B] (1) eylediler ki kaçan bir kimesne sefere gitmek dilese⁵¹ gerekir ki (2) evvel istiḥâre⁵² eyleye, andan sonra cemî' günâhlarından (3) tevbe ve istiġfâr eyleye, andan sonra dostlarıyla (4) helalleşe, andan sonra Bâr-Te'âlâ ḥazretlerinden (5) sefer üzerine müsâ'ade taleb eyleye, andan sonra cemî' (6) yaraĝını görüp çıktuĝı zamânda iki rek'at (7) namâz kıla. Evvelkisinde Fâtihâ ile “ḳul yâ eyyühe'l-kâfirüne” (8) süresin okıya. İkincisinde Fâtihâ ile “ḳul (9) hüva'l-lâhu eḥad” süresin okıya⁵³ ve selâmdan sonra (10) Âyete'l-Kürsî ile “lîlâfî ḳurayş” süresin okıya,⁵⁴ (11) andan sonra **bu du'â'ı okıya:** “Allâhümme bike este'inü (12) 'aleyke etevkelü, Allâhümme zellil şu'übetemrî (13) ve sehhl 'aleyke meşakḳati seferî verzüknî mine'l-ḥayri [20-A] (1) ve'l-'akrabi ve min sâkini'l-beledi ve min şerri vâlidin (2) ve mâ veledem.” Ve eger bir şehre ve yâḥûd bir köye yakın (3) olsa ki aña girmek istese hemân ilk nazarı (4) vâḳı' olduĝınleyin **bu du'â'ı okıya:**⁵⁵ “Allâhümme (5) Rabbü's-semâvâti's-seb'u ve mâ ezlelne ve Rabbü (6) 'l-erżıyne's-seb'i ve mâ eklelne ve Rabbü's-şeyâḳını (7) ve mâ ezlelne ve Rabbe'r-riyâḥi ve mâ razeyne es'elüke (8) ḥayra ḥâzihi'l-ḳaryeti ve ḥayra ehlihâ ve e'üzü bike (9) min şerrihâ ve şerri mâ fiyhâ ve şerri ehlihâ.”⁵⁶ **Ġazâ** (10) **Du'âları:** Enes Ḥazretleri, rażıya'l-lâhu 'anh, rivâyet (11) eyledi ki Ḥazreti Resûlu'l-lâh, şalla'l-lâhu 'aleyhi (12) ve sellem, ğazâlarda **bu du'âları okıdı:** “Allâhümme (13) ente 'azudî ve naşirî bike eḥülü ve bike eşülü [21-B] (1) ve bike üḳâtilü.” **Diger:** 'Abdullâh bin Ebî Evfi, rażıya'l-lâhu 'anh, (2) rivâyet eyledi ki Ḥazreti Resûlu'l-lâh,

⁵⁰ Muḳ'im bin El-Maḳdüm Ḥazretleri rivâyet eyledi ki Ḥazreti Risâlet, 'aleyhi's-selâm, buyurdılar ki sefere giden kimesne evinde iki rek'at < namâz > kılmakdan sonra ḥayri nesne okuyup < > didi. [19-A derkenar]

⁵¹ Ḥadıḡ-i şerîf vârid olmuştur ki her kim ki evinden taşra çıkmadın Âyete'l-Kürsî okısa hiç aña zarar irişmez yine rucû' itmeyince. [20-B derkenar/1]

⁵² İstiḥâre nice olduĝı Bâb-ı Sâbi'de beyân olınsa gerekdir. [20-B derkenar/2]

⁵³ Bir rivâyetde daĝı evvelkisinde bir Fâtihâ ile “ḳul yâ eyyühe'l-kâfirüne” okıya. İkincisinde Fâtihâ ile “ḳul e'üzü bi-Rabbi'n-nâs” okıya. [20-B derkenar/3]

⁵⁴ İmâm Ebu'l-Ḥasan Ḳazvinî, raḥimehu'l-lâh, buyurdılar ki evden çıkmadın “lîlâfî ḳurayş” süresini okumak gerekdir, yaramazlıktan emândır, didi. [20-B derkenar/4]

⁵⁵ Bu du'â İmâm Şevâbiden menkûldür. [20-A derkenar/1]

⁵⁶ Şevbân Ḥazretleri, rażıya'l-lâhu 'anh, buyurdu ki Ḥazreti Risâlet, 'aleyhi's-selâm, bir nesneden ḥavf eyledükde bu du'â'ı okırdı ki: “Hüva'l-lâhü Rabbî lâ şerike lehü.” [20-A derkenar/2]

şalla'l-lāhu 'aleyhi (3) ve sellem, düşmān üzerine yürüdüğü vakten (4) **bu du'ā'ı okudu:** "Allāhümme münzile'l-kitābi ve mücrimi' (5) s-sehābi ve hāzimi'l-eḥzābi ihzimhim, venşurnā (6) 'aleyhim." **Diger:** Ḥazreti Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu (7) 'aleyhi ve sellem, gāzālarda gāzilere bu du'ā'ı okurdu, (8) **muḳābelede okurlardı:**⁵⁷ "Seyühzemü'l-cem'u ve yüvellüne' (9) d-dübür, beli's-sā'atü mev'idühüm ve's-sā'atü edhā (10) ve emerrü. Allāhümme'ḥbizlī mā ve'adtenī, innā fetahnā leke (11) fetḥan mübīnen, liyağfira leke'l-lāhü mā teḳaddeme min zenbike (12) ve mā te'eḥḥara ve yütimme ni'metehü 'aleyke ve yehdiyeke (13) sırātan müsteḳīmen, ve yenşurake'l-lāhü naşran 'azīzen. [21-A] (1) Naşrun mina'l-lāhi ve fetḥun ḳarībün ve beşşiri'l-mü'minīne." (2) **Şiddet Du'āları:** İbn-i 'Abbās Ḥazretleri, rażıya' (3) l-lāhu 'anh, rivāyet eyledi ki⁵⁸ Faḥr-i 'Ālem, şalla'l-lāhu (4) 'aleyhi ve sellem, şiddet ve gām ve fitnede⁵⁹ bu du'ā'ı (5) **okudu:** "Lā ilāhe illa'l-lāhü'l-'alīmü'l-ḥakīmü, (6) lā ilāhe illa'l-lāhü Rabbü'l-'arşil-'azīm, lā ilāhe illa'l-lāhü (7) Rabbü's-semāvāti velarżı ve Rabbü'l-'arşil-'azīm." (8) **Diger:** Enes Ḥazretleri, rażıya'l-lāhu, rivāyet eyledi ki (9) Ḥazreti Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, bī-ḥuzūr (10) olduğı zamānda bu du'ā'ı okurdu: "**Yā ḥayyü** (11) yā ḳayyūmu bi-raḥmetike estegīşü." **Diger:** İmām 'Alī, rażıya'l-lāhu (12) 'anhu kerrame'l-lāhu vechehü, rivāyet eyledi ki⁶⁰ bir gün Rasūl (13) 'aleyhi's-selām baña buyurdu ki: Yā 'Alī, ḳaçan ḫarlığa düşseñ [22-B] (1) di ki "Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīmi. Ve lā ḫavle ḳuvvete illā bi'l-lāhi (2) 'l-'aliyyi'l-'azīm." Bār-Te'ālā sende envā'i belāyı ref' (3) ider.⁶¹ **Diger:**

⁵⁷ Muḳābiller muḳābelesinde okunur, gāyetle şaḫīḥdir ve mücerrebdir: "Lā ilāhe illa'l-lāhü'l-'azīmü'l-ḥalīmü, lā ilāhe illa'l-lāhü Rabbü'l-'arşil-'azīmi, lā ilāhe illa'l-lāhü Rabbü's-semāvāti's-seb'i ve Rabbü'l-arşı ve Rabbü'l-'arşil-'azīmi, lā ilāhe illā ente 'azze cāruke ve celle şenā'uke, ḥaşbūna'l-lāhü ve ni'me'l-veklü, lā ḫavle ve lā ḳuvvete illā bi'l-lāhi'l-'azīzi'l-ḥakīmi, mā şā'allāhü lā ḳuvvete illā bi'l-lāh, i'teşamnā bi'l-lāh, i'steğaşnā bi'l-lāhi, tevekkelnā 'ala'l-lāhi, ḥaşşentenā küllenā ecma'ine, bi'l-ḫayyi'l-ḳayyūmi'l-lezī lā yemütu ebeden ve rafe'tu 'anne's-sü'e bilā ḫavle ve lā ḳuvvete illā bi'l-lāhi'l-'aliyyi'l-'azīmi. Yā ḳadīme'l-iḥsāni! Yā men iḥsānühü fevka külli iḥsāni! Yā mālīke'd-dünyā ve'l-āḫirati! Yā ḫayyu yā ḳayyūmu! Yā ze'l-celāli ve'l-ikrāmi! Yā men lā yu'cizühü şey'ün ve lā yete'āzamuhü! Unşurnā 'alā a'dā'inā ḫāülā'i ve ḡayrihim, ve'zḫirnā 'aleyhim fi 'āfiyetin ve selāmetin 'ācilen." [21-B derkenar]

⁵⁸ Bu ḫadīş-i şerīf İmām-ı Buḫārīden ve İmām-ı Müslim şaḫīḥlerinde rivāyet olunmuşdur. [21-A derkenar/1]

⁵⁹ Ebū Mūsā El-Eş'ārī, rażıya'l-lāhü 'anh, buyurdu ki Ḥazret-i Risālet 'aleyhi's-selām bir ḫāifeden ḫavf eylediğı vakten bu du'ā'ı okurdu: "Allāhümme innā nec'alūke fi nuḫūrihim ve ne'üzü bike min şurūrihim." [21-A derkenar/2]

⁶⁰ Bu ḫadīş-i şerīf Buḫāriniñ ve İmām-ı Müslimiñ Müstedrekinde rivāyet olunmuşdur. [21-A derkenar/3]

⁶¹ Bir kimesne ḫabisde ve yāḫūd ḫarlıḳda olsa bu āyet-i kerīme'i bir meşḡül olsun gāyetle mücerrebdir, inşā-allāhu te'ālā: "Rabbi neccinī mine'l-ḳavmi'z-ḫālimīne." Ğurbet ve fitnede okuya, gāyetle mücerrebdür: "Rabbi enzilnī mübāreken ve ente ḫayru'l-münzilīne." [22-B derkenar/1]

Ebū Kātāde, rażıya'l-lāhu 'anh, rivāyet (4) eyledi ki Hāzreti Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, (5) buyurdu ki⁶² her kim ki ğam ve ğuşşaya uğradıkda (6) Āyete'l-Kürsî ile Sûre'-i Baġaranıñ āhirini oġuya,⁶³ Bār- (7) Te'ālā aña feraġ virür. **Hastelik Du'ası:** 'Āişe (8) Hāzretleri, rażıya'l-lāhu 'anhā ve ebihā, rivāyet eyledi ki⁶⁴ (9) kaçan bir kimesne ħasta olsa idi Resūlu'l-lāh, (10) şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, mübārek şaġ elini (11) ol ħasta üzere koyup bu du'ā'ı oġurdu: (12) "Allāhümme Rabbü'n-nāsi ezhebe'l-be'se, işfi ente (13) 'ş-şāfi lā şifā'e illā şifā'eke lā yugādiru suġmen." [22-A] (1) **Diger:** 'Osmān bin Ebi'l-'Āş, rażıya'l-lāhu 'anh, rivāyet (2) eyledi ki bedenimde bir maraź vāġı' oldu. Hāzreti (3) Resūle, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, şikāyet eyledim, (4) şöyle buyurdu ki elüñi aġran yire koyup üç kerre (5) bismi'l-lāh ve yedi kerre "E'üzü bi'izzeti'l-lāhi ve ġudretilhî min şerri (6) mā ecidü ve üġāziru." diyesin. Hemān oġuduġum (7) birle aġrı gitdi ve cesedi şaġ oldu.⁶⁵ (8) **Bāb-ı Şālişü:** Şabaġda ve aġşāmda ve yatmaġda (9) ve uyanmaġda oġuyacaġ du'ālarıñ beyānındadır.⁶⁶ (10) Emīra'l-Mü'minīn 'Osmān bin 'Affān Hāzretleri, (11) rażıya'l-lāhu 'anh, rivāyet eyledi ki Hāzreti Resūlu'l-lāh, (12) şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki her kim ki şabāġ (13) ve aġşām üç kerre oġuya "Bismi'l-lāhi'l-lezî lā yezurru [23-B] (1) me'asmihî şey'ün fi'l-arzı ve lā fi's-semā'i ve hüve's-semī'u (2) 'l-'alīmi." oġuya. Ol kimesneye aşlā zarar irişmiye. (3) Eger şabāġ oġursa aġşama degin emīn olur (4) ve eger aġşām oġursa şabāġa degin emīn olur. (5) **Diger:** Ma'ġıl bin Yesār, rażıya'l-lāhu 'anh, rivāyet eyledi ki (6) her kim ki şabāġ vaġtinde

⁶² Bu ġadış-i şerīf İbnü's-Senīmā kitābında rivāyet olunmuşdur. [22-B derkenar/2]

⁶³ Ya'nî "İ'l-lāhi mā fi's-semāvāti ve mā fi'l-arzı" süreniñ āhirine varınca ki "fe'nşurnā 'ale'l-ġavmi'l-kāfirine." [22-B derkenar/3]

⁶⁴ Bu ġadış-i şerīf İmām Buġārīde ve İmām Müslimde rivāyet olunmuşdur. [22-B derkenar/4]

⁶⁵ 'Osmān bin 'Affān, rażıya'l-lāhu 'anh, rivāyet eyledi ki bir zamān ħasta oldum. Resūl 'aleyhi's-selām birġac kerre gelüp ġātırım şordı. Bir ġün baña bu ta'vīzi oġudı: "Ü'üzüke bi'l-lāhi bi'l-eġadi's-şamedî'l-lezî lem yelid ve lem yüled ve lem yekün lehü küfüven eġadün, min şerri mā tecidü." Andan soñra ġalkup ġitdüġi vaġten buyurdu ki "Yā 'Osmān, bu du'ā ile ta'vīz olmaġ gerek, hic bunuñ gibi ta'vīz olmaz." didi. Rivāyet iderler ki Hāzret-i 'Osmān şaġ oldu. Bu ġadış-i şerīf Ebū Dāvūd müsnedinde rivāyet olunmuşdur. [22-A derkenar/1]

⁶⁶ Ebū Sa'idü'l-Hazerī, rażıya'l-lāhu 'anh, rivāyet eyledi ki Hāzret-i Resūl, 'aleyhi's-şalātü ve's-selām, bir ġün mescide ġirdi. ġördi kim mescid içinde Ebū Ümāme dirler bir kimesne oturur. Faġr-i 'ālem, 'aleyhi's-selām, didi ki "Yā Bū Ümāme, şimdi namāz vaġti degildir. Sen bunda neylersin?" didi. Ebū Ümāme aytdı: "Yā resūla'l-lāh, baña ġam ve ġuşşa ve deyn 'arız olmuşdur. Anıñġün bunda otururum." Pes, Hāzret-i Resūl, 'aleyhi's-selām, buyurdu ki: "Yā Ebū Ümāme, sañā bir kelām öġredeyin ki anı oġuduġıñ vaġit Haġ Te'ālā ġam ve ġuşşañı ve deyniñi ġidere." Ebū Ümāme aytdı: "Yā resūlallāh, iġsān eyleñ." Resūl, 'aleyhi's-selām, buyurdu ki şabāġ ve aġşām bu du'ā'ı oġı: "Allāhümme inni e'üzü bike mine'l-hemmi ve'l-ġazeni ve e'üzü bike mine'l-'aczi ve'l-keseli ve e'üzü bike mine'l-cübni ve'l-buġli ve e'üzü bike min ġalebeti'd-deyni ve ġahri'r-ricāl." [22-A derkenar/2]

“E’üzü bi’l-lâhi mine’ş-şeytâni (7) ’r-racîmi. Hüva’l-lâhü’l-lezî lâ ilâhe illâ hüve, ‘âlimü’l-ğaybi (8) ve’ş-şehâdeti, hüve’r-raḥmânü’r-raḥîmü.” süreniñ âhirine (9) varınca okuya.⁶⁷ Haḳ Te’âlâ yetmiş melek müvekkil kıılır ki (10) aḥşâma dek aniñçün istiğfâr kıılırlar ve belâdan (11) ve ḥaṭarlardan şaklayalar ve eger aḥşâm okursa (12) şabâḥa degin yine eylesine olur ve eger ol gün (13) ve yâḥüd ol gice fevt olursa şehîd şevâbın [23-A] (1) bulur. **Hikâyet:** Bir gün Ebu’d-Derdâ Ḥazretleri, (2) rażıya’l-lâhu ‘anh, mescidde otururdu. Bir gün bir kimesne (3) gelüp aytdı: Yâ Eba’d-Derdâ! Ne ṭurursun? (4) Maḥalleñ hep yandı. Eviñ daḥı yandı. Ebu’d-Derdâ’ (5) aytdı: “Benim evim yanmaz; zîrâ Ḥazret-i Resülu’l-lâh, (6) şalla’l-lâhu ‘aleyhi ve sellem, baña bir du’â öğretmişdir (7) her kim ol du’â’ı aḥşâm okusa şabâḥa dek (8) aña hic zarar gelmez. Bugün ol du’â’ı okudum. (9) Umarım ki evime zarar irişmiye.” Andan soñra (10) kaḳup evine gitdi. Gördi ki bütün maḥalle yanmış (11) ve aniñ evinden bir çöpceğiz yanmamış. Okuduğı (12) **du’â budur.**⁶⁸ “Allâhümme ente Rabbî lâ ilâhe illâ ente (13) ‘aleyke tevekkeltü ve ente Rabbü’l-‘arşı’l-‘azîmi. [24-B] (1) Mâ-şâ-allâh kâne ve mâ lem yeşe’ lem yekün lâ ḥavle (2) ve lâ kuvvete illâ bi’l-lâhi’l-‘aliyyi’l-‘azîmi i’lem ennallâhe (3) ‘alâ külli şey’in ḳadîrün ve ennallâhe ḳad eḥâṭa bi-küllî şey’in (4) ‘ilmen. Allâhümme innî e’üzü bike min şerri nefsi ve min (5) şerri külli dâbbetin ente âḥizün bi-nâşiyetiḥâ, inne Rabbî ‘alâ (6) şırâṭın müstekîmin.”⁶⁹ **Diger:** Ebu’d-Derdâ’ Ḥazretleri, (7) rażıya’l-lâhu ‘anh, rivâyet eyledi ki Ḥazreti Resülu’l-lâh, (8) şalla’l-lâhu ‘aleyhi ve sellem, buyurdu ki her kim ki şabâḥ (9) ve aḥşâm yedişer kerre “Ḥasbiya’l-lâhu lâ ilâhe illâ hüve (10) ‘aleyhi tevekkeltü ve hüve Rabbü’l-‘arşı’l-‘azîmi.” dise Bâr- (11) Te’âlâ ol kimesneniñ cemî’ mühimmâtına kefil olur, (12) gerek dünyevî olsun gerek uḥrevî olsun.⁷⁰ (13) **Du’â’ı Şükr-i Ni’met:** İbn-i ‘Abbâs Ḥazretleri, rażıya’l-lâhu [24-A] (1) ‘anh, rivâyet eyledi ki Ḥazreti Resülu’l-lâh, şalla’l-lâhu (2) ‘aleyhi ve sellem, buyurdu ki her kim ki şabâḥ vaḳtinde (3) üç kerre dise ki “Allâhümme eşbeḥtü minke fi ni’metin (4) ve ‘âfiyetin

⁶⁷ Ebü Ümâmeden naḳil iderler ki eydür bu du’â’ı oḳıcaḳ Haḳ Te’âlâ ḡam ve ḡuşşâmı giderdi ve borcumı ḡayb ḥazinesinden ödeyivirdi. [23-B derkenar]

⁶⁸ Bir kişiniñ bir mühim maşlaḥatı olsa gerekdir ki şabâḥ namâzınıñ sünnetini kıldıḳdan soñra yüz kerre şalavât getüre ve andan soñra yüz üç kerre Fâtihâ süresin oḳuya ve yine yüz şalavât getüre, inşa-allâhu te’âlâ, fevrî ol maşlaḥatı biter, ḡâyette mücerredir. Andan soñra farzını kıla, inşa-allâh te’ḥîr olmaya. [23-A derkenar]

⁶⁹ Bu ḥadîş-i şerîf İbnü’s-Senîmâ kitabında rivâyet olunmuşdur. [24-B derkenar/1]

⁷⁰ Bu ḥadîş-i şerîf İbnü’s-Senîmâ kitabında rivâyet olunmuşdur. [24-B derkenar/2]

ve setrin fe etimme ‘alā ni‘metike ve ‘āfiyetike (5) ve setrike fi ‘d-dünyā ve ‘l-āhirati.”
 Haḳ Sübhānehü ve Te‘ālā (6) ni‘metini ol kimesneniñ tamām idüp günden güne (7)
 arturur. **Ed‘iye-’i Nev̄m:**⁷¹ ‘Abdullāh bin ‘Ömer, rażıya’l-lāhu ‘anh, (8) rivāyet eyledi
 ki Ḥazreti Resūlu’l-lāh, şalla’l-lāhu (9) ‘aleyhi ve sellem, yatduğı vakten bu du‘ā’ı
 oğurdu, (10) andan soñra yaturdı: “Allāhümme bi-ismike Rabbī ve şana’tü (11) cenbī
 fağfir lī zenbī.” **Hikāyet:** İmām ‘Alī Ḥazretleri (12) rażıya’l-lāhu ‘anh, buyurdu ki⁷²
 bir gün Fāṭımā Ḥazretleriyle, (13) rażıya’l-lāhu te‘ālā ‘anhā, yaturdum. Ḥazreti
 Resūl, [25-B] (1) şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, bize geldi, ıalkımağ istedik (2)
 kıomadı ve başımız ucında oturup ve mübārek (3) ayaklarını döşegümze şoğdı. Bir
 ayağını ben (4) kıucağladım ve bir ayağını Fāṭımā kıucağladı ve bize (5) buyurdu ki
 döşegünze girdüğünüz vakten otuz (6) üç kerre “sübhāna’l-lāh” ve otuz üç kerre
 “elḥamdüli’l-lāh (7) ve otuz üç kerre “Allāhu ekber” diyıñ, andan soñra yatıñ. (8)
 İmām ‘Alī Ḥazretleri, kerrame’l-lāhu vechehü, buyurdu ki (9) andan soñra hiçbir gün
 terk itmedim.⁷³ **Diger:** ‘Aḳabe bin (10) ‘Āmir, rażıya’l-lāhu ‘anh, rivāyet eyledi ki
 Ḥazreti (11) Resūlu’l-lāh, şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, buyurdu ki (12) “El-itāni”⁷⁴
 min āḫiri sūreti baḳaratin min ıara’ehā fi leyletin (13) kefāhu.” Ya’nī Sūre-’i
 Baḳaranıñ āhirindeki iki āyeti [25-A] (1) bir kimesne gıce oğusa şabāḫa dek aña
 yeter. (2) ‘Ulemā, rızvānu’l-lāhi te‘ālā ‘aleyhim ecma’ın, bunda (3) Ḥazreti Resūlu’l-
 lāh, şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, (4) yeter didüğünüñ tefsirinde iki vecih söylemişler:
 (5) Biri budur ki ol iki āyeti oğumağ “kıyāmü’l-leyl” (6) maḳāmına kıāim olur. Ve

⁷¹ Cābir bin ‘Abdullāh, rażıya’l-lāhu ‘anh, rivāyet eyledi ki Ḥazret-i Resūl ‘aleyhi’s-selām buyurdu ki: Ādem oğlını döşegine girdüğü vakten aña bir melek ile bir şeytan gelürler. Melek dir ki söziñ ḫayr ile ḫatmeyle. Şeytān dir ki söziñ şerr ile ḫatmeyle. Eger melek sözün tıutup Allāhı zıkr idüp yatarsa ol gıce şeytān şerrinden emin olur ve eger gıce fevt olursa anıñ mekāmı ehl-i cennet olur. Eger şeytānun söziyle iderse anıñ ‘aksi olur, ne’üzü billāh. [24-A derkenar/1]

⁷² Bu ḫadış-i şerif, İmām-ı Buḫārīde ve İmām-ı Müslim şahıḫlerinde rivāyet olunmuşdur. [24-A derkenar/2]

⁷³ Didiler ki: Yā ‘Alī, Şıffin Gıcesinde de mi terk itmedifüz? Buyurdu ki: Şıffin Gıcesinde dağı terk itmedim. Şıffin Gıcesi ol gıcedir ki İmām ‘Alī, rażıya’l-lāhü ‘anh, Mu‘āviye ile muḳābeledede idiler. [25-B derkenar/1]

⁷⁴ El-itāni didüğü “Āmene’r-rasūlü bimā ünzile ileyhi min Rabbihī ve ‘l-mü’minüne.” āyetiniñ āḫirine varıncadır. [25-B derkenar/2]

Ebū Sa‘idü’l-Ḥazerī, rażıya’l-lāhü ‘anh, rivāyet eyledi ki Resūl, ‘aleyhi’s-selām, buyurdu ki: Her kim ki döşegine girdüğü vakten bu du‘ā’ı oğuya “Estagfiru’l-lāhe’l-‘azımi’l-lezī lā ilāhe illā hüve’l-ḫayyu’l-ıayyūmu ve etūbu ileyh.” diye. Üç kerre oğusa Haḳ Te‘ālā ol kimesneniñ günahların bağışlar, deryālar köpüğü deñlü olursa ve ‘ālic-i ḫicāzda - bir memleketdir, kıumı vāfırdır ḫattā rüzgār esdüğü vakten şu gibi çalkınur.- anıñ deñlü dağı olursa bağışlar. [25-B derkenar/3]

biri budur ki: Zārardan (7) ve belādan ve ḥaṭādan emīn olur.⁷⁵ **Diger:** Ebū Hureyre, (8) rażıya'l-lāhu 'anh, rivāyet eyledi ki bir kimesne Ḥazreti (9) Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, ḫatına geldi (10) ve aytdı: Yā Resūla'l-lāh! Bu gice beni 'akreb şokdı, (11) ḥaylī ıztırāb çekdim. Resūl 'aleyhi's-selām (12) buyurdı ki eger aḥşām vaḫtinde "E'üzü bi-kelimāti (13) 'llāhi't-tāmmāti min şerri mā ḫalaḫa." diseydiñ hic saña [26-B] (1) zarar irişmezdi, didi.⁷⁶ **Diger:** 'Ubāde bin E's-Şāmit, (2) rażıya'l-lāhu 'anh, rivāyet eyledi ki Ḥazreti Resūlu'l-lāh, (3) şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdı ki bir kimesne uyḫudan (4) uyandığı vaḫten⁷⁷ bu du'ā'ı oḫusa ki "Lā ilāhe illa'l-lāhu (5) vaḫdehū lā şerīke lehū lehu'l-mülkü ve lehū'l-ḫamdü ve hüve (6) 'alā külli şey'in ḫadīrun, sübhāna'l-lāhi ve'l-ḫamdü li'l-lāhi ve lā ilāhe (7) illa'l-lāhu va'l-lāhu ekberu ve lā ḫavle ve lā ḫuvvete illā (8) bi'l-lāhi'l-'aliyyi'l-'azīmi." Andan soñra her ne ḫācet talep (9) iderse revā olur. **Uyḫusuzluḫ Du'āsı:** Zeyd bin (10) Şābit, rażıya'l-lāhu 'anh, rivāyet eyledi ki bir gün Ḥazreti (11) Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, uyḫusuzluḫdan (12) şikāyet eyledim. Baña bir du'ā öğretdi, oḫudum, (13) uyḫusuzluḫum gitdi ve ṭatlu ṭatlu uyur oldum. [26-A] (1) Du'ā budur ki zıkr olunur: "Allāhümme ḡarati'n-nücümü (2) ve hedā'eti'l-'uyūnu ve ente ḫayyün ḫayyūmun lā te'ḫuzūke (3) sinetün ve lā nevmün, yā ḫayyü yā ḫayyūmu ihde'l-leylī (4) ve enmi 'aynī." **Uyḫuda Ḳorḫmamāḫ İḫün:** 'Ömer bin Şu'ayb⁷⁸ (5) babasından rivāyet ider, babası dedesinden (6) rivāyet ider ki Ḥazreti Resūlullāh, şallallāhu (7)

⁷⁵ İmām Nevevī Ḥazretleri ezḫārda buyurdılar ki ol iki ma'nāmī ikisiyle murād olmaḫ cā'izdir. Ḳıyāmü'l-leyl maḫāmına ḫā'im olur didüğü ol gice aḥşāmdan şabāḫa deḡin 'ibādet itmek yirine geḫer, ol āyeti oḫumaḫ berekātiyla.

Bu ḫadıḫ-i şerīf İmām-ı Buḫārīde ve İmām-ı Müslim şaḫīḫlerinde rivāyet olunmuşdur. [25-A derkenar/1]

İmām Zübeyirden ve İbn-i Keşīrdan rivāyet olunmuşdur. Bir kimesne gicede istediğı zamānda uyanmaḫ istese gerekdir yatacaḫ zamānda El-Kehf Süresiniñ āḫirinde olan āyeti oḫuya ki "İnne'l-lezīne āmenū ve 'amilu's-şālihāti." den āḫirine varınca oḫuya. Andan soñra "Yā Rabbi! Beni fülān zamānda uyandır." diye. Ḥaḫ Te'ālā aña bir firişte göndere, ol zamānda uyandırıvire. [25-A derkenar/2]

⁷⁶ İmām Muḫammed Sīrīn, raḫmetu'l-lāh, rivāyet eyledi ki ḫaçan bir kimesne vāḫı'āda bir nesne görmek istese gerekdir ki şaḡ yādi üzerine ḫibleye ḫarşu yatup "ve's-şemsi ve zuḫāḫā, ve'l-leylī izā yaḡşā, ve't-tīni ve'z-zeytūni ve ḫul yā eyyübe'l-kāfirüne ve ḫul hüvallahü eḫad ve mu'avezeteyn" sürelerin oḫuya. Her ne niyyet iderse düşinde göre. [26-B derkenar/1]

⁷⁷ Şaḫābe'-i 'izām, rażıya'l-lāhu 'anhum, buyurdılar ki ḫişi uyḫudan uyandığı vaḫten bu du'ā'ı oḫuya: "Elḫamdü li'l-lāhi'l-lezī aḫyānā ba'de mā emātenā ve ileyhi'n-nüşūri." Daḫı buyurdı. Ḥazret-i Risālet 'aleyhi's-selāmdan rivāyet iderler ki uyḫudan uyandığı vaḫten bu du'ā'ı oḫuya: "Lā ilāhe illā ente vaḫdeke lā şerīke leke, sübhāneke estaḡfiruke li-zenbī ve es'elūke biraḫmetike. Allāhümme zidnī 'ilmen ve lā tüzig ḫalibī ba'de iz hedeytenī ve heblī min ledünke raḫmete, inneke ente'l-vehḫāb." [26-B derkenar/2]

⁷⁸ Bu ḫadıḫ-i şerīf İmām-ı Buḫārīde rivāyet olunmuşdur. [26-A derkenar/1]

'aleyhi ve sellem, buyurdı ki bir kimesne uyğuda qorqsa (8) **bu du'a'ı oquya:**⁷⁹ "E'üzü bi-kelimâti'l-lâhi't-tâmmâti (9) min şerri ğazabihî ve şerri 'ibâdihî ve min hemezâti (10) 'ş-şeyâtini ve en yahzurüne." **Vâkı'â Du'aları:** (11) Ebü Sa'idü'l-Hazerî, rażıya'l-lâhu 'anh, rivâyet eyledi ki (12) Hâzreti Resûlü'l-lâh, şalla'l-lâhu 'aleyhi ve sellem, (13) buyurdı ki qaçan biriñüz bir eyüce vâkı'â görse [27-B] (1) ol vâkı'â Allâh-u Te'âlâ cânibinden olur, "Elhamdü li'l-lâhi (2) Rabbi'l-'âlemîne." diyüp sevduğı kimesneye ta'bîr (3) itdüre ve qaçan bir yaramaz vâkı'â görse ol (4) vâkı'â şeytândan olur, "E'üzü bil'l-âhi mine's-şeytâni (5) 'r-racîmi." diyüp hic kimseye ta'bîr itdürmeye (6) ki aniñ şerrinden emîn ola.⁸⁰ **Diger:** Câbir Hâzretleri, (7) rażıya'l-lâhu 'anh, rivâyet ider ki Hâzreti Resûl (8) u'l-lâh, şalla'l-lâhu 'aleyhi ve sellem, buyurdı ki qaçan biriñüz (9) bir yaramaz vâkı'â görse, andan qorqsa şol (10) yanına üç kerre tükürüp üç kerre "E'üzü bi'l-lâhi (11) mine's-şeytâni'r-racîmi." diye, andan soñra yatduğı (12) yirden taħavvül eyleye, Allâh-u Te'âlânıñ irâdetiyle hic aña (13) zarar irişmeye. **Bâb-ı Râbi'u:** Yimekte ve içmekte [27-A] (1) ve libâs giyüp şoyunmakta ve eve ve ğammâme girüp (2) çıkmakta oquyacağ du'alarıñ beyânındadır. **Bilgil ki** (3) yimek vağtinde du'a oqumağ müsteħabdır; nitekim Hâzreti (4) Hâğ Celle 'Alâ buyurdı: "Fe külü mimmâ zükirasmu'l-lâhi 'aleyhi."⁸¹ (5) ve dağı 'Âişe, rażıya'l-lâhu 'anhâ ve 'an ebîhâ, rivâyet (6) eyledi ki⁸² Hâzreti Resûlü'l-lâh, şalla'l-lâhu 'aleyhi ve sellem, (7) buyurdı ki qaçan biriñüz yimek istese Allâh-u Te'âlânıñ (8) ismini zikr eylesün ve eger ta'âmıñ evvelinde unudursa (9) añduğı vaktin "Bismi'l-lâhi evvelihî ve âhîrihî." diye.⁸³ **Diger:** (10) Ebü Sa'idü'l-Hazerî, rażıya'l-lâhu 'anh, rivâyet eyledi ki (11) Hâzreti Resûlü'l-lâh, şalla'l-lâhu

⁷⁹ Ve eger oqumağ bilmez ise yazup üstine aşı, kıya. Mezkûr 'Ömerden böyle rivâyet olunmuşdur. Mezkûr 'Ömeriñ oğı 'Abdullâhdan rivâyet iderler, bu du'a'ı 'âkıll oğullarına ezberledirdi ve 'âkıll olmayana yazup aşarlardı, ğâyetle mücerrebdir. [26-A derkenar/2]

⁸⁰ Ebü Hureyre Hâzretleri, rażıya'l-lâhu 'anh, rivâyet eyledi ki bir kimesne Hâzreti Resûl, 'aleyhi's-selâm, buyurdı ki "Ħayr gördük, ğayr ola inşa-allâh." didi. Andan soñra birisi dağı bir yirde mezkûr vâkı'â'ı ta'bîr itdirdi. Resûl, 'aleyhi's-selâm, tebessüm iderek aytdı: "Qaçan biriñüzi bir şeytân oynatsa anı kimseye añmamacađ gerek." [27-B derkenar]

⁸¹ "En'am Süresi/118"

⁸² Ve bu ğadış-i şerîf İmâm Müslim ve BuĦârî ve Tirmizî kitâblarında rivâyet olunmuşdur. [27-A derkenar/1]

⁸³ 'Abdullâh bin 'Ömer Vebnü'l-'Âş, rażıya'l-lâhu 'anh, rivâyet eyledi ki Resûl, 'aleyhi's-selâm, yanına ta'âm getürdikleri vağten böyle dirdi: "Allâhümme bârik lenâ fimâ ruziknâ ve ente ğayru'r-râziğine, bismi'l-lâh." Ve dağı Hâzreti Resûl, 'aleyhi's-selâm, 'Ömer bin Ebî Selemeye buyurdı ki "Ķul bismi'l-lâh ve kül bi-yemânike." Ya'nî bismi'l-lâh di ve şâğ eliñle yi, didi. Bu ğadış-i şerîf İmâm BuĦârîde ve İmâm Müslim kitabında rivâyet olunmuşdur. [27-A derkenar/2]

‘aleyhi ve sellem, yimek (12) yimekten fâriğ olduğu vakten **bu du‘â’ı okurdu:** “Elḥamdü li’l-lâhi’l-lezî eṭ‘amenâ ve seḳânâ ve ce‘alenâ müslimîne.” [28-B] (1) **Diger:** İbn-i ‘Abbâs Ḥazretleri, raḳıya’l-lâhu ‘anh, rivâyet (2) eyledi ki Ḥazreti Resûlu’l-lâh, şalla’l-lâhu ‘aleyhi ve sellem, (3) buyurdu ki her kim ki ta‘âmdan soñra⁸⁴ nesne yidügi (4) vakten “Allâhümme bârik lenâ fihi ve eṭ‘imnâ ḥayran minhu.” (5) dise ve eṣribe kısmından nesne içdügi vakten (6) “Allâhümme bârik lenâ fihi ve zidnâ minhu.” dise Ḥaḳ Te‘âlâ (7) ol kimesneniñ ni‘metini eksük itmeye.⁸⁵ **Ḳaftân Giymek** (8) **Du‘âları:**⁸⁶ Meşâyiḥ-i müteḳaddimîn, rızvânu’l-lâhi te‘âlâ (9) ‘aleyhim ecma‘în, buyurdılar ki ḳaftân ve ṭon ve göñlek (10) ve edek paşmak giymede şağ eliyle başlamak gerek; (11) zîrâ ‘Âiše Ḥazretleri, raḳıya’l-lâhu ‘anhâ ve ‘an ebîhâ (12) buyurdu ki Ḥazreti Resûlu’l-lâh, şalla’l-lâhu ‘aleyhi (13) ve sellem, her maşlahatda şağdan başlamaḳlığı begenürdi. [28-A] (1) **Diger:** Ḥazreti Ḥafşâ, raḳıya’l-lâhu ‘anhâ, buyurdu ki⁸⁷ (2) Ḥazreti Resûlu’l-lâh, şalla’l-lâhu ‘aleyhi ve sellem, şağ (3) elini yimege ve içmege ve ḳaftân giymege ta‘yîn eylemişdi (4) ve şol elini gayrı maşlahata ḳomuşdı. **Diger:** Ebû Sa‘idü (5) ‘l-Ḥazerî, raḳıya’l-lâhu ‘anh, rivâyet eyledi ki⁸⁸ Ḥazreti (6) Resûlu’l-lâh, şalla’l-lâhu ‘aleyhi ve sellem, ḳaftânını ve yâḥûd (7) göñlegini ve yâḥûd dülbendini giydügi vakten bu du‘â’ı (8) **okurdu:** “Allâhümme innî es’elüke min ḥayriḥi ve ḥayri (9) mâ hüve lehü ve e‘üzü bike min şerriḥi ve şerri mâ hüve lehü.” **Diger:** (10) İmâm ‘Alî, raḳıya’l-lâhu ‘anh, rivâyet eyledi ki⁸⁹ Ḥazreti (11) Resûlu’l-lâh, şalla’l-lâhu ‘aleyhi ve sellem, buyurdu ki her kim ki (12) ḳaftân giydügi vakten **bu du‘â’ı okuya:** “El-ḥamdü li’l-lâhi (13) ‘l-lezî kesânî mâ üvârî biḥî ‘avratî ve etecemmelü biḥî [29-B] (1) ḥayâtî.” Andan soñra eski ḳaftânın bir faḳîre sadaḳa (2) eylese ol kimesne “ḥayyâ ve meyyitâ” olduḳça Allâh-u Te‘âlâ (3) anıñ hıfzında ve ri‘âyetinde olur. **Diger:** Enes Ḥazretleri, (4) raḳıya’l-lâhu ‘anh, rivâyet

⁸⁴ Miyâd İbnü’s-Senimâ, raḥimehu’l-lâh, rivâyet eyledi ki Ḥazreti Resûl, ‘aleyhi’s-selâm, buyurdu ki bir kimesne ta‘âm yiyüp ‘aḳabinde “El-ḥamdü li’l-lâhi’l-lezî eṭ‘amenî hâzâ ve ‘rzüknî min gayri ḥavlin ve lâ ḳuvvetin.” dise Ḥaḳ Te‘âlâ ol kimesneniñ cemî‘ günâhların bağışlar. [28-B derkenar/1]

⁸⁵ ‘Âiše Ḥazretleri, raḳıya’l-lâhu ‘anhâ ve ‘an ebîhâ, rivâyet eyledi ki Ḥazreti Risâlet, şalla’l-lâhu ‘aleyhi ve sellem, buyurdu ki yidügünüñ ta‘âm Allâh-u Te‘âlânıñ zikriyle ve şalavât-ı Resûl ile idiñ ve ta‘âm üzerine yatmañ. Eger ta‘âm üzerine yatarsañuz ḳalbiñüz ḳasâvet baḳlar, şadeḳa. [28-B derkenar/2]

⁸⁶ Mu‘âz Ḥazretleri, raḳıya’l-lâhu ‘anh, rivâyet eyledi ki Resûl, ‘aleyhi’s-selâm, buyurdu ki her kimesne bir ḳaftân giydügi vakten dise ki “El-ḥamdü li’l-lâhi’l-lezî kesânî hâzâ ve razeḳtehü min gayri ḥavlin ve lâ ḳuvvete.” Ḥaḳ Te‘âlâ ol kimesneniñ cemî‘ günâhların bağışlar. [28-B derkenar/3]

⁸⁷ Bu ḥadıṣ-i şerif Meşâbihde İbnü’s-Senimâ kitâbında rivâyet olunmuşdur. [28-A derkenar/1]

⁸⁸ Bu ḥadıṣ-i şerif İmâm Ebî Dâvûd ve < > kitâblarında rivâyet olunmuşdur. [28-A derkenar/2]

⁸⁹ Bu ḥadıṣ-i şerif Ebû Dâvûd ve Tirmidî kitâblarında rivâyet olunmuşdur. [28-A derkenar/3]

eyledi ki⁹⁰ Fahr-i 'Ālem, şalla'l-lāhu (5) 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki her Müselmān ki şoyunduğı (6) vakten "Bismi'l-lāhi'l-lezī lā ilāhe illā hüve." dise ol (7) kimesneye dīvler nazarında perde olup kendüye zarar (8) itmege kâdir olmazlar. **Eve Girmek Du'âsı:** E'immete'-i 'ulemā, (9) rahimehümü'l-lāh, buyurmuşlar ki Müselmān olan kimesne (10) bir eve girdügi vakit selām virmek gerek. (11) Eger adam var ise "Es-selāmü 'aleyküm." diye ve eger (12) kimse yoğsa "Es-selāmü 'aleynā ve 'alā 'ibādi'l-lāhi (13) 'ş-şālihīn." diye. **Diger:** Ebū Mālik El-Eş'arī, rażıya'l-lāh,⁹¹ [29-A] (1) secdeden başıñ kaldırıp kıyāma varmadın on (2) kerre dağı okuyasın. Bir rek'atde yetmiş beş kerre okumuş (3) olursun. Andan şoñra girü kalan rek'atları bu vechile (4) kılasun. Eger her gün böyle kılmasına kâdir olsañ (5) kılmak gerekdir ve eger kâdir olmazsañ haftada bir kerre (6) olsun ve eger kâdir olmazsañ ayda ve yāhūd yılda (7) ve yāhūd 'ömrüñde bir kerre olsun.⁹² **Şalātü't-Tevbe:** Hāzreti (8) Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki kaçan ādem (9) oğlı kebāirden ve yāhūd şağāirden bir günāha mübtelā (10) olsa tevbe eylemek istese ābdest alup iki rek'at (11) namāz kıla. Andan şoñra ellerin yoğaruya kaldırıp (12) "Allāhümme innī etūbu ileyke minhā, lā erce'u ileyhā ebeden." (13) diye. Hāğ Te'ālā ol günāhı 'afv ider.⁹³ **Şalātü Yevmi'l-Cum'a:** [30-B] (1) İmām 'Alī Hāzretleri, kerrame'l-lāhu vechehū, rivāyet eyledi ki (2) Hāzreti Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki (3) her kim ki āzine günü kuşluk zamānında dört rek'at (4) namāz kılsa her birinde bir Fātihā ve on Āyete'l-Kürsī (5) ve bir kul hüva'l-lāhu ehad ve bir kul e'üzü bi-Rabbi'l-felağ ve bir kul (6) e'üzü bi-Rabbi'n-nāsi okuya. Namāzdan fāriğ olıcağ (7) yetmiş kerre "Sübhāna'l-lāhi ve'l-ħamdü li'l-lāhi ve lā ilāhe illā'l-lāhu (8) va'l-lāhu ekberu ve lā ħavle ve lā kuvvete illā bi'l-lāhi'l-'aliyyi'l-'azīmi." (9) diye ve yetmiş kerre peygāmbere şalavāt getüre. Hāğ Sübhānehū (10) ve Te'ālā ol kıldan gök ehliniñ ve cinnīleriñ (11) ve şeytānlarıñ şerrini def' ide ve dağı ne ħācet (12) dilese dünyevīden ve uhrevīden Hāğ Te'ālā revā kıla (13) ve dağı ŧamu ehlerinden aña yetmiş kimse bağışlar ve ol [30-A] (1) "Ve min külli 'aynin ve lāmmetin." Ve dağı

⁹⁰ Bu ħadīş-i şerīf İbnü's-Senāme kitābında rivāyet olunmuşdur. [29-B derkenar/1]

⁹¹ Bu ħadīş-i şerīf İmām Dāvūd kitābında rivāyet olunmuşdur. [29-B derkenar/2]

⁹² Mezkūr namāzı eger gündüz kılsa iki selām ile kılmak gerek ve eger gece kılsa bir selām ile kılmak gerek. [29-A derkenar/1]

⁹³ Ve dağı bir rivāyetde Fahr-i 'Ālem, 'aleyhi's-selām, buyurdu ki her kim ki günāh işlese tåhāret alup iki rek'at namāz kıla ve andan şoñra işledügi günāhdan istiğfār eyleye. Hāğ Sübhānehū ve Te'ālā ol günāhı bağışlar; ammā şöyle tevbe eylemek gerek ki ayruk min ba'di ol günāhı işlemeye. Zira ħāyetle iħtirāz idecek yirdir ħāfil olmamak gerek. [29-A derkenar/2]

İbrāhīm, ‘aleyhi’s-selām, (2) İsmā’īl ve İshāq Hāzretlerini, ‘aleyhime’s-selām, hāzretlerini (3) bu du‘ā ile ta‘vīz iderdi ve ‘ulemā buyurmuşlar ki (4) her kişiye lāyıkdır ki oğullarını ve ehl-i beytini ve sevgilü (5) malını bunuñla ta‘vīz eyleye ki anlara zarar irişmeye (6) bi-emri’l-lāhi te‘ālā.⁹⁴ **Göz Degmek Du‘ası:** Sa‘īd bin Hākīm, (7) rażıya’l-lāhu ‘anh, rivāyet eyledi ki Hāzreti Resūlu’l-lāh, (8) şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, kaçan göz degmeden havf eylese (9) idi bu du‘ā’ı **okurdu:** “Allāhümme bārik fihi (10) ve lā tezurrahū.” **Diger:** Enes Hāzretleri, rażıya’l-lāhu ‘anh, (11) rivāyet eyledi ki Faḥr-i ‘Ālem, şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, (12) buyurdu ki kaçan bir Müslim bir nesne’i gözlese begense (13) göz degmesinden korksa diye kim “Mā-şā-allāhu [31-B] (1) lā ḥavle ilā āhīrihi.” ve ol nesneye zarar irişmeye, Allāh-u (2) Te‘ālānıñ kudretiyle. **Diger:** ‘Āişe Hāzretleri, (3) rażıya’l-lāhu ‘anhā ve ‘an ebīhā, rivāyet eyledi ki Hāzreti (4) Resūlu’l-lāh, şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, kaçan mizāc-ı şerīfine (5) muvāfiḫ nesne’i görseydi: “El-ḥamdü li’l-lāhi’l-lezī tetimmü (6) ’ş-sālihāti.” dirdi ve kaçan muḥālif nesne görseydi: (7) “El-ḥamdü li’l-lāhi ‘alā külli ḥāl.” dirdi. İmām-ı Hākīm buyurdu ki (8) bu ḥadīş gāyetle şahīḥdir.⁹⁵ **Bāb-ı Sādisü:** Oruçda (9) ve bayramda ve Qādir Gicesinde ve cum‘a güninde (10) ve ‘arife güninde okuyacak du‘alarıñ beyānındadır. (11) **Yeñi Ay Du‘ası:** Talḥa bin ‘Abdullāh, rażıya’l-lāhu ‘anh, rivāyet (12) eyledi ki Faḥr-i ‘Ālem, şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, yeñi ay gördükde (13) bu du‘ā’ı **okurdu:** “Allāhümme ehillehū ‘aleynā bil-yümni [31-A] (1) ve’l-īmāni ve’selāmeti ve’l-islāmi Rabbī ve Rabbūke’l-lāhu.” (2) **Oruç Du‘ası:** ‘Abdullāh bin ‘Abbās, rażıya’l-lāhu ‘anhumā, (3) rivāyet ider ki Hāzreti Resūlu’l-lāh, şalla’l-lāhu ‘aleyhi (4) ve sellem, buyurdu ki oruç bozulduğı vaktten bu du‘ā’ı (5) **okuya:** “Allāhümme leke şumtā ve ‘alā rızkıke eḫarnā (6) feteḫabbel minnā, inneke ente’s-semī’u’l-‘alīm.” **Diger:** ‘Abdullāh (7) ibni ‘Ömer, rażıya’l-lāhu ‘anhumā, rivāyet ider ki hāzreti (8) rasūlu’l-lāh, şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem,

⁹⁴ İbn-i ‘Abbās Hāzretleri, rażıya’l-lāhu, Faḥr-i Cihāndan rivāyet ider ki Hāzreti Resūl, ‘aleyhi’s-selām, buyurdu ki biriñüz ḫelāliyle cem’ olduğı vaktten bu du‘ā’ı okuya: “Bismi’l-lāhi, Allāhümme cennibe’s-şeytāne ve cennibe’s-şeytāne mā razeḫtenā.” dise kendüye ve ḫelāline ve veledine şeytāndan aşlen ve kaç’an zarar irişmeye, bi-fazli’l-lāhi ve keremihī. [30-A derkenar]

⁹⁵ Yılıñ soñ gününde bu du‘ā’ı okuya. Ol yılda ne deñlü günāḥ işlediyse ‘afv ola. Du‘ā budur: “Allāhümme mā ḫammelte fi ḫāzihī’s-seneti femā neheytenī ‘anhu ve ḫammelte ‘anni ba‘de ḫayrātī ‘ale’l-ma‘şiyeti ve kudretike ‘alā ‘uḫūbetī es’elūke en taḫbelehū ve lā taḫta’u recā’i minke, yā kerīmü.” Andan şofira ırte yılın evvelki günü olsa gerek bu du‘ā’ı okuya ki ḫaḫardan ve zararandan ve şeytān vesvesesinden ve nefsi emmāreniñ şerrinden emīn olur. Du‘ā budur: “Allāhümme ente’l-‘ebediyyü’l-ḫadīmü ve ḫāzihī senetün cedīdetün mübārekün, es’elūke fihe’l-‘işmete mine’s-şeytāni ve evliyā’ihī cünüdihī ve’l-‘avne ‘alā ḫāzihī’n-nefsi’l-emmāretī bi’s-sū’i ve’l-iştigāli bimā yukarribunī ileyke zūlfā, bi-raḫmetike yā erḫame’r-raḫīmāne.” [31-B derkenar]

buyurdı ki şâ'im (9) için bir du'â vardır ki anı okuyup Bâr-Te'âlâdan (10) ne isterse reddolunmaz. **Du'â Budur:** "Allâhümme innî es'elüke (11) bi-raḥmetike'l-letî vesi'te külle şey'in, inne tağfirlî." **Ḳadir** (12) **Du'âsı:**⁹⁶ 'Âişe Ḥazretleri, rażıya'l-lâhu 'anhâ ve 'an ebihâ, (13) rivâyet eyledi ki Ḥazreti Resûlu'l-lâh, şalla'l-lâhu [32-B] (1) 'aleyhi ve sellem, ḥazretine didim ki "Yâ Resûla'l-lâh! Ḳadir (2) Gicesinde ne du'â okıyayın?" Buyurdı ki bu du'â'ı (3) **oḳı:** "Allâhümme inneke 'afüvvün tüḥibbü'l-'afve fa'fü 'annî." (4) Ammâ 'adedini beyân eylemedi. Zâhir budur ki ol gice (5) sâ'ir evkât gibi degildir. Anda bir kerre oḳumaḳ kifâyet (6) ider. **Bayrâm Giceleri:** Meşâyiḥ-i müteḳaddimîn buyururlar ki (7) bayram gicelerini ihyâ eylemek müsteḥabdır ve anda ḳanḳı (8) du'â oḳunursa ḳabûl olur. **Cum'a Günü:**⁹⁷ Ebû Hüreyre (9) Ḥazretleri, rażıya'l-lâhu 'anh, rivâyet eyledi ki Ḥazreti (10) Resûlu'l-lâh, şalla'l-lâhu 'aleyhi ve sellem, cum'a günü zıkr (11) eyledi, aytdı. Anda bir sâ'at vardır ki Ḥaḳ Te'âlânın (12) bir Müselmân ḳulı aña rast gelüp Ḥaḳ Te'âlâdan (13) her ne isterse murâdı ḥâşıl olur. **Ammâ 'ulemâ, [32-A]** (1) raḥimeḥümü'l-lâh, mezkûr sâ'at ḳanḳı sâ'at iddüginde (2) ihtilâf eylediler. İhtilâfları ḥadîş kitâblarında (3) mezkûrdur. Ammâ cümleden eşşâḥ budur ki Ebû Mûsâ (4) El-Eş'arî, rażıya'l-lâhu 'anh, rivâyet eyledi ki ben Resûl, (5) şalla'l-lâhu 'aleyhi ve sellem, ḥazretleriniñ mübârek (6) aḡzından işitdim ki ol sâ'at ḥaḫîb minber (7) üzerinde iken ḥuḫbe arasında oturup namâz (8) ḳılincaya degin olur ve daḫı rivâyet ider ki Faḫr-i 'Âlem,

⁹⁶ İmâm Ebu'l-Ḥasan Ḥorâsânîden rivâyet iderler ki dimiş ki ben bâliḡ olalı ḳadir gicesini fevt eylemedim; ammâ tartıyła buldum ki Ramazânın evveli yek-şenbe günü olsa ḳadir gicesi yigirmi ḫoḳuzuncı gice olur. Dü-şenbe gününde olıcaḳ yigirmi birinci gice olur. Se-şenbe gününde olıcaḳ yigirmi yedinci gice olur. Cihâr-şenbe gününde olıcaḳ on ḫoḳuzuncı gice olur. Peñç-şenbe gününden olıcaḳ yigirmi beşinci gice olur. Cum'a gününden olıcaḳ on yedinci gice olur. Şenbe gününden olıcaḳ yigirmi üçüncü gice olur. Mişḳatü'l-Envâr adlı kitâbda mezkûrdur. Bir rivâyetinde böyle der ki meşâyiḥ-i müteḳaddimînden, rażıya'l-lâhu 'anhum, buyurdılar ki iki bayram gicelerini ihyâ eylemek müsteḥabdır diyü cem' oldılar. Allâh-u Te'âlânın zikriyle ve yâḫûd şalât ile ve yâ bir 'ibâdetle ḳanḳısı olursa olsun. Ebû Ümâme, raḥmetu'l-lâh, merfû'ân rivâyet eyledi ki peygâmbere 'aleyhi's-selâm buyurdı ki "Men ihyâ leyletü'l-'iydi lem yemüt ḳalbehü yevme yemütü'l-ḳulûbu." Ya'nî kim ki bayram gicelerini ihyâ eylese göñüller öldüḡi vaḫten anın göñli dirilür ve daḫı bir rivâyetde buyurdılar ki "Men kâme leyleteyyi'l-'iydeyni muḫtesiben lem yemüt ḳalbehü yevme yemütü'l-ḳulûbu." Ve'l-ḥâşıl, iki bayram gicesinde yatmayup 'ibâdet ve tâ'at ve du'â eylemek meşrû'dur. Ammâ bir maḫşûş du'âsı yoḳdur. Andan ma'lûm oldu ki her du'â anda maḳbûl olur. 'Âyetle mübârek gicelerdir, ḡâfil olmayalar. [31-A derkenar]

⁹⁷ Meşâyiḥ-i müteḳaddimîn, rızvânü'l-lâhi te'âlâ 'aleyhim ecma'in, buyurdılar ki cum'a gününde Ḳur'ân oḳumaḳ ḫuşûşan ki El-Keḫf sûresini oḳumaḳ ve zükkâr ve da'avât ḫuşûşan Ḥazret-i Resûle, şalla'l-lâhu 'aleyhi ve sellem, şalavât virmek müsteḥabdır diyü cem' oldılar, daḫı ḥadîş-i şerîfde ola, < > ndan rivâyet olunur ki Ḥazret-i Risâlet, 'aleyhi's-selâm, buyurdı ki "İnne min efzâli eyyâmiküm yevme'l-cum'ati feekşirü 'aleyye's-şalâte fihi, feinne şalâteküm ma'rûzatün 'aleyye." Ya'nî cum'a günü günlerin ulularındandır ve anda bana vâfir şalavât virün; zirâ siziñ şalavâtıñuzu anda bana 'arz iderler. [32-B derkenar]

(9) şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki her kim ki cum'a gününde (10) kuşluk namāzından evvel bu du'ā'ı üç kerre okusa (11) Bār-Te'ālā ol kimesnenin cemī' günāhların bağışlar. (12) **Du'ā budur:** "Estağfiru'l-lāhe'l-'azīmi'l-lezī lā ilāhe illā hüve (13) 'l-ḥayyü'l-ḳayyūmu ve etūbu ileyhi."⁹⁸ **Diger:** 'Āiše Ḥazretleri, [33-B] (1) rażıya'l-lāhu 'anhā ve 'an ebihā, rivāyet eyledi ki Ḥazret-i (2) Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki (3) her kim ki cum'a namāzından soñra ḳul hüvallāhu eḫad (4) ve ḳul e'üzü bi-Rabbi'l-felaḳ ve ḳul e'üzü bi-Rabbi'n-nāsı (5) yedişer kerre oḳuya. Ḥaḳ Sübhānehü ve Te'ālā, ol kişiyi (6) yaramazlıḳdan ve yavuz nazardan şaḳlaya, ol gelen cum'aya (7) degin. **Diger:** İbn-i 'Abbās, rażıya'l-lāhu 'anh, rivāyet eyledi ki (8) Ḥazret-i Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki (9) her kim ki cum'a günü kuşluḳın dört rek'at namāz (10) ḳılsa her rek'atda Fātihādan soñra bir Āyete'l-Kürsī (11) ve on ḳul e'üzü bi-Rabbi'l-felaḳ ve on ḳul e'üzü bi-Rabbi' (12) n-nās oḳusa, namāz tamām olduḳdan soñra yetmiş kerre (13) "estağfiru'l-lāh" diye, andan soñra yetmiş kerre "Eşhedü en lā ilāhe [33A] (1) illā'l-lāhu vaḫdehü lā şerīke lehü eḫadün şamedün lā na'büdü illā (2) iyyāhu muḫlişine lehü'd-dīni." oḳuya, andan soñra yetmiş kerre (3) peygāmbere ḫazretine, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, şalavāt (4) vire. Ḥaḳ Te'ālā ol kimseden cemī' semāvāt ve arzın (5) ehliniñ şerrini ve zararını def' eyler ve ol kimse (6) niñ cemī' günahların 'afv ider ve aniñ yetmiş ḫācetini (7) revā ider. **Bāb-ı Sābi'u:** Şalāt-ı maḫşūşa ve da'vāt-ı (8) menşūşanıñ beyānındadır. **Şalāt-ı İstiḫāre:**⁹⁹ (9) Bilgil ki lafz-ı istiḫāre lügatde ḫayırlı nesne'i taleb (10) eylemekdir ve şerī'atde iki rek'at namaz ḳılup (11) ardınca istiḫāre du'āsını oḳuyup başladıḳı (12) nesneniñ eyülüḳü Ḥaḳ Te'ālādan istemekdir dirler. (13) **Rivāyet:** Cābir bin 'Abdullāh, rażıya'l-lāhu 'anh, rivāyet [34B] (1) eyledi ki Ḥazret-i Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, (2) aşḫābına istiḫāre'i Ḳur'ān sūreleri gibi ta'līm iderdi (3) ve dir idi ki ḳaçan biriñüz bir maşlahata şurū' eylese (4) iki rek'at namāz ḳılsun, andan soñra istiḫāre du'āsını (5) oḳusun, pes imdi 'ulemā, raḫimeḫümü'l-lāh, istiḫāreniñ (6) tafşilini bu vechile beyān itdiler ki bir maşlahata (7) şurū' itmege ḳaşd iden kimesne gereḳdir ki arı abdest (8)

⁹⁸ Enes Ḥazretleri, rażıya'l-lāhu 'anh, rivāyet eyledi ki Faḫr-i 'Ālem, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki her kim ki cum'a gününde şabaḫda bu du'ā'ı üç kerre okusa Allāh-u Te'ālā ol kimseniñ günāhını bağışlar, derya köpüḳü gibi olursa da elbetde Bār-Te'ālā yarlıḳar. Du'ā budur: "Estağfiru'l-lāhe'l-'azīme'l-lezī lā ilāhe illā hüve'l-ḥayyü'l-ḳayyūmu ve etūbu ileyh." [32-A derkenar]

⁹⁹ Ve bu istiḫāre her işde müsteḫabdır. Zīrā şafvet-i 'ālim buyurdu ki "İnne min se'ādeti'l-mer'i istiḫāretü'l-lāhi ve min şeḳāvetihī terk-ü istiḫāretihī." [33-A derkenar]

alup iki rek‘at namāz kıla, evvelkisinde Fātiḥā ile (9) ḳul yā eyyühe‘l-kāfirüne sūresin oḳuya, ikincisinde (10) Fātiḥā ile ḳul hüvallāhu eḫad oḳuya, andan soñra istiḫāre (11) du‘āsın oḳuya ve eger namāz müyesser olmazsa du‘ā oḳumak (12) yeter. **Du‘ā-i İstiḫāre:** “Allāhümme innī esteḫīruke bi-‘ilmike (13) ve’steḫdiruke bi-ḳudretike ve es’elūke min faḫlike [34A] (1) l- ‘amīmi feinneke taḫdiru ve lā eḫdiru ve ta‘lemu ve lā e‘lemu (2) ve ente ‘allāmü‘l-guyüb. Allāhümme in künte ta‘lemu enne hāze’(3) l-emra ḫayrun lī fi dīnī ve me‘āşī ve ‘āḳıbeti emrī feḫdurhu lī (4) ve yessirhu lī şümme bārik lī fihi ve in künte ta‘lemu enne hāze’ (5) l-emra şerrun lī fi dīnī ve me ‘āşī ve ‘āḳıbeti emri faşrifhu (6) ‘annī veşrifnī ‘anhu veḫdur liye‘l-ḫayra eynemā kāne şümme‘r-zimī (7) bihi.” **Ammā bilgil ki** du‘āda iki yirde “hāza‘l-emru” ‘ibāreti (8) vāḳı‘ olmuşdur, anıñ yirine du‘ā oḳuduḡı maşlaḫatıñ (9) ismini zıkr eyleye. Meşelā eger maşlaḫat sefer ise “Allāhümme (10) in künte ta‘lemü enne hāze‘-s-sefera ḫayrun lī.” diye oḳuya ve aşağasında (11) daḡı böyle oḳuya ve eger maşlaḫat manşıb ise “Allāhümme (12) in künte ta‘lemü enne hāze‘l-manşıbe.” diyü oḳuya ve girü ḳalan (13) meşāliḫ buña göre ḳıyās oluna; ammā mezkūr du‘ā [35B] (1) üç kerre ve yāḫūd yedi kerre oḳuna, andan soñra göñline (2) her ne düşerse anı yād idüp işleye, ḫayırlusı (3) ol ola. **Şalātü‘l-Ḥācet:**¹⁰⁰ ‘Abdullāh bin Evfā, rażıya‘l-lāhu (4) ‘anh, rivāyet eyledi ki Ḥāzret-i Resūlu‘l-lāh, şalla‘l-lāhu (5) ‘aleyhi ve sellem, buyurdı ki her kim ki Bār-Te‘ālādan ve yāḫūd (6) benī ādemden ḫācet dilese gerekdir ki abdest alup (7) iki rek‘at namāz kıla, andan soñra Allāh-u Te‘ālāya ḫamd (8) eyleye ve peygambere şalavāt vire, andan soñra bu du‘ā‘ı (9) oḳuya, ḫāceti revā ola, bi-emri‘l-lāhi te‘ālā. **Du‘ā budur:** (10) “Lā ilāhe illā‘l-lāhü‘l-ḫakimü‘l-ḫabīru, sübhāna‘l-lāhi Rabbi‘l-‘arşī (11) ‘l- ‘azīmi, elḫamdü li‘l-lāhi Rabbi‘l-‘ālemīne, es’elūke mücibāti (12) raḫmetike ve ‘azā‘ime maḡfiratike ve‘l-ḡanīmete min külli birrin (13) ve‘-s-selāmete min külli ismin lā tede‘a lī zenben illā ḡafertehü [35A] (1) ve lā hemmen illā ferractehü ve lā ḫāceten hiye leke rażıye illā ḳaḫıyyetehā (2) bi-

¹⁰⁰ Ebu‘l-Ḳāsim bin Merdān kitābında rivāyet eyledi ki Ḥāzreti Resül, ‘aleyhi‘-s-selām, şalātü‘l-ḫāceti bir nice ‘ābidlere öğretti ki eydür, arı abdest ala ve bir tenhā yirde iki rek‘at namāz kıla. Evvelkisinde bir Fātiḥā ve on ḳul yā eyyühe‘l-kāfirüne sūresin oḳuya. İkincide bir Fātiḥā ve on ihlāş oḳuya. Selāmdan soñra on kerre “Sübhāna‘l-lāhi ve‘l-ḫamdü li‘l-lāhi ve lā ilāhe illā‘l-lāhu va‘l-lāhu ekberu.” diye. On kerre bu āyeti oḳuya: “Rabbenā ātinā fi‘d-dünyā ḫaseneten ve fi‘l-āḫireti ḫaseneten ve ḳimā ‘azābe‘n-nāri.” diye. Andan soñra ḫācetini dileye. İnşā-allāhu te‘ālā, ḫāceti reva ola. [35-B derkenar/1]

Ve daḡı bir rivāyetde iki rek‘at namāz kılduḡdan soñra bu du‘ā‘ı oḳuya: “Allāhümme innī es’elūke ve etevceḫhü ileyke bi-nebiyyike Muḫammedin yā Muḫammedü innī tevecceḫtü leke ilā Rabbi liyüḳzā lī, Allāhümme feşeffi‘hu.” [35-B derkenar/2]

rahmetike yâ erhame'r-râhimîn.” **Şalâtü'l-Havf:** Meşâyiḥ, (3) rizvānu'l-lāhi ‘aleyhim ecma’in, buyurdılar ki kaçan bir kimesnenin (4) düşmeni olsa helākın istese abdest alup (5) dört rek‘at namāz kıla, her bir rek‘atda bir Fātiḥā, on (6) beş elem tera keyfe sūresin oḡuya; ammā dördinci (7) rek‘atda elem tera keyfe sūresin on kerre oḡuya ve beş (8) kerre bu du‘ā’ı **oḡuya:** “Allāhümme kemā şarafte şerra'l-fili ‘an (9) beytike'l-ḥarāmi, faşrif ‘annā şerra'l-eşrāri ve şerra fūlan.” (10) adıyla söyleye, inşā-allāhu te‘ālā eglenmeyüp Allāhın (11) emriyle helāk ola. **Şalātü't-Tesbīḥ:**¹⁰¹ İmām ‘Abbās, (12) rażıya'l-lāhu ‘anh, rivāyet eyledi ki bir gün Ḥazret-i (13) Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, baña buyurdı ki **[36B]** (1) “Ey ‘ammim! Saña bir ḡayırlu nesne'i ögredeyim mi ki sen anı işlicecek (2) cemī' günāhlarıñ baḡışlanur, büyügi ve küçügi ve geḡmişi (3) ve gelecegi ve eskisi ve yeñisi gide?” Didim: “Belā, yâ Resūlallāh!” (4) Didi ki dört rek‘at namāz kılasın. Birisinde Fātiḥa (5) ile bir sūre oḡuyasın. Kıra‘at tamām olıcaḡ rukū' (6) itmedin on beş kerre “Sübḡānallāhi ve'l-ḡamdü li'l-lāhi ve lā ilāhe (7) illa'l-lāhu va'l-lāhu ekberu.” diyesin. Andan şoñra rukū' idüp (8) rukū'da daḡı on kerre oḡuyasın. Andan şoñra rukū'dan (9) başıñ ḡaldırup anda daḡı on kerre oḡuyasın. (10) Andan şoñra secde idüp ve secdede daḡı on kerre (11) oḡuyasın. Andan secdeden başıñ ḡaldırup anda (12) daḡı on kerre oḡuyasın. Andan şoñra bir secde daḡı (13) idüp anda daḡı on kerre oḡuyasın. Andan şoñra ikinci **[36A]** (1) ‘anh rivāyet eyledi ki Ḥazreti Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu (2) ‘aleyhi ve sellem, buyurdı ki her kim ki evine girdügi (3) vaḡıt bu du‘ā’ı oḡuya, dā'imā belālardan emīn ola, (4) Allāh-u Te‘ālānıñ irādetiyle. **Du‘ā budur:**¹⁰² “Allāhümme innī (5) es'elüke ḡayra'l-mevlici ve ḡayra'l-maḡrici bismi'l-lāhi ve lecnā, (6) bismi'l-lāhi ḡaracnā ve ‘ala'l-lāhi tevekkelnā Rabbinā.” **Diger:** (7) Enes Ḥazretleri, rażıya'l-lāhu ‘anh, rivāyet eyledi ki¹⁰³ Ḥazreti (8) Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, buyurdı ki her (9) Müselmān evinden taşra ḡıḡduḡı vaḡten **bu du‘ā’ı** (10) **oḡuya:** “Bismi'l-lāhi tevekkeltü ‘ala'l-lāhi lā ḡavle ve lā ḡuvvete (11) illā bi'l-lāhi'l-‘aliyyi'l-‘azīmi.” Aña Ḥaḡ Te‘ālā cānibinden nidā (12) gelür ki “ḡüdiyte ve küfiyte ve vuḡıyte.” ve daḡı şeyḡān (13) andan ayrılır. Kendüye ve evine fesād

¹⁰¹ Meşāyiḥ, rizvānu'l-lāhi te‘ālā ‘aleyhim ecma'in, buyurdılar ki eger ol namāz gündüz kılsa iki selām ile kılmak gerek ve eger gice kılsa bir selām ile kılmak gerek, Şir‘atü'l-İslām şerḡinde zıkr olunmuşdur. [36-B derkenar]

¹⁰² Bu ḡadıḡ-i şerif İmām-ı Tirmizī şaḡihinde rivāyet olunmuşdur. [36-A derkenar/1]

¹⁰³ Daḡı Enes Ḥazretleri, rażıya'l-lāhu ‘anh, rivāyet eyledi ki Ḥazreti Resūl, ‘aleyhi's-selām, buyurdı ki ehliñe girdügiñ vaḡten selām ile gir, hem saña ve hem ehliñe berekāt ḡaşıl olur. [36-A derkenar/2]

itmege kâdir olamaz. [37B] (1) **Ḥammām Du‘ası:**¹⁰⁴ Ebū Hureyre, rażıya’l-lāhu ‘anh, rivāyet (2) eyledi ki Ḥazreti Resūlu’l-lāh, şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, (3) buyurdu ki Müselmān olan kimesne ḥammāma girdikçe (4) “Allāhümme innī es’elūke’l-cennete ve e’üzū bike mine’n-nāri.” diye. (5) **Ḥalā Du‘ası:** Enes Ḥazretleri, rażıya’l-lāhu ‘anh, rivāyet (6) eyledi ki Ḥazreti Resūlu’l-lāh, şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, (7) ḥalāya girdüğü vakten dirdi: “Allāhümme innī e’üzū bike (8) mine’l-ḥubşi ve’l-ḥabā’iş.” Ve çıkdığı vakten dir idi ki (9) “Ġufrānek, elḥamdü li’l-lāhi’l-lezī ezhebe ‘anne’l-ezā ve ‘āfānī.” (10) **Bāb-ı Ḥāmis:** Nefis ve māl ve ehl ü ‘iyāl ḥıfzı için (11) okuyacak du‘alarıñ beyānındadır. **Bu bābda** aşıl (12) āyet-i kerimedir ki Ḥaḳ Te‘ālā anı Nūḥ Peygamberiñ dilinden (13) ḥikāyet eyledi ki ol böyle dirdi: “Rabbi’ğfir li [37A] (1) ve livālideyye ve limen deḥale beytiye mü’minen ve lilmü’minine (2) ve’l-mü’mināti, ve lā tezidü’z-zālimiyye illā tebārā.” Ve daḡı (3) ‘Āiše Ḥazretleri, rażıya’l-lāhu ‘anhā ve ‘an ebīhā, rivāyet (4) eyledi ki Ḥazreti Resūlu’l-lāh, şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, (5) buyurdu: “Ekmelü’l-Mü’minine imānen ahsenühüm ḥuluḳan ve elḫafuhum (6) liehlihī.” Ya’nī Mü’minleriñ kāmilleri imān yönünden ol (7) kimesnedir ki ḡuyı güzel olup ehline ve ‘iyāline (8) telaḫḫuf eyleye ve bunuñ muḳtezāsı budur ki anlara (9) iyilüğü şevkle eyleye eger dünyevī eger uḫrevī.¹⁰⁵ **Diger:** (10) Enes Ḥazretleri, rażıya’l-lāhu ‘anh, rivāyet eyledi ki Ḥazreti (11) Resūlu’l-lāh, şalla’l-lāhu ‘aleyhi ve sellem, buyurdu her kim ki (12) Bār-Te‘ālāniñ ni‘metini ehlinde ve ‘iyālinde ve malında (13) görse “Mā-şā-allāhu lā ḳuvvete ilā āḡira.” dise ol [38B] (1) kimesne aşlā ehlinde ve malında ve ‘iyālinde zarar (2) görmeye. **Diger:** ‘Ömer Vebnü Şu‘ayb, rażıya’l-lāhu ‘anh, babasından (3) rivāyet eyledi ki Ḥazreti Resūlu’l-lāh, şalla’l-lāhu (4) ‘aleyhi ve sellem buyurdu ki ḳaçan bir

¹⁰⁴ Ḥammāma girmek vācibātandır. Gözlerini ḥarāma baḳmadan ḫıfz ide ve ‘avret yirini örtmek ve daḡı ḥammāma girmek sünnetdir ve dünyā ḥazzından ötürü girse bil ki gövdesini namāz kılmak için pāk eylemekden ötrü gire ve ḥammāma girmedin ḥammāmciya ücret virmeye ve şol ayaḡını evvel ḳoya ve selām virmeye ve almaya ve aḡşāma ḳarīb ve yatsu ile aḡşām ma-beyninde girmeye ve bismi’l-lāh diyüp “E’üzū mine’r-ricsi’n-necsi’l-ḥabişi’l-muḫbişi mine’ş-şeyḫāni’r-racīm.” diye. [37-B derkenar]

¹⁰⁵ Bir kimesneniñ oḡlı, uşāḡı olmasa pençşenbe günü oruç tıutup aḡşām sükkar şerbetiyle orucun bozup aḡşām namāzını kıldıkdan şofıra seccādesi üzerine ḳibleye ḳarşu oturup otuz iki kerre bu āyeti okuya: “Rabbi heb li min ledünke zürriyyeten ḫayyibeh, inneke semiy’u’d-du‘ā’i.” Andan şofıra yatsu namāzını vitir vācibiyle kıla ve vitir vācibiñ şofñ secdesinde yüz kerre bu du‘ā’ı okuya: “Yā Allāhu, yā raḫmānu, yā raḫimū, yā ḡayyu, yā ḳāyyūmu, estegīşü bike ve’rzükñi veleden şāliḫan.” diye. Namāzdan fāriḡ olucaḡ ḫelāliyle cimā’ eyleye. Allāhiñ emriyle veled ḫāşıl ola. [37-A derkenar]

Müselmân bir hıdmetkar (5) şatun alsa¹⁰⁶ ve yâhūd bir ‘avratı nikâh eylese (6) sağ elini anıñ başı üzerine koyup bu du‘â’ı (7) oquya, **mübârek ola**: “Allâhümme innî es’elüke hayrahâ (8) ve hayra mâ cebeltühâ ‘aleyhi ve e‘üzü bike min şerrihâ ve min (9) şerri mâ cebeltühâ ‘aleyhi.” İbn-i ‘Abbâs, rażıya’l-lâhu ‘anh, (10) rivâyet ider ki Hâzreti Resûlu’l-lâh, şalla’l-lâhu (11) ‘aleyhi ve sellem, Hâsan ile Hüseyn Hâzretlerini, rażıya’ (12) l-lâhu ‘anhümâ, bu du‘â ile ta‘vîz iderdi: “E‘îzü (13) kemâ bi-kelimâti’l-lâhi’t-tâmmâti min külli şeytânin ve hâmmetin.”¹⁰⁷ [38A] (1) Namâzda oquduğı harfler sağışınca ferîştahlar müvekkil (2) eyler, kıyâmete degin şevâb yazalar. **Şalâtü Yevmi’s-Sebt**: (3) Ebü Hureyre, rażıya’l-lâhu ‘anh, rivâyet eyledi ki Hâzreti (4) Resûlu’l-lâh, şalla’l-lâhu ‘aleyhi ve sellem, buyurdi ki her kim ki (5) cum‘a irtesi dört rek‘at namâz kıla. Her birisinde (6) bir Fâtiha ile üç kıl yâ eyyühe’l-kâfirüne süresin (7) oquya. Hâk Te‘âlâ ol kula her bir harf sağışınca (8) bir Hâc ve bir ‘Umre ve bir yıllık namâz şevâbını vire ve kıyâmetde (9) peygâamberler ile ve şehîdler ile haşr olur. **Şalâtü Yevmi** (10) **’l-Ehad**: Ebü Hureyre, rażıya’l-lâhu ‘anh, rivâyet eyledi ki Hâzreti (11) Resûlu’l-lâh, şalla’l-lâhu ‘aleyhi ve sellem, buyurdi ki her kim ki (12) yek-şenbe günü dört rek‘at namâz kılsa her bir rek‘atda (13) bir Fâtiha ile âmene’r-rasûlü âyetin oqusa Hâk Te‘âlâ [39B] (1) ol kimesneye cemi‘ kâfirler ve kâfireler sağışınca (2) hasenât vire ve bir rek‘atda biñ rek‘at namâz şevâbın (3) vire. **Şalâtü Yevmi’l-İşneyni**: Her kim ki dü-şenbe günü (4) dört rek‘at namâz kılsa her bir rek‘atda bir Fâtiha (5) ile bir Âyete’l-Kürsî ve bir kıl hüvallahü ehad ve bir kıl e‘üzü (6) bi-Rabbi’l-felağ ve bir kıl e‘üzü bi-Rabbi’n-nâs oquya. (7) Namâzdan fâriğ olucağ on kerre “Estağfiru’l-lâh” diye (8) ve on kerre peygâmbere şalavât getüre. Hâk Te‘âlâ (9) ol kimesneniñ cemi‘ günahların ‘afv idüp Firdevs (10) içinde aña cevherden bir köşk vire. **Şalâtü Yevmi** (11) **’s-Şülüsen**: Enes bin Mâlik, rażıya’l-lâhu ‘anh, rivâyet (12) ider, Faħr-i ‘Âlem, şalla’l-lâhu ‘aleyhi ve sellem, buyurdi ki her (13) kim ki se-şenbe günü kuşluk vaqtinde on rek‘at [39A] (1) namâz kılsa, her bir rek‘atda bir Fâtiha ile ve bir Âyete’l-Kürsî (2) ve üç kıl hüvallahü ehad oqusa Bâr-

¹⁰⁶ Eger hıdmetkar erkek olucağ olursa: “Allâhümme innî es’elüke hayrahü ve hayra mâ cebeltehü ‘aleyhi ve e‘üzü bike min şerrihâ ve min şerri mâ cebeltehü.” diye. [38-B derkenar/1]

¹⁰⁷ Ca‘fer-i Şadıq, rażıya’l-lâhu ‘anh, buyurdi ki her kim ki göz ağrısından ve yâhūd gayrı hastalıktan şifâ bulmağ istese yefîi aya evvelki ya ikinci ya üçünci gice bakup besmele ile Fâtiha’ı oquya. On kerre ve kıl hüvallahü ehad kezâlik on kerre oquya. Andan soñra yedi kerre “Şifâ’in min külli dâ’in bi-raħmetike yâ erħame’r-râħimîn.” diye. Andan soñra beş kerre bu du‘â’ı oquya: “Allâhümme’şfi ente’s-şâfi, ekfi ente’l-kâfi. Allâhümme ente’l-mu’nî.” Eger ol kimseniñ eceli yetişmedi ise elbette ol gün şifâ bula. [38-B derkenar/2]

Te'ālā ol kimsenin (3) defterine yetmiş güne degin günāh yazdırmaya ve eger ol (4) yetmiş günde vefāt eylese şehīd şevābın bulur ve yetmiş (5) yıllık günāhı 'afv olunur. **Şalātü Yevmi'l-Erba'an:** Hāzreti (6) Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki Hāḡ Te'ālā (7) aydınlığı ve ḡarañuluğı çihār-şenbe günü yarattı. Her kim ki (8) çihār-şenbe günü dört rek'at namāz kılsa her bir (9) rek'atda bir Fātiḡa ile ve bir "izā zülzileti'l-arzu" sūresin (10) ve üç kerre "ḡul hüvallāhu eḡād" oḡusa Hāḡ Sübhānehū (11) ve Te'ālā ol kimesneden ḡabir ve ḡıyāmet ḡarañuluğunu (12) def idüp aña nurlar vire ve anıñ ḡasenātı defterine (13) biñ yıllık 'ibādet şevābını yazarlar ve namāzda ne ḡadar [40B] (1) āyet oḡuduysa anıñ ḡaḡışınca cennetde şehirler vire. (2) **Şalātü Yevmi'l-ḡamīs:** Cābir, rażıya'l-lāhu 'anh, rivāyet eyledi ki (3) Hāzreti Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki (4) her kim penç-şenbe günü öyle ile ikinci arasında (5) iki rek'at namāz kılsa her bir rek'atda bir Fātiḡa ve kırḡ (6) ḡul hüvallāhu eḡād oḡusa Hāḡ Te'ālā ol kimesne'i üç nesneden (7) emīn ḡılır: şıraḡdan ve ḡesābdan ve mizandan. Zīrā (8) ḡıyāmet gününden ādem oḡlınıñ ḡorḡusu bu üç (9) nesnedendir. Bu namāzı ḡılan kimesne bu üç nesneden (10) emīn olur. **Şalātü'z-Zuḡā:** Meşāyiḡ kitāblarında menḡūldür (11) buyurdılar ki zuḡā namazı iki rek'atdır, on ikiden (12) meşrū'dur. Ya'nī isteyen iki ḡılır ve isteyen dört (13) ḡılır, on ikiye varınca; zīrā Ebu'd-Derdā, rażıya'l-lāhu 'anh, [40A] (1) rivāyet eyledi ki Hāzreti Resūlu'l-lāh, şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, (2) buyurdu ki her kim ki zuḡā namāzını iki kılsa ḡāfillerden yazılmaya (3) ve eger dört kılsa 'ābidlerden yazıla ve eger altı kılsa (4) ol günde belālardan emīn olur ve eger sekiz kılsa ḡıyāmet (5) gününde ḡānitinden yazıla ve eger on kılsa Hāḡ Te'ālā (6) aña cennetde altundan bir ev yapuvire, pes meşāyiḡ (7) buyurdılar ki bir rek'atda Fātiḡa ile "Ve'ş-şemsi ve zuḡāhā" (8) sūresin ve bir rek'atda Fātiḡa ile "Ve'l-leyli izā yaḡşā" (9) sūresin oḡumaḡ gerekdir. **Şalātü Birru'l-Vālideyn:**¹⁰⁸ Ebū Hureyre (10) rażıya'llāhu 'anh, rivāyet eyledi ki¹⁰⁹ Hāzreti Resūlu'l-lāh, (11) şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, buyurdu ki her kim ki penç-şenbe (12) gicesi aḡşāmla yatsu arasında iki rek'at namāz (13)

¹⁰⁸ Ba'zı 'ulemādan rivāyet olunmuştur ki her kim ki bu namāzı kılsa eger ol kimesne babasınıñ ve anasınıñ ḡaḡḡın edā itmīş olur ve Allāhu te'ālā, ol kişıye şehīdlere virdüḡi şevābı virür. Bu namāzı ḡılan kimesne şıraḡ köprüsi üzerine geḡdüḡi vaḡten Cebrā'il 'aleyhi's-selām ḡaḡ yanında ve İsrāfil 'aleyhi's-selām şol yanında ve cemi' melekler ol kişiniñ öñinde tekbīr ile ve taḡmīd ile ve tehlīl ile, tā ol kimesne cennete dāḡil olunca, İsmā'il peyḡāmer 'aleyhi's-selām ḡoñuşuluḡında olsa aḡ < > içinde. Şir'atü'l-İslām şerḡinde mezkūrdur. [40-A derkenar/1]

¹⁰⁹ Bu ḡadīş-i şerif İḡyā'ü'l-'Ulūmi'd-Dīn muḡtaşarında ve Ḳuvvetü'l-Ḳulūbde ve Şir'atü'l-İslāmda rivāyet olunmuştur. [40-A derkenar/2]

kılsa, her birisinde bir Fātiha ile beş Āyete'l-Kürsî ve beş [41B] (1) kul e'üzü bi-Rabbi'l-felağ ve beş kul e'üzü bi-Rabbi'n-nās (2) okuya. Namāz tamām olduğdan sonra on beş kerre (3) "Estagfiru'l-lāhe'l-'azīm" diye, beş kerre Peyğāmbere Hāzretlerine, (4) şalla'l-lāhu 'aleyhi ve sellem, şalavāt getüre ve andan sonra (5) bunun şevābını vālideyne ihdā eyleye. Ol kimesne

(6) babasınıñ ve anasınıñ hağların

(7) ödemiş ve 'uhdelerinden

(8) kurtulmuş

(9) olur.

Tahrîren fi evāili cümāde'l-āhire,¹¹⁰ sene şelāşü ve erba'ine ve elf fi şehere fi lehu'l-'azze ve's-şerefe.

¹¹⁰ "Cümāde'l-āhire Arabî ayların altıncısıdır. Bu ayların kronolojik sıralaması şu şekildedir: Muğarrem, Şafer, Rebî'u'l-evvel, Rebî'u'l-āhir, Cümāde'l-ülā, Cümāde'l-āhire, Receb, Şa'bān, Ramazān, Zi'l-ka'de, Zi'l-ğicce, Şevvāl."

ÖZEL ADLAR DİZİNİ

-A-

Ahmed bin Hanbel: 17-A derkenar/2.
Allāh (Allāh-u Te‘ālā): 6-A derkenar/1, 7-A/13, 8-B derkenar, 10-B/12, 10-A derkenar/2, 14-A derkenar/2, 15-B derkenar/2, 15-A derkenar/2, 15-A/3-6, 16-B/7-8, 16-A/1, 17-B/8, 18-B/8, 18-B derkenar/3, 18-A derkenar/1, 19-B/1-5-7-10-11, 19-A/7, 20-B/11-12, 20-A/4-12, 21-B/4-10, 21-A derkenar/2, 22-B/12, 22-B derkenar/1, 22-A derkenar/2, 23-A/12, 23-A derkenar, 24-B/1-4, 24-A/3-10, 24-A derkenar/1, 25-B/7, 26-A/1, 26-B derkenar/2, 27-B/1-12, 27-A/7, 27-A derkenar/2, 28-B/4-6, 28-A/8, 28-B derkenar/2, 29-B/2, 29-A/12, 30-A/9, 30-A derkenar, 31-B/1-13, 31-B derkenar, 31-A/5-10, 31-A derkenar, 32-B/3, 32-A derkenar, 34-B/12, 34-A/2-9-11, 35-B/7, 35-A/8-10, 36-A/4, 37-B/4-7, 37-A derkenar, 38-B/7, 38-B derkenar/1-2.
Āşif: 3-B derkenar.
Āyete'l-Kürsî: 20-B/10, 20-B derkenar/1, 22-B/6, 30-B/4, 33-B/10, 39-B/5, 39-A/1, 40-A/13.

-'A-

‘Abdullāh bin ‘Abbās: 31-A/2.
‘Abdullāh bin Ebî Evfî (‘Abdullāh bin Evfā): 21-B/1, 35-B/3.
‘Abdullāh bin ‘Ömer (‘Abdullāh bin ‘Ömer Vebnü'l-Āş): 24-A/7, 26-A derkenar/2, 27-A derkenar/2, 31-A/6.
‘Āiše Hâzretleri (‘Āiše): 17-A/13, 22-B/7, 27-A/5, 28-B/11, 28-B derkenar/2, 31-B/2, 31-A/12, 32-A/13, 37-A/3.
‘Akabe bin ‘Āmir: 25-B/9.
‘Alî : 3-A/4.
‘Alî Paşa (Hâzret-i ‘Alî Paşa): 2-B/2, 3-A/6.
‘Arabî: 14-B/7.

-B-

Bār-Te‘ālā : 4-A derkenar/2, 7-A derkenar, 10-A/5-6, 13-A/10, 14-B/3, 14-A/1, 15-A/10, 16-B/3-10, 16-A/8, 17-B/6-13, 17-A/1, 18-B/3-4-8, 18-B derkenar/3, 18-A/5, 20-B/4, 22-B/2-6, 31-A/9, 32-A/11, 32-A derkenar, 35-B/5, 37-A/12, 39-A/2.
Bu'l-'Aceb : 3-A derkenar.
Bū Tālib : 3-A derkenar.
Büreyde Hâzretleri: 16-B/4.

-C-

Cābir bin ‘Abdullāh (Cābir Hāzretleri):
24-A derkenar/1, 27-B/6, 33-A/13, 40-B/2.

Ca‘fer-i Şādık (İmām Ca‘fer-i Şādık):
7-A/ derkenar, 38-B derkenar/2.

Cebrā’il: 7-B/5, 40-A derkenar/1.

-D-

Dīn-i İslām : 10-A/11.

Du‘ā-nāme : 4-B/8, 4-B derkenar.

-E-

Ebū Bekr (Bū Bekr) : 3-A/3, 3-A derkenar.

Ebu‘d-Derdā (Ebu‘d-Derdā Hāzretleri, Eba‘d-Derdā): 17-A/11, 23-A/1-3-4, 24-B/6, 40-B/13.

Ebū Hureyre (Ebū Hureyre Hāzretleri):
25-A/7, 27-B derkenar, 32-B/8, 37-B/1, 38-A/3-10, 40-A/9.

Ebū Kātāde: 22-B/3.

Ebu‘l-‘Abbās Keşmīrī: 7-B/11.

Ebu‘l-Ḳāsim bin Merdān: 35-B derkenar/1.

Ebū Mālik El-Eş‘ārī: 29-B/13.

Ebū Mūsā El-Eş‘ārī: 21-A derkenar/2, 32-A/3.

Ebū Sa‘īdü‘l-Hāzerī: 22-A derkenar/2, 25-B derkenar/3, 26-A/11, 27-A/10, 28-A/4.

Ebū Ṭāhir: 7-B/13, 8-B/5-7.

Ebū Ūmāme‘il-Bāhīlī (Ebū Ūmāme):
16-A/9, 22-A derkenar/2, 23-B derkenar, 31-A derkenar

Ebu‘s-Su‘ūd: 2-B/1.

El-Kehf Sūresi: 25-A derkenar/2, 32-B derkenar.

Enes bin Mālik (Enes Hāzretleri): 6-B/6, 15-B/13, 20-A/10, 21-A/8, 29-B/3, 30-A/10, 32-A derkenar, 36-A/7, 36-A derkenar/2, 37-B/5, 37-A/10, 39-B/11.

Esmā binti Zeyd: 16-B/12.

Esmā‘-i Allāh (Esmā‘-i Ḥūsna): 14-B derkenar/1, 14-A derkenar/1.

-F-

Faḥr-i ‘Ālem (Faḥru‘l-Enbiyā, Faḥr-i Cihān): 5-A/13, 16-B/5, 18-B derkenar/3, 18-A derkenar/1, 21-A/3, 22-A derkenar/2, 29-B/4, 29-A derkenar/2, 30-A derkenar, 30-A/11, 31-B/12, 32-A/8, 32-A derkenar, 39-B/12.

Fārisī: 14-B/8.

Fāṭmā Hāzretleri (Fāṭmā): 24-A/12, 25-B/4.

Fātiḥā: 13-B/1, 13-B derkenar, 14-A derkenar/3, 20-B/7-8, 20-B derkenar/3, 23-A derkenar, 30-B/4, 33-B/10, 34-B/8-10, 35-B derkenar/1, 35-A/5, 36-B/4, 38-A/6-13, 38-B derkenar/2, 39-B/4, 39-A/1-9, 40-B/5, 40-A/7-8-13.

Fātiḥātü'l-Kitāb: 14-A derkenar/3

Firdevs: 39-B/9.

-Ḥ-

Ḥaḳ Te'ālā (Ḥaḳ Sübhānehü ve Te'ālā, Ḥazret-i Ḥaḳ Celle 'Alā): 4-A derkenar/2-3, 5-A/2-7-10, 7-B/2-9, 7-A/9, 8-B/10-11, 8-A/11, 8-A derkenar, 9-B/9-13, 9-A/9-10-12, 9-A derkenar/2, 10-B/2, 10-A/2, 10-A derkenar/1, 11-B/8, 11-B derkenar/3-4-5, 11-A/12, 11-A derkenar/1, 12-B derkenar, 14-B/9, 14-B derkenar/1-2, 15-A/9, 15-B derkenar/1, 22-A derkenar/2, 23-B/9, 23-B derkenar, 24-B/10, 24-A/5, 25-B derkenar/3, 25-A derkenar/2, 27-A/4, 28-B derkenar/1-3, 28-B/6, 29-A/13, 29-A derkenar/2, 30-B/9-12, 32-B/11-12, 33-B/5, 33-A/4-12, 36-A/11, 37-B/12, 38-A/7-13, 39-B/8, 39-A/6-10, 40-B/6, 40-A/5.

Ḥākim Müsned : 15-A derkenar/3.

Ḥākim Müstedrek : 13-A derkenar, 15-A derkenar/3, 16-A derkenar.

Ḥasan Ḥazretleri : 38-B/11.

Ḥazret-i 'Alī ('Alī, İmām 'Alī, İmām 'Alī Ḥazretleri): 3-A/4, 4-B/1, 21-A/11-13, 24-A/11, 25-B/8, 25-B derkenar/1, 28-A/10, 30-B/1.

Ḥazret-i Ḥafşā : 28-A/1.

Ḥazret-i Resül (Ḥazret-i Resülullāh, Resülullāh, Ḥazret-i Risālet): 2-A

derkenar/1-2, 4-A/1, 10-B/9-13, 10-A derkenar/2, 11-B derkenar/5, 11-A derkenar/3, 12-B/6, 12-B derkenar, 13-A/12, 13-A derkenar, 14-A/6-10, 14-A derkenar/2, 15-A/1-8-12, 16-B/9-13, 16-A/5-7-11, 17-B/3-12, 17-A/6-8, 18-B/2-6, 18-A/2, 19-A derkenar, 20-A/11, 20-A derkenar/2, 21-B/2-6, 21-A/9, 21-A derkenar/2, 22-B/4-9, 22-A/2-11, 22-A derkenar/1-2, 23-A/5, 24-B/7, 24-A/1-8-13, 24-A derkenar/1, 25-B/10, 25-B derkenar/3, 25-A/3-8-10-11, 26-B/2-10, 26-B derkenar/2, 26-A/6-12, 27-B/7, 27-B derkenar, 27-A/6-11, 27-A derkenar/2, 28-B/2-12, 28-B derkenar/1-2-3, 28-A/2-6-11, 29-A/8, 30-A derkenar, 30-B/2, 30-A/7, 31-B/4, 31-A/3-8-13, 32-B/1-10, 32-B derkenar, 32-A/4, 33-B/1-8, 34-B/1, 35-B/4, 35-B derkenar/1, 35-A/13, 36-B/3, 36-A/1-8, 36-A derkenar/2, 37-B/2-6, 37-A/4-11, 38-B/3-10, 38-A/4-11, 39-A/6, 40-B/3, 40-A/1-10, 41-B/3.

Ḥüseyin Ḥazretleri: 38-B/11.

-İ-

'İbrānī: 14-B/8.

-İ-

İbrāhīm Ḥazretleri: 30-A/1.

İbn-i 'Abbās (İbn-i 'Abbās Ḥazretleri, İmām 'Abbās): 17-A/5-11, 21-A/2, 24-

B/13, 28-B/1, 30-A derkenar, 33-B/7, 35-A/11, 38-B/9.

İbn-i 'İyān : 17-B derkenar/1.

İbn-i Hıbbān : 10-B derkenar/2, 16-B derkenar/1.

İbn-i Keşir : 25-A derkenar/2.

İbnü's-Senīmā (İbnü's-Senīme): 22-B derkenar/2, 24-B derkenar/1-2, 28-B derkenar/1, 28-A derkenar/1, 29-B derkenar/1.

İhyā'ü'l-'Ulūmi'd-Din: 40-A derkenar/2.

İmām Ebī 'Avāne: 16-B derkenar/1.

İmām Ebu'l-Hasan (İmām Ebu'l-Hasan Hōrāsānī): 15-B derkenar/2, 20-B derkenar/4, 31-A derkenar.

İmām Ebu'l-Hasan Kazvinī: 20-B derkenar/4.

İmām-ı Gāzālī: 9-A/11.

İmām-ı Hākīm: 31-B/7.

İmām Muhammed Sīrīn: 26-B derkenar/1.

İmām Nevevī Hāzretleri: 25-A derkenar/1.

İmām Şevābī: 20-A derkenar/1.

İmām Şāfi'ī: 7-A derkenar.

İmām Şāzeli: 15-B derkenar/2.

İmām Ṭāberānī (Ṭāberānī Hāzretleri): 17-B/11, 17-B derkenar/3, 17-A derkenar/2, 18-B derkenar/4.

İmām Yāfi'ī: 15-A derkenar/2.

İmām Zübeyir: 25-A derkenar/2.

İshāq Hāzretleri: 30-A/2.

İslām: 13-B/7.

İsmā'il Hāzretleri (İsmā'il Peygāmbere): 30-A/2, 40-A derkenar/1.

İsm-i A'zam: 4-A/9, 7-B/8, 14-B/2, 14-B derkenar/2, 14-A derkenar/1, 15-B/4-11, 15-B derkenar/1, 15-A/9-13, 16-B/11, 16-A/1, 17-A/12.

İsm-i Şerīf: 15-B derkenar/1.

İsrāfīl: 40-A derkenar/1.

-K-

Kelāmu'l-lāh: 14-B derkenar/2.

Kelām-ı Qādīm: 14-A derkenar/3.

-K-

Karamāta : 7-B/11.

Karmaṭī : 7-B/13.

Kadir Gicesi : 5-B/8, 12-B/12, 31-B/9, 32-B/2.

Kur'an : 12-A/10, 13-B/3, 14-B derkenar/2, 32-B derkenar, 34-B/2.

Kuvvetü'l-Qulüb: 40-A derkenar/2.

-L-

Lafzatu'l-lāh: 14-A derkenar/1.

-M-

Ma'kıl bin Yesār: 23-B/5.

Maqāme'l-Mahmūd: 14-A derkenar/2.

Menāfi'u'l-Kur'an: 7-A derkenar.

Mişkātü'l-Envār: 31-A derkenar.

Mu'āviye: 18-B/5, 25-B derkenar/1.

Mu'āz Hāzretleri: 16-A/3, 17-B/2, 17-B derkenar/2, 28-B derkenar/3.

Mu'cem-i Kebîr: 17-B derkenar/3, 18-B derkenar/4.

Muhammed: 2-A/7, 7-A/13, 14-A derkenar/2, 15-A/6, 15-B derkenar/1, 18-B derkenar/3, 19-A/9.

Müsâ: 11-B derkenar/5.

Mu'ım bin El-Mağdüm: 19-A derkenar.

Mü'min/Mü'mine: 2-B/8, 10-A/10-11, 15-B derkenar/2, 18-A derkenar/1, 37-A/5-6.

Müselmân: 13-B/8, 13-B derkenar, 16-B/2, 29-B/5-9, 32-B/12, 36-A/9, 37-B/3, 38-B/4.

Müslim/Müslimîn: 2-B/7, 12-A/12, 30-A/12.

Müsnedü'l-Bezzâr: 10-B derkenar/2, 15-A derkenar/3.

-N-

Nesâi: 4-B derkenar.

Nüh Peygâmbere: 37-B/12.

-O-

'Osmân bin Ebi'l-'Âş: 22-A/1.

'Osmân bin 'Affân Hâzretleri (Hâzret-i 'Osmân, 'Osmân): 3-A/4, 22-A/10, 22-A derkenar/1.

-Ö-

'Ömer: 3-A/4, 26-A derkenar/2.

'Ömer bin Ebî Seleme: 27-A derkenar/2.

'Ömer bin Şu'ayb ('Ömer vebnü Şu'ayb): 26-A/4, 38-B/2.

-R-

Rab: 2-A derkenar/2, 2-A/10, 5-A/6, 7-A/12, 8-A/5, 9-B/13, 10-B derkenar/1, 14-B derkenar/1, 14-A derkenar/2, 15-B derkenar/2, 17-A/13, 18-B/3, 18-B derkenar/2-3, 19-A/9, 20-B derkenar/3, 20-A/5-6-7, 20-A derkenar/2, 21-A/6-7, 21-B derkenar, 22-B/12, 22-B derkenar/1, 23-A/12-13, 24-B/5-10, 24-A/10, 25-B derkenar/2, 25-A derkenar/2, 27-B/2, 30-B/5-6, 31-A/1, 33-B/4-11, 35-B/10-11, 35-B derkenar/1-2, 36-A/6, 37-B/13, 37-A derkenar, 39-B/6, 41-B/1.

Ramażan: 12-B/13, 31-A derkenar.

Receb: 12-B/10.

-S-

Sa'id bin Hâkîm: 30-A/6.

Sa'id bin Vaqqâs: 15-A/11.

Sûre-i Bakara : 22-B/6, 25-B/13.

Sûre-i İhlâş : 14-B derkenar/2.

Sûre-i Yûsuf : 8-B derkenar

Sünen-i Ebi Dâvûd (Ebü Dâvûd, İmâm Dâvûd): 15-A derkenar/1, 22-A derkenar/1, 28-A derkenar/2-3, 29-B derkenar/2.

Süryânî: 14-B/8.

-Ş-

Şâhib bin 'İbâd : 3-B derkenar.

Şâhîh-i Buḥârî (Buḥârî, İmâm Buḥârî): 4-B derkenar, 17-A derkenar/1, 18-B

derkenar/1, 18-A derkenar/2, 21-A
derkenar/1-3, 22-B derkenar/4, 24-A
derkenar/2, 25-A derkenar/1, 26-A
derkenar/1, 27-A derkenar/1-2.

Şahih-i Müslim (İmām-ı Müslim): 4-B
derkenar, 21-A derkenar/1-3, 22-B
derkenar/4, 24-A derkenar/2, 25-A
derkenar/1, 27-A derkenar/1-2.

**Şahih-i Tirmizî (Tirmizî, İmām-ı
Tirmizî):** 4-B derkenar, 16-B
derkenar/2, 27-A derkenar/1, 36-A
derkenar/1.

Sıffin Gicesi: 25-B derkenar/1.

-Ş-

Sevbân Hâzretleri: 20-A derkenar/2.

-Ş-

Şir‘atü’l-İslâm: 36-B derkenar, 40-A
derkenar/1-2.

Şa‘bân: 12-B/11.

-T-

Ṭalha bin ‘Abdullâh: 31-B/11.

-T-

Türkî: 4-A/2.

-‘U-

**‘Ubâde bin Şâmit (‘Ubâde bin Şâmit
Hâzretleri):** 18-B/13, 26-B/1.

-Ü-

Ümmü’l-Ḳur‘ân: 14-A derkenar/3.

-Y-

Yûnus Peygâmbere: 15-A/13.

-Z-

Zeyd bin Şâbit: 26-B/9.

KAYNAKÇA

- AKALIN Mehmet; *Tarihî Türk Şiveleri*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: 73, Seri: IV, Sayı: A.21, İlaveli 2. Baskı, Ankara – 1988.
- ALKAYA Ercan; *Sibirya Tatar Türkçesi*, Turkish Studies Yayınları, Ankara – 2008.
- ALKAYIŞ M. Fatih; *Hāverān-nāme (İnceleme, Metin, Sözlük, Tıpkıbasım)*, Kesit Yayınları, İstanbul – 2013.
- ARAT Reşit Rahmeti; “Türkçede e/i Meselesine Dair”, Makaleler I, Hazırlayan: Osman Fikri Sertkaya, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara – 1987.
- AYVERDİ İlhan; *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Yayınları, 3. Baskı, İstanbul – 2008.
- BAYRAKTAR Nesrin; *Türkçede Fiilimsiler*, TDK Yayınları, Ankara – 2004.
- BURAN Ahmet; *Anadolu Ağzlarında İsim Çekim (Hal) Ekleri*, Türk Dil Kurumu Yay. Ankara – 1996.
- COŞAR Asiye Mevhibe; “Eski Anadolu Türkçesi Üzerinde Düşünce ve Yorumlar”, *Turkish Studies*, Volume 5/1 Winter – 2010 (246-262).
- DANIŞMEND İ. Hami; *Osmanlı Devlet Erkânı*, Türkiye Yayınevi, İstanbul – 1971.
- DEMİR Abdullah; *Amasya Bayezid, Çorum Hasan Paşa ve İskilip Halk Kütüphanelerinde Bulunan Ebussuud Efendiye Ait Eserler*, “e-akademi” Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, Sayı: 45, Kasım – 2006.

DENY Jean; *Türk Dili Gramerinin Temel Kuralları (Türkiye Türkçesi)*, Çeviren: Oytun ŞAHİN, TDK Yayınları, Ankara – 2000.

Derleme Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara – 1979.

DEVELİ Hayati; “Eski Türkiye Türkçesi Ağızlarının Sınıflandırılması”, *Turkish Studies*, Volüme 3/3 Spring – 2008 (212-230).

----- ; *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmesi ve Uyumlar*, TDK Yayınları, Ankara – 1995a.

DEVELLİOĞLU Ferit; *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, 22. Baskı, Ankara – 2005.

DİLÇİN Cem; *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara – 1983.

DUMAN Musa; “Klasik Osmanlı Türkçesi Döneminde i/e Meselesine Dair”, *Makaleler*, Kesit Yayınları, İstanbul – 2008 (41-74).

DÜZDAĞ M. Ertuğrul; *Şeyhülislam Ebussuud Efendi Fetvaları Işığında XVI. Asır Türk Hayatı*, Enderun Kitabevi, İstanbul – 1972.

DOĞAN D. Mehmet; *Büyük Türkçe Sözlük*, İz Yayıncılık, 11. Baskı, Ekim - 1996.

ERGİN Muharrem; *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yayınevi, İstanbul – 2005.

GABAİN A. Von; *Eski Türkçenin Grameri*, Çeviren: Mehmet Akalın, Ankara – 1998.

GÜLSEVİN Gürer; *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, TDK Yayınları, Ankara – 1997.

- KANAR Mehmet; *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, Say Yayınları, İstanbul – 2011.
- KARAHAN Leyla; “Eski Anadolu Türkçesinin Kuruluşunda Yazı Dili-Ağız İlişkisi”, *Turkish Studies*, Volume 1/1 Summer – 2006 (1-12).
- KORKMAZ Zeynep; *Grammer Terimleri Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara – 2007.
- ÖZÇELİK Sadettin; *Eski Türkçe (Kök Türkçe) Metinler- Ders Notları*, Bizim Büro Basımevi Yayın-Dağıtım, Ankara – 2010.
- ÖZKAN Mustafa, ESİN Osman, TÖREN Hatice; *Yüksek Öğretimde Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Filiz Kitabevi, İstanbul – 2001.
- TİMURTAŞ Faruk K. ; *Osmanlı Türkçesi Grameri III*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 2558’den Yeni Baskı, 11. Baskı, Alfa Basım Yayın Dağıtım, İstanbul – 2005.
- Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*, TDK Yayınları, 10. Baskı, Ankara – 2005.
- Türk Dil Kurumu, *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, VI Cilt, TDK Yayınları, Ankara – 2009.
- Türk Dil Kurumu, *Yazım Kılavuzu*, TDK Yayınları, Ankara – 2012.
- YAVUZ Serdar; *Cerrāh-nāme (İnceleme – Metin – Dizin – Tıpkıbasım)*, Kesit Yayınları, İstanbul – 2013.
- ; *Türkiye Türkçesi Ağzlarında Bağlaçlar*, Manas Yayıncılık, Ekim – 2013.

TIPKIBASIM

100-100

I

100-100

A

السياسة والجمهوريات التي لا يمكن
 قواعدها المذمومة والاسلام مهتديا بها العفة
 والرفق بغير الاهتمام بربوبية كبريائه
 عموده ولوم معرفته عنانها ليست
 نام سقطت اعني به القاذورات التي
 صاحب الفضل والاحسان حضرت علي
 ينال هذه صفات ابايها وطاوعه
 عن ما ورد في خصوصا انواع
 انعام واحسان مستغرق واصناف كرام
 انتماء الى ربك بغير كبرياء
 بغير خدعة المبرم كما ان
 اي دل على كبره خورده حسن له الم
 والابكار واناء السيل واخراف

السياسة والجمهوريات التي لا يمكن
 قواعدها المذمومة والاسلام مهتديا بها العفة
 والرفق بغير الاهتمام بربوبية كبريائه
 عموده ولوم معرفته عنانها ليست
 نام سقطت اعني به القاذورات التي
 صاحب الفضل والاحسان حضرت علي
 ينال هذه صفات ابايها وطاوعه
 عن ما ورد في خصوصا انواع
 انعام واحسان مستغرق واصناف كرام
 انتماء الى ربك بغير كبرياء
 بغير خدعة المبرم كما ان
 اي دل على كبره خورده حسن له الم
 والابكار واناء السيل واخراف

3

وقضا، حقوق نجات رسالت بناء اواب
 عقل وسداد وانهايب فكر ورشاد كعقوب
 سادت كذاك وجودي سبب صانع عالم
 وبقا سبب وجوب انتظام حوالاوم وتديروا بعث
 دوام شع ومليت وراي مقتضاي قيام ملك
 دولت ورياستي رافع اعلام دين وسياستي
 اعمال مقتضين بولده التي دعاه خوراه بالملك
 كما فدانام وجملة نواسم وعولم اورزبنة فرض
 عيني لازم الاذوعين فرض واجب اقتضاي
 اولور وبوزمانه ولي همتم و صواب سعادت
 اصلها انما ان صاحب قران صاحب ازنا انكا
 وارث مناصيب الاعاظم محظوظ بالانفضال
 غلاله على اهلها ناظر صانع الملك والير

السياسة والجمهوريات التي لا يمكن
 قواعدها المذمومة والاسلام مهتديا بها العفة
 والرفق بغير الاهتمام بربوبية كبريائه
 عموده ولوم معرفته عنانها ليست
 نام سقطت اعني به القاذورات التي
 صاحب الفضل والاحسان حضرت علي
 ينال هذه صفات ابايها وطاوعه
 عن ما ورد في خصوصا انواع
 انعام واحسان مستغرق واصناف كرام
 انتماء الى ربك بغير كبرياء
 بغير خدعة المبرم كما ان
 اي دل على كبره خورده حسن له الم
 والابكار واناء السيل واخراف

B

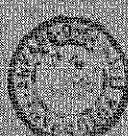

A

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
اللهم صل على محمد
وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية
اللهم صل على محمد
وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية
اللهم صل على محمد
وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية

رسول الله صلى الله عليه وسلم في روايته
الذكر ان اقتضوا ابدانهم شطرا في تركه
ترجمه ابدانهم که اوقات دعا و عبادت و اولاد
مصالح و نجات من فتن قسطنطنيه و صوفی علی
التقیبال اولاد و بوند بر منتهیه و بدعیای
ذکر اول نور ستمه حالت فریبند و
فضیلت از نده و شرط از نده و اوقات قبوله
و دعای قبول اولاد و نده و عبادت قبول
بیانند در باب اول هم عظمت و ادعیه
مستجاب ده و سر مراد ایچون اوقیان حق
دعای از بیانند در باب اول هم سزده و قرآن
و بکدر اینک و خوف و شکر و خسته قدر
و غیر و غصه ده اوقیان ایچون از کسیر الله

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
اللهم صل على محمد
وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية
اللهم صل على محمد
وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية
اللهم صل على محمد
وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية

B

اول ذات برکرم و حضرت عالی هم ایچون
از دیار بحر و دولت و امتیاز قدر و رفعت
و انتظام امور و حیا و قیام حضرت ذات علیک
سندنامه و مستحکم و مستقام و مبروم اولاد
صروف روزگار در بحر و سوس و مامونست
و طوارق الام و کاکار در بحر و زو و مصونست
اولا سنده دعوات صاد قانده دولم و قنق
خاصه اذ قیام این و وب بوشنا ده بر دعا
نامه جمع ابدان احادیث جمیعده دن و روایات
صریحه دن و احساب معتقوله دن ادعیه
عجز به جامع و هر مراد ایچون دعا و تقصد محمد
انما هان و صحابه و تابعین و شیخ متفقه از
رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرت

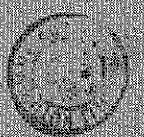
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
اللهم صل على محمد
وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية
اللهم صل على محمد
وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية
اللهم صل على محمد
وعلى آل محمد
الذين هم خير البرية

در این عالم را از اسرار عالمی که در عالمی است که در عالمی است
 بود که او در زینده می که در عالمی است که در عالمی است
 در عالمی است که در عالمی است که در عالمی است که در عالمی است
 قلند رو بود یعنی در این است که در این است که در این است
 و حدیث شریف ایله همین و حکایات شیخ
 ایله روشتن در این است که در این است که در این است
 ادعوی استغیاب کم بودند حق تعالی قولتونه
 بیورد که در این است که در این است که در این است
 ایدهم بودند معلوم اولدی که در این است که در این است
 ایچون سبب تقدیر اولمش در این است که در این است
 تعالی اولت او قوم ماسته امر ایله در این است که در این است
 بیخی لاره بر میکی که انصاف حق تعالی قولتونه
 شریف بود که در این است که در این است که در این است

در این است که در این است که در این است که در این است
 و او با نیت او قیاسی عالمی است که در این است که در این است
 باب در این است که در این است که در این است که در این است
 صورتیست که در این است که در این است که در این است
 او قیاسی در عالمی است که در این است که در این است که در این است
 نفس و معانی و اعمال و عیال و صفتی ایچون
 او قیاسی در عالمی است که در این است که در این است که در این است
 اورجه و برآمدن و قدر کجه سندن و عرف
 کونته او قیاسی در عالمی است که در این است که در این است که در این است
 سیاح صلات مخصوصه و دعوات مخصوصه
 نیک میاسته در اوله ولی التوفیق و قسم
 العین و التوفیق سندن که در این است که در این است که در این است
 اینیای و مرسیای و اتقاق اولیا و صالحین

دلگوشی لبندی کا ایک رکعت نماز قاضی دعای
 ایمن تابدن مسکن شہرستان بلالہ دیدی طریاف
 اجمارت ویدی اول دعای اہمیت الویہ ایک
 رکعت نماز قضاہ علامت مضکن الی فالدررب
 بحر ما او بودی یاود و یاود و یاود و یاود
 یاذا الفکر لیلک یا اےیددی یا اےیددی یا اقف علی
 یا کبریا کسبیاک یونوس و سہبک الہدی نکلا ارکاد
 عزیزک و بختیک الہدی فکری ما علی سبع
 خلفات و بر ختیاک الہی و سبقت کل شیء لا الہ
 الا انت یا اھلبیت اھلبی یا عیاشیا انا شفیق
 بوی او سکن او فودی تمام ایدینجہ بر نالو
 کلدی اللہ نور و دی بر حیمی و ارار اولو
 حرمہ ایلہ صابو رب اولدودی یا مد مضکن اولد

یا اےیددی یا اےیددی یا اقف علی
 یا کبریا کسبیاک یونوس و سہبک الہدی نکلا ارکاد
 عزیزک و بختیک الہدی فکری ما علی سبع
 خلفات و بر ختیاک الہی و سبقت کل شیء لا الہ
 الا انت یا اھلبیت اھلبی یا عیاشیا انا شفیق
 بوی او سکن او فودی تمام ایدینجہ بر نالو
 کلدی اللہ نور و دی بر حیمی و ارار اولو
 حرمہ ایلہ صابو رب اولدودی یا مد مضکن اولد

ایشغ صدمہ لر کدی و المہا بضع نماز اول و کسا
 دیز انا اول کیشند و کما کم یزل یخشد صبحی یغنی
 نماید ایلر اتق و عا فالجوز الیر نازل اولشوخت
 دفع ایدر و دعی سوز نازل اولسا بی دفع اولد
 و بئہ آیات واحادیش وارد و رکع بانہ
 سلف جو قدر رکعت است انس ن مالک رفیق
 عند روات ایدکہ رکع کسندہ الکرور غر جہ
 انصاف بر کون فوفش لکی رسوا رکعب
 الوز ربہ صوم ایلا صیح سبحانی اولد
 کند و بی اولد رکعت اول کسندہ ایلا
 بی بید اولد بر سن سبحان اول اولد
 بلی بلی اولد بر سن قول قدر تصدع ایلا رک
 عقید اولد دی لبندی بن سخی اولد بر دم رک

ایله ای اوکی که کن سوب سولیدی افاق زوجه
 غافل سوز سوزیل م غایتله اجتوب البتاه
 بخا اولدی م دیویان ایله ای انه مضکن اسر
 ایله ای چه غافلور زندانه قودور که یاریت
 چنار سب سیاست ایله که کوردهم که زندان
 اینجه بر افرسور وارونک کان دن او قور
 بر زان خندم واقعه ده م کسه بکا کلون
 ایته ای کو بو ورطه دن قور تلق استوسک
 حق غفالی بر سر بر حال یازب بو صور یالین
 بر ق نیایتمه نه یازیم بلیم اول ایله یی ورم
 باد بلیم لقه الرض الرض من العید الذلیل
 اولی انقنی انخلیل ریب انی سخی انقر وانست
 اولم اول انجین انله یی حق کاکیشتم

باز اینجه بر افرسور وارونک کان دن او قور
 ایله ای کو بو ورطه دن قور تلق استوسک
 حق غفالی بر سر بر حال یازب بو صور یالین
 بر ق نیایتمه نه یازیم بلیم اول ایله یی ورم
 باد بلیم لقه الرض الرض من العید الذلیل
 اولی انقنی انخلیل ریب انی سخی انقر وانست
 اولم اول انجین انله یی حق کاکیشتم

کسه ایله ای بر ایکی بنانک فرشته زنده
 حق غفالی بنی سکا کونده ای ها کسن عایت
 اولوق باشلا دیلر که رله یی اولدی ایله
 بر طه نه اولدی دیر لکچی کرافض سنانک
 قیوری جلدی وحق کرافض سیر ان علی
 انستایم بن نازل اولدی وایله یی بر سر سنک
 یکیم قور تاردر بن اختیار انام بو خدمتی کورب
 سخی قور تاردم بو بو سنک او قور وغان سنک
 انخلدر هر که یکم بود عابده ایله ایله وقت سخی
 لفظ انی شدند و قور تاردر سنک بر الواعظ
 کدی روی رحمة الله علیه سکا یی ایدر که قران
 باد شاهلری زیم ولایتک باد شاهلری اولدی
 اولده و غازی زانده اولوط مر قری علی بنج لسه

A

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
اللهم صل على محمد
وعلى آله الطيبين الطاهرين
الذين هم خير البرية
اللهم صل على محمد
وعلى آله الطيبين الطاهرين
الذين هم خير البرية

اللهم صل على محمد
وعلى آله الطيبين الطاهرين
الذين هم خير البرية
اللهم صل على محمد
وعلى آله الطيبين الطاهرين
الذين هم خير البرية

ادعوا في استجابتكم ان الله يثبت لكم ثوابكم
بما اذنيكم في صلواته على محمد وآله الطيبين
الطاهرين
تخصير يورثكم بكونه دعوات من صلواته
وانتم معلوم اوله ذلك دعوا اوله صلوات اوله
مازطلقوا روح طوبى في ايله اوله وقتا جند
الوقتي افضل اوله انما بعضي شايع ويستار كه
مسلطت ايحون دعوا او قوميب ذكر الله ويحمد
عزيرى دعواته مشغول اوله افضله در بر دعوا
او قتل حق تعالى كقدرته نوعا معارضه
وارد روي طيبوب قضايه تسليم ايلك حق
تعالى نوب رويه قابل اوله در اتم عزايه
مضرتا ريه سوالا ليلتلكه حق انزله مر
لنه فقديرا ليلتلكه رايه اوله دعوا قومونك

9

B

معه قوسى ايوف بولدى اندي كبريت بر قوس
دخلى ايوف بولدى شهره و جنوب اونه كند
ويجلى اصل عقله و طبات فايده سنى انكار
ايله كرسنه بر قد رسك ان اوله انور يا لله
انما من ايلع رضوان الله تعالى عليه جميعا
بوسله ده اخذ اوله ليلتلكه ذكر كرسنه
بر هي و يا خود رسته دن قور قيسى اوله
اول كرسنه مسلطت ايحون دعوا و حق افضله
بوخسه حق تعالى كقدرته مع ايله افضله
مشايخك اوله روى بونك و در ريه دن كدعا
اوله افضله را اوله اذرع اوله م مسلطت
و هم صلوات حاصل اوله در بر دعوا اوله كند
عين صلواته كرسنه ايوف و قال ذكر

عبد و سلم بود که گفتی حق اگر نمی آید علی الله انما
 یعنی حق عالمی در عالم سوگند و پند بود و حق
 بود که می آید لکن الله یضرب علیه و رزقاً
 یعنی می آید و الله یضرب علیه و بر او کی صدمت
 مع انهم یعرفون معنی هر که که با افعالیه دعای
 اوقیه با افعالیه که استند بود و در خصوص اینکه
 لا یفرقوا فی الدعاء فانه انما یکون مع الدعاء استند
 یعنی دعای دعا بر لفظ افعالیه و انقضای کسبه
 ایله هادک و لکن یعنی سوگند که الدعاء صالح
 المؤمن و عباد الله و یورث التوفیق و الاصل
 یعنی دعای مؤمنان و لکن کسبه نکت بر ائمه و یورث
 استاد است طایع ائمه و سما ایله ارضت مؤمن
 هر ائمه بر سر استاد با و بوند که ذکر او است

نه فایده سی و اولی و یورثند شود بیاید بیرون است که
 اگر چه حق بخشا مرسته تقدیر الهی است و اما
 هر چند اینچون و هر را با اینچون سبب علی الله
 و ایضا به سببانه بفانند که بخور و عیادت
 بختند و انشی از بختند سبب ایله و کی یکی
 و دعای حق صفت بختند سبب ایله و اولیه
 سه تقدیر در بختند خارج و کلدر در بختند
 و دعای تقدیر و تقدیر کم بختند ایله بیان
 او استند و دعای حضرت رسول الله صلی الله
 علیه و سلم بود که الدعاء هو الحیاده
 و یومعیندن نماز تقدیر دعا اطاعت ابدزل
 اما اصطلاحاً الدعاء یاوار حق تقدیر و یومعین
 ظاهر در دعای ائمه حضرت رسول الله صلی الله

عبد و سلم بود که گفتی حق اگر نمی آید علی الله انما
 یعنی حق عالمی در عالم سوگند و پند بود و حق
 بود که می آید لکن الله یضرب علیه و رزقاً
 یعنی می آید و الله یضرب علیه و بر او کی صدمت
 مع انهم یعرفون معنی هر که که با افعالیه دعای
 اوقیه با افعالیه که استند بود و در خصوص اینکه
 لا یفرقوا فی الدعاء فانه انما یکون مع الدعاء استند
 یعنی دعای دعا بر لفظ افعالیه و انقضای کسبه
 ایله هادک و لکن یعنی سوگند که الدعاء صالح
 المؤمن و عباد الله و یورث التوفیق و الاصل
 یعنی دعای مؤمنان و لکن کسبه نکت بر ائمه و یورث
 استاد است طایع ائمه و سما ایله ارضت مؤمن
 هر ائمه بر سر استاد با و بوند که ذکر او است

A

عبد و سلم بود که گفتی حق اگر نمی آید علی الله انما
 یعنی حق عالمی در عالم سوگند و پند بود و حق
 بود که می آید لکن الله یضرب علیه و رزقاً
 یعنی می آید و الله یضرب علیه و بر او کی صدمت
 مع انهم یعرفون معنی هر که که با افعالیه دعای
 اوقیه با افعالیه که استند بود و در خصوص اینکه
 لا یفرقوا فی الدعاء فانه انما یکون مع الدعاء استند
 یعنی دعای دعا بر لفظ افعالیه و انقضای کسبه
 ایله هادک و لکن یعنی سوگند که الدعاء صالح
 المؤمن و عباد الله و یورث التوفیق و الاصل
 یعنی دعای مؤمنان و لکن کسبه نکت بر ائمه و یورث
 استاد است طایع ائمه و سما ایله ارضت مؤمن
 هر ائمه بر سر استاد با و بوند که ذکر او است

A

از پیش بود که استعمال این دو مسلک تراوند و غرض
 اعتقاد از تزویج مراد است اصل اولی جمله ما الله اولاد
 بر پیش بود که از غرض وفاق و موافقت بود تا قلوبی
 شیخ در مضموع او زره اوله و صانعته و صولت و قوت
 جیه از آن که بود که از غری باک او لب ز فرزند
 و صوغان و صر سق تو قست و و و مقوله شده
 زود از غری یا غرض اوله و که از اجسه سی اولورسه
 مسوا لایله و صولت بودیه و تا رستی بود که
 دعا او قیاسی بر شها و یالت اوله یعنی نویسه
 اوله که از آن سلسله شد لیه که خاطر می مجموع اولو
 دعا او قیده مانع اولیه از آن سلسله بود که
 دعا او الله بر ایجه اوقیه و حق لیه بلوارک
 بلوارک اوقیه دعاات جهوله و نه دعاات اشتباهه

B
 بود که دعا او قیاسی است و اولی جمع کا صلا
 نویسه لایله که بود که دعا او اول صدق
 صبر یا خود بر خور این شلیب از پیش بود که
 اعتقاد از غرض بود و بصدق و نفاذ
 برله او قویه بود که کذوفه حضور
 حضور لایله یعنی بود که ایست لوب دیر
 اوستنه او تزویج استعمال فله لایله یعنی
 بود که دعاات اوله حق تعالی به صد و ثنا
 لایله و بیضیه صلوت و بر ایستی بود که
 دعاات از غری امین دین که کتبی بود که
 دعاات که از ایجه اوقیه حاصل کلام و وحدت
 اکون اولیه است یعنی بود که بر حال شده
 ایچون و یا خود بر اولش و پیش قضیه ایچون از
 ایچون و یا خود بر اولش و پیش قضیه ایچون از

این دعاها را در هر روز بخواند
 و در وقت حاجت بخواند
 و در وقت غم بخواند
 و در وقت شادی بخواند
 و در وقت غم بخواند
 و در وقت شادی بخواند

و کند زری و با یکی بر آمدن کجه زری و عرق کجسی
 و کند زری مخصوصا که جمعه گویند اول سال اغندا
 که خطیب خبر بوسندند آنکی را اسندند اول روز پنج
 وقتند تا غا ز تمام اول خطبه قنایت دعا بقول اولتور
 زمانه در و هر کجه تک تک آخری که تمجید و حق
 اولسه کرک و اتان و اقامت او قوز کرک مخصوصا
 که حق علی الصلوات و حق علی الصلوات دید و کرد
 حکم و شد نده اولن گسته باجهور دعا بقول
 اولاجوق زمانه در وقت ایلی سبیل الله زمانه در
 و هر نماز تک در پنجه و قرات قراند ضحک
 و هر صبح ده و خوش و س و قد و کی زمانه در و
 جماعت سلیمان برسد و جمع اولد و غاری و قات
 و انور با خدا و حق و قاتن و نماز ده امام چهار

اوله همان شود اولد که کند و سبیل الله و
 یا تداخی آینه اولن استخیر بود که دعا اولیفته
 مشغول اولد قاصص کرک بنامه اولیفته سبیل الله
 بر مقدار کی او قوز بدهی تمام اولد بت و از کجه
 در الهی بود که ادعیه تا نوره ده ندر عین الله
 اولیفته سبیل الله رسولدن صلی الله علیه
 وسلم و یا خود سلف صالحین دن در و ابیت
 اولت الی منینه اولیفته اولن سبیل الله بود که دعا
 او قوز کرک الیزن بوز قوبه قاله در و دعا تمام
 اولیفته بوز نه سور اولن سبیل الله مبارک
 رسول اولن کجه سبیل الله مبارک شعاع تک ضحکی
 کجسی و اولن کجه تک کند زری و قد کرکجسی
 و اولن کند زری و مبارک رمضان کجه کجسی

در نماز اولن کجه
 در نماز اولن کجه
 در نماز اولن کجه
 در نماز اولن کجه
 در نماز اولن کجه

فانما او قلوب ولا انشا لقریب وکی زمانه
مباحی سحران اولیاد لسیب اندی و امام
عاد و مظلوم اول کتسه و اصل قرآن اول
کتسه و ایا اکت دعای و غل خصوصه که
علیه است اولی حق خائنه قول اول نور و صالح
اولی کتسه و اناسی و اناسی از ران کتسه
منور نور به پیش و یا خود هموز اسامه کلتر
کتسه و بر مسلمان رساله سوری و یکر
دعا الیه البته دعا می سخیا اول نور شیر
و رکعت کتسه به احسان بلوب شکرانه
البسه اول احسان استیک به درگانا بشه
مشورنا و نور و خسته اول کتسه نیک دعای
غایتا مقبوله در تمامات قرآن مشایخ

صالحات رضوان الله تعالی علیه احسان
شوبه بیرون یکد فخر عا او قیاس کتسه دعا
اجتناب این و یا خود دعا در نفس کن اعتبار
مغش کلک و یا خود اچلود و شسه و یا
اغریسه و یا اغریسه و یا اعتقاد سنده
دو شسه و یا درسه و یا قرب و یا اوسطه
و یا خود راحت و لب بولنا لشدن خشنکی
خت بولسه الجنا اول کتسه نیک دعا
قبول اولش اول نور بولنا کبی علامتی کر خیار
بار کتسه به جوق شکر بلوب آنه نور فوا کت
بیشی نیم انشا تجارت دیلت کتسه در فخر
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم بیوردی که
چنین بر کوز دعا او هر سه ده کوکلان بلوا کتسه

فانما او قلوب ولا انشا لقریب وکی زمانه
مباحی سحران اولیاد لسیب اندی و امام
عاد و مظلوم اول کتسه و اصل قرآن اول
کتسه و ایا اکت دعای و غل خصوصه که
علیه است اولی حق خائنه قول اول نور و صالح
اولی کتسه و اناسی و اناسی از ران کتسه
منور نور به پیش و یا خود هموز اسامه کلتر
کتسه و بر مسلمان رساله سوری و یکر
دعا الیه البته دعا می سخیا اول نور شیر
و رکعت کتسه به احسان بلوب شکرانه
البسه اول احسان استیک به درگانا بشه
مشورنا و نور و خسته اول کتسه نیک دعای
غایتا مقبوله در تمامات قرآن مشایخ

A

بورد با که با رفاقت نامش در صلواتی نهایت سبزه
 یکی و طاعتش از طاعتش از کسی مخصوص با امانت الهی که کند
 و صومیه که کند و ناله آن سالک عصاره و در ج
 افکند از ایام اولسه و نور و اوقین کند که کو یک
 جمیع اسرار او نشیند و بیستی بر تو بر پور یک
 بوم از راه اسم او روز سه رات اما حضرت رسول الله
 صلی الله علیه وسلم بر تو خطبه لطیفه را بیاورد
 بودی که دید مخصوص اولاد و شیون زو این خاک
 در حجابی روزی در و اولاد در اولسه
 امانت در وجه و وسیله در که حضرت رسول
 الله صلی الله علیه وسلم حضرت محمد مخصوصه
 و روح اسرارک هر بری بر در وجه بار شده در اوله
 اولسه کند و مخصوص اولاد در وجه ناست

در صلواتی نهایت سبزه
 یکی و طاعتش از طاعتش از کسی مخصوص با امانت الهی که کند
 و صومیه که کند و ناله آن سالک عصاره و در ج
 افکند از ایام اولسه و نور و اوقین کند که کو یک
 جمیع اسرار او نشیند و بیستی بر تو بر پور یک
 بوم از راه اسم او روز سه رات اما حضرت رسول الله
 صلی الله علیه وسلم بر تو خطبه لطیفه را بیاورد
 بودی که دید مخصوص اولاد و شیون زو این خاک
 در حجابی روزی در و اولاد در اولسه
 امانت در وجه و وسیله در که حضرت رسول
 الله صلی الله علیه وسلم حضرت محمد مخصوصه
 و روح اسرارک هر بری بر در وجه بار شده در اوله
 اولسه کند و مخصوص اولاد در وجه ناست

14

B

حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرت محمد مخصوصه
 و روح اسرارک هر بری بر در وجه بار شده در اوله
 اولسه کند و مخصوص اولاد در وجه ناست
 حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرت محمد مخصوصه
 و روح اسرارک هر بری بر در وجه بار شده در اوله
 اولسه کند و مخصوص اولاد در وجه ناست
 حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرت محمد مخصوصه
 و روح اسرارک هر بری بر در وجه بار شده در اوله
 اولسه کند و مخصوص اولاد در وجه ناست
 حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرت محمد مخصوصه
 و روح اسرارک هر بری بر در وجه بار شده در اوله
 اولسه کند و مخصوص اولاد در وجه ناست
 حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرت محمد مخصوصه
 و روح اسرارک هر بری بر در وجه بار شده در اوله
 اولسه کند و مخصوص اولاد در وجه ناست

در صلواتی نهایت سبزه
 یکی و طاعتش از طاعتش از کسی مخصوص با امانت الهی که کند
 و صومیه که کند و ناله آن سالک عصاره و در ج
 افکند از ایام اولسه و نور و اوقین کند که کو یک
 جمیع اسرار او نشیند و بیستی بر تو بر پور یک
 بوم از راه اسم او روز سه رات اما حضرت رسول الله
 صلی الله علیه وسلم بر تو خطبه لطیفه را بیاورد
 بودی که دید مخصوص اولاد و شیون زو این خاک
 در حجابی روزی در و اولاد در اولسه
 امانت در وجه و وسیله در که حضرت رسول
 الله صلی الله علیه وسلم حضرت محمد مخصوصه
 و روح اسرارک هر بری بر در وجه بار شده در اوله
 اولسه کند و مخصوص اولاد در وجه ناست

بگویند حضرت رسول علیه السلام صحبه
 او روزی که بر کعبه کلدی نماز قلمی در وقت
 او قومی از آل کعبه ای آنست که آن کائنات الهی
 لا اله الا انت انت ان یاکتات و یاتسار
 یکدیگر التواتر و الا یضیاد الخاک و الا یزک
 یا یومیا یومیا الهیة کمال علیه علی و علی الخ
 و اقصی ما کنی بیه حتمک یا ارحم الراحمین
 حسن بنا رسول الله صلی الله علیه و سلم و بر
 بگویند حق اینست اسم اعظمی و خود یک بار
 ایامیار و صابیدن مرز استوار سه حاصل
 کنی در ایام سعد بن قاسم رضی الله عنه
 روایت قاضی که حضرت رسول الله صلی الله
 علیه و سلم کند و در یک اسم اعظم بفرموده

اسمی که در روزی که کعبه اظهار الیه
 و کرد و قاضی ایامیاری ایامی که خالق
 احصا الیوم و در وجه رتبه و اصل اوله
 انما یبارک اسم اعظم من قدا که تسکانه
 و عطف شانه بولف ان لغز اسرار الیه
 میدر بر حقه و کولیه لژیرو اینار خست
 اوله و عطف و مشایخ از است و انت لاف
 و افع اوله و در هر طایفه بر روایت اجتهاد
 اوله و کلامی بود که در ذکر اوله کرده
 اوله اوله بود روایت از جمله سنی و غیر
 کسند به بحالی اسم اعظم او فرس و فر
 بر اسم اعظم بر اینست اینند در آن که بر
 اسمی که در آن وقت که در روایت اوله که

این روایت از کعبه کلدی
 در وقت نماز قلمی در وقت
 در وقت نماز قلمی در وقت
 در وقت نماز قلمی در وقت

اسم عطية بويكلى ايضاً في حديثه در آتم الله لاله
 الاصل على التيمم والتمك الله واحد لا اله الا
 الاصول اخرى التيمم ايضاً في رواية معناه
 حضرت ابي رضى الله عنه در اينجا ياله كه حضرت
 رسول الله صلى الله عليه وسلم ركعتين آورد
 تكراراً يكباراً تكبيراً واحداً والآخران بعد من
 حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم كما
 يورد كه بار ششاسنك جاكون ايلدى هار
 حاجت ناي داشته النبي ولب ابو امامة
 ابا علي رضى الله عنه روايت قبولوك حضرت
 رسول الله صلى الله عليه وسلم يورد كه ركعت
 او جاك آتم آل ابيمى نيه سقى هار اى نك
 هار هار بوى كاد كه انجا و ارم آل ابيمى سكا

على حوته او فرودى ماد كه لاله الا نك
 سكا نك اى كنى نك اظا ايك مرسل كاك
 حضرت ابيمى و يقبه ايهه باره اى نك
 و ايله و كى نك و در ايكى بر ايهه
 حضرت ابي رضى الله عنه روايت قبولوك حضرت
 صلى الله عليه وسلم ركعتين ايتكم
 او فرودى اظا ايك اى نك
 ايتك لاله الا نك الا نك الهه الهه الهه
 كم ايله و كم ايله و كم ايله و كم ايله رسول الله
 صلى الله عليه وسلم يورد كه بويكلى بار
 تقا نك اسم عطية او فرودى رضى
 اسماء بنت زيد رضى الله عنها روايت ايله كه
 حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم يورد كه

بويكلى
 بويكلى
 بويكلى
 بويكلى

بويكلى
 بويكلى
 بويكلى
 بويكلى

صامت مستور يرى رضى الله عنى ورويت اليدى كصفت
 رسول الله صلى الله عليه وسلم يومئذ يركب مركبه
 او يجودن او ياتده وغر وقاد بوكاهاتى او حوب
 اند فمكن سفرت استه الغوى ديوك
 نشه طاب عليه بارقتك الملك وياك كوزور
 كفاست وباروت لا اله الا الله وحده لا شريك له
 له الملك وله الحمد وهو على كل شى قدير الحمد لله
 وستمحدا لله ولا اله الا الله والله اكبر ولا حول
 ولا قوة الا بالله العلى العظيم اهل بيته
 مذكور اول اسما وادبته كتاب ترتيب اوزده
 وشايطط طارله مرتوى بايهوى او غورس البته
 اوله واصل اوله وذكرا تكرار تجرير البته
 واصل القهيد ايندانشدن وجموعه طارى بوردن

رضى الله عنى ورويت بايت اليدى كصفت
 رسول الله صلى الله عليه وسلم يومئذ يركب
 بارقتك قولك ورح كق باريت باريت باريت
 ديسه بارقتك اكادركه اينان قولم نه استرس
 ورويت ديد اوله ورويت باريت
 كفاست ورويت باريت كصفت رسول الله
 صلى الله عليه وسلم يومئذ يركب مركبه
 او قورب بارقتك داد نشه استسه البته الله
 نشه الملك وويله وكفى وورورول كصفت
 لا اله الا الله والله اكبر لا اله الا الله
 لا شريك له الله الملك وله الحمد وهو على كل شى
 قدير لا اله الا الله ولا حول ولا قوة الا بالله
 العلى العظيم اوله كصفت ورويت عباد دين

صلى الله عليه وسلم يومئذ يركب مركبه
 بارقتك قولك ورح كق باريت باريت باريت
 ديسه بارقتك اكادركه اينان قولم نه استرس
 ورويت ديد اوله ورويت باريت
 كفاست ورويت باريت كصفت رسول الله
 صلى الله عليه وسلم يومئذ يركب مركبه
 او قورب بارقتك داد نشه استسه البته الله
 نشه الملك وويله وكفى وورورول كصفت
 لا اله الا الله والله اكبر لا اله الا الله
 لا شريك له الله الملك وله الحمد وهو على كل شى
 قدير لا اله الا الله ولا حول ولا قوة الا بالله
 العلى العظيم اوله كصفت ورويت عباد دين

صلى الله عليه وسلم يومئذ يركب مركبه
 بارقتك قولك ورح كق باريت باريت باريت
 ديسه بارقتك اكادركه اينان قولم نه استرس
 ورويت ديد اوله ورويت باريت
 كفاست ورويت باريت كصفت رسول الله
 صلى الله عليه وسلم يومئذ يركب مركبه
 او قورب بارقتك داد نشه استسه البته الله
 نشه الملك وويله وكفى وورورول كصفت
 لا اله الا الله والله اكبر لا اله الا الله
 لا شريك له الله الملك وله الحمد وهو على كل شى
 قدير لا اله الا الله ولا حول ولا قوة الا بالله
 العلى العظيم اوله كصفت ورويت عباد دين

والأصغر سب وبنين كمن ألكيد ومن كن من واليه
 وكما ولدوا كور شهره ويا خوفه كوكبه يعقبا
 أولسه كك كوكبه ما ساستسه هاننا طالق
 واقع أوله وعملين بسعطاء أوليه لاله
 رعا الله بوب الشيخ وما أظفلك وركت
 الأديان الشيخ فما أظفلك ورب التيا ايل
 قوما أفتلن وركت ايل نايح وكما ردين كلك
 سنو طير الفيريه وخير اقله كوا خور كرك
 نون من خا وكوش بايهها وكوش اهلها
 دعا رب الشرح من تاري رضى الله عنه رويت
 ايل ايل كك حضرت رسول الله صلى الله عليه
 وسلم لم يزل يردد سبحان الله والحمد لله
 لك عنده ي وصب برحمتك اهل واهل

الاله كركه كوكبه كركه كركه كركه
 اوله استغفار ايل ايل اندفكك جمع كما هارند
 نوره واستغفار ايل ايل اندفكك ووسن ايل
 حله الله اندفكك باره كك اندفكك ندرت
 سنو ايل زره صاعده طلب ايل اندفكك جمع
 كوكبه كركه كوكبه كوكبه كوكبه كوكبه
 نماز قلده اوكك كركه كركه كركه كركه
 سور سنو اوقبه كركه كركه كركه كركه
 وهو الله احد سور سنو اوقبه وسادس كركه
 ايل كركه كركه كركه كركه كركه كركه
 اندفكك سور سنو اوقبه كركه كركه كركه
 عليك كوكك كركه كركه كركه كركه كركه
 وسنن ايل سنن كركه كركه كركه كركه كركه

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على
 سيدنا محمد وآله
 وبعد

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على
 سيدنا محمد وآله
 وبعد

تصبروا لله و فرخ قريب وييسر الموتى
شنت دعوات ابن عباس جنتي الذي
الله عنده روایت الله که هجرنا لم نسل الله
عليه وسلم شنت ونعم وقد نبوءنا
او يهودى لا الاله الا الله اكبر
لا الاله الا الله كيا السرى لهنم لا اله الا
كيا التبولت كالأرض ورضيا الرش العظيم
د كى افسح صغرنا رى ورضى الله روایت الهه كى
صغرت رسول الله صلى الله عليه وسلم جنتي
اولد و على زمانه بود عاوه و فرخ غا
يا قوم بختكم استخيف كذا امام على قلبه
عنه كرها الله وجهه روایت الله که بكونه
عليه السلام يكاد يورده به يا على في نار الله

و كنت كاتل ذكره الله بن لوفى رضى الله
روايت الله كصغرت رسول الله صلى الله على
وسلم زمانه او رضى به يورده وى وقتن
صفاة و رضى الله عن الكايب فقور
الضمايب و كان زيم الاثرب ابراهيم و انصرتنا
عليه وسلم رسول الله صلى الله
عليه وسلم غزاله و غار زيديه بود حالك و كوز
عنا لده و اولاد الله صغرت الميع و فرخ
الذرى كى لى انه صغرتهم و اذنا غدا عم
و كذا الهمة ابراهيم ما وعدتني ان افنت كى
قضايب كيا ابراهيم كى الله ما تقدمت من كى
صفاة كى و رضى الله عنك و كذا و كذا
روايت الله كى و كذا كى الله صغرتهم

و كذا كى الله صغرتهم
و كذا كى الله صغرتهم
و كذا كى الله صغرتهم
و كذا كى الله صغرتهم
و كذا كى الله صغرتهم
و كذا كى الله صغرتهم
و كذا كى الله صغرتهم
و كذا كى الله صغرتهم
و كذا كى الله صغرتهم

صغرت

صغرت

صغرت

بولود و کاست بر کون ابو الذر و حضرت
 رضی الله عنه سجده او فوروی بر کون کون
 کلوب بندی یا ایا الذر و نه طور رسد
 خاک صب یا ندی وک دخی یا ندی ابو الذر
 ایندی نیم اوم یا نوزیر حضرت رسول الله
 سلی الله علیه و سلم یکا بردعا اوکی تشدد
 هر کیه اول دعا و اختتام و قسه صیاحه
 کابج صر کلتر بو کون اول دعا او قودم
 اومارم ک او ده صر در شبه اندر صر
 فالقرب و نذکته کوردیکه بنور عملیات
 و ناک اوندن بر سو جکی یا غامش او قودم
 و یا نور الله کون ربی که الله الا انک
 علیک توکل ک و انک ربنا لغر العظیم

این دعا را در هر وقت که
 در راه سفر یا در جنگ
 یا در هر حال که در
 خطر باشد بخواند
 بسیار سودمند است
 و هر که این دعا را
 بخواند از هر بیماری
 و آفتی که در راه
 سفر باشد محفوظ
 بماند و اگر در جنگ
 بخواند از دشمنان
 محفوظ بماند و اگر
 در راه سفر بخواند
 از هر آفتی که در
 راه سفر باشد
 محفوظ بماند

مع ایندی بی فی الارض و لا فی السماء و هو بی
 الهیتم اوقیه او کسبیه لصلاصه را شبیه
 که صیاح او فوروسه اختتامه کن ایق اول
 و اگر اختتام او فوروسه صیاحه کن ایق اول
 در حقل زیبا رضی الله عنه روایت یاد
 هر کیه صیاح و قندن خود یا کوه بی اختتام
 از بیم هوای آبی که الله الا هو کمال العیب
 و انک اوده هوای خن را چشم سوزن نیک است
 و از خنده او فوروسه کاشمش مال سوکای اول
 اختتامه دانا کون استغفار قیام و اواز
 و خطار در صفیل بل و اگر اختتام او فوروسه
 صیاحه کن نینه الله سعه او نور و اگر اول کور
 و یا نمود اول کجیه هیوت او فوروسه شبه نوز

این دعا را در هر وقت
 که در راه سفر یا
 در جنگ یا در هر
 حال که در خطر
 باشد بخواند بسیار
 سودمند است و هر
 که این دعا را بخواند
 از هر بیماری و آفتی
 که در راه سفر باشد
 محفوظ بماند

رکنه کجه اوقه صیامه ده کاتکاتیر
 علام رضوان الله تعالی علیه صلوات الله
 حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم
 بتوبیده و کلت نفس بر تن ایکی وجهه سولطان
 ری بود که اول ایکی ایچی اوقاق قیام السیل
 نمازنده فایم و نور و بری بودی که ضرر دلد
 و بلاد و دین و خطاد زامان و نور دیگر ابو بر
 رضی الله عنه در روایت ایادیکه رکسته حضرت
 رسول الله صلی الله علیه وسلم قائده کلایر
 وایتدی یا رسول الله بوجیه بنی عترت صوبه
 خیل منظر ایچکده رسول علیه السلام
 بوردیکه که اراختاد و قنده و انور دیگر کات
 الله انما اتیت من ربنا کما نریسب السج

صلی الله علیه وسلم بر کادی قالیق سندک
 قوادری ویشتر لوجین او تورب و مبارک
 ایستاری و شوکور مز صوفی بری بر ایچی
 فوجندام ویر ایچی فاطمه فوجندی ورن
 بیوردیکه و شوکور کون کیرد و کوز و فاق و فو
 اوچک و سبحان الله و او نور اوچک الهی الله
 و او نور اوچک الله کیرد ایات انصف کربانک
 امام علی حضرت تازی کریم الله وجهه بیوردیکه
 اندنضکر جمع رکون ترک نمدم که عقیده بر
 عام رضی الله عنه در روایت ایادیکه حضرت
 رسول الله صلی الله علیه وسلم بیوردیکه
 الایات ان من انش سور بقره من قرطاف لایله
 کنا ایچی سور بقره ان من کایکی ایچی

Handwritten marginal notes in the right margin of the right page.

دعا بود که ذکر اولیور الهی غایت شیو
 و صدای انبویان و کتبی بوم لانا خداک
 ستمه و لا یوم یسبحی یا یوم ارضا البلی
 و انویسینی و سوره قورمان سوره و سوره
 بایاستند از روایت ایدر با سید ده سندت
 روایت ایدر که حضرت رسول الله صلی الله
 علیه و سلم بیوردیکه رکعتیه او ضیوه قور
 دعا و او سوره انموز کلمات که آثار تبارت
 سینه شخصییه و سینه شخصییه و سینه شخصییه
 انکسایا بین و کان یخضر و کف و صفة انکار
 اوصیاء الخدزی رضی الله عنه روایت ایدر که
 حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم
 بیوردیکه قینی بر کوز بر اویوسیه و لقه کورس

حضرت زینب زهرا ای که عبادت ابرق اقامت
 رضی الله عنه روایت ایدر که حضرت رسول الله
 صلی الله علیه و سلم بیوردیکه رکعتیه او ضیوه
 او یامده و سینه و قورمان سوره و سوره که لا اله الا
 و سینه که لا اله الا که انکسایا و لقه و سوره
 علی کل شیء قیوم و سینه که انکسایا و لقه و سوره
 الا الله و لقه که انکسایا و لقه و سوره
 بایاستند از روایت ایدر که حضرت رسول الله
 صلی الله علیه و سلم بیوردیکه رکعتیه او ضیوه
 ایدر سه روز اولیور انکسایا و لقه و سوره
 ثابت رضی الله عنه روایت ایدر که رکعتیه او ضیوه
 رسول الله صلی الله علیه و سلم او ضیوه او ضیوه
 تکلیت ایدر که کوز او کوز دعا و سوره
 او ضیوه او ضیوه او ضیوه او ضیوه او ضیوه

ولما ركب يوب صوفيقا وألوه وخامه كبروت
 جفقتا أوقيا حتى عازا ليلياتنا من ركبنا
 بلك وقتنا دعا أوقيا حتى استخيرا نزلتكم حضرت
 حوخل عالا يوردي فكلا فانا ذكر اسم الله عليه
 ودعى عايتة رضى الله عنها وعن ابها ووليت
 ابليد كحصن رسول الله صلى الله عليه وسلم
 يوردي كمن قنن بر كوز عين امتة الله عليه
 استقى كرايسون وكركط ملك ولدتا اولوز
 الكدوني وقان يسم الله اولد وانور ديد
 ابوسعي الحذري رضى الله عنه ووليت ابليد ك
 حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم ملك
 يكدن تاريخ اولدوني وقان وسعا اولوز
 اتحدت في الذي كلفك استغيا او شيكنا سنا

اول وافقه الله فاجا بقيدن اولوز الحمد لله
 رضى العالمين يوب سود وك كسبته فيبر
 لدهور وقنن سبر برام وافقه كور سدا اول
 وافقه شيطان دن اولوز اعوذ بالله من الشيطان
 الرجيم موب صبح كسبته فيبر اندر ميه
 كانك سق ندين امين اولد كرك خارج خرتو
 رضى الله عنه ووليت ابليد كحصن رسول
 الله صلى الله عليه وسلم يوردي كمن قنن كرك
 مير افزع وافقه كور سدا دن فور سده صول
 يانه او صبح نو كورب وسبك اخوذ بالله
 برانك كنان التميم ديد اندك كمان يند وعني
 يردن سخو ابليد الله فاليات راد يته صبح
 صوز اري ميه باس طرح بيك ويحي كك

A

حضرت حنفیه رضی اللہ عنہا یوردیکہ
 حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم صاغ
 البیوی کہ واجیکہ وفتان کہیکہ فی بیان الیک
 ورسول البیوی بر صلی اللہ علیہ وسلم فی ذکر الیوم
 الحدیثی رضی اللہ عنہ وروایت بالذکر حضرت
 رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وقت اتی یأخذ
 کوکبکی ویأخذ وروایت فی کبکی وکی وفتان یوردیکہ
 اور رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم من خیر وخصیر
 نماز اوله واثم یؤتی من خیر وشر ما یؤتی ذکر
 امام علی رضی اللہ عنہ وروایت بالذکر حضرت
 رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یوردیکہ مرکب
 فتان کہیکہ وکی وفتان یوردیکہ او فی اللہ لک
 الذی کتبت لک ما اوردی یوردیکہ وفتان یوردیکہ

28

B

حضرت حنفیه رضی اللہ عنہ وروایت
 اللہ کہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 یوردیکہ مرکب کہ مطامیر صکان شمس یوردیکہ
 وفتان اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وفتان اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 وفتان اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وفتان اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وفتان اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 اور کہ فتان اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وفتان اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 حضرت مشایخ متقدمین رضی اللہ عنہم
 علیہم اجمعین یوردیکہ فتان وفتان وفتان
 واذکرت تبتی کیمہ و صاغ الیہ بشارت کتبت
 زرعایتم حضرت رضی اللہ عنہما وفتان
 یوردیکہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 وسلم ورسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وفتان یوردیکہ

سجده بانامك فالهرب فبايه واربعين اوند
 كن دعوى اهفيس بر يكتنن بنس بنس كن الوافش
 اولور سن اذسكن كير وقلان ركنارى بويوله
 قلنه سن كر مركون بويوله قلنا سنه قادر اولسك
 قلوك كر كبرو اكز قادر ولسك هقته دوبرك
 اولور و و اكز قادر ولسك آيد وياخود بليله
 وياخود عور كن بر كن اولسون سنون اولور هقته
 رسوا لله مسلمي الله عليه وسلم بوردن كه فخران
 اولغى كابر دن وياخود صف اوردن بر كا هضاد
 اولسه بويده املك استقه بايه است اولك كركت
 ناز قيله انفسكن الون بوقافه قالدرون
 انفسكن اتوب اليك تنها لالوج اليها ايها
 ديه سق تنكس اول كانم معقوليد سنون اولون

جوتى اذفسكن سكى هقته ان برهقته صفه
 ايله اولك سنه تنها قيه اوله فقه الله تنكس
 اهل ضنظن ورماتين اولور ذكر ان سنون
 رضى الله عنه در ان سنه ابد كه فخر عاملى الله
 عليه وسلم بوردن كه مرسمانا كه سوريد وعق
 رضى الله الله الاله الا وهو بيه اوله
 هقته ديور نظر دن بوردن اولوب كن و بسنر
 ايضا كه قادر اولون كن كن كن كن كن
 رحمت الله بوردن كه سلمان اولان كنس
 بر اوله كير وكي وقت سلام ويرمك كوك
 اكزدم واريله التادم عليه كده وراكر
 كس بوعنه التادم علينا وعلى با دالله
 انضا عين ديه ذكر ارواكت الاشعري رضى

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على
 سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 أجمعين
 وبعد
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على
 سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 أجمعين
 وبعد

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على
 سيدنا محمد
 وآله الطيبين الطاهرين
 أجمعين
 وبعد

و در کل عین ولادت و دعوی زبیریم علیه السلام
 اسباب و اسحق حضرت زاری علیه السلام
 بر دعا ابدا هو یلی بدردی و علی یور مستبرک
 مرگینه لایق که او غلری و اصل بینی و سوکاو
 مانی و تکام تصویر نیای که اندر ضرر زاری
 با مراد قهقه که در کمال است سعید بن جبیر
 رضی الله عنه روایت ایام که حضرت رسول الله
 صلی الله علیه وسلم فرمود که در روز که در توفیق الیه
 آمدی بود ما را در روزی اللهم یا ربک فیه
 ولا نقض و بکر الفی حضرت زاری رضی الله عنه
 روایت ایام که فرخ عالم صلی الله علیه وسلم
 پیورید که فرخ بر پیام برت که کوزله که کتبه
 کوز که سندی فروقه دیکم ما شاء الله

در روزی که در توفیق الیه
 آمدی بود ما را در روزی
 اللهم یا ربک فیه
 ولا نقض و بکر الفی
 حضرت زاری رضی الله عنه
 روایت ایام که فرخ عالم
 صلی الله علیه وسلم
 پیورید که فرخ بر پیام
 برت که کوزله که کتبه
 کوز که سندی فروقه
 دیکم ما شاء الله

امام علی ضروری که حق الله و جبهه در روایت بلد که
 حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم یورید
 هر یک که آذینه کوفی فرستاد زمانند درت کتبه
 ناز قلعه میرین بر فاضله و لوت اذ الکرم
 در نقل قول الله و در نقل اعوذ ربنا العاقی و رب
 اعوذ ربنا الناس اوقیه نماز در نماز فرخ ابو جوف
 بنسج که است جهان الله و الحمد لله و لا اله الا الله
 و الله اکبر و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم
 در بعضی کتبه بیدین صلوات کون حق حیات
 و نقی اول فولد کون است احلت و جبار است
 و شیطان لولک شرفی دفع الیه و دعوی حاجت
 و الله دینویدن و از و ویدن حق قضا و روزه
 و دعوی طامو احلت کون است کتبه بافتار و اول

والايمان والسلامه والسلامه ربنا وربنا
 اوج دعا عبد الله بن عباس رضي الله عنهما
 روايت ايدك حضرت رسول الله صلى الله عليه
 وسلم يوردك اوج يورد وعي وفق الامعاء
 اوفيه اللهم الصنا وعلى زقنا فطرتنا
 فقبت لنا انك انت السميع العليم بكر عبد الله
 اين عرضي لله عنهما روايت ايدك حضرت
 رسول الله صلى الله عليه وسلم يوردك اوج
 ايچون بر دعا و اردك افي اوقيوب بارقا ايد
 نداسر سه ردا و لغز دعا يورد اللهم انفا
 رحمت التي وسعت كل شيء ان تغفر لي
 دعوي عايشه حضرت زهري رضي الله عنها وعلى بها
 روايت ايدك حضرت رسول الله صلى الله

روایت ایده که حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله فرمودند که هر که مرا بخواند...

لا حول الا الله واول نسيبه من ارضيه الله
 عا اليك قد زنده كر عايشه حضرت زهري
 رضی الله عنها و عرضي ابرار روايت ايدك حضرت
 رسول الله صلى الله عليه وسلم قبح نزع بيض
 موافق سنة كوريب على الحمد لله الذي تبت
 الهنا احكامت يوردي و قبح مخالفت سنة كوريب
 الحمد لله على كل حال يوردي ما امك امك يوردك
 و حديث غايبه محمد ابرار است او اوج
 و يوردين و قد و كجه سنده و جمعه كوتندن
 و عرضي كوتندن او قبا جوق عا زله سايمانان در
 كذا قبح مخالفت بن عبد الله رضي الله عنه زهري
 ايدك حضرت ام سلمة رضي الله عنها و سلم يوردي كوريب
 بود عا در فردي الله ما عايشه عايشه با ابيس

روایت ایده که حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله فرمودند که هر که مرا بخواند...

روایت ایده که حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله فرمودند که هر که مرا بخواند...

صفا شد و مذکور ساعت هفتی ساعتی بود
اختلافی باشد با اختلافی که در کتاب
ذکر کرده اما جاهله در تاریخ بود که او موی
الاشعری وضعی شده و روایت زید بن
صلی الل علیه وسلم حضرت زینب مبارک
از نزد ایشان شد که او ساعت خطیب
اورزنده این خطبه را شنید و توبت نماز
قبضه کنی و توبت روزی روایت شد که فرغ
صلی الل علیه وسلم یک مرتبه که جمعه کنی
قولش نماز زدن اول بود دعاه او چنان او فرسه
بارت اولی که کسند نبع بیع کا حلی زینب
طوبت ساعت نماز الله العظیم الذی لا اله الا
الحق الباقوم و التوبت الیه ذکر جائده حضرت زینب

علیه وسلم حضرت زینب که با رسول الله قدر
کشتن آن اند و زینب زینب بود که بود دعاه
انوار الله انان مقوت حقیقه الفوق افان حق
انما عدد فی بیان بلدی ظاهر بود که او یکجبه
ساز او قافیات کمی دکله از آن کر که او قافیات
ابد در آن یکجبه ازین مشایخ مقید زینب بود که
پهلوی یکجبه ازین احیایان مستخدم و دانش فنی
دعا او قنوسه قبولی او زینب که او زینب
حضرت زینب وضعی شده روایت شد
رسول الله صلی الله علیه وسلم جمع کوفی ذکر
المدی نبی اند بر ساعت وارد که حق فانیان
بر سلمان قولی کا راست کلوب حق فانیان
منز است وقت روزی صاحبی او زینب اعلمنا

32

الاله وهدى الاشرىات له اسد صمد لا نصيد الا
 آباءه خاصا صديقه الاديان اوقية ما قد تصدق بغير ذكر
 بيضا به و صفر نه صلي الله عليه وسلم صلوات
 وبره حق تبارك و تعالي و جمع صلوات و اذكار
 اهل البيت و صلواته و دفع ابهر و اولادك
 لك جميع كما هارن عفو ليدروا لك شمس تا بنجر
 روادير اب سباع صلاحه مخصوصه و دعوت
 مخصوصه بك يا تبارك و صلوات استخار
 بله كما كلفنا استخار لغتد خير لو نسته طلب
 اليه كما در و شريفه انكى ركعت نماز قبول
 ارجحه استخار دعاستخار و قبول يا تبارك
 نسته نيك ايو كنى حق عرف الديق انما كدر بر
 صلوات جبارت عبد الله صلى الله عليه صلوات

صلوات جبارت عبد الله
 صلى الله عليه صلوات
 صلوات جبارت عبد الله
 صلى الله عليه صلوات

رضى الله عنها و عن ابيها روى ابدا كذا كذا
 رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم ركب
 هو كذا كذا جمعه نماز ركعتين قل هو الله احد
 و قل عوذ ربنا الفلق و قل عوذ ربنا الناس
 و يدبر تركه اوقية حق حان و قل اولادك
 برافز آمدن و با و نظر در ضلله اولادك
 و كذا كذا ان عباس رضی الله عنه روى ابدا كذا
 كذا كذا رسول الله صلى الله عليه وسلم يورد
 هر كذا كذا جمعه كوفى قوشاق درت كذا كذا نماز
 قلته هر كذا كذا فاخته درضك بر ايد الكسى
 و اوى قل عوذ ربنا الفلق و اوى قل عوذ ربنا
 الفلق و وضه نماز تمام اولاد قد تصدق بغير ذكر
 استغفر الله و استغفر لى كذا كذا و استغفر لى

الغيب قال ذلك تقدر ولا اقدر وفضلهم ولا علم
وانت عاروم انيوسيا اللهم ان كنت تعلم ان هذا
الامر خير لي في ديني ومعاشي وعاقبة امرتي فقد شره
وبسوا لي شره اربك فيه وان كنت تعلم ان هذا
الامر شر لي في ديني ومعاشي وعاقبة امرتي فاصرفه
عني واصرفه عني وقدر لي الخير انما كان ثم ارضني
به اما اياك كل دعاءه ابي برده هذا الامر عارفا
واقع اوله ورايت برته دعا اوقفه في مسلماتك
اسئلي في ابله مثلك واصلحت سفر لي به اللهم
ان كنت هذا السفر خير لي فيه اوقبه وانتعاشه
ديني وبله اوقبه واكروصلحت منسب ابي به اللهم
ان كنت تعلم ان هذا النسب ديو اوقبه وكبره واد
مصدا بوجا كون قياس اوله انما تكور دعا

ايده انك صصت رسول انقص الى الله عليه وسلم
اصحابنا استخاره فان سوره اويكي فاعلم ليدي
وورايه كذا فلي بركو رحله منه شروع اليه
ايكي ركعت نماز قل سون انضحك استخاره واما
اوقسون ليس على علمه الله استخاره ناك
تصباتي برويه يديان انه بركو ركعت
شروع انما كنهه قصد ليد انك كنت كركي اريك
الرب ايكي ركعت نماز ظهر او كسنته فاعلمه
قايدها الكافرون سور سن اوقبه انجبت
فانحه الله فاله والله امد اوقبه انضحك استخاره
دعاسن اوقبه واكر نماز ميسر ولتبه دعا اوقه
بقره انما استخاره اللهم اني استخرك به انك
واستقدر لك بقدرتك وانك من فضلك

ولا يظن الا ارضيته ولا حاجة بحيات رضى لا يفتيمها
 برضائك بالاربع الاحسين سائر العترة مشايخ
 رضوان الله عليهم لا يحصى بيور بلوك فحين ركعتك
 فيسبح الله تسبحة صلاة كل اسبته ابدت الوجب
 دعت ركعت نماز قبله هم بركعتك برضاة اورد
 بين ركعتك سور سنن او غيره اما رد بحق
 ركعتك الا ركعت سور سنن او ركعتك اوقبه وشر
 كي بود ما اورد الله كما صرف سنن الغنيل بخ
 بينات الخاتم فاصرف عننا مثل لاشل روضت قلا
 آتيله سور يديه انشاء الله قضا اكله يوجب الله
 امر بانه عاركة اوله سائر السبع امام مجتهد
 رضى الله عنه روایت ابله كيك ركعتك صغرت
 رسول الله صلى الله عليه وسلم بكم بياور ويك

او يك ويانور يد كي او قد لذ كضك كرك
 هر چه دو عرض سه اني با دايد وب اناليه ستور
 اول اوله سائر العترة عبد الله بن اوفى رضى
 عنه روایت ابله كيك حضرت رسول الله صلى
 عليه وسلم بيور ديكه كركيك بارنا بيدن وبيور
 خي دمدن حاجت دلته كركيك ابدت الوجب
 اكي ركعت نماز قبله لذ فضلك الله قضا اورد
 اليه وبقا من صلوات ورنه ان فضلك بود ما
 اوفى حاجتي ورا اوله بار الله قضا اورد
 الا انه الا الله اعلم خير سبحان الله ربنا العرش
 العظيم الحمد لله رب العالمين اسالك موجبات
 رحمتك وكراماتك وحضرتك والقبلة من كل بيت
 والاسلام من كل اثم لا تدفع في ذنبا الا فخره

روایت ابله كيك حضرت رسول الله صلى
 عليه وسلم بيور ديكه كركيك بارنا بيدن وبيور
 خي دمدن حاجت دلته كركيك ابدت الوجب
 اكي ركعت نماز قبله لذ فضلك الله قضا اورد
 اليه وبقا من صلوات ورنه ان فضلك بود ما
 اوفى حاجتي ورا اوله بار الله قضا اورد
 الا انه الا الله اعلم خير سبحان الله ربنا العرش
 العظيم الحمد لله رب العالمين اسالك موجبات
 رحمتك وكراماتك وحضرتك والقبلة من كل بيت
 والاسلام من كل اثم لا تدفع في ذنبا الا فخره

عنه روایت ابدا که حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم یورو که هر که اوینه کورو کی وقت بود عا، اوقیه دانایا لردن امین اوبله الله تعالی ارا امینله عا بورا الهذی انی استک خیر الوع و خیر الخیر بسم الله و لیثا هم لیسخرنا و علی الله توکلنا زینا تا جگر الخیر صخرای روحی الله عنده روایت ابدا که حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم یورو که هر که مسلمان اویدن طرش جعد و خفی وقتن بود عا و فرمود بسم الله و کلک علی الله لا حول و لا قوة الا بالله است انی اعظم کما حق الله جالبیدن نمل کلور که ریت و کلکت و رویت و خفی شیطان اندن ابرو رور کند و یورو او نیز فسادا تا که فادان

صفت شیطان است
صفت شیطان است
صفت شیطان است

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على سيدنا محمد
والآله الطيبين الطاهرين
الطاهرين الطاهرين
الطاهرين الطاهرين

ای نم کار سیر لونه تا او که برنج سنج تا بنابر جمیع کارها که نشانی از یورو کی و کوچکی و کجی و کجکی و لکسی و کجسی کی در دیدم علی رسول الله صلی الله علیه وسلم نماز قیله سن بر سرده فاخته ایله بر سرده اوقیه سن قرات تمام لویس و کوع آمدن اون بن کس سبحان الله ولله الحمد ولا اله الا الله ولله الحمد سن تا که کوع بود ب ر کوع و خفی اون کی اوقیه سن تا که کوع رکوع با شاکت فادایا باند و خفی اون کی اوقیه سن اذ شکر عیانه ایوب و کعبه ده و خفی اون کی اوقیه سن اذ شکر عیانه در با شاکت فادایا باند و خفی اون کی اوقیه سن اذ شکر عیانه بر عیاله و خفی ایله عیاله و خفی اون کی اوقیه سن اذ شکر عیانه

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على سيدنا محمد
والآله الطيبين الطاهرين
الطاهرين الطاهرين
الطاهرين الطاهرين

ووالله اعلم بان دخل بيتي مؤمنا ولو لم يذنب
 والمؤمنات ولا ازنا لظالمين الا ان ارا ورجف
 ما يشه حضرت زاري رضی الله عنها وعن ابيها واولادها
 ايلد که حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم
 بيوردی کل المؤمنین بما آاسمهم خلقوا لهم
 لاصاله یعنی مؤمنان که کاملاً بر ایمان بودند زیرا
 گشته در کسوف کوزل اولوب اهلده وعباده
 تلفيق ايله و بونک مقصدا مي بيورد که انک ان
 لملوکي شوقله ايله اکر تيوغی کواخروي در ک
 انس حضرت زاري رضی الله عنه روايت ايلد که حضرت
 رسول الله صلی الله علیه وسلم بيوردی کويک
 بارضا ايلدک فتوى اهلده ويطا لندة من اللذن
 کورسه ما شاء الله لا فرح انی اخر من ذنوب عا لاولاد

Handwritten marginal notes in Arabic script on the left side of the page.

ما شاء ابي ابوهريره رضی الله عنه روايت
 ايلد که حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم
 بيوردی که ما ان اولن گشته خانه کويک
 اهلده تا ان سنات ايلدند واعد ذنوب من النار
 خازد ما منی ان حضرت زاري رضی الله عنه روايت
 ايلد که حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم
 خاويک کويک وکی وقت بيوردی لاله من انی اعلم
 من الخيف والخباياث وسعد وعی وقت بيوردی
 غفر ان لله من الذي ذهب عنا الا ذنوبنا
 بدنيا سر نفس و مال و اصل و عيال حضرت زاري
 اوقاييق دعا لک بيانده در بويان اصل
 ايت کريده که حضرت انی فرح بيبارک دلنده
 حکايت ايلد که اولوبيله بيوردی ربي اغفر لي

Handwritten marginal notes in Arabic script on the right side of the page.

نار و او خودی و فرط ساحت خست خست فرشته را بر
 البرقیات کن قراب یان لوسا و یوم السیات
 ابو مرزبان رضی الله عنه روایت ایله که حضرت
 رسول الله صلی الله علیه و سلم بیورد که هر که
 بجهت او نسیه در رکعت نماز قیامه مهر سنده
 بر فاخته ایله لوح قلب یا قیام الکافر و در سوره
 او فیه حق و تک اول قوله مهر بر حرف ساحت خست
 بر حق و بر عمر و بر بلوقف از نوایح و بر و قیامه
 بجهت او را اله و شهید را اله حشر او و بر و سوا و او را
 الا ان ابو مرزبان رضی الله عنه روایت ایله که حضرت
 رسول الله صلی الله علیه و سلم بیورد که هر که
 بکشتیه کوئی در رکعت نماز قیامه مهر بر حرف
 بر فاخته ایله آسن رسول یاقی لوفیه حق و سکتا

کشته ما صلا اهلنا و ما الحمد و عیا الذین
 کورمه ذکر عو و یوسف رضی الله عنه آیت
 روایت ایله که حضرت رسول الله صلی الله
 علیه و سلم بیورد که هر که مسلمان بر تکرار
 صا تون اله و یا خود بر عورتی نکاح ایله
 صاع الیقی ناک یا نسی و زینده قویوب و دعاء
 اوقیه صا تون اله الهه اتی است خست
 و غیر ما جیله ایله و اعوذ بک من شر ما
 من ما جیله ایله از عیب اس رضی الله عنه
 روایت ایله که حضرت رسول الله صلی الله
 علیه و سلم حسن ایله سب حضرت زینب
 الله عنهما او دعا ایله تعویذ ایله دعا عبید
 کا کلمات الله القاتات من کل شیطان و ما

نماز قلمه مهر رکعت بر فاعله ائله و بر ائله اکبری
 واقع قل و الله احد او فقهه بارئ الحق اول که است ناک
 دقت سید شمس کوفه کن که یانه در صیه و اگر اول
 پیش گوید و وفات ائله شویید خویش بولور قوش
 بیایق کا هو عفو و لیتور صلیت انما احسنه
 رسول الله صلی الله علیه وسلم بیورد که حق است
 اید نامی و قر که تو صیها و شینه کوفی بر ائله است که
 همه ائله شایه کوفی درت رکعت نماز قلمه مهر بر
 رکعت بر فاعله ائله و بر ائله از زلت الارض است
 و او چون قل و الله احد او فقهه حق است همانه
 و حق است اول که است درت فقر و قیامت قر که کوفی
 دفع اید و ب کا نور زور و ائله است تا قدره
 بیات یلا و حیاست ثوابی بار اول و نمازده نه قدر

اول که سید صبیح کا نور و کا نور در صاعقه شینه
 ستانت و بر رکعت سیدین رکعت نماز قلمه
 و بر صلوات بر ائله شویید که دوشنبه کوفی
 درت رکعت نماز قلمه مهر رکعت بر فاعله
 ائله بر ائله اکبری و بر قل و الله احد او فاعله
 برت الخلاق و بر قل اعوذ برب الناس و قید
 نمازین فارغ و یسبح او کن استغفر الله علیه
 و او کن بیضا و بر صلوات کوفی حق است
 اول که است نماز صبیح کا علیر و صلوات بر قر که
 اینست کا جو مردن بر کوشک و بر صلوات
 ائله است الخیر ز مال رضی الله عنه و ائله
 ایدر فخر هم است کی الله علیه وسلم بیورد که مر
 یکم که شینه کوفی قوشلق و فقهه و اول که است

A

روایت ابی امامه که رسول الله صلی الله علیه و آله
بیورده که هر که سخن نازنی بگوید عاقلان و جاهل
و اگر دست فحشه نماید روزی از پاره و اگر انی فحشه
او گویند با او روزی امین او را و هر که کز فحشه فحشه
گویند فحشه روزی از پاره و اگر او ان فحشه فحشه
اکا حشون الفحشه بر او با و بیورده بیورده بیورده
بیورده بیورده که هر که فحشه نماید و انشع و بیورده
سوزن و بیورده فحشه فحشه و السیال الفحشه
سوزن و بیورده که هر که فحشه نماید و انشع و بیورده
رضی الله عنه روایت ابی امامه که هر که فحشه فحشه
صلی الله علیه و آله و سلم بیورده که هر که فحشه فحشه
کجه بیانشا مله بیورده فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه
فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه

ایت و خود بیله ملک ما غنچه بیستان شهر بیورده
صحنه بیورده بیورده بیورده بیورده بیورده بیورده
صحنه بیورده بیورده بیورده بیورده بیورده بیورده
هر که بیورده بیورده بیورده بیورده بیورده بیورده
یکی که بیورده بیورده بیورده بیورده بیورده بیورده
غیر و الله اصلا و فحشه فحشه او که بیورده بیورده
امین بیورده بیورده بیورده بیورده بیورده بیورده
قیامت گویند آدم او فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه
فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه
امین او فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه
بیورده بیورده بیورده بیورده بیورده بیورده بیورده
مشورده بیورده بیورده بیورده بیورده بیورده بیورده
فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه فحشه

ÖZGEÇMİŞ**Kişisel Bilgiler**

Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Adı Soyadı : Abdullah KALELİ
Doğum Yeri : Alucra/Giresun
Doğum Tarihi : 02/03/1986

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (2005-2009)
Yabancı Dil : İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Millî Eğitim Bakanlığı (MEB)
Yaylak İMKB Anadolu Lisesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği

İletişim

E-posta Adresi : abdkaleli@gmail.com